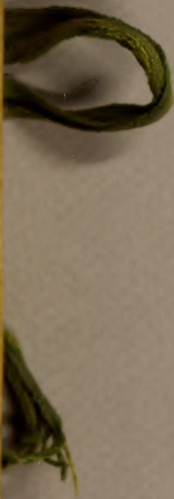

T L
1600

KARIN FIGALA

216

PRACTICA MEDICINAE *GENERALIS*

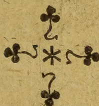
A'

IO. IACOBO VVECKERO

Poliatro Colmarienſe

VII. libris ex-

plicata.

BASILEAE

Per HIERON. Frobenium, & eius affinem,

M. D. XXCV.

RPJCB

Summo CHRISTIANI ORBIS *MODERATORI* CÆSARI RODOLPHO II. AVGVSTO.

Tiamsi Telemachi uerũ illud esse sciam, CÆSAR inuictißime, magnos magna, paruos parua decere: adeoq; si meã obscuritatem cum S. M. T. splendore cõponam, ab instituto meo penitus discedere debuerim: argumẽti tamẽ suscepti, dignitas & amplitudo non modò in sententia me confirmauit, uerumetiam Cephesiæ dictum discipulum contentius tibias inflãtem cedentis, in memoriam reuocauit ὅτι ἐν τῷ μεγάλῳ τὸ εὖ ἀλλ' ἐν τῷ εὖ τὸ μέγα positum esse.

Nam cùm id demum uerè magnum censeri debeat, quod in suo genere perfectũ existit: perfectio autem non aliunde, si Peripateticorũ principi credimus, quàm ex uirtute pendeat: at uirtus sui possessorem bonum efficiat: consentaneum sanè uidetur, id quod comparatione aliorum magnum est, bonũ itidẽ uerumq; existimari debere. Qua quidem rationis inductione, Medicinam non modò inter utilissimas hominum uitæ artes recipi, uerùm etiã plerisque præferri, sapiens antiquitas meritò censuit, eiusdemq; inuentionem Dijs immortalibus attribuit, usum & exercitationem summis regibus familiarem esse deprehendit. Etenim si quod in œconomia Pater est, id in politia Rex: non minus regi, pro salute populi excubanti, salubritatis, quàm reliquorum ad uitam oportunorum præsidiorum

diorũ cognitio, necessaria esse uidebitur. Vt proinde minus miremur, Catonem priscum in Re rustica pertractãda ea, quæ ad familiæ morbos uel præcauẽdos uel depellendos facere possunt, curiosè describere solitum: cùm Homerus, sapientiæ omnigenæ Oceanus, Agamemnona illum ποιμένα λαῶν, in pestilentiæ, quæ Græcorum exercitum inuaserat, sedandæ ratione cessantẽ, & oscitantem, ab Achille, non minus Chironijs quàm Martijs artibus instructo heroe, pro concione reprehendi introducat.

Magna igitur Medicina est, propter auctores magnos, Deos uidelicet, & qui, uel sacrarum literarum testimonio, Deorũ terrestrium locum obtinent, Reges atque Principes. Sed ut hæc nobilitatem Medicinæ commendant, ab Artificibus desumtã: ita est alia magis propria eiusdem commẽ

datio ab Arte ipsa petita, quatenus habitus uerus est methodicè traditus: per quem solum Methodici seu Dogmatici medici ab Empiricis differunt, & à quo solo Artifices non immeritò appellari debent. Huius uti primus inuentor & constitutor fuit Hippocrates, sic ampliator & designator Galenus: cui fortasis operibus artis multi, præceptionibus uerò nulli conferri possunt, cùm quicquid posteriores Græci Arabésue boni habent, hoc est methodici, id ex Galenicis fõtibus hausisse, & quotidianæ tantum experientiæ exemplis locupletasse uideantur. Sed quod summo illi uiro, & à nemine præterquam docto satis laudato, à nemine præterquam indocto petulanter contemto, uitio datur, Methodi uirtutem primam, ordinẽ scilicet & perspicuitatem, orationis prolixitate ab eo fu

isse

ipse obscuratam: id ut per se uerum sit, at neque ex confesso neque ex professo. Nam que uirum illum uerè magnum non magis patriæ uitio (nam plerique, ad Asiaticum dicēdi morem confugiendo, dum Galenū excusare conantur, uitiosam illius institutionem, per quam hoc ipsum, licet popula re uitium, emēndari debuerat, accusare ui dentur) quàm certo consilio, ut Hippocra teæ breuitati lucem inferret clarißimam, hoc ipsum factitasse, uel ex eo liquet, quòd in præclaris illis de Arte medicinali & de Constitutione artis commentarijs, satis o stendit, quanta breuitate artem ipsam tra dere potuerit. Medicinam ab illo multis li bris fusißimè traditam, sed & pro diuersa scribēdi occasione non semper eo, quē the orematum ab ipso propositorum series re quirebat, ordine explicatam, nos Galeni-

cæ methodi terminis circumſcriptam, in locos communes retulimus, reciſis ſuperuacuis, alienis in ſuum locum relatis: & ne quid in hoc genere deeſſet, poſteriorum quoq; Græcorum ſcripta, eadem methodo in claſſes certas redegimus, ut hac ratione integram Medicinam Græcorum, uno ueluti corpore comprehenſam, magno cum ſtudioſorũ fructu, et uerò etiam temporis compendio, Aſclepiadeis hominibus exhiberemus. Et iam profectò diligentiam & laborem noſtrum publicè ſpectandum propoſuiſſemus, niſi Typographicæ remoræ hac in parte uota publica impediuiſſent. Interea dum Iouis Olympici gigantea ſtatua expectatur integra, in ſingulis partib. periculum artis facere, methodiq; ſpecimẽ exhibere, non alienũ nobis uiſum eſt. Adeoq; ex quinq; Medicinæ partibus, eam quæ

ſibi

ſibi eximiè Therapeiæ nomen uēdicauit, hocce Enchiridio uniuerſim delineare ſtu duimus:ut quemadmodum Geometræ am pliſsimã uniuerſi machinam exili inte rdũ globo comprehendunt,& minore quidẽ cum labore, at non minore cum ingenio

Terrarum tractusq; maris cœ-
lumq; profundum

oculis hominum ſubijciunt: ita quoq; nos diuinos illos methodi Therapeuticæ libros,à Galeno ſcriptos,in hanc formã con trahere,& heterogenea ab homogeneis ſe gregantes, puram putam curatiuam me thodum exhibere uoluimus. Ergo ſiue propter authorum amplitudinẽ,ſiue prop ter methodum opuſculum hoc, mole quidem exiguum, ſed uirtute magnum, tibi, RODOLFE AVGVSTE, *maximo Chriſtiani orbis moderatori, ea qua decet*

 ſubmiſ-

submißione, offero, ut quemadmodũ hoc ipsum maioris operis rudimentum erit, Deo opt. max. benè fortunante: sic feliciß. imperij tui initijs Rex ille regum, & Dominus dominãtium, ea addat pacis ornamenta, belliq; decora, ut domus Austriaca, quæ constanti Electorũ uoluntate incomparabili inter Christianos principes exẽplo, tot iam cõtinuata serie Impatores, non minus in rectè sapiẽterq; gubernãda, quàm in fortiter defendenda Rep. clariß. protulit, ea per te incrementa suscipiat, ut ex Homerici Hectoris uoto, nõ tantùm patrẽ tuũ Maximilianũ II. sapienti moderatione, Ferdinandum auum, sanctimonia uitæq; innocentia, Carolum V patruum fortitudine, uerum etiam ut maiores tuos nunquam satis laudatos, nec nisi heroico stylo celebrandos, Maximilianum I. Frederi-

dericum III. *Albertum* II. *atq;* I. *ip=sumq; generis tui illustratorẽ* Rodolphũ I. *à quo nomen trahis, felicitate & pieta te, hac quidem Deo immortali, illa morta lium generi conciliandus, adæques atq; su peres.* Hanc *uoti publici summam, is qui solus potest, ratam faciat, ad Christiani or bis tranquillitatem, & priuatorum* S. M. T. *deuotorum (inter quos occasione poti us quàm affectione me uel à deuinctißi=mus uinci patiar) salutem & incolumita=tem.* Colmaria A. d. IV *kal. Martij* AN. SAL. M D XXCV.

S. (M. T.

Humillimus cliens

Io. Iacobus Vueckerus.

CL. V.

IO. IACOBO VVECKERO
Medico Aſclepiadeo
εὐσχήμονι
Clinico lauto, excellenti, experienti
ob MEDICINAM multis iam pridē vigilijs & monumē-tis illuſtratam
nunc demum hoc paruo quidē ſed ingenioſo opere
ſummam eiuſdem ἐν θεωρίᾳ καὶ πράξει feliciter tentatam
εὐπραξίαν
THEOREMATIS practicis uerè, germanè, catholiceq́; conſtitutis

omni ἀμηχανίᾳ καὶ ἀλογιστίᾳ
in morborum causis, in reme-
diorum εὑρέσει, μίξει, δια
κρίσει καὶ ἐφαρμώσει
longissimè pro-
fligatis

Regia deniq; via ad medendũ
citò, tutò iucundeq; a-
perta & compla-
nata

IAC. MOCCIVS MEDICVS
Ex
V. M. L. D. F. Q.
L. M.
P.

In Methodum Vniuersalē perueniendi ad Praxin D. D. Io. VVECKERI, D. Agnati sui obseruandiss. σὺχαριστικόν τε καὶ παραινετικὸν ἔπος

IONATHAE MEIERI

Basiliensis.

HVnc librum præclare tibi VECKERE *remitto*
Excusum prælo, te cupiente, meo.
Et te nunc docti toto venerantur in orbe,
Pro medicis donis auxilijsq́; tuis.
Heic Generalis enim Medicinæ praxis habetꝰ,
Ingenti quæ non vtilitate caret.
Nos etiam te nūc merito veneramur honore
Proq́; tuo studio, proq́; fauore tuo,
Hoc quòd opus doctum nostro cōmiseris æri,
Illustrentq́; typos quòd tua scripta meos.
Nec cessas post hanc Praxin, fœtusq́; priores:
Pergis: & egregium nunc meditaris Opus.

Vtq́;

Vtq; vigil legit hæc cupido modò pectore le-
Qui fruitur toties teq; tuisq; libris: [ctor*
Sic plures admiratur, speratq; futuros
Teq; petit libros pollicitante nouos.
Pergas sic nobis Specialem absoluere Praxin,
Factaq; pollicitis adde petita tuis:
Atq; illam potius prælis suppone tuorum,
Vt videat lucem per mea præla diu.
Perge tuis medicas ornare laboribus artes,
Vtq; facis, prælis perge fauere meis.
Sic duce te crescũt cupidi bona publica mũdi:
Commendat nomen sic tua fama meum.
Sic alacri vigiliq; fide, sic tempore læto
Te consanguineum magnificabo meum.
Sic ego, sic omnis medicis imbutus ephebus
Artibus, æterno tempore gratus erit.
Et nomen sine fine tuum super astra feretur,
Rem Medicam tali quod ratione juuas.

Ideæ

IDEAE HIPPOCRA-
TEÆ AD
MEDICAM PRAXIN SIMVL
ET THEORIAM
facientes
APHORISMI.

MEDICVS Philosophus dijs æquiparandus, Doctus esto, Bonus, & in arte Potens: nempe ut Sciat, Velit atq; Posſit de genere humano in ſanitate cuſtodienda reuocandaque benè mereri.

Proinde duo in eo requirũtur ſumma, σχῆμα medicum, & συσχημοσύνη medica.

Σχῆμα medicum in Dogmatica præceptorum cognitione, & Hiſtorica deſignatione exemplorum ad artem pertinentium conſiſtit.

Quarum

Quarum utraq; & Naturæ rectã cõformationem, & Doctrinæ fidelem institutionem, & Experiẽtiæ insuper diligentem confirmationem requirit.

Εὐσχημοσύνη uerò siue Elegantia medica, à qua Gratiosi Asclepiadæ olim, hodie Excellentes appellantur, tanquam externa persona artificem ornat secundùm Animũ, Corpus & Fortunas.

Ad ANIMI ornatũ faciunt Instrumenta philosophiæ, eiusdemq; Habitus.

Instrumentis nitatur oportet tum Rationis, à Logica: tum Orationis puræ & elegantis, à Grammatica Rhetoricaa, & uerò etiam à Poetica mutuatis.

Habitus philoſophici ad Cognitio-nem et Actionẽ pertinentes ſunt uarij.

Cognitionis habitus ad Medicum ornatum faciunt, alij magis, alij minus. Theologia inprimis, tan quam baſis. Phyſica deinde, am-pliſsimas colonias ex ſe dedu-cẽs, Anatomiam, Rhizotomiam, Pharmacopœiã & ſub hac Chy-miam. Mathematice deniq;, vt nõ neceſſaria, ſaltẽ pediſſequa. Ex quibus Sapiens medicus iure denominatur.

Actionis verò habitus ad Probitatẽ eiuſdem conferentes nobiliſsi-mas ex ſe actiones deducunt.

Sic Prudentiæ Medici conuenit In loquendo & differendo argutum

&

& neruosũ esse: In deprehenden-dis ægrorum adstantiúmue erro-ribus & decipulis sagacem.

Fortitudine sit ea animi, vt ne vel terrorem vel confidentiam excitãtibus supra quàm decet moueatur.

Munditiem corporis amplectatur, multo verò maximè eã quę animi est: quoad alimenta frugalis, quoad venerẽ etiam suspicionis expers.

Quæstum ex opera operéue medico turpem fugiat.

De mercede nunquam paciscatur, præterquã confidentiæ ægri excitandę causa.

Præmia ne promissa quidem auarè exigat ab ijs qui possunt, qui non possunt, ne speret quidem.

Honoris contemptor esto, nisi quem artis peritia non emendicatum vltrò offert. Parcus suijpsi⁹ laudator, nec nisi vrgente necessitate recitator.

Seuerus in ijs, qui artis successũ impedire possunt erroribus: benignus in cæteris, & miseriæ ægrorum seriò condolens.

Ne quidem errores suos fateri, & alios suo exẽplo cautiores reddere supersedeto.

Medicorum aliorũ congressum & conuersationẽ vltrò expetito.

Morbum leuem & salutarem verbis ne aggrauato.

Euentum morbi præscitum nũc prædicito, ad ægri obedientiam excitandam, artísue calumniam auertendam

tẽdam: nũc diſsimulato, ne morbus corporis, animi morbo augeatur.

Remediorum præſtantiam præ ciúmue nunquam quæſtus, ſed au-ctoritatis interdum cauſa mentitor.

Quæ vel in arte vel extra artem cælare præſtat occultato.

In alienis obſeruãdis cẽſendíſue, nec curioſus nec acerbus eſto.

Aliorum ſucceſsibus nec inuideto, nec obtrectato.

Humanus & popularis erga omnes, minimè tamen garrulus.

Non moroſus, & acerbus, non ſcurrilis & ridiculus.

In familiaritate contrahenda facilis, in conſeruanda officioſus, in conſilijs placidus.

Oratione breui, ſed arguta & ſen

tentiosa vtitor.

Vultu grauitatem simul & blanditiam præferto.

Ægrũ sedatè & si morbus postulet, frequenter visitato.

Modestè assideto, interrogato, tangito, consideranda perpendito.

Turpia dicta factaq; auersator oĩa.

Religionẽ & pietatem vt Dei & Naturæ minister non [illegible]atè colito.

Numinis in cõsulendo agendoq; gratiam atq; pacem exorato.

Ægrum ne quacũq; de causa suspendito.

Præceptores parentum loco colito, eorundem filios pro fratribus complectitor.

Medicos collegas tum aliâs, tum præsertim in cõsultationib. absq; inuidia

uidia & ſugillatione audito,doceto.

Aliena contrectare ne in animũ quidem inducito.

Atq; vt Animus Medici philoſophi benè quoq; habitet, CORPORIS ornamenta accedant oportuna.

AEtas iuuenilis quidem tolerantia & officio, ſed ſenilis ſapientia & iudicio præſtat. Intermedia utroq; participat.

Habitu Corporis bono ſit,ne vulgatum illud obijciatur, cura teipſũ.

Veſtitu nec ſordido, nec luxurioſo,nec peregrino,ſed mũdo & frugali, & ad peregrinationes actionesq; medicas oportuno vtitor.

Non ſordidus,non comtulus,ſed nitidus atq; lautus eſto.

Ab odorib.& vnguẽtis abſtineto,

Hiſce ex FORTVNIS quoq; petitus ornatus adſtipuletur.

Comitatum & pompam diſcipulorum ægrorúmue ſanitati reſtitutorum, tabellarũ item atq; diplomatũ oſtentationẽ agyrtis relinquito.

Teſtimonium prouectus in arte, non ſua ſed ægrorum confidentiæ cauſa, à bonis atq; doctis accipito.

A ratione non à fortuna totus pẽdeto. Fortunam in Artem, nihil in Artificem non niſi concedente Numine aliquid poſſe pſuasũ habeto.

Nobilitatem ex Aſclepiadea profeſsione potius quàm ex maiorum claritate, conſectator, tuetorq;.

Ex his fontibus porrò Προστασίη ſiue Præfectura medica, triplici ornatu inſtructa, in mediã hominum

vitá prodiens, varijs operibus ſeſe ſpectandam exhibebit, ſiue Officia perpendantur, ſiue Perſonæ.

OFFICIORVM genera niſi methodi terminis circũſcriberentur, propè innumera cenſeri poſſent.

Huius ſunt loci, Locorũ quo ad aerem, aquam, cœlum, diligens inſpectio.

Chirurgicarum operationũ obſeruatio: Remediorum exploratio: Præceptorũ methodica perceptio.

Diligens morbi mutationis atq; euentus prædictio, Morbi præsẽtis cognitio, inueſtigatio, ab ægro, ab aſtantibus.

Naturæ ante omnia imitatio.

Cõmunicatio præceptorũ ſimul

& exemplorum artis fida erga discipulos.

Ægros & adulātes sui officij admonere, securos terrere, meticulosos erigere.

Non perfunctoriè, non temerè, nō nimis curiosè artis munia obire.

Occasionem præsentem apprehendere, futurā patiēter expectare.

Inexspectatis nec confidere, nec suprà modum terreri.

In suscipiēdis aggrediēdisq; morbis, nec temerarium, nec meticulosum esse.

Nullius operis operæue medicæ subpudere.

Præcipitantiā in motu, incessu, administratione fugere.

Grauitatē in sermone, sessione, incessu,

inceſſu, veſtitu amplecti.

Auctoritate velut heroica excel-lere, imperando neceſſaria, prohi-bendo noxia, reprehendēdo errata.

Ægro, diſsimulato ſordium fa-ſtidio, comiter aſsidere.

Pauperibus gratis mederi.

Peregrinos præ cæteris huma-niùs complecti.

Ingratos & auaros, quantúmuis dignos qui negligantur, in morbo præſertim ácipiti, nō derelinquere.

In agendo promptum, expeditum, dextrum, elegantem eſſe.

Inſtrumentis medicis diligenter & oportunè paratis domi abūdare: foris neceſſaria tantùm & expedi-ta ſecum ferre.

Memoria remediorū formas tū ſimpli

ſimplicium tum compoſitorum te-nere: ad eiuſdē ſubſidiū nihilominus aduerſaria in promtu habere.

In ijs quæ offeruntur alimentis medicamentisq; elegantiæ lautitiæq; ſtudere.

Ægri cupiditati neq; adulatoriè blandiri, vnde morbus augeatur: neq; crudeliter reluctari, vnde animus ægri à cura abſterreatur.

In chirurgicis operib9 adminiſtrandis, celeriter & expeditè agere, iucundè & indolenter agere, ſecurè atq; tutò agere.

Conſuetudinis atq; virium ægri inprimis rationem habere.

Quòd ſi nunc PERSONAS cōſideremus, eadē ipſa officia in tres claſſes diuidi poſsūt: quorum alia

Ægrum,

Ægrũ, alia Adſtãtes, alia Medicos cęteros reſpiciunt.

Ægri animo prius quàm corpori medendum.

Ea quæ ægrum ſcire par eſt, docere: quæ opinari, perſuadere: nũc confidentiam, nunc timorem exprimere.

Ea quæ ægrum facere oportet, dictatoriè imperato: interdum quoque in parem gratiam aliquid remittito, & indulgentia leui grauiorem obedientiam mercator.

Quæ ægrum ignorare conuenit, cælato, diſsimulato, callidéue interpretator.

Morbũ modò difficilem, vt obediat, modò facilem, vt ne deſperet, ſimulato.

Nihil

Nihil superbè promittito: ad Dei potentiam & Naturæ obedientiam artis opera omnia referto.

Remedijs nũc varijs, nũc paucis vtendum affirmato: illud ne festinet, hoc ne animum despondeat.

Medicum nec auarum, nec infidũ & desertorem fore fidem facito.

A quibus abstinere debet, partim minis, sed, vt erga hominem liberũ, modestis, extorqueto, partim blanda admonitione abducito.

Adstantes ægro gratos & acceptos præstato: ingratos abigito.

Iidem morbi naturam & causas non multis ambagibus, sed apertis similitudinibus explicato.

Euentũ prædictione occupato.

Tumultus ex cõfidẽtia vel despe

ratione

ratione ortos cohibeto, corrigito.

Ad imperata dextrè & fideliter facienda nunc pollicitatione nũc in terminatione cogito.

Fidei adstantium quorũmuis ne fidito, in eorũ præsertim quæ maioris sunt momenti remediorum subministratione.

Medicorum aliorũ in morbo tũ periculoso, tum salubri, sed propter ægri nobilitatem morositatémue difficili, introductionem expetito, nedum subterfugito.

Absque contentione & altercatione & inuidia, non priuati, quæstus, vel gloriæ, sed ægri salutis & veritatis causa, consilium dato, ad mittito.

Empiricorum consilia, propter methodi

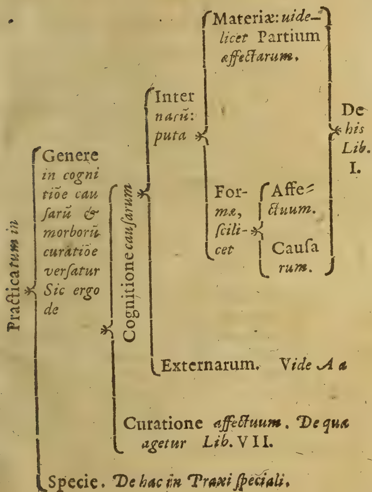
methodi ignorantiá contemnito: media verò, táquam omniparentis Naturæ dona, examinato, & nisi potior ratio dissuadeat admittito.

Præceptorum ab doctrina & experientia instructiorũ, quicũq; ętate iuuenis es, cõsilia expetito, monita admittito.

Discipulis pręcepta fideliter cõmunicato, exẽpla cõmonstrato, administrationis, quãdo licet atq; datur, comites & inspectores & adstites et custodes adhibeto, sed iã ętate maturos, & pręceptis artis eruditos.

Contrarię sunt Medicorum improborũ & sophistarũ, artis pulcerrimæ professione ad quæstũ & amitionẽ abutentiũ, notæ atq; noxæ.

PRACTICAE GENERALIS TYPVS.

Practicatum in
- Genere *in cognitiõe causarũ & morborũ curatiõe versatur Sic ergo de*
  - Cognitione *causarum*
    - Inter*narũ: puta*
      - Materiæ: *uidelicet* Partium *affectarum*.
      - For*mæ, scilicet*
        - Affe*ctuum.*
        - Causa*rum.*
      - De *his Lib.* I.
    - Externarum. V*ide A a*
  - Curatione *affectuum. De qua agetur Lib.* VII.
- Specie. *De hac in Praxi speciali.*

A a. Cõsideratio instituenda:

- Finis, *nẽpe actionis. Medicus ab actione incipit. Inde ad instrumẽta progreditur. Antequã.n. instrumẽtis uti incipiat. prius perspicit, an agere possit. Deinde quid agere debeat. Sic ergo Medicus perpendit,*
  - An morbus *curari possit. Multi namque morbi solis præsagijs relinquendi sunt.*
  - Quid *fieri debeat.*
  - De *his* *Lib.* II.
- Efficientiũ, *Cũ Medicus agat* ꝑ *instrumẽta necesse est, ut cognitionẽ habeat tũ*
  - Diætæ. *Lib.* III.
  - Pharmaceiæ: *videlicet medicamentorũ tum*
    - Simpliciũ *Lib.* IIII.
    - Compositorum *Lib.* V.
  - Chirurgiæ. L*ib.* VI.

PRACTI-

PRACTICAE GENERALIS

LIBER I.

ARGVMENTVM.

De partium affectarum, affectuũq; & causarum cognitione agit. Eius autem capita hæc sunt.

PRACTICAE GENERALIS

LIBER I.

Procemium totius operis.

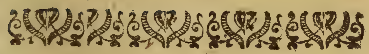

Mnis docendi via ac ratio præcipit, ut à generalibus ad particularia progrediamur. Itaq; efflagitantibus quibusdam medicæ artis studiosis, & candidatis, vt librũ de curandis humani corporis malis conscriberem, generalem prius methodum describendam fore putaui, qua tandem facilius & prõptius in particularibus sese exerceant, cum in vniuersalib. methodus, in particularibus exercitatio consistat. Methodus ergo est, in ægrotis primò perscrutari, quæ nam corporis pars affecta sit, & quomodo, primarióne, an per consensum alterius cuiusdam particu-

læ:

læ: deinde quis ſit affectus præternaturam, num morbus, vel ſymptoma: tertiò quæ ſit eius cauſa: poſtremò an is affectus curari valeat, & quomodo, & quibus iuſtrumentis. His enim incognitis, fieri nequit, vt probè curatio abſoluatur. Qua autem via, ac ratione valeat quiſpiam affectam ſedem omnem, ac quemuis præternaturam affectum, eiusq; cauſam dignoſcere, ac demum affectum ipſum, ſi is curari poſsit, propugnare, & quibus inſtrumentis, iuxta Hippocratis & Galeni doctrinam, hoc opere ſcribere aggrediar, initio à læſis particulis ſumpto.

Quibus notis locus affectus deprehendi poßit, Cap. I.

Itaque ante omnia Medicus in curandis singulis corporis malis, partium corporis, quas locos nominare consueuimus, notitiam habere debet. Huiusmodi namque plurimum confert, non solùm ad curationem, quam pro locorum differentia variari contingit: verùm etiam ad affectus dignotionem, & Prognosticum. Verùm hîc non de ijs, quæ in superficie constitutæ sunt, partibus, vtpote quæ facilè sensibus deprehendi queant, neque etiam de earum natura seu essentia, neque actione, siue vsu, neque compositione quicquam agemus, (cùm hæc ad artem secandi corpora pertineant. Scribimus enim hæc ijs, qui iam in corporis dissectionibus sunt versati) sed de ijs locis, qui intrinsecus latent, & in conspectum non veniunt, quibus scilicet notis deprehendantur.

Itaque locorum affectorum cognitio quinque potissimum rebus elucescit: nimirum actione læsa, excretis, positu, doloris proprietate, & proprijs accidentibus. Sanè actio læsa sola interdum affectam partem indicare potest: & quidem hoc modo. Si enim accidens aliquod circa cernendi officium euenerit, oculum affici constat. Sic quoque ratio, vel imaginatio, vel memoria læsæ, cerebrum affectum esse demonstrat: pulsus verò præternatu-

ternaturam, cor laborare indicat: priuatio motus neruum, & musculum: cibi fastidium, os ventriculi: mala cibi concoctio, ventriculum: sanguificationis frustratio, hepar, &c. Porrò excretorum species affectam partem indicat, & per partium ipsius essentiam, & per contenta in ipsa. Per partium ipsius essentiam, vt si bronchium tussiendo excernatur, pulmones ægrotare indicat: ramentum per aluum eiectum, intestina affecta ostendit: caruncula per vrinam excreta, renes: excrementa lamarum speciem referentia, per vrinam excreta, vesicam affectam esse portendunt. Sic etiam per contenta in ipsa parte. Nam vrina excreta per vulnus, vesicam, vel vrinarios meatus affectos ostendunt: stercus per vulnus excretum, intestinorum aliquod: cibus per vulnus, ventriculum: efflatus spiritus inter respirandum, membranam costas succingentem affectam esse indicat: lapis excretus, renes vel vesicam: sanguinis grumus per tussim eiectus, thoracem: lumbrici intestina laborare demonstrant. Cæterùm positus quoq; affectam partem sufficiēter commonstrare potest: quippe durus in dextra præcordiorum parte tumor, nō lienis, sed iecoris affecti nota est: quemadmodum si fuerit in sinistra, non hepatis, sed splenis affectum portendit. Ac positus interdum, vbi similiter se habēt excreta, affectam partem commonstrat. Si enim membranosæ tu-

nicæ frustulum excernatur, id vlcus esse alicubi ostendit: verum in qua sit particula, ex positu discere poteris. Nam si vomendo fuerit reiectum, aut gulæ, aut ventriculi: si tussiendo, gutturis, aut asperæ arteriæ: si screando, faucium: si cum vrina, eius fistulæ: si à sede, alicuius intestinorum: si per mulieris pudenda, vteri affectum portẽdit.

4. At verò constat, quod singuli dolores pro positus varietate, affectum locum ostendere possunt. Quippe apparentibus per vomitum vlceris notis, animaduertendum est, vtrum anteriores partes circa præcordia, aut posteriores circa dorsum, dolor aliquis infestet: dignoscemus autem id hac ratione. Etenim qui in anteriorib. percipitur, ventriculum: qui verò in posterioribus, gulã occupare censetur. Haud aliter os ventriculi à spacio ipsius, & à gula distinguendum est: si deuoratis quibusdam acribus, hoc quidem in ore ventriculi, aut parte inferiore mordicationem excitet: illud verò in transitu gulæ, quæ secundum thoracem est. Omnia enim hæc positu distinguuntur. Sed nunc exemplũ aliquod afferre operępretium videtur, quomodo scilicet locus affectus ex

5. proprijs accidentibus innotescat. Ore quidem ventriculi affecto, fastidium infestat: per hepatis verò imbecillitatem, excrementa per aluum deiecta, aquæ, in qua carnes nuper mactatæ ablutæ fuerunt, similantur: item maxillæ rubræ apparent in peri-

in peripneumonicis : ſuffuſio oculos infeſtat: hæmodia, dentium ſtupidorum eſt nota. Sed ex doloris ſpecie locus affectus cōmodè deprehendi poteſt. Siquidem dolor punctorius, membranas:, dolor pulſatorius, arterias: dolor grauis, viſcera, vel aliam partem ſenſus hebetioris affectam eſſe indicat. Hæc igitur ſunt affectorum locorum notæ.

De locis affectus per ſe, & per conſenſum, & quot modis pars aliqua corporis per conſenſum afficiatur,

Cap. 2.

NOtitia partis affectæ habita, perquirendum venit, num propriè, ſeu primò, aut per conſenſum pars afficiatur. Nam huiuſmodi ſpeculatio non parum ad curationem conducit, cùm ad curandi rationem nō ſine manifeſta vtilitate imprimis pertineat, cuinam parti remedia ſint aptāda, cognouiſſe. Siquidem medicamenta non niſi ei, quæ proprio, & primario affectu laborat, applicanda ſunt. Ea namque curata, nullus relinquitur in ea, quæ per conſenſum, afficitur, præternaturam affectus. Equidem parti proprius ſiue primogenius morbus eſt, cuius pars per eſſentiam & propria affectione laborat: vel Affecty per se.

tum affectꝰ proprius eſſe putandus eſt, cùm permanere in parte quapiam perſpicitur. Vnde ſi in morbo laterali permanens eueniat delirium, caput proprium habere morbum perpendendum, ita, vt quamuis lateris morbus quieſcat, poſsit tamen capitis morbꝰ permanere. Quòd ſi verò pars aliqua ob alteram afficitur ſic, vt irritata quidem vna, altera vehementius moleſtetur, remiſſa verò irritatione, quieſcat, eam per ſympathian, ſeu per conſenſum affici putandum eſt. Verùm pars corporis per conſenſum quinq; modis afficitur: videlicet quãdo vel humor, uel vapor aliunde pertranſit: quando facultas vel cum eſſentia, vel citra eſſentiam priuatur: vel quando materia aliũde præparata deficit. Siquidem aliter dolet caput vbi cõtẽti in vẽtriculo humores eleuãtur, qui ſimul et calefacere, et diſtẽdere ea, quæ ſunt in capite, poſſunt, atq; aliter ſuffuſorũ apparent viſa quędam, ſolo vapore per ipſos tranſeunte. Præterea aliter afficitur is, cui meatꝰ à cerebro deſcendẽs obſtructus eſt: aliter ille, cui propter ſpinalis medullæ inflammationem reſoluta ſunt crura: atq; aliter is, cui vox aut perijt, aut vitiata eſt. Etenim ad crura facultas quædam citra eſſentiam, deſcendere prohibita eſt: ad oculos verò, cũ eſſentia: verùm ad guttur, quamuis materia perueniat, ſufficiens tamen ipſius quantitas haudquaquam accedit. Qui verò ob intercoſtalium muſculorum perſo-

perforationem obmutuit,is totam vocis materiam amisit. Porrò quemadmodũ crura per dictas spinalis medullæ dispositiones resoluũtur, ita etiam guttur vocalib9 neruis vel incisis,vel laqueo interceptis. Sed hæc de primogenijs,& per consensum affectibus sufficiant, nunc tempestiuum esse videtur, vt ad ipsius affectus notitiam accedamus.

De notis proprijs, quibus affectus dignoscantur, Cap. 3.

PArte affecta cognita, inuestigandum est,quis sit affectus præternaturam, an scilicet morbus,vel symptoma. Ad horum autem cognitionem prius tum morborum, tum symptomatum naturam, & differẽtias scire conuenit. Verùm de his deinceps, nunc autem qua via,ac ratione affectus dignoscamus vniuersos,presertim eos,qui circa partes corporis intimas conditi fuerint, agendũ videtur. Nisi.n.affectus fuerit cognitus,qs remedij qualitatem inueniet?cum quilibet affectus suo contrario auferatur. Proinde horum cognitio apprimè necessaria est. Eos autem dignosces:ab excretis,ab accidẽtibus proprijs,seu symptomatis à loci natura, & doloris proprietate. 1. Affectuum cognitio necessaria.

Ab excrementis quidem,vt si vlcus sit,ex ramentis:ex sabulosa vrina lapidem deprehendimus. 1.

Excre-

Excrementa verò cucurbitæ feminibus fimilia, latorum vermium indicia funt: deiectio cibi nondum mutati, dyarrheæ: mictus potus non mutati, diabetæ indicium eft. Ab accidentium quoque proprietate, affectuum indicia fumuntur. Nam quibufdam per tabem vngues adunci euadũt: fine ratione inuadens rigor cum febre, inflammationis ad fuppurationem trafeuntis, indiciũ eft: lingua nigricans, ardentem febrem portendit. Sic etiam coloris in vniuerfo corpore proprietas, alia quidẽ per hepatis, alia verò per fplenis affectus apparet: ita vt doctum medicum haudquaquam pofsit fallere, ficut nec color quidem, quẽ hæmorrhoides iuduxerunt. Ab ipforum quoq; locorum affectorum natura indicia morborum oriuntur, eò quòd quibufdã folis partibus morbus hic accidat, quibufdã verò folis nõ eueniat: quippe foli oculi, fuffufione laborãt: lapis, in renibus, & vefica nafcitur: lũbrici in inteftinis gignũtur. Rurfus impofsibile eft, vt abfceffum cor fuftineat: quemadmodum neq; pulmo, neq; ligamenta dolorem. Quinetiam à doloris proprietate affectuum notæ deprehendũtur. Dolor enim punctorius, pleuritidem: pulfatorius verò inflammationem oftendit. Porrò ipfius quoq; morbi magnitudo, & mos tempufq;, minimè negligẽda funt. Dignofcitur autem ipfius affectus magnitudo, ex difpofitionis, ac ipfam fequentium propriorum

fympto-

ſymptomatum magnitudine. Quòd ſi magnus propter præcellentiam partis fuerit morbus, ex præſtantiæ, partiſque affectæ natura cognoſcitur. Morem vero ſeu malignitatē deprehendes, cùm ex eorundem morborum differentia, tum ex ſymptomatis quæ ipſam ſequuntur. Peſtis enim malignus, ephemera verò benignus affectus cēſendus eſt. Sic quoq; pulſus bonus, ſputum coctum, mentis conſtantia, ſalutarem: è contra verò ſputum nigrum, mētis turbatio, inquietudo, &c. læthalē morbum portendunt. Tempora præterea morborum dignoſcuntur ex cruditate, ex anticipatione, vel tardatione acceſſionum, ab acceſſionis longitudine, à morborū & ſymptomatū magnitudine, & intermiſſione. Siquidem cruditas principium morbi denotat: anticipatio verò acceſſionis, longiorq; acceſſio, morbus & ſymptomata vehemētiora, & intermiſſionis tempus breuius, augmentum ſignificant. In ſtatu autem ſeu vigore, acceſſio neq; anticipat, neq; retardat, neque longior, neq; breuior, ſed æqualis eſt: morb' & ſymptomata neq; vehementiora, neq; mitiora, ſed in eodem ſtatu permanent. In declinatione acceſſiones tardiores, & breuiores, ſymptomataq; mitiora fiunt. Cæterum paucæ admodum ſunt ipſorum affectuum notæ, quæ non ſimul locum affectum oſtendant. Etenim actionis noxæ affectam duntaxat partem; earum verò differen

tiæ, ipsius affectum declarant: quæ solæ ipsorum affectuum sunt propria signa, per accidens tamē ipsos sequuntur. Vbi verò cōplicati duo vel tres, aut plures fuerint morbi, non aliter dignoscendi erunt, quàm ab excretis, symptomatis proprijs, locorum natura, ac doloris proprietate, diuersis siquidem existentibus pro connexorum morborum numero ac natura. Cum his quoq; perpendenda sunt, quæ præcesserunt. Nam & ea non parum conferunt pro partis tum affectæ, tum ipsius affectus cognitione. Itaq; qualis præcesserit vict⁹ ratio, quæ consuetudo, ætas, anni tempus, regio, aeris constitutio, &c. consideranda sunt, totius corporis dispositione non neglecta, vt valeamus, quòad artificiosa coniectura permiserit, distinguere, quis affect⁹ vrgeat. Porrò cognitis morbis, distinguere oportet eos, qui per consensum fiunt, à proprijs affectibus. Siquidem cum proprijs accidentibus discernitur, ac semper eadem fuerint perpetua, neque alijs præcedentibus superueniunt, tunc eum propriū, ac primogenium appellamus. At cū proprijs accidentibus discerni nequit, neq; perpetuò permanent, & ad alias affectiones sequuntur, per consensum ipsum fieri dicimus. Quot autem modis affectus per consensum fiant, præcedenti diximus capite. Nunc ad reliqua transeamus.

De mor-

De morborum generibus,

Cap. 4.

QVãquam morborum & symptomatum tractatio limites instituti nostri excedere videatur, & ad theoriam tantum spectet, nosq; ijs tantum qui se à theoria ad praxin conferunt, scribamus: tamen vt morborum, & symptomatum genera in promptu semper habeant studiosi, faciliusq; affectus à se inuicem distinguere possint, ea hîc quoq; in memoriam ijs reuocanda fore putaui. Morbus itaq; affectus est præternaturam, actionem primò lædens. Eius genus triplex est: intemperies: cõpositio vitiata: & vnitas soluta. Intemperies simplex, vel calida, vel frigida, vel humida, vel sicca. Composita, ea quidem immaterialis, vel calida & humida, vel calida & sicca: vel frigida & sicca: vel frigida & humida. Materialis verò, vel sanguinea, vt phlegmone: vel biliosa, vt erysipelas: vel pituitosa, vt œdema: vel melancholica, vt scirrhus: vel mixta, &c. Porrò compositio vitiatur in qualitate: in quantitate & situ. In qualitate seu conformatione figuræ, consistit, Varitas, Vacitas, Curuitas, Simitas, &c. In qualitate cauitatum, sunt, Obstructio, Angustia, Cõpressio, Dilatatio, Plenitudo, & Inanitas: in qualitate, superficiei, Asperitas, Læuitas. Morbi in quantitate, & quidem numero abundante, sunt,

sextus,

Morbus qd.
Genera.
Intemperies
Compositio vitiata.

sextus digitus: varices: tubercula: lapis: lumbrici: vitiligo: suffusio: atheroma: meliceris: steatoma, &c. in numero verò deficiente: vt amissio digitorum: dentium: ossium: narium: aurium: cruris, &c. In magnitudine aucta: vt lingua tumefacta: priapismus: auctio mãmarũ, testiculorum: caro supercrescens in vlceribus, &c. in magnitudine imminuta: atrophia: tabes, &c. In situ autem morbi sunt: luxatio: articulorum commotio: laxatio ligamenti, linguæ, pudendorum: coalitus digitorum, labiorum, sedis: epiplocele: enterocele, &c. Cæterùm in vnitate soluta, & quidem in carne morbi sunt, Vlcus: vulnus: contusio: illisio: in osse, fractura: rima: caries: in neruis, punctio: scissio: σπάσμα: in venis, ruptio: in cute, excoriatio, &c. Cõpositi verò morbi, ex iam dictis facilè deprehendi possunt. Hæc quidem sunt vniuersa morborum genera.

De symptomatis in vniuersum,
Cap. 5.

SYmptoma est affectus morbũ sequens. Horũ duplex est genus: aut functionũ noxæ, aut affectus corporis nostri. Actionũ noxæ, sunt vel naturaliũ, vel animaliũ. Rursus animaliũ actionum noxæ, sunt vel sensibiliũ, vel motricũ, vel principum. In principe actione, & quidẽ imaginatione

abolita

abolita consistit, Caros: catalepsis: in debili, coma: lethargus: in deprauata, delirium. Sic in ratione abolita, dementia, & stultitia comprehenditur: in debili, fatuitas: in deprauata, delirium: in memoria verò abolita, obliuio: debili, torpor: deprauata, delirium. Quod ad noxas functionum sensibiliũ attinet, in visu abolito, cæcitas: in debili amblyopia: in deprauato hallucinatio existit. Sic in auditu abolito, surditas: in debili, grauis auditio: in deprauato, obauditio. Ad eundem modum in reliquis sensibilibus censendum. Cæterũ in motu abolito, apoplexia, & paralysis est: in debili, stupor: in deprauato, conuulsio: tremor: horror rigor: sternutamentũ: tussis: pandiculatio, & oscitatio. Porrò naturaliũ actionum noxæ sunt vel in retentione vel expulsione, vel attractione, vel alteratione seu coctione. In retentione quidem abolita, hœmorrhagia: vomitus: sudor immodicus: lienteria: diabetes: menstruorum fluor immodicus, &c. In expulsione verò abolita, colica passio, voluulus: ischuria: in debili, dysuria: in deprauata, dysenteria: stranguria, &c. In coctione abolita, cruditas existit: in debili, tarda concoctio: in deprauata, cùm cibus in ventriculo in alienam qualitatem permutatur. Eadem ratione de attractrice facultate existimãdum est. Atque hæ quidem symptomatum differentiæ à functionum offensis sumuntur. Symptomata au-

 tem

Actiones vt { abolentur. debilitantur. deprauantur.

tem affectus corporis nostri, aut visibilia, aut odorabilia, aut gustatilia, aut tactilia sunt. Visibilia sunt colores prçternaturam: vt Morbus regius: icteritia nigra: aqua intercus: lingua decolorata: pars aliqua corporis, ob abscessum, vel nigra, vel liuida, vel rubra. Audibilia verò sunt, voces clangosę, turbidę, vel tremulę: soni: strepitus: stridores: murmurilla in alijs animalis partib9. Odorabilia sunt, fœtor auriũ, nariũ, axillarũ, gutturis, totius corporis: itẽ ructus fumosus, acidus, virosus, piscium fœtorem referens. Gustatilia sunt: vt sudor vel alia reiectio dulcis, vel amara, vel salsa. Tactilia verò, vt cutis arida, intẽta, laxa, vel rugosa, &c. Ac tales quidem, & tot numero symptomatum differentiæ existunt.

De causarum indicijs, Cap. 6.

QVęnã pars corporis sit affecta, & quis prçternaturam affectus, hactenus docuimus, nunc quæ sit ipsius affectus causa, qua via, qua ratione dignosci valeat, inquirendum est, cum nihil sine causa fiat, affectusq; curari nequeat, nisi prius eius causa tollatur. Est itaq; causa affectus quoque præternaturam, actionem lædens, non quidẽ primariò, sed secundariò. Ipsa namq; non per se, sed morbo interueniente, actionem lædit. Proinde quinq; affectus præternaturam morbos præcedunt,

dunt, causæ rationem obtinebunt, ac morbificæ causæ nominabuntur. Harum autem, cum aliæ in ipso animalis corpore consistãt, προηγούμεναι seu antecedẽtes medicis dictæ, aliæ verò extrinsecus adueniãt, quas procatarcticas seu primitiuas appellant: priùs qua via ac methodo internæ inuestigandæ sint, docebimus, deinde ex quib. externę quoq; dignosci possint. Internas ergo causas ex morbi specie potissimùm ac symptomatibus, eorumq; diuersitate deprehendimus. At morbi species præcipuè causam indicat, vt si Synochus non putrida fuerit, sanguinem: si tertiana, bilem: si quotidiana, pituitam: si quartana, atram bilem, causam esse denotat. Eadẽ quoq; ratione, phlegmone, sanguinem: erysipelas, bilem: œdema, pituitam: scirrhus, melancholiam demonstrat. Sic quoq; nõ modò quæ causa sit, verùm etiã vtrũ ea, quæ morbũ facit, in parte cõtineatur, tãquã in propria essentia, vel tanquam in instrumento, aut per ipsam trãseat, ex symptomatum inquam differentia, vt ex diuersa noxa diuersarum functionum, excremẽtorum varietate, ac corporis diuersis affectibus, colore præsertim, vel sapore, vel odore, vel calore, vel mollitie, vel duritie. Totius quoq; corporis dispositio, temperamentum, seu ægrotantis natura, ætas, regio, tẽpus anni, consuetudo, ratio victus, & vt vno verbo perstringã, cuncta, quę præcesserunt, morborũ causas ostendunt.

Causarum divisio. Internæ unde desumantur.

Nam præteritorum cognitio nihil aliud est, quàm inuentio causarum, quę affectus pariūt His quoq; addenda erit tū ciborū potionūq; , tū medicamētorū quotidiana experiētia, vt exquisitè cùm morbos, tū eorū causas inuenire valeas. Simili quoq; ratione causæ externæ, seu procatarcticæ inuestigandæ erūt. Ex ipsa nanq; morbi specie, natura ægrotātis, ætate, regione, anni tēpore, aeris cōstitutione, præcedēti victus ratione, affectib. præcedētib. alijsq; prædictis inquirendę erunt. Quare vt summatim dicam, intueri oportet cuncta, tam præsentia, quam præterita symptomata. Præsentia quidem medicus ipse inspicere poterit. Præterita verò non ab ægrotante solum, sed ab assistentibus, uel ipsius familiaribus haud difficulter perdiscere licebit, quò promptius, non modò locus affectus, ipseq; morbus, verùm etiam causa insalubris, quæcunque ea sit, comprehēdatur. Quamuis præteritorum cognitio magis necessaria fuerit, pro causarum, quæ affectus inducunt, inuentione: velut præsentium, pro affectuum, & partium affectarum inuentione.

De morborū causis in vniuersum, Cap. 7.

LIcet causarum tractatio præter nostrum institutū esse videatur (alterius enim tractationis est) tamen cùm ad causarum inuentionem non parum

parum conducat, morborum etiam causas in memoriam saltem studiosis reuocandas esse duxi. Itaque similarium morborum calidorum causæ, & quidem internę sunt, putredo sanguinis, vel bilis: item constipatio maxima. Externæ verò, ignis: sol: alimenta calida, acria: potus calidus: medicamenta acria, & alexiteria, & amuleta: exercitium vehemens: animi affectus, vt ira, excandescentia, &c. Frigidorum morborum causæ internæ sunt, humores frigidi, qualis est pituita: rarefactio totius, vel partis: constipatio maxima. Externæ, aeris frigiditas, aquæ niuis, glaciei, &c. cibus & potus qualitate frigidus, vel quantitate nimia sumptus: item medicamenta frigida: motus immodicus: ocium: timores, &c. Humidorum morborum internæ sunt humores pituitosi. Externæ verò aer humidus, imbres plurimi: aquarum dulcium crebræ balneæ: cibus & potus copiosior, & natura humidior: medicamenta potestate humida: somnus longior: vita ociosa, & ignaua: mollis educatio: & animi tranquillitas. Siccorum verò morborum causæ internæ sunt, humores melancholici: transpiratio plurima. Externæ, aeris constitutio sicca: aquæ naturam habentes sulphuris, nitri, vel aluminis: cibus & potus parcior, & natura siccior: medicamenta exsiccãtia: exercitia immodica: vigiliæ: curæ: tristitia, mœror, angor, &c. ¶ Compositorum verò similarium mor-

Causæ morbi calidi.

Frigidi.

Humidi.

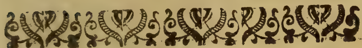
Sicci.

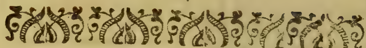
borum causę ex simplicium morborum causis facilè inueniuntur. Porrò instrumentalium morborum causæ, & quidem figuræ vitiatæ: est malus conformator: plenitudo, vel defectus. Obstructionis verò, humor lentus & crassus: callus: grumus, &c. Angustiæ, carūcula: vel tuberculum vel phlegmone: vel scirrhus: vel abscessus, &c. Compressionis verò est omne id, quod extrinsecus comprimere vehementius valet. Dilatationis, expultricis facultatis motus immodicus: retentricis imbecillitas: medicamenta vim aperiendi habentia: mollicies immodica instrumentorum: aer humidus, & calidus. Coalitus autem causa est exulceratio superficiei internæ, qua partes postea coalescunt. Asperitatis causæ sūt, humores acres: medicamēta abstergentia: pulluis: fumus. Leuitatis verò, humor pinguis, & viscosus. Sic numeri deficientis causę sunt, vstio: resectio: putrefactio: refrigeratio. Superflui verò, vtilis, vel inutilis materiæ multitudo: caro supercrescens in vlcere: phterigium in oculis, &c. Ad eundem modum magnitudinis auctæ, vtilis materiæ multitudo: virtus valida. Minutæ verò vtilis materiæ defectus: virtus imbecillis. Luxationis præterea causæ sunt, subitarius, & vehemens motus: intemperies humida: fractio superciliorum ossium. Epiplocelis, &c. meatus à peritonæo ad testiculos pertingens dilatatus, vel ruptus, &c. ¶ Cæterum solutæ vnitatis causæ & quidē extrinse-

extrinsecæ sunt omnia ea, quæ erodere, tendere, rumpere, frangere, tundere, incidere, vel vulnerare, apta sunt. Intrinsecæ verò repentini validiq; motus: humores acres, seu erodētes: plenitudo ad uasa, &c. Tales quidem sunt morborum causæ. Porrò cum symptomatum causæ, morbi sint, atque de ijs superius tractauerimus, huic libro finē imponemus.

Solutae unitatis ca.

PRACTICAE GENERALIS LIBER II.

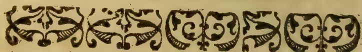
ARGVMENTVM.

De prognosticis, et indicationibus curatiuis potissimum tractat. Eius capita hæc sunt:

De præ-

PRA-

PRACTICAE GENERALIS

LIBER II.

An affectus curari valeat. Cap. 1.

QVa via ac ratione Medicus debeat partem affectam, affectumq́;, & causã morbi inuestigare, libro primo, qua potuimus breuitate, ostendimus, nunc ad actionem ipsam accedentes, tempestiuum esse videtur, vt edoceamus vtrum affectus sanari queat: deinde si quidem is curari valeat, quomodo, & qua methodo id peragi possit. Scire aũt prius conuenit an curari valeat affectus. Nisi.n. medicus futura pri⁹ præcognouerit, et quó nam morbus terminaturus sit prædixerit, suã facilè reputationem amittet. E contra verò, si futura prædixerit, & vsum auxiliorum dextrum adhibuerit, non solũ se à mortis culpa immunem reddet, sed etiam ægrotos obtemperantes efficiet, & de longinquo ipsi morbo obuiã ibit, multo antè remediorũ tempus oportunũ edocens. Quare huiusmodi artis pars minimè negligenda erit, vtpote quæ in dignoscendis morborum euentis cõsistit. Verũ cũ non omnia, quæ circa ægrotantẽ oriũtur, necessariã obtineãt generationem, non erit vtiq; semper firma prædictio, vt si propter vicinorũ tumultũ, aut latrantes canes, aut iniucũdos quosdã nuncios

nuncios insomnis reddatur æger: nullo horum morbi ratione effecto. Quinimò nec eorum omnium, quę morbi ratione efficiuntur, certam præcognitionem habere poterit. Nam si humor aliquis intra corpus abũdans, & superfluus, in partem quampiam nobilem, vel principem repentè influat, aut ab ea in viliorem transeat: quò fit, vt eum, qui in princeps membrum illatus est, summum periculum: eum verò, qui non in nobilem, sed in viliorem partem transmigrauit, subita, ac inexpectata salus laborantis necessariò sequatur. In his autem statibus, quò terminaturus sit morbus, non exactè comperit Medicus: sed tantũ in his prænoscere licebit inconstantiam, ac lubricitatem. At si permanentiam habuerit morbus: in quo non amplius diffluunt excrementa, sed in locum vnum quendam grassata, illum occuparunt, præsagire in his futurum poterit, præsertim si circa ægrotantem omnia rectè gerantur Quæ enim perperam à quoquam aguntur, eæ causæ existunt, vt aut morbi solutio prorogetur, aut mors anteuertat. Methodus autem, qua Medicus præsagiri valeat, num morbus curari possit necne, ex quinq; potissimum rebus elucescit: natura videlicet & vsu partis: specie morbi: viribus: more morbi, & quantitate. Si namque pars corporis spermatica fuerit concisa, vulnerata, vel fracta, ita vt suo simili colligari non possit: vel

pars aliqua corporis tam longinqua, vt ad eam medicamenta pertingere non queant, quomodo sanitatem polliceberis? è contra verò, si carnosa, vel huiusmodi, vt remedia ad eã pertingere facilè possint, de sanitate quis dubitabit? Ad eũdẽ modũ pars, quæ ad vitã necessaria est, si perierit, præstari non posse id, quò tendimus, indicat: è contra si perierit hæc, quæ ad vitam necessaria non est, præstari posse id, quò tendimus insinuat. Morbi verò species, quæ ex proprijs symptomatibus, vt primo diximus libro, dignoscitur, vtrum curari affectus valeat, sic indicare potest. Nam pestis, elephantiasis, phthisis, & hydrops, non, aut vix curari posse indicat: è contra febris diaria, tertiana, &c. curari posse insinuat. Porrò virium robur, vel imbecillitas tum ex proprijs actionibus, tũ ex cõmodo tẽperamẽto, vel intẽperie partiũ, ex quib. vires proueniũt, dignoscere licet, tã eius, quæ ex corde prodit, quàm quæ ex hepate oritur, quàm etiã, quę ex cerebro originem ducit. Siquidẽ fuerint validæ, optimè sperare licet: sin imbecillas omnes deprehenderis, malum, vel mortem prædices. Si alterã tantum, vt vitalem, periculum annũcies: si animalem tantum, non omnino desperabis: si naturalem, diligenter considerabis. Quoniam et ipsa multum suspecta est, tamen prius considerãda vitalis est, deinde naturalis, vltimò animalis. Porrò morbi mos curationis facilitatem

2 ex vsu partis.

3. ex specie morbi.

4 ex virib.

5 ex more morbi.

tatem

tatem, vel difficultatem ostendit. Siquidem maligni morbi, & lethales solis præsagijs relinquendi sunt: boni verò, quorum signa sunt salutaria, curandi. Ad eundem modum morbi lōgi, difficilius, ac tardius: breues verò faciliùs, & citius curantur. Parui præterea Medici ope non indigent: magni & quidem cum signis salutaribus, curandi cum signis verò lethalibus, solis pręsagijs relinquendi sunt.

Nunquid æger seruabitur aut morietur, *Cap. 2.*

Porrò in conualituris morituriſq; ægrotationis vis cum virtute, seu natura semper conferenda est: vtrum videlicet superet. Nam veluti in obluctatoribus, vel onus aliquod portantibus accidit: vtrum aliquis portādo oneri sufficiat, sciri minimè poterit, hominis robore, oneris magnitudine, et itineris longitudine antea non perspectis. Aegri namq; vires portanti onus, morbus verò oneri, tempus autem, quod vsq; ad statum extenditur, itineris longitudini respondet, euadendum ergo vel pereundum homini esse ex horum duorum altero robustiore cognito, morbo videlicet, vel natura, prædictio facienda erit. Nam si natura, seu vires adeò validæ fuerint, vt possint morbum

bum superare, necesse est ęgrotum euadere: Si verò contrà omnino morietur. Vires autem tum ex actione, tum proba temperie, vel intemperie, vt præcedēti capite diximus, cognoscendæ sunt. Aegrotationis verò vis, tum ex morbi specie, magnitudine, tum more, siue malitia, vel benignitate: tum morbi statu, potissimum si crisi terminaturus morbus sit. Adiuncta insuper consideratione signorum salutarium, & lethalium, de quibus deinceps dicetur.

Vires vnde cognoscantur.

Morbi vires vnde cognoscantur.

De signis salutaribus, & lethalibus, Cap. 3.

SVnt autem signa salutaria, mente constare, facilis anhelitus, facilis tollerātia, pulsuum bonitas, virium robur, decubitus decēs, facies sanis similis, venter & hypochondria nō dura, alui excrementa æqualia, compacta, & coloris aurei: vrina subflaua cum hypostasi alba, æquali, continua: sputum album, non fœtens quod facilè expuitur: sudor in febribus acutis critico die superueniens. Coctiones namq; omnes crisium celeritatem, securitatemq; salubrem portendunt. E contra verò signa mortalia sunt, viriū prosternatio, pulsus malus, debilis inordinatus, & inæqualis, mētis incōstātia, anhelitus difficilis, difficilis tollerātia, inquie-

Signa salutaria.

Lethalia

quietudo,facies tornatilis,naſus acutus, oculi cõcaui,tempora collapſa,aures pendentes,cutis faciei tenſa,oculi lumen effugientes,lachrymæ inuolũtariæ: colligere paleas, vel feſtucas: ſomnus in ſenibus ſuperfluus: iuuenib. vigiliæ ſuperfluæ: appetentia proſtrata: oculi rubri: venæ nigræ,aut obſcuræ: color faciei viridis,vel obſcurus: inferius labrum agitatum: digiti,& vngues obſcuri,vel virides: frigiditas extremorũ: ſudores frigidi: alui excremẽta nigra,viridia,fœtida: vel alba liquida: vrina nigra,vel liuida,vel aquoſa in pueris,&c. Et vt ex his ordinatũ habeas epilogũ, ſic collige & ꝑ ſigna diſcurras,à capite faciẽs initiũ. Primò itaq; conſidera diſpoſitionem faciei,an ſcilicet ſimilis ſit ſano: quomodo circa ſomnum, vigiliam, cogitationem,rationem, & motum ſe habeat. Deſcende deinde ad pectus, conſiderando videlicet anhelitum, & pulſum. Item tangas pectus, num calor ſit acutus,igneus,pũgitiuus,vel ſuauis: num tuſſiat,vel non. Deinde ad ſtomachũ deſcendens, de appetitu quæras, an conſtet necne: num dolorem vel tenſionem, vel tumorem patiatur: num eructuationem acidam, vel fumoſam, vel acetoſam,vel acrem, vel inſipidam, vel putridam ſentiat. Demum ad hypochondria, ſi in dextro,aut ſiniſtro grauitatem, tẽſionem, duritiem, dolorem, vel tumorem ſenſerint. Similiter de ventre,an tumorem circa vmbilicum, an dolorem patiatur.

His

Cur ordine colligenda sint signa.

His omnibus si adiunges signa ab egestionibus, & vrina sumpta, facilè tum signa salutaria, tum mortalia, & per consequens morbi euentum iudicabis.

Quo tempore æger sanabitur, vel morietur, Cap. 4.

VTrum æger euadet, nécne ex præcedentibus duobus capitibus deprehendere licet, nunc etiam, quo tempore euadendũ, vel pereundum homini sit, edocendum est. Hoc autem facilè dignoscemus ex morbi, ac naturæ robore. Siquidem eo tempore moriẽtur ægri, cùm facultatem morbus adeò prosternet, vt functio aliqua ad vitam necessaria, pereat. Euadent verò tunc temporis, cùm morbũ semel natura superatura est. In propinquo verò morbi solutio erit, cum benè ualuerit facultas, ac morbo fuerit validior, isque imbecillior: quòd si natura fuerit imbecilla, morbus verò valẽtior, mors maturabit. Vter autem altero validior sit, ex coctionib. & cruditatibus excrementorũ percipitur. Quæ quidẽ in venis continentur, per vrinas quæ in toto corpore, per sudores: quę in thorace & pulmone, per sputa: quæ in ventriculo, & intestinis, per alui excrementa: quæ in vesica, & renibus, per ea, quæ in vrinis deferuntur: quæ in stomacho, & ven-

tre ſuperiori, per ea, quæ euomuntur: quæ verò per palatum, nares, vel aures excernuntur, animalem facultatem declarabunt. Ita & de reliquis iudicandum excrementis. Commune namque in omnibus eſt, non prius morbum diſſolui poſſe, niſi coctionis indicium apparuerit. Concoctiones enim omnes criſium celeritatem, ſecuritatemque ſalubrem portendunt. Cruda verò & incocta, & quæ in malos conuertuntur abſceſſus, infeſtas iudicationes, vel labores, vel recidiuas, vel mortem ſignificant. Præfinitum ergo tempus, quo vel pereundum, vel euadendum ſit homini, ex eo intelliges, quantò videlicet alter altero validior ſit: quantum inuicem ſuperant, & ſuperantur concoctionis, & cruditatis ſigna. Hæc igitur vniuerſa in primis etiam morbi diebus, quos primus præfinit quaternarius, præſertim ſi acutus ſit, exactè dignoſcenda ſunt, pro notitia temporis, quo potiſſimum ſalus, aut ægri exitium expectetur. Vſus namque prædictionis eſt agnoſcere diem, quo morbus iudicandus eſt. Verùm cùm nec ſcribi, neque ſermone edoceri omnino ſingulorum quantitas poſſit, ex nulla tamen re poſſumus adeò ad exquiſitam eius peruenire notitiam, quantùm ex crebra exercitatione circa quantitatis coniecturam. Neque enim bene prænoſcere valebimus, niſi horum

Solutionis morbi indicia.

Prædictionis vſus.

horum singulorum magnitudinem diligenter pensitemus, eiusdem morbi motu, nunquid videlicet acutè, aut tardè moueatur, non neglecto.

De notis quibus modus salutis, vel mortis dignoscatur, Cap. 5.

Modus verò conualescendi, aut moriendi, ex morbi natura, seu specie, ac loco affecto parebit. Sunt namq; morborum quidam, quorum natura est suffocare, cuiusmodi sunt morbi thoracis, pulmonis, aut gutturis, qui vitalẽ suffocant facultatem. Ex cerebri ventriculorum obstructionibus, suffocationes eiusdem animalis facultatis oriuntur. Sunt etiam morborum nonnulli, quorum natura est prosternere, qui statim ipsum cor occupant, quemadmodum longi, & vehementes dolores, stomachi affectus quidam, aut hepatis morbi diuturni, vitalem facultatem prosternunt, ac hecticę febres omnes, & cordis intẽperies magna. Pari ratione de naturali facultate sentiendum erit; etsi animal omnino perire nequeat, nisi cor afficiatur. Vnde mortẽ semper cordis immodicas intemperantias sequi necesse est. Porrò quidem subitò

vnà cum turbatione, & agitatione, & quibuſdam excretionibus, vel abſceſsibus moriuntur: nõnulli verò ſubitò, ſed ſine excretione, vel decubitu: quidam mortem non ſubeunt, ſed multò deterius euadunt: nõnulli paulatim moriuntur, vt in maraſmo fieri cõtingit. Conualeſcendi verò tres exiſtunt modi: vnus qui fit per criſim perfectam: alter, per imperfectam criſim: tertius per ſolutionem tantùm, & abſq; criſi. Hæc autem omnia ex morbi ſpecie, motu, coctionibus, cruditatibus, & viribus perdiſces.

Modi conv. leſcendi. 1. 2. 3.

Num criſi, vel abſq; criſi morbus terminaturus ſit, Cap. 6.

VTrum autem per criſim terminabitur morbus, aut non, ex magnitudine & paruitate, diſtinguitur. Siquidem magni omnino per criſim iudicantur: qui autem parui, ſoluuntur ſolùm. Per criſim verò ſubitò ad ſanitatem veniunt, & quidem per manifeſtas excretiones, aut effatu dignus abſceſſus. Per ſolutionem autem paulatim, decreſcente videlicet morbo.

Crisis. Solutio.

De præ-

De præsentis crisis cognitione, & indicijs ipsam antecedentibus, Cap. 7.

EQuidem præsens crisis ex quinq; potissimum rebus dignoscitur, coctionibus scilicet, indicatoria die prægressa, morbi specie, & more & excretione, quæ morbi speciei correspondeat. Primum quidem & maximum instantis bonæ crisis indicium sunt coctiones vrinarum, excrementorum alui, & sputaminum. In morbis quidē thoracis, atq; pulmonis sputamina sunt animaduertenda: non tamen vrinarū contemplatio negligenda, sed & alui excrementa sunt inspicienda. Si verò tantùm febricitent, sine alicuius visceris passione, aut cum inflāmatione hepatis, vel renum, vel vesicæ, vel splenis, maximè vrinis animum adhibere oportet: sicut, si circa ventriculum passio sit, primùm excrementis alui: deinde neq; vrinæ sunt negligendæ. Semper enim cùm febris affuerit, vel ex sola humorum putredine accensa, vel ex membro inflāmmationem patiente, præcipuè vrinæ inspiciendæ sunt, atque inde coctiones agnoscendæ. Secundum autem indicium, quod ab aliqua die indicatoria antea indicetur, cui annexa est diei iudicantis potentia. Deinceps autem inspicere

Instantis Crisis notæ.

1. Coctio.

2. Indicatoria dies egressa.

3. Morbi species oportet, & ſpeciem morbi, & morem: ſpeciem quidem, ſi tertiana, vel quotidiana, vel febris ardens, vel pleuritis, vel peripneumonia: 4. Morbi mos morem autem, ſi moderatus, & mitis, vel prauus atque malignus. Deinde ſi formæ morbi 5. Excretio excretio reſpondeat: vt ſi in febri ardente, vel ſanguis è naribus profluet, vel ſudor multus emanabit; aut per vomitum, aut per aluum bilioſa excernentur: in tertiana quidem, ſi vel ſudor multus, vel bilioſa per vomitum, vel aluum profluent: in quotidiana verò ſi plurimum pituitæ excernetur, & multi in toto corpore ſudores: in quartana, ſi atra ſimul ac varia excernentur: & ſic in cæteris affectibus indicándum. Porrò huiuſmodi excre- Symptomata crisis praecedentia tiones non mediocris in corpore ægrotantis perturbatio antecedit. Nam & difficiles tollerantiæ, & vigiliæ, & deliria, & graues ſomni, & difficiles anhelitus, & vertigines tenebricoſæ, & difficiles ſenſus, dolores capitis, colli, & ſtomachi, & multorum aliorum membrorum: nonnullis verò aurium ſonitus, & vani ante oculos apparent ſplendores, & lachrymæ inuoluntariæ effluunt, & vrina retinetur, & labrum agitatur, obliuio, & præſentium ignorantia, & vehemens accidit rigor, & plurimum acceſſio conſuetam anticipat horam, & multus æſtus, ſitisque intollerabilis ſequitur: clamant,

mant,& saliunt, sicuti furentes, neque possunt in eodem situ recumbere: deinde repentè multus sudor erumpit, aut vomitus aliquis non paucus insequitur, aut venter subitò soluitur, aut abundans fit fluxus sanguinis, aut hæc omnia simul contingunt, vnde non paruus inuadit timor inspicientes. Ac sic quidem præsentem crisim dingoscere oportet. Et ab horum sanè symptomatum apparitione sunt qui Criseos appellationem deducunt, quòd quales in ijs qui ad mortem damnãtur perturbationũ euripi deprehenduntur, tales quoq; in ægris conspiciantur.

De futuræ crisis præcognitione, Cap. 8.

QVod ad futuram crisim attinet, eam hoc modo dignoscere oportet. Morbi natura consideranda est, an ad bilem flauam pertineat, vel atram, aut pituitam, vel mistas habeat significationes. Post hoc autem tempus anni, & laborantis ætas, & complexio, & quæcunque alia eius ordinis sunt. Post hæc autem accessionum circuitus sunt considerandi, si vel per tertium, vel per quartum, vel per singulos dies eueniãt, vel nullo modo eueniãt, sicuti in Synochis accidere solet. Si enim properauerint, ac semper

 propor-

proportionabiliter anticipauerint horam, & multò vehemẽtius infestauerint, & per tertium occursauerint, citò crisim subsecuturam denunciant. Si verò lentè moueantur, atque eadem inuaserint hora & singulis diebus fiant, post lõgius tempus crisim futuram denunciant. Præterea coctiones inspicere oportet. Si enim in diebus indicatoribus fiant, indicia sunt, quod sequentes iudicatorij dies ægrum morbo liberabunt: veluti si statim ab initio omnia signa integrè secura videantur, in primo quaternario crisim futuram denunciant: si autem parum à maximè salubrib. discesserint, septimum diem transcendere nõ cõtingit. Si verò septima die aliquod coctionis signum manifestè appareat, & morbus magnus extiterit, & celeriter moueatur, vndecimo potius, quàm decimoquarto, crisis futura est. Quòd si minor fuerit, neque celeriter motum habeat, decimoquarto magis, quàm vndecimo. Simul verò cum alijs est distinguendum, si & iuuenis fuerit, & natura biliosus, & tempus æstiuum, & in loco calido ægrotauerit, & prior victus, & quæcunque præsenti attinent statui, ad calorem declinauerint, omnino vndecimo crisis subsequutura est; quemadmodum si omnia contraria ijs, quæ dicta sunt, affuerint, in quartodecimo. Quòd si nonnulla quidem affuerint, nonnulla verò non, atque

interim

interim aliquis error inciderit, fieri non poteſt, vt criſis die vndecima ſubſequatur: ſæpius verò nec die decimoquarto, quando magis fuerit erratum. Sed, ſi nullus error acciderit, miſta verò fuerint accidentia, hic opus erit Medico exercitato, ac perſpicaci, vt ea, quæ vim maiorem habent, ſigna diſtinguat, & illi, quæ ab ipſis oſtenditur, criſi fidem adhibeat certiorem; in hiſce adeò ambiguis præcognitionibus. Quòd ſi autem in ſalubri morbo in primis diebus tardiorem febris motum habeat, neque cum nimis vehementi calore, & adſint cruditatis ſigna, hæc quidem intra quartumdecimum diem non finietur: an verò in illa ipſa die, vel poſtea, ex morbi temporibus, diſtinguendum eſt. Nam principij quidem ſigna, ſi diu permanſerint, diuturnum fore morbũ ſignificant. Augmenti verò ſi in quarta vel ſeptima die apparuerint, ſperandum eſt aliquid in quartodecimo: ſed in vndecimo determinabitur. Nam ſi hæc tria in eodem die coniuncta fuerint, & motus velocitas, & febris magnitudo, coctionisq; ſignũ manifeſtum, fiet criſis in quartadecima: adhuc autem magis, ſi & anni tempus, & ætas, & ægrotantis natura, & quæcunque alia his ſunt proportionabilia, ad criſis celeritatem contulerint. Si verò ſolum manifeſtum coctionis ſignum die vndecima appareat, neque tamen morbi magni-

tudo, aut motus velocitas festinauerint, tunc vltra diem decimumquartum crisis differetur. Sed, si quidem anni tempus, & ætas ægrotantis & quæcunque alia his sunt proportionabilia, ad frigidius declinauerint, fortè sperandum est morbi solutionem in vigesimo die secuturam. Quòd si mista quoquo modo signa affuerint, & dies decimusquartus coctionem insigniter auxerit, die decimoseptimo crisis occurret. Si verò neque die quartodecimo aliquid nouatum fuerit, tunc ad septimumdecimum diem est respiciendum. Si enim in eo aliquod signum apparuerit, id fidissimum erit, quamuis valde exiguum fuerit, vigesimoque die crisim præmonstrabit. Et hoc quidem sic se habere censendum, nisi Naturæ conatus ab externis quibusdam vel consilio vel casu superuenientibus impediatur.

De *futuræ crisis per fluxum sanguinis narium præcognitione,*

Cap. 9.

ERgo si acutus & calidus fuerit morbus, necesse est huiusmodi crisibus excretionem aliquam subsequi. Vtrum verò per sanguinis fluxum, vel vomitum, vel sudores, vel per aliquod aliud futura sit crisis, deinceps dicemus

mus,initium à profluuij ſanguinis indicijs,facientes.Itaque propria profluuij ſanguinis è naribus ſigna ſunt ſplendores vani ante oculos, quoniam humor flauus eſt: obtuſiones, quoniam multus & totus ſimul elatus ad ſuperiora ſpiritus meatus obſerat: oculi lachrymoſi ob fluxus multitudinem. Eodem modo rubicundi aliquando videntur, cum malis nonnunquam & naribus. Proprium verò ſignum eſt etiam præcordiorum tenſio ſine dolore: anhelitus difficilis. Sed & dolores capitis extendentes, pulſanteſque, & calidi, ſanguinis fluxum propriè ſignificant. Sic etiam viſcerum ſub præcordijs exiſtentium inflammationes, cauſæ ſunt vnà, ac ſigna ſanguinis fluxuum. Quòd ſi ad latus diuerſum ſanguinem fluere non eſt bonum, ſecundum directum verò eſt bonum,iam tibi faciliimum eſt narem, ex qua fluxurus eſt ſanguis,prædicere, vbi cauſam iam fluxuri ſanguinis inueneris. Dextra enim præcordia,ex dextra nare bonam criſim afferunt, ſiniſtra verò ex ſiniſtra. Præter hæc omnia,& ætas, & tempus anni, & regio, & ægrotantis natura, futurum ſanguinis fluxum poſſunt manifeſtare. Porrò per ſanguinis narium fluxum iudicantur plerunq; febres ardentes,acutæ. Et omnes, quæ in præcordijs fiunt calidæ atque acutæ inflammationes, fluxu ſanguinis iudicantur.
Soluit

Soluit autem lienis, & hepatis inflammationes sanguis è naribus profluens, cùm hæc viscera vnà cum acutis febribus habent inflammationes. Contingit autem aliquando, quod etiam per sanguinem è naribus fluentem phrenitis iudicatur, interdum etiam pleuritis, rarius tamen quàm phrenitis profluuio sanguinis soluitur.

De indicijs futuræ crisis per vomitum, Cap. 10.

Vomituum autem signa sunt oris ventriculi morsus, simul cum dolore capitis, & vertigines obortæ, cum ijs, quæ obijciuntur oculis, tenebrosis, & cum agitatione labri inferioris, & multo ac tenui sputo defluente. Hęc verò omnia accidunt, cùm biliosus, & mordax humor in ventre ac stomacho collectus fuerit, & ventriculi os momorderit, & cum ipso totum stomachum intus atque infra distraxerit, vnde & labrum in ipsis agitatur, & sputum tenue defluit, & tenebrosa quædam oculis obuersantur, & & hallucinantur, & vertiginem patiuntur, & caput dolent, euaporante re aliqua ex humore bilioso, & præterea facta ex neruis compassione. Item pulsus fiunt inæquales omnino, cum stomachus iam grauatur, ac mordetur. Porrò per vomitum magna ex parte iudicantur, febres ardentes

dentes, tertianæ, quotidianæ, quartanæ, semitertianæ. Hepatis verò cauæ quidem partes interdum biliosis vomitibus finiuntur; &c.

De signis crisim per deiectionem alui futuram, indicantibus, Cap. 11.

SI verò per excretioně alui crisis sit subsequutura, manifestum quidem est nullũ signum, nec proprium: sed ex eo, quod adsunt quidem crisis signa, desunt autem vomituum, vel fluxus sanguinis, vel sudorum, colligere licet. Solent autem per alui deiectionem sæpissimè finiri tertianæ, quartanæ, & quotidianæ. Hepatis verò cauæ quidem partes inflammationem patientes, excrementis alui biliosis interdum iudicantur.

De præcognitione crisis per menstruorum purgationem, & hæmorrhoides, Cap. 12.

POrrò crisim per mulierum menses, indicabit magna lumborum grauitas, & tensio, & dolor. Hæmorrhoides verò non omnibus consuetæ sunt.

ſunt. Quibus autem ſunt conſuetæ, in his ſolis non facilè quis diſtinguet.

De criſis præcognitione per ſudores, Cap. 13.

QVòd ſi criſim per ſudores fieri contingat, partes corporis erunt calidæ rubræ, vaporoſæ: pulſus erit vndoſus & mollis: vrina & alui excrementa pauca: delirium: rigor: ſigna vomitus nulla. Per hunc potiſſimum finiuntur febres omnes, potiſſimum ardentes acutæ, tertianæ, quotidianæ, phrenitides, inflammationes calidæ & acutæ in præcordijs exiſtentes, &c.

De præcognitione criſis per abſceſſum, Cap. 14.

HActenus acutorum & calidorum affectuum criſes enumerauimus, nunc ad diuturnorum ac tardorum accedamus, qui plerunque per abſceſſus quieſcere conſueuerunt. Horum quidem omnium communia indicia ſunt, ſalutariter ſe habēte ægro, quòd neq; morbus ſoluatur, neque vrina multa & multam habens ſubſidentiam, ſed cruda & tenuis appareat. Propria verò, vbi morbus non fuerit valdè diuturnus, ſi ſubita

difficul-

difficultas anhelitus laboranti superueniens, mox quiescat, eamque grauitas capitis, ac dolor subsequatur, & grauis somnus, ac surditas: huic in glandosis carnibus post aures necesse est abscessus fieri. Si verò morbus iam diu durauerit, neque vllum ex his signis affuerit, sed in aliquo ex locis inferioribus, vel grauitas, vel tensio, vel inflammatio, vel dolor apparuerit, huic abscessus ad partes inferiores est expectandus. Solent autem per parotides finiri lethargus frequenter, & capitis affectus omnes: per alios verò abscessus diuturnæ febres omnes, &c.

De diebus indicatorijs, & decretorijs, *Cap.* 15.

CVm ad crisis notitiam iudicatoriorũ pariter & indicatoriorum dierum, quorum suprà mentionem fecimus, cognitio necessaria sit, operæ pretium esse videtur, vt de eorum quoque natura differamus. Primum itaque omnium dierum decretoriorum septimum dicimus, non numero videlicet, & ordine, sed potentia & dignitate: omnes enim summatim decretoriorum notas occupat. Etenim plurimos iudicat, & absolutè, item cum manifesta excretione, vel abscessu, sine periculo vehementi: & vt plurimum quartus eum prænunciat. Nam si vrinæ in illo

7. decr.

4. Indic.

illo planè, vel ſputa vel deiectiones fuerint co-ctæ, appetituſque vel mentis, vel ſenſus, vel alterius cuiuſdam ſimilis bona adfuerit mutatio, in ſeptimo iudicatio bona comitabitur: ſi verò mala, omnino contraria euenient. Septimi naturam decimusquartus maximè imitatur: hunc indicat vndecimus. Sic decimus ſeptimus vigeſimi: vigeſimus quartus vigeſimi ſeptimi: trigeſimus primus trigeſimi quarti: trigeſimuſ-ſeptimus quadrageſimi index eſt, & ſic deinceps vſque ad centeſimum. Cæterum ſunt quoque dies intercidentes, quod ſcilicet inter indices & decretorios dies intercidant: verùm hi minus perfecti ſunt, & in eos nō niſi erratis quibuſdam interuenientibus, criſes transferuntur. Multò igitur minorem, quàm priores vim obtinent, neque enim naturæ motu, ſed morbi malitia, aut extraneo aliquo impellente, in his criſis accidit. Sunt autem intercidentes dies, ſextus, octauus, decimus, decimustertius, &c. de quibus conſule Galen. libr. primo, de dieb. decretorijs.

Quid ſit in corpore ægro agendum,

Cap. 16.

PArte affecta, ipſoque affectu & cauſa inuentis, ſelectoq; ex eorū notitia prognoſtico, reliquum

reliquum erit, si curari affectus valeat, ad agendi modum accedere, atque indicare. Quid fieri debeat. Ergo generalis circa corpus ægrum operandi ratio ex natura corporis affecti procedit. Æger namque sano contrarius est, vt immoderatū moderato, & præternaturale naturali. Moderatum in medio consistit: immoderatum verò tum in excessu, tum in defectu ad latera abscedit. Moderatum quidem suo simili conseruatur: immoderatum suo dissimili curatur. Vt ergo corpus ægrum ad sanitatem reducatur, contrario ægritudinis opus erit, iuxta communissimum Hypocratis axioma: quod omnium videlilicet, quæ præternaturam sunt, ab ijs, quæ ipsis sunt contraria, curentur. Verùm cùm tria in corpore nostro præternaturam sint, Morbus, Causa, & Symptoma, quid in singulis, tum etiam complicatis agendum sit, deinceps dicere aggrediar, exordio à morbo sumpto.

Quid sit agendum, si vnicus fuerit affectus, seu morbus

Cap. 17.

QVòd si morbus causam, quæ ipsum fouere potest, non amplius habeat, sed æger desierit, & solus morbus remanserit, huic soli in-

cumbendum erit. Quid autem faciendum sit, in dicat ipse morbus, sui videlicet curationē per cō traria. Quare quot sunt morborum differentiæ, totidem quoq; erunt curationes particulares. Sunt autem morbi vel similares, vel instrumentales: vel similares & instrumentales simul. Similares verò morbi in intemperie vel simplici, vel composita consistunt. Sic in morbo calido, frigefaciendum est: in frigido, calefaciendum: in sicco, humectandum in humido verò, siccandū. Ad eundem modum in compositis videlicet calido & humido frigefaciendum & siccandum: in frigido & humido, calefaciendum & siccandum: in calido & sicco, frigefaciendum & humectandum: in frigido & sicco calefaciendū & humectandum est. Quod ad instrumentarios morbos attinet, contrarijs quoq; curādi sunt. Quod namq; in figura præternaturā curuum est, in contrarium impellendum: quod verò rectum, reflectendum erit Simili quoq; modo in cauitate ꝓcedendum est. Ea namq; obstructa, aperienda: plena, vacuanda: inanis replenda: dilatata constringenda: compressa dilatanda. In situ præterea, quod in anteriorem partē prominet, retrorsum pellendum: idem de reliquis oppositionib. in situ iudicandum. Iam quoq; in superficie, partes quidem asperæ leuigandæ: leues verò exasperandæ. Ad eundem modum pars aliqua præter=

nat uram

naturam nimium aucta, imminuenda: imminuta verò augenda. Sic quoq; numerus superabundans, auferēdus: deficiens verò adijciendus. Porrò vnio soluta reficienda est: reficitur autem per vnionem. Hæc quidem in vno præternaturam affectu, videlicet morbo, facienda sunt.

Quid sit agendum in pluribus affectibus, siue morbi, siue symptomata fuerint,

Cap. 18.

AT si non vnus tantùm fuerit præternaturā affectus, sed duo, vel plures, primum videre licebit, à quo maximè discrimen ægro impēdere videatur. Siquidem affectus, à quo primum maximéque impendet homini periculum, hic primꝰ curari debet. Ad id verò quod magis vrget, dirigi primū curātis cōsiliū debet, nō tamē alteriꝰ cura omnino posthabita: cum etiam aliquando omnibus pari studio auxiliemur, si æqualiter vrgeant. Vrgebit autem maximè affectus, vbi ipse magnꝰ fuerit, aut malignus, aut pars, quæ afficitur nobilis seu princeps. Hac igitur via curari debēt cōplicati affectꝰ, vbi alter magis vrgeat. At si ita se habeant, vt unꝰ sanari nequeat, nisi prius alter curetur, ad id, quod ordo dictat, est respiciendum,

eo ſcilicet prius curato, quo non curato, reliquus affectus curari nõ valet, veluti ſi vlcus vna cum phlegmone cõſiſtat, quamuis phlegmone ad vlcus conſequatur, curari tamen non valet vlcus, niſi prius phlegmone curetur.

Quid ſit agendum, ſi fuerit morbus cum ſymptomate, Cap. 19.

AT ſi vnus affectus cauſæ rationem obtineat, alter verò effect⁹, animaduertẽdũ erit, quiſnam eorum augere, aut gignere reliquum poſſit quíue rurſus gignatur, vel incrementum ab eo ſuſcipiat, illud pro comperto habens, non poſſe ad perfectionem vllum affectũ ſanari, manente adhuc ipſa, vnde natus eſt, cauſa. Quanquam fieri aliquando poteſt, vt tamen ſit eius, qui ſe habet vt effectus, magnitudo, vt præſentem perniciem, niſi occurras, afferat: quo caſu oportebit huic primò occurrere, deinde ad cauſam redire, licet nõ amplius complicati, tũc affectus à Medico, vt cauſſa, & effectus conſiderentur, ſed vt vnus magis vrgeat, quàm alter. Qua ratione interim fit, vt quamuis ſymptoma nullum ſeorsũ curationem exigat, ex acidente tamẽ ſymptomata quædam interdum curationem immutt, cauſæ ſcilicet locum eo tempore habentia, quã

Sympta per accidens cu- rationem exigunt,

do adeò

do adeò aucta sunt, vt lædant, aut virtutem, aut affectionem. Quo fit, vt curandi ratione mutata, symptomata primùm summouere cogamur. Quod iterum non vt symptoma, sed tanquam magis vrgens affect⁹ à Medico considera tur. Quare cùm non adeò vrgent symptomata à morbo ipso, à quo dicta symptomata gignuntur, & incrementum suscipiunt, prima sumenda erit indicatio, ac is primò curandus, demum ad symptomata accedendum erit.

Symptoma curatur tanq. magis vrgens.

Quid sit agendum, si fuerit morbus cum sua causa, Cap. 20.

VBi verò qui generat affectum, morbi causa fuerit, ipsa causa spectanda erit. Prima nãq; indicatio ab ipsa sumitur causa, quoniã hæc primò sumenda erit. Fieri enim nequit vt morbus curetur, nisi prius causa, quæ ipsum fouet remoueatur. Quare prius antequam morbum aggrediaris, causa remouenda erit, alioqui morb⁹ subinde recrudescet. Interim tamen nec eius morbi qui per eam genitus est, ratio non habenda erit. Quinimò si in idem consentiant, & quæ morbũ curant, & quæ causam oppugnant, sine cunctati one id peragendum erit. Animaduertendum tamen in huiusmodi implexibus, quod interdum

Causa prius tollenda.

Cautela.

à cauſa quapiam oritur affectus,ſed ita oritur, vt ſeparata cauſa, haudquaquã affectus ipſe permanentẽ habeat diſpoſitionẽ. Nonnunquam autẽ partim iam factus eſt,partim etiamdũ fit, ſæpenumero, quãquam fieri deſinat ablata cauſa,ꝑſeuerans tamen manet diſpoſitio. Proinde ſi talis naturæ erit, qui à quapiam cauſa affectus oritur, vt ea ſublata permanere nõ valeat,ſummouenda tunc tantùm cauſa erit, nulla demũ ipſius affectus habita ratione,cùm propter eorũ exiguitatẽ, ſeparata cauſa,illico tales affectus finiãtur,natura videlicet ipſos ſanante,nullo adhibito medicamento. Verùm ſi non adeò exiguus ſit affectus, ſed pars eius iam genita ſit, pars in gignendo, & etiam dum fiat,vtriq; conſulendum erit. Primùm quidẽ ſummouẽdo,quæ ipſum efficit,cauſam:deinde quòd factũ iam eſt ipſius auferendo,vtpote natura propter eius magnitudinem abſq; medicamento externo ipſum vincere non potente. Quòd ſi in idem conſentiant,& quæ cauſam reſcindunt auxilia, & quæ affectum oppugnant,ſine cunctatione id peragendum erit. Quãquã prima indicatio ꝑpetuò ab ipſa ſumitur cauſa,eaq; nimirum prima ſananda erit. Etenim dum ipſa lædit, curãdi morbi rationẽ interpellat. Interim tamen nec ipſius morbi,vt diximus,ratio nõ habẽda erit,quinimò ſemper quoad fieri poſſit, medicamentorum materia eligẽ-

genda eſt,

genda est, quæ cũ hoc, quòd causam rescindăt, affectum saltem nõ augeant. Si ex ijsdem ambo rum sublatio prouenire non poterit, necesse est, vt vnamquamq; prius, quæ efficit, causam rescindamus, deinde ita ad illam, quæ ab eadem causa facta est, ægritudinem accedamus. Vt verò ipsius efficientis causæ congrua fiat abscissio, prius alteranda seu concoquenda erit, præsertim si adhuc fuerit cruda: deinde euacuanda. Concoquitur autem, quod crassum est, attenuando: quod tenue, incrassando: quod lentũ, incidendo: quod tenax, ac viscosũ, abstergẽdo: quod obstructũ, aperiẽdo: quod mordax diluẽdo: quod putridũ, exiccando, &c. Interim aũt statim circa initia euacuam⁹, præsertim si materia turgeat. Quantitas verò quæ auferri debet, tũ ex eiusdem causæ quătitate mensuratur, tũ ex viriũ robore, vel imbecillitate. Naturæ aũt robur ex ipso p̃sertim pulsu dignoscim⁹. Si verò admodũ vires fuerint imbecilles, vt causæ ablationem ꝓhibeăt, ipsæ pri⁹ reficiendę sunt, causę ac morbi indicatione post habita: ac demũ ad causã, ipsũq; morbũ redeũdũ erit. Porrò si morbi causa vehemẽter moueatur, et ad partẽ affectã impetu quodã fluat, tunc vel ad appositã partẽ reuellẽda, vel ad vicinas partes deriuăda erit. Quòd si partim fluat, ac partim influxerit, tũc partim ꝙ influxit, euacuădũ: partim ꝙ fluit adhuc reuellẽdũ vel deriuădum est.

Quo cã remouẽatur.

Concoctione

Euacõe.

Si vires sint imbecilles.

Si morbi cã moueatur.

Quid sit agendum, si morbus & morbi causa, & symptoma fuerint complicata,

Cap. 21.

Causa
Morbus
Sympt.

TRia in corpore nostro præternaturam sunt, Morbus, Causa, & Symptoma: & morb⁹ quidem sui curationem, causa sui ablationem: symptoma correctionem postulat. Causa ea est, quæ morbum ipsum fouet. Quare primò & ante morbum remouenda est. Morbus verò, ille est, qui primò & per se actionẽ lædit: quare illi post causæ abscissionem incumbendum. Symptomata morbos sequi solent: ideo post morborum extirpationem corrigenda sunt. Quid autem in quolibet affectu sit faciendum, superius dictum est.

De alijs indicationibus, quæ indicationes impropriæ dicuntur,

Cap. 22.

Quare dicantur impropriæ indicationes.

POrrò sunt & aliæ indicationes (quas improprias appellant, propterea quòd proprias indicationes, indefinitas alioqui, definiunt, & circumscribunt) minimè negligendæ: cuiusmodi sunt,

ſunt, virtus, temperatura, corporis habitus, ætas, tempus anni, aeris conſtitutio, regio, conſuetudo, & vitæ induſtria. Oſtendi hoc poteſt in euacuatione. Siquidem virtus quantitatem actionis p̄ſcribit: imbecillis enim minimè euacuationem tollerat. Sic temperatura calida & humida euacuationem facilius ferre, quàm reliqua compoſita temperamenta. Habitus corporis gracilis pharmacum vehemens difficulter fert: rarus vi pharmaci omnino diſſoluitur. Ætas puerilis, & ſenilis, neq; ſanguinis miſsionem, neq; purgationēs tollerant. Tempus anni calidius, aut frigidius euacuationē impedit. Regio frigida & ſicca ad purgationes ineptiores reddit. Aeris conſtitutio auſtralis corpora humectat, & conſpirabilia efficit. Conſuetudo indicat à quibus magis vel minus lædi conſueuerit. Nam conſueta naturæ ſunt acceptiora. Vitæ induſtria in fabris, & balneatoribus minus tutam euacuationem fore monet, quandoquidem hæc corpora per ſudores ſubinde expurgantur. Sed pro indicationum cognitione hæc nobis ſufficiant, ad tertium accedamus librum.

PRACTICAE GENERALIS

LIBER III.

ARGVMENTVM.

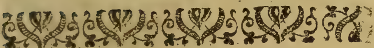
Quomodo & quib. instrumentis agendum sit, docet: item præcepta de victus ratione instituenda, secundum qualitaté, quantitatem, locũ, tempus et ordinem. Eius capita hæc sunt.

De ci-

De ci-

De pur

Quomodo, & quibus instrumentis sit agendum, Cap. 1.

Transitio. QVa autē via, ac ratione valeat Medicus affectam partem omnem, ac quemuis præternaturam affectum, eiusq; causam dignoscere, ac demum affectum ipsum, si quidem is curari possit, propugnare, duobus præcedentibus libris ostendimus, nunc tempestiuum esse videtur, vt, quomodo, & quibus instrumentis sit agē

Instrumenta Medici curativa. dum, doceamus. Itaq; tria in vniuersum instrumenta sunt, quibus Medicus in profligandis vtitur morbis: Diæta scilicet, Pharmacia, & Chyrurgia. Vtrum vnico saltem, vel pluribus, vel omnibus simul vti debeat Medic⁹, indicabit morbi qualitas, causarum varietas, corporis situs, & locus affectus. Morbi quidem qualitas: vt intemperies totius corporis aliqua, commodè tum Diæta, tum Pharmacia curabitur: situs, & figura vitiata, & numerus superabundans, sola Chyrurgia curabuntur: sic quoq; meatuum obstructiones, compressiones, & dilatationes, Diæta, & medicamentis: plenitudo verò, tum medicamentis tū phlebotomia: inanitas sola diæta: magnitudo aucta,

aucta, pharmacia, & chyrurgia: vnitas soluta, chyrurgia sola curatur. Eadē quoq; ratione causarū varietas, quo nimirū instrumento vtendum sit, indicat. Siquidem humorum qualitas, sui ablationem indicat, tum per commodā victus rationē, tū per medicamenta contraria: quantitas verò vitiosorū humorū, solis pharmacis purgantibus euacuari potest. Sic quoq; sanguis abundans, sola chyrurgia, phlebotomia scilicet, vel scarificatione, vel sanguisugis: pituita, bilis, melancholia, solis purgātibus. Eadē ratione partes corporis superficiariæ, solis medicamētis sanari probè possunt. Quod ad locum affectū attinet, is pariter instrumentorū varietatē demōstrare poterit. Nā totius corporis cōstipatio p frictiones, p balnea, p sudores curatur: euacuatio verò totius, per phlebotomiā, per frictiones, per exercitia, per balneū, per pharmaca, per inediam commodè perficitur. Hepar euacūabitur sanguinis missione, diureticis, aluū ducentibus, aperietur verò cibo, & medicamentis per os sumptis, atq; exterius applicatis. Ad eundem modū ex reliquis partibus affectis instrumentorū diuersitas inuestiganda erit. Verùm cū instrumentorū cognitio Medico quoq; necessaria sit, nūc ordine de eis agendū videtur ac præsenti quidē libro, de Diæta: de pharmacia verò, & Chyrurgia sequentibus.

De Diæ.

De Diæta. Cap. 2.

IS curationis ductus contextusq;, qui per consuetam materiam efficitur. Diæta, id est victus ratio nuncupatur, qua tanquam instrumento Medicus vtitur: debita qualitate, & quantitate obseruata: sub quibus etiam tempus comprehēditur. Siquidem pro temporis varietate, in quo corpus hac vel illa affectione præditum est, etiam diætæ ipsius quantitas, & qualitas immutanda erit. Additur & ordo. Verùm cùm Diæta sex rebus, quas Medici res non naturales vocant, pficiatur: videlicet aere, cibo, et potu: motu, & quiete: somno, & vigilia: abundantia, & inanitione: & animi affectibus, de his nunc ordine agemus, principium ab aere sumentes.

De Aere, Cap. 3.

AEr medico maximè cōsiderandus venit, vtpote sine quo nec morbus tolli, nec tueri sanitas posſit. Quare diligenter perquirendum erit quæ qualitas in eo dominetur. Siquidem temperatis hominibus temperatus aer saluberrim⁹ est: intemperatis verò & ægris contrarius optimus erit: calidis quidem frigidus: frigidis, calid⁹: humidis, siccus: siccis, humidus: calidis, et humidis, frigidus et siccus: calidis & siccis, frigidus

& humidus: frigidis & siccis, calidus & humid9: frigidis, & humidis, calidus & siccus. Quòd si per se talis non fuerit, arte præparandus erit. Itaque si calidus & siccus fuerit morbus, cubiculum frigidiorem & humidiorē parabimus, ex myrthis, rosis, pomis, citrijs, salice, vitis folijs: atq; lactucæ, alijsq; floribus frigidis, & fructibus, aquaq; fontana, aut rosacea ex aceto, pauimenta eorum assiduè aspergentes. E diuerso si frigidus & humidus fuerit morbus, cubicula præparabimus ex calefacientibus, & siccantibus, videlicet igne ex iunipero, populo, salice, cupresso, thure, ligno aloës, oleis, rosmarino, &c. ita tamen ne ignis plurimus sit, nec faciem versus, sed dorso magis insistens, ne vires ægrotantium imminuat, visuiq; obsit. Porrò obseruandum quoque venit, quod temporibus frigidis, calido, aut igne: calidis, frigido: humidis sicco: & siccis humido aere maximè vti conueniat. In diuturnis etiam morbis nonnunquam solum mutare prodest. Aeris enim & loci mutatione sæpe sanitas amissa recuperatur. Cæterùm septentrionalis ventus omnium optimus, & saluberrimus habetur. Proximum locum sibi vendicat oriētalis, et quicunq; ventus aerem modicè infrigidat, siccat et serenat. Quare habitationes oriētē versus et septētrionē, meliores et salubriores habētur.

De ciborum qualitate, Cap. 4.

EQuidem ſani ad vitæ ſaltem cuſtodiam ali-mento opus habere videntur:ægri verò non ſolùm ad virtutis conſeruationem, verũ etiã ad morbi oppugnationem cibo & potu maximè indigent. Proinde ægrorum cibus, vt vim etiam medicamentoſam obtineat, neceſſe eſt, qui ægrotantium corpora maximè alterare poſſit. Quare non ſolùm ciborum qualitas, ſed etiam quantitas, tẽpus, & ordo, Medico ſummoperè conſideranda ſunt. Verùm de quantitate, tẽpore, & ordine deinceps, nunc de ciborum qualitate differendum videtur. Ciborum itaq; qualitas ex ipſius morbi, eiuſq; cauſæ notitia præſtatur. Etenim vniuerſus victus tũ morbo, tũ cauſæ cõtrarius eſſe debet. Morbus enim calidus, victum expoſcit frigidum: frigidus, calidum: humidus ſiccũ: ſiccus, humidũ: calidus & humidus, frigidum & ſiccũ: frigidus & humidus, calidum & ſiccum: calidus & ſiccus, frigidum & humidum: frigidus & ſiccus, calidum & humidum victum exigit. Ad eundem modum obſtructio aperientibus cibis curatur: viarum plenitudo euacuantibus, ſeu laxantibus & emolliẽtibus: dilatatio verò conſtringentibus. Eadẽ quoq; ratione humor craſſus, cibis attenuãtibus: tenuis incraſſãtibus: lẽtus incidentibus: viſcoſus, detergentib⁹

corrigi-

corrigitur,& emẽdatur. Porrò sanguis per victũ refrigerantẽ & exiccantẽ cõmodè cõtẽperatur: pituita verò per excalfacientem & extenuantẽ: bilis per refrigerantem & humectantẽ: melancholia,per excalfacientem & humectãtẽ nõ ineptè ꝑparari poterit. Verũ vt Medicinæ studiosi in medẽdo vberiorẽ in prõptu habeãt materiam omnis generis ciborum qualitates describendas fore putaui. Humores quali cibo temperandi.

De cibis temperatis. Cap. 5.

CIbi temperati nulla vincẽte qualitate sunt præditi,ij solùm sunt alimenta, non etiam medicamenta,ventrem neq; soluunt, nec cohibent: stomacho neq; robur,nec imbecillitatem inducunt, sicuti sudores vrináue nec prouocant, nec coercent: nec aliam quamuis dispositionem calidam, frigidam, humidam, aut siccam in animantis corpore ingenerant,sed quale animantis quod nutritur,corpus assumpserant, tale prorsus conseruant: cuiusmodi sunt triticum, caro agnina annualis,hœdina,vitulina,caro gallinæ iuuenis,ius perdicum, phasiani, alauda, lingua,oua mollia, & sorbilia, poma dulcia, saccharum,&c.

De cibis calidis, Cap. 6.

CIbaria calida sunt, quæcunq; sunt dulcia, vel acria, vel salsa, vel nitrosa, vel amara, &c. Eiusmodi est panis triticeus, caro agnina annualis, cicera, poma dulcia, dactyli, vua dulcis, passulæ, apium, eruca, nasturtium, rapa, raphanus, alliũ, sinapi, cæpa, porrum, pastinaca, caseus antiquus, vinum dulce antiquum, fuluum, rubeũ. Calida verò & humida sunt, caro ouilla, hœdina anatis, anseris, pullorum, perdicis, columbarũ iuuenum, coturnicum, sanguis, hepar, testiculi, pinguedo, adeps, vitellus oui, butyrum, rapa, napus, pastinaca, eruca, cicer, amygdalæ dulces, pistacia, dactyli, ficus recens, mulsa, vua dulcis, zizipha, saccharum, &c. Calida & sicca sunt, caro porcina syluestris, vaccina, caprina, leporina, anserina, turdorũ, merularũ, passerum: pisces saliti, caseus antiquus, beta, fœniculum, ruta, maiorana, rosmarinus, petroselinum, saluia, allium, cępa, porrum, raphanus, oryza, capparis, amygdalę amarę, auellanæ, caricæ, pineæ, mel, sapa, sal, anisum, cinnamomum, zingiber, crocus, caryophylli, galanga, nux moschata, piper, vinum dulce, rubeum, etc.

De ci-

De cibis frigidis, Cap. 7.

CIbi refrigerãtes sunt, qcũq; sunt insipidi, vel tacidi, vel austeri, vel acerbi: cuiusmodi sunt hordeum, milium, panicum, cucurbita, pepo, melopepo, cucumis, pruna, ficus, persica, cerasa, mora, pyra, mala austera, &c. Refrigerant autem & humectant, caro elixa, caro porcina, cerebrũ, pulmo, album oui, lac, pisces recentes, lactuca, endiuia, portulaca, spinachia, atriplex, cucurbita, anguria, faba recens, fungi, melopepones, cerasa, fructus recentes, oleum immaturum, persica, pyra, pruna, poma insipida, vua acerba, vinũ aquosum, &c Porro frigidi ac sicci sunt, caro bubula, carò gruis, aures, cutis, guttur, cor, stomachus, intestina, matrix, acetosa, brassica, cichoriũ faba sicca, lenticula, milium, panicũ, oryza, hordeum, zea, far hordei, far speltæ, citoniũ, mala citria, limonia, punica, mespila oliua immatura, mala acetosa, acetum, agresta', coriandrum, &c.

De cibis humidis, Cap. 8.

CIbaria humida sunt, omnia liquida, iurulẽta, insipida, aquosa, pinguia, mollia, & elixa: cuiusmodi sunt, hordeum, ptisana hodeacea, iuscula carnium, caro ouilla, hœdina, ranarum, pisces, pinguedo, adeps, oua sorbilia, anguria, cucurbita, citrul-

ta, citrulli, cucumeres, melopepones, nuces virides, vua dulcis, ficus, pruna, mora, malua, lactuca, atriplex, blitum, ſpinachia, fabæ recentes, phaſeoli recentes, &c.

De cibis ſiccis, Cap. 9.

Porrò cibaria ſicca ſunt omnia ſalſa, acetoſa, nitroſa, amara, omnia aſſa: omne, in quo ponitur plurimũ vini, aut ſalis: omnis caro animalium vetuſtorum: cuiuſmodi eſt caro omnis ſalita, leporina, hircina, caprina, aſſata, piſces ſale conditi, lentes, caules, polenta, ſinapi, acetum, muria, caſeus vetus, ſalitus, vinum vetus, &c.

De cibis boni ſucci, Cap. 10.

Boni ſucci cibi ſunt, qui bonum ſanguinem procreare poſſunt: eiuſmodi eſt, oryza, alica, triticum, ſiligo, ptiſana, amylum, &c. Caro pullorum, caponum, gallinarum, perdicum, phaſianorum, coturnicum, hœdina, vitulina, veruecina, capreolorum: aues paruæ: iecur omne: oua ſorbilia: caſeus mollis. Ex piſcibus ſunt medij inter teneros, duroſq;: cuiuſmodi eſt mullus, perca, lupus, aurata, paſſeres, cochleæ, oſtreæ, cãcri, &c. Ex oleribus autem, lactuca, lupulus, malua, vrtica, portulaca, &c. Ex fructibus cucurbitæ, oli-

uæ, po-

uæ, poma, neque acerba, neq; acida, mala citria, vinum dulce, vel leue, &c.

De cibis mali succi, Cap. 11.

CIbi mali succi sunt, qui vitiosum sanguinem generare consueuerũt: cuiusmodi sunt, milium, panicum, legumina ferè omnia: caro domestica permacra, salsa, antiqua: item caprina, ceruina, anserina, anatum: lienes, renes, intestina, omne salsamentum, garum, caseus vetus, &c. Ex piscibus, stagnatiles, lacustres: vt anguillæ, tineę carpiones, &c. Ex oleribus, brassica, asparagus, beta, porrum, eruca, nasturtium, thymum, nepeta, satureia, hyssopum, ruta, anethum, fœniculũ, cuminum, anisum, lapathum, sinapi, allium, cæpa. Ex radicibus, radicula, rapa, napi, bulbi. Ex fructibus, cucumis, poma acida, & acerba: acetum, omnia acria, & acerba: oleum, &c.

De cibis lenibus, & acribus, Cap. 12.

POrrò cibi lenes sunt perhumidi, lenti, glutinosi, & pingues: cuiusmodi sunt sorbitiones, pulticulæ, laganum, amylum, ptisana, caro pinguis, & quæcunque glutinosa est. Quod ferè quidem in omni, quæ domestica sit, præcipuè tamen in vngulis, tranculisque suum in peti-

in petiolis, capitulisq; hœdorum & vitulorum, & agnorum, omnibusq; cerebellis. Item si qui ꝓpriè bulbi nominãtur, lac, defrutũ, pasſũ, nuclei pinei, malua, atriplex, blitũ, cucurbita, mora cerasa dulcia, pepones, melopepones, vinũ dulce, &c. Acria verò sunt oĩa nimis auſtera, omnia acida, omnia ſalſa. Item allium, cępa, ruta, eruca, naſturtium, beta, braſſica, radicula, ſinapi, &c.

De cibis craſsis & ſubtilibus, Cap. 13.

Cibaria craſſi ſucci ſunt, quibus cum viſciditate vnà ſuccorum bonitas, & craſſities ineſt: ſuntq; omnia ferè glutinoſa, quæ cùm valentiſsimè alant, tum bonum procreare ſanguinem cõſueuerint, ſi quidẽ ea vẽtriculus, ac iecur probè cõficiat: cuiuſmodi eſt panis ſine fermento, & ſale, caſeus omnis, lac, placentæ, lagana, cochleæ, oua dura, cocta, & frixa: loligines, ſepiæ, polypodes, piſces cetacei, oſtrea, buccina, purpuræ, hiatulæ, lopades, pectines: item braſſica, lentes, fungi, tubera, amylum, iecur, renes, teſtes, glandulæ, cerebra, caro ſuilla, agnina: alica, oryza, ptiſana bulbi, glandes, palmulæ, &c. Hæc inquam omnia craſſiorem faciunt pituitam. Extenuãt aũt eandẽ omnia ſalſa, atq; acria, & acida. Horũ nãq; officiũ eſt anguſtiores vias expedire, tũ abſtergere, ſi quid

ſi quid ex humoribus glutinoſi vaſis adhæſerit, humorumq́; craſſitiẽ incidere,& extenuare. Eiuſmodi ſunt, cępa, porrum, raphanus, paſtinaca, ſinapi, naſturtium, allium, eruca, fœniculum, origanum, anethum, amygdalæ, mel, piſces ſalſi, muria, acetum, vinũ, punicorũ citrorũ ſucc⁹,&c.

De cibis medijs inter attenuantia & incraſſantia, Cap. 14.

CIbaria inter attenuantia & incraſſantia media ſunt, quæ in exceſſuum meditullio, et atẽperantia quadam locantur: cuiuſmodi ſunt caro hœdina, gallinarũ, gallorũ gallinaceorũ, tum phaſianorũ auium, perdicum, columbarũ, attagenũ, turturũ, turdorũ, merularum,& paſſerculorũ oĩum: oua in aqua proiecta, hepata pullorũ & anſerũ: piſces omnes nõ duræ carnis, nec multũ viſcidæ, in aquis fluuiorũ mundis nutriti: vuæ maturæ, caricæ, endiuia, lactuca, aſparagus, vinũ clarum, non nimium vetus; &c.

De cibis ſtomacho idoneis, Cap. 15.

STomacho aptiſſima ſunt, quæcunq; auſtera ſunt,& acida, modiceq́; ſalita. Item panis ſine fermento, alica elota, vel oryza, vel ptiſana, oẽs aues, omnis caro ſylueſtris, vel aſſa, vel elixa: caro bubula, macra poti⁹ quàm pinguis. Ex ſue,

vngulæ,roſtra,aures,&c.Ex oleribus,endiuia,lactuca,paſtinaca,ſiſer,cucurbita,abſynthium.Ex fructibus,cerasa, ſorbũ,morũ, pyra, mala cotonea,punica,palmulæ,nuclei pini,oliuæ.Ex piſcibus, duri, vt oſtreæ,pectines, murices,purpuræ, cochleæ,vinum auſterum,&c.

De *cibis ſtomacho alienis*, Cap. 16.

ALieni cibi ſtomacho ſunt, omnia tepida,oĩa pinguia, omnia iurulenta, prædulcia, panis hordeaceus,miliaceꝰ,oleũ,defrutũ,paſsum,lac, mel multũ,oĩs caſeus,vua recens,ficus et viridis & arida,fœnũgræcũ,legumina omnia, quæcũq; inflare conſueuerunt,beta,blitum,atriplex, thymum,ſatureia,nepeta,hyſſopum,naſturtium,lapatum, lapſana,iuglandes, ſeſamum,batheca, cerebrum omne, medulla oſſium, vinum nouũ craſſum,nigrum,ponticum,ſeu auſterum,&c.

De *cibis capiti nocentibus*, Cap. 17.

CApiti nocent lac, dactyli, vua in vinaceis cõſeruata,fœnumgræcũ,ruta,ſinapi, raphanꝰ, naſturtium, vinum antiquum, præſertim raſpatitium,&c.

De ci-

De cibis inflatiuis, & flatus soluentibus, Cap. 18.

INflant, fabæ, cicera, phaseoli non bene cocti, lentes, hordeum non benè coctũ, maza, ficus humidæ, lac, vuæ, nuces omnes, palmulæ, rapa cruda, milium, vinum dulce, passum, mel crudũ, alliũ, cępa brassica, oẽs radices, excepto sisere et pastinaca, bulbi, omnisq; caseus. Minimè verò inflant, omnis venatio, pisces, poma, oua sorbilia, vel mollia, conchylia omnia, fœniculũ, anethũ, vinum vetus, anisum, cinnamomũ, ruta, &c.

De cibis facilis, & difficilis corruptionis, Cap. 19.

QVæcũq; cibaria facilè concoquũtur, facilè item alterantur, & corrumpũtur. Facilè autem corrumpuntur panis fermentatus, & quisquis alius, quàm ex tritico est, chrysomela, pepones, persica, mora, pruna, præcocia, fructus omnes æstiui, lac, lactoria omnia, pisces teneri, olera, caseus, caro tenera, vinum dulce, defrutũ, passum, &c. At minimè intus viciãtur panis sine fermento, aues, & eæ potius duriores, aurati pisces: scarus, lolligo, locusta, polypus. Itẽ bubula omnisq; dura caro, & macra, & salsa, cochleæ, purpuræ, murices, vinum austerum, &c.

De cibarijs velocis coctionis, Cap. 20.

Concoctu facilia sunt, quæ facilè alterātur, cuiusmodi sunt panis optimè præparatus, caro gallinarum, perdicū, phasianorū, attagenū, coturnicū, turdorū, merularū, columbarū: hepata pullorū, anserū, gallorū testes, bulbi bis elixi, alę pullorum, anserum, & auium pinguium, caro auium montanarum, vitulina, hœdina, agnina, oua mollia, vinum dulce, &c.

De cibarijs tardæ digestionis, Cap. 21.

Difficulter concoquuntur, quę nō facilè alterātur: vt caro bubula, hircina, ceruina, caprina, pecudū, pauonū, anserū, turturū, palumborū perfectorū animaliū, animaliū testa obtectorū, ventres auiū, hepata animaliū, caseus antiquus, oua dura, oryza, lupini, lentes, milium, castaneę, glandes, palmulæ, siliqua, bulbus, pisces duriores, cochleæ, intestina animalium, extrema animalium, cor, lac acetosū, triticū elixum, fabæ, sesamum, fructus immaturi, rapa, pastinaca, olera omnia, præter lactucam, radices olerum, vinum nouum, crassum, & immaturum, &c.

De ciba=

De cibarijs multarum superfluitatum, & non habentibus superfluitates, Cap. 22.

CIbaria multarum superfluitatum sunt, caro pullorũ, anserũ præter alas, interiora omniũ animalium, cerebra omnium animalium, aues palustres, lacustres, fabæ virides, ciceres recentes, caro animalis lactantis, omnis caro domestica, pisces sordidarum aquarum. E contra verò superfluitatibus carent, alæ auium, pedes quadrupedum, genua quadrupedum, caro animaliũ syluestrium, &c.

De *cibis multi nutrimenti*, Cap. 23.

POrrò cibi multi nutrimenti sunt, caro bubula, alæ pullorũ anserum, cerebella, medullę, interiora auiũ, ventriculi auiũ, pisces crassæ substantiæ, fabæ, ciceres, lentes, dactyli, glandes, castaneæ, rapa, panis similaceus, passulæ, ficus, lac recens, vinum rubrum, crassum, dulce, &c.

De *cibis pauci nutrimenti*, *Cap.* 24.

PArum autem nutriunt panis hordeaceus, caro antiqua, pedes, vẽtres, intestina, aures, pinguedo, pulmo, milium, panicum, oliuæ, nuces, auella-

auellanæ,caules,cappares,piſces, cucurbita,mora,poma, pruna,mala, punica,aurantia, olera omnia,beta,acetoſa,portulaca, fabæ recentes,raphanus,ſinapi,naſturtium,paſtinaca,cępa,alliū, porrum,medulla,panis loti,amylum,&c.

De cibis laxantibus, Cap. 25.

CIbaria laxantia ſunt omnia aquoſa,humida, iurulenta,viſcida,lenta,ſalſa, & nitroſa:cuiuſmodi ſunt,panis fermentatus, & multi furfuris,decoctum caulium, lentium,galli antiqui,piſcium teſta intectorum,cochlearum, oliuæ,ſerū lactis,caro paruorum animalium,braſſica, beta, atriplex,malua,lactuca,portulaca,aſparagus,lapathum, ficus virides, ceraſia, cucurbita , pepo, melopepo,vuæ recentes, paſſulæ dulces , nuces humidæ,mora ante cibū, pruna mulſa, oxymel, vinum dulce,muſtum,&c.

De cibis aſtringentibus, Cap. 26.

AStringunt quæcunq; auſtera & acerba ſunt edulia, & terrena et ſicca:vt panis ſine fermēto,ſiligineus,ſimilaceus,bis coctus,oryza,panicum,milium,alica,grana myrthi,lenticula,cotonea,pyra,poma auſtera,mala punica,palmulę auſteræ,ſorbæ,mora rubi,fructus ſpinæ albæ,caſtaneæ,glandes,braſſica bis cocta, plantago, intybus,

tybus,oua dura,caro aſſata,caro leporis,bubula caprina,aues minutæ,merula, palūbus,grus, iecur,caſeus antiquus, defrutum, paſſum, purpuræ,murices,vinum auſterum,&c.

De cibis vrinam mouentibus, Cap. 27.

CIbaria vrinam mouētia ſunt calida & tenuium partiū:vt apiū,petroſelinū,anethū,ruta, mentha, ocimū,aniſum,hyſopū, coriandrū,eruca,fœniculū,naſturtiū,aſparag⁹,nepeta,thymū, ſatureia,lapſana, paſtinaca,radicula, ſiſer,cæpa, capparis, ſinapi,piper,nuclei pini,caro leporina vinum tenue,&c.

De ciborum quantitate, Cap. 28.

HActen⁹ de cibo͂rū qualitate diſſeruimus, reſtat nūc vt de quātitate dicam⁹.Itaq;circa ciborū quantitatē maximè obſeruādę veniunt, ægrotantis vires,morbi natura,tēpus anni,regio ætas,& cōſuetudo,&c. Aliā enim mēſurā imbecilles,aliā robuſtiores exigūt. Imbecillioribnāque plenior, robuſtiorib⁹ verò tenuior vict⁹ adminiſtrād⁹ eſt. Aliā pterea morb⁹ acut⁹,ac celer, aliā diuturn⁹ expoſcit. Quātò.n.acutior eſt morbus, tantò vigori vicinior, ideoq; minus cibi in eo exhibēdū.Vnde Hipp.aphoriſ.1.Vbi morb⁹ pacutus

" acutus eſt, ſtatim extremos habet labores, & ex-
Victus dia. " tremè tenuiſſimo victu vtendum eſt. Victũ aũt tenuem vocat, qui fit per ptiſanæ ſuccum: ſimpliciter tenuiſſimum verò, qui fit per mulſam, tum aquam: extremè tenuiſſimum, qui per ſolam inediã abſoluitur. Porrò morbus diuturnus tenuẽ victum reſpuit: vict us enim tenuis in morbis lõgis ſemper periculoſus. Quare in his pleniori victũ vtendum, vt æger perdurare queat. Cæterùm tempus quoq; anni aliquam menſuram præſcribere videtur, præſertim in ſanis. Siquidem hye-
1 aph. 15. " me & veris initio ventres natura calidiſſimi ſunt
" & ſomni lõgiſſimi, quare per ea tempora alimẽ-
" ta copioſiora exhibẽda. Etenim calor innatus tũ copioſior eſt. Contrà verò æſtate minus cibi offerẽdum. Eadem quoq; ratione in regione calida, vel frigida, augendus, vel minuẽdus victus erit.
1. aph. 13. Quod ad ætatem attinet, & conſuetudinem, pueri vberiorem: adoleſcentes minorem: conſiſtẽtes adhuc minorem: ſenes minimum victum expoſcunt. Conſueti verò plurimum comedere vberiorẽ: cõtra incõſueti pauciorẽ cibũ exigunt.

De ciborum ordine, Cap. 29.

PORRÒ ægrotis ſimplex cibus conuenit, nihil enim deterius eſt, quã diuerſa nutriẽtia ſimiliter adiungere. Sanis verò ciborum diuerſitatẽ

deuitare,

deuitare,hac ætate penè impoſſibile eſt. Proinde ordinem in eis obſeruare decet. Ea itaque alimenta primo loco aſſumenda ſunt,quæ facilius concoquuntur, vt cocta deſcendant, & reliqua deinde coquantur. Nā ſi ea antecedant,quę difficilius coquuntur, ea, quæ facilius coquuntur interim ſuperata & cocta,non deſcendent,inferioribus nondum coctis: duæque inde ſequentur noxæ: prima,quòd coctum crudo miſcebitur: ſecunda, quoniam retentum, quod iam coctum eſt,corrumpitur, non gubernatum à natura. Quare edulia, quæ facilioris concoctionis ſunt, præcedere debent. Sunt autem facilioris concoctionis,cibaria liquida, lubrica, ſubtilia, humida, citò permeantia, corruptibilia, &c. E contra difficilioris concoctionis, craſſa, aſtringentia, ſicca aromatica,&c.

Non servato ordine in cibis assumendis incommoda. 1. 2.

De tempore cibationis, Cap. 30.

QVo autem tempore cibandi ſint ægri febrientes,indicabit nobis ipſa acceſſio. Aegri namque in morborum acceſſionibus cibandi non ſunt,niſi totus paroxiſmus remittatur. In continuis verò febribus, in declinatione cibandi ſunt ægrotantes. Vtrum verò ſemel, vel ſæpius cibandi ſint, vires id maximè oſtendere poſſunt. Siquidem robuſtioribus rarius: imbe-

In accessione. In declinatione. Quoties sint cibandi.

cilliorib. verò sæpius cibus offerēdus. Porrò qui nō febricitāt, sed diuturno aliquo morbo laborāt, cōsueta hora, ac illiciēte appetitu sūt cibādi.

De motu, & quiete, Cap. 31.

HActenus de aëre, cibo & potu: nūc ad exercitiū perueniendū est. Quoniā verò ægrotātes ad exercitationes inepti sunt, earū loco frictiones ex vsu sunt. Hæ namq; tertię cōcoctionis excremēta expellūt, membra roborant, meatus aperiunt, calorē natiuū excitant, & ad membra trahūt. Sunt aūt frictionū varia genera, videlicet mollis, aspera, multa, & modica. Mollis fit palma manus, aut pannis leuibus, quæ sanguinē cōiungit, & ipsum in membro cōtinet. Aspera verò asperis pānis pficitur, quę sanguinē ad exteriora velociter trahit: vnde ad corporis nutritionē non parū cōferre videtur. Sic modica, corpus implet, multa verò minuit. Porrò frictiones tibijs, brachijs, anteriori, & posteriori parti corporis adhibendæ sunt, in acutis quidē & recentib. morbis leniter, & quidē in remissiōe, & ante cibū. Lōga verò frictione vti, neq; in acutis morbis, neq; increscētib. cōuenit, præter quā cū phreniticis somnꝰ quæritur. Sed vt leuata quoq; aduersa valetudine rectè frictio adhibetur, sic nunq̄ adhibēda est febre increscēte. Verū si fieri poterit, cū ex toto corpꝰ ea vacabit, minꝰ certè cū ea remiserit.

Cæterùm

Cæterùm gestatio quoq; lõgis etiã, & inclinatis morbis aptissima est, vtilisq; est & his corporib. quæ iã ex toto febre carẽt, sed adhuc exerceri nõ possunt, & his, quibus lentæ morborũ reliquiæ remanẽt, neq; aliter elidũtur. Porrò ex toto nũquam gestari corpus dolẽs debet, siue id in toto siue in parte est, nisi tamẽ solis neruis dolẽtibus, neq; vnquã in recenti febre, sed in remissione eius. Genera aũt gestationis plura sunt adhibẽda, quę sunt & pro viribus cuiusq;, & pro opibus, ne aut imbecillũ hominẽ nimis digerant, aut humili obsint. Gestationum lenissima est naui, vel in portu, vel in flumine, vehementior in alto mari naui, vel lectica, aut scãno, acrior vehiculo. Atq; hæc ipsa, & intẽdi, & leniri possunt. Et leuia quidem genera exercitationis infirmissimis cõueniunt. Valentiora verò his, qui grauiũ morborũ initia sic sentiunt, vt adhuc febre vacent. Quod & in tabe, & in stomachi vitijs, & hydrope, & interdum morbo regio fit. Aut vbi quidã morbi, qualis cõmitialis, qualis insania est, sine febre, quãuis diu manent. ¶Porrò quies in sanis vbi immodica fuerit, maximo detrimẽto existit. Cruditates.n. parit, & vitiosorũ humorũ in corpore copiam procreat. Est autem vbi & quietis conueniens esse possit vsus, tum videlicet vbi ex multa motione caput defatigatum fuerit.

Gestatio. quib. permittenda. Genera. Quies. incomoda. usus.

De somno & vigilia, Cap. 32.

Somnus est reditus spiritus animalis ab instrumẽtis sensuum, & motus ad principium, vnde sensus & motus priuatur. Fit autem somnus, quando vapores à cibis, & potionibus resoluti petunt cerebrum, & inuenientes ipsum frigidum, & densum, congelantur, & condensantur, veluti vapores ab aqua inferius eleuati ad partem superiorem, & graues facti descendunt, obstruuntq; meatus sensuum, vt spiritus ad cerebrum à suis instrumentis retrahantur. Quòd si fuerit moderatus, naturales facultates reficit omnes, corporis interna calefacit, vnde ciborum perficitur concoctio, cordis vias humectat, & lassitudines inhibet: animali enim facultati affert augmentum, & humoribus obuians temperatis, calefacit & humectat, corpus impinguat, dolores excutit, & mentem exhilarat: Immoderatus verò, et quidem prolixior, virtutes animales concitat, & dissoluit, vias laxat, corpus refrigerat & humectat, phlegma auget, calorem debilitat, naturalem corporis calorem corrumpit, motus debilitat. Quòd si parcior fuerit iusto, consurgit imbecillitas, infirmitas digestionis, corporis siccitas, calor dissoluitur. Porrò somnus conuenit post descensum cibi à ventriculo, & quidem nocturnus ob frigus, calorem ad interna

interna propellens,& ob cessationem à muneribus. Diurnus enim, insuetis maximè, ad plures præparat morbos. Celebrandus autem est lecto suaui, ac molli, corpore, vt decet, contecto, vt membra æstate non æstuant, & hyeme non algeāt, nec sudorem incurrāt, & capite elato, non supinè, sed primò quidem in dextrum latus, deinde in sinistrum decūbāt. ¶Cæterùm vigilia corporis humiditatem exiccat, vnde in catharris præcipitur, adurit humores, ægritudines facit acutas, spiritum resoluit, concoctionem impedit, & tum cibi, tum potionis cruditatem efficit. Loq. Vigilia.

De repletione, & inanitione, Cap. 33.

ABsoluto somno, & vigilia, ad repletionem, & inanitionem siue euacuationem progrediendum erit. Est autem abundantia duplex, aut cibi, aut humorum. Cibi abundātia satietas appellatur: humorum verò omnium, plenitudo: vnius verò humoris, cacochymia nominatur. Plenitudo rursus duplex existit, vel ad vasa, vel ad virtutem. Ad virtutem, vbi videlicet tanta est humorum multitudo, quæ virtutem grauat. Ad vasa verò, vbi tanta est sanguinis copia, vt vasa distendantur. Porrò inanitionis varia genera sunt. Vacuamus enim interdum per venę sectio- Abundantia cibi humorum. Plenitudo duplex. Vacuatio varia.

nem, nunc per ſcarificationẽ, ſubinde per medicamentũ purgans, & per ſudores, &c. de quibus nunc ordine dicemus, à ſanguinis miſſione orſi.

De venæ ſectione. Cap. 34.

VEnæ ſectio conuenit plethoricis, ſanguineis, ætate florẽtibus, temperaturis calidis & humidis, carnoſis, robuſtis, conſuetis, tempore veris, & autumni, tẽpore matutino, hora remiſſionis febris, dolore vehementi, inflãmatione, febribus ardẽtib. Nõ conuenit aũt inanitis, cholericis, frigidis, macilẽtis, pueris, ſenibus, debilibus, inſuetis, tempore æſtiuo, hyberno, niſi opus fuerit: itẽ crudis & ebrijs venæ inciſio obeſt. Porrò in ſanguine mittẽdo cõſiderandũ eſt, quæ vena ſit ſecanda. Interna aũt brachij vena, quam multi baſilicã nominant, ijs ſecanda erit, quibus partes collo inferiores patiuntur. Exterior verò, quam humeralẽ, & cephalicã appellant, ijs aperienda venit, quibus caput aliqua affectione laborat. Media, quã cõmunem, nigrã, & medianã nuncupãt, tũ ſecanda erit, vbi dictarũ venarum aliqua obſcurior fuerit. Sic in manu vena pollicis, in capitis morbis: minimi verò digiti, quã ſaluatellã vocãt, in hepatis, vel lienis paſſionibus, ſecãda eſt. In pedibus interdũ ſaphena, vel malleoli vena inciditur, præſertim in vteri, viſicęque affectibus, vel menſibus, & hæmorrhoidibus retentis.

tentis. Cæterùm venæ sectio è directo partis laborantis semper faciẽda est. Quantitas verò pro ætatis, & virium ratione detrahenda.

De scarificatione, Cap. 35.

SCarificatio est incisio, quę fit scalpello in longũ. Per scarificationem n. euacuamus, quãdo humores sunt cõpacti, & inuiscati in aliqua corporis parte, vel partes corporis phlegmone, aut dolore vexatę, aut fluxione affectæ. Prodest autẽ scarificatio, & oculis diuturna fluxione laborantibus, tum capitis passionibus, quiq; thoraci dolorésq; eueniũt, collo, vel dorso adhibita: Sub mẽto verò facta, dentibus, faciei & gutturi cõuenit. Eadẽ ratione super renes adhibitę, apostematib. coxarũ, scabiei, podagræ, hæmorrhoidibus, elephãtiæ, vẽtositatib. matricis, prosunt. Sic quoq; crurũ scarificatio, sanguinẽ mundificat, mẽstrua prouocat. Porrò cuiq; parti corporis cucurbitulę fuerint affixę, hui9 sanguinẽ eliciũt, exugũt, atq; euacuãt. Estq; hæc cucurbitularũ adhibitio, non tam periculosa, quàm si venæ sectio tentetur.

De purgatione, Cap. 36.

PVrgatio est humorum, qui sua qualitate molestant, euacuatio. Conuenit aũt hæc ijs, qui malis humorib. sunt referti, ijsq; nõ crudis, sed

concoctis: item robustis, & assuetis, tempore matutino, & hora remissionis morbi. E contra verò minimè ex vsu est sanis, præsertim quibus cacochymia nulla adest: item imbecillis, macillẽtis, siccis, senibus, pueris, mulieribus grauidis, nõ assuetis pinguib⁹, dysentericis, diarrhæa laborãtibus, cõuulsis, inanitis, delinquẽtib. sępè animo, mulieribus menstruatis, balneatoribus, & fossoribus, &c. Porrò quibus ventriculus, aut caua hepatis pars laborat, aut materia ad superiora vergit, per vomitũ purgãdi sunt: quib. verò intestina, aut caua hepatis pars afficitur, aut materia ad inferiora vergit, per secessum euacuandi sunt. Sic cerebrum per nares, palatum, & oculos commodè euacuatur: pulmo, per tussim: renes, per vrinam: vterus, per pessos, & clysteres. Cauendę pręterea purgationes in morborum principio sunt, nisi materia turgeat: sic quoque in statu, siue vigore morbi à medicamẽtis purgantibus abstinẽdum. Tempus autem conueniens in declinatione est. Cæterùm quantitas pro ætatis & virium ratione facienda est. Qualitas verò ab ipsius humoris natura desumenda est. Siquidem si bilis, medicamentis purgantibus bilem: si pituita, pituitam purgantibus: si melancholia, atram bilem purgantibus, euacuanda erit, &c.

De

De ſudore, Cap. 37.

SVdor prouocatur ijs potiſſimum, quibus humor aliquis noxius circa interiora corporis verſatur, vt in febribus, & præſertim peſtilentialibus, hydrope, &c. Prouocatur autem varijs modis: aut balneo ſicco, aut fomento aliquo calorifico, aut medicamentis ſudorem cientibus. Cauendus autem immodicus eſt, quoniam vires deijcit.

De balneo, Cap. 38.

BAlneorum vſus non omnibus conuenit. Siquidem balnea nocent macilentis, gracilibus, debilibus, reſolubilibus, ſanis, febrientibus biliofis, crudis, plenis, fatigatis, non purgatis, ſenibus valde ſiccis, pueris interdum. E contra vero conueniunt pinguibus, phlegmaticis, craſſis, robuſtis, purgatis, conſiſtentibus, & fœminis. Tempus verò aptum ver, & autumnus, & principium æſtatis eſt. matutinum, vel veſpertinum, concoctione tranſacta. Cauendus autem vſus immoderatus. Quoniam corpus debilitat, reſoluit, ſyncopen inducit, ſitim excitat, febrem inducit. Ingreſſuri alui prius & veſicæ excrementa deponant, pannisque ſe muniant. In ipſo balneo verò neque comedant, neque dormiant. Egreſſuri autem pannis ſe cooperiant, in lecto

aliquandiu quieſcant. Porrò balneorum alia ſunt naturalia, alia artificialia: atque hæc vel aerea, vel aquea: aerea rurſus, vel ſicca, vel humida. Aeria autem ſicca calefaciunt, reſoluunt, humiditates exiccant, hydropicos iuuant. Aerea verò humida, quę ab herbis in vaſe aliquo decoctis, parantur, calefaciunt, fundunt, cutim laxant, ſiccãt. Balnea aquarum dulcium, & quidem moderatè calida, calefaciunt & humectãt, laſſitudinem ſoluunt, plenitudinem diſcutiunt, mitigant, emolliunt, & ſomnum prouocãt, mũdificant, impinguãt, pueris, ſenibus, viris & mulieribus conueniunt. Cæterùm balnea naturalia dicuntur, quæ ſponte proueniunt, & thermę nominantur, quorum alia ſulphurea, alia ſalſa, alia aluminoſa, alia nitroſa, alia cuprea, alia ferrea. Sulphurea quidẽ calefaciunt, exſiccãt, reſoluũt, apoplecticos, & epilepticos iuuãt, paralyticis, lethargicis, & catharrhoſis conferunt, omnia cutis vitia exterũt. Salſa verò calefaciunt, reſoluũt exiccant: ſpaſmo, epilepſiæ duriciei ſplenis, ſcabiei, vlceribus, podagræ, reſolutioni, & aſthmaticis cõferunt. Aluminoſa adſtringunt, exiccãt, reiectioni ſanguinis, vomentibus, menſtruis & hæmorrhoidibus ſuperfluis, immodico ſudori, ſtomachicis, fiſſuris matricis, & ſcabiei proſunt. Nitroſa, calefaciũt, exiccant, incidunt, reſoluũt, abſtergunt, ſurditati, reſolutioni, & hydropicis opitu-

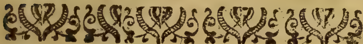
epitulantur, tibijs vlceratis, scabiei & prurirui conferunt. Cuprea podagricis, nephriticis, asthmaticis, articulorum doloribus, vlceribusq; malignis auxiliātur. Ferrea deniq; infrigidāt, exiccant, astringunt, ventriculo, lieni, nec non fluxioni menstruorum, & hęmorrhoidum conferunt. Sic & composita pro cuiusq; vincētis qualitatis ratione agunt.

De animi affectibus, Cap. 39.

RElíquum est, vt ad animi affectus trāseamus, à quibus non parum ægrotantes læduntur. Multi enim ob animi passiones commoriuntur. Caueant itaq; sibi quàm maximè ab ira, furore, tristitia, timore, & solicitudine: Ira namque corpus inflammat, calorem natiuum ad exteriora effundit. Mœstitia verò parit melancholiam, corpus & ossa exiccat. In timore calor omnis & spiritus ad intima cordis penetralia cōfugiunt, quo fit, vt partes algeant, corpus pallescat, nerui lædantur, viresq; omnes deijciantur. Præ nimio gaudio multos expirasse legimus pusillanimes, dilatato nimirum corde, forasque repentè effuso, dissipatoque spiritu. Sed hæc de animi affectibus sufficiant.

Ira Mœstitia Timor Gaudium

PRA-

PRACTICAE GENERALIS LIBER IV.

ARGVMENTVM.

De remediorum ſimplicium qualitate, quantitate, loco, & tempore inueniendo, potiſsimum tractat. Eius capita hæc ſunt.

De

PRA-

PRACTICAE GENERALIS

LIBER IV.

De remediorum qualitate. Cap. 1.

VIctus ratione absoluta, ad medicamentorum tractationem perueniendum est: quæ quidem in eorum qualitate, quantitate, loco, & tempore consistit. Verùm de medicamentorum qualitate prius agendum est. Equidem medicamentorum qualitas ab ipsius morbi natura, eiusque caussa desumenda est. Auspicari enim perpetuò oportet ab indicatione, q̃ ab affectu, cui mederi paramus, accipitur, & demum examinare, ac discernere, an causa, quæ affectum excitauit, iam desierit, an ipsum quoque nunc tum augeat, tum faciat: his inquã semper comparandum est remedium, quod eis sit contrarium. Sic ergo morbus calidus, postulat remedium frigidum: frigidus, calidum: humidus, siccum: siccus, humidum. Obstructio præterea requirit medicamentum, facultatem habens aperientem: plenitudo, euacuantem: raritas, densantem: densitas, rarefacientem: astrictio, dilatantem: dilatatio, astringentem. Ad eundem modum, magnitudo aucta efflagitat remedium, quod minuit: imminuta, quod auget.

Medicamentorum qualitas unde petenda.

Prima indicatio quæ.

Quale remedium quilibet affectus requirat.

Numerus quoque abundans, deſiderat remedium facultatem habens auferentem: deficiēs verò adijcientem. Sic etiam vlcus ſordidum poſtulat remedium facultatem habens detergentem: cauum replentem: planū, epuloticū, &c. Quod ad morborum cauſas attinet, humor quidem craſſus poſcit remedium, facultatem habens attenuantem: tenuis, incraſſantem: lentus, incidentem: viſcoſus, abſtergentem. Sic quoque ſanguis abundans phlebotomiam exigit: bilis, medicamentum, facultatem habens purgandi bilem: pituita, medicamentum, quod pituitam: atra bilis, quod melancholiam purgat, &c. Verùm vt Medicinæ ſtudioſi vberiorem materiā in promptu habeāt, omnis generis medicamentorū qualitates enumerandas quoque eſſe putauimus, initium à temperatis ſumētes.

De medicamentis temperatis,

Cap. 2.

Temperatum medicamentum eſt, quod ſimilem elementorum temperaturam, eucrato, hoc eſt temperato hominis corpori obtinet, ita vt tale medicamentum temperatum, neque calefaciat, neque refrigeret, neque humectet, neq; exiccet, ſed quemadmodum ipſum accepit, conſeruet; cuiuſmodi ſunt adianthū, aſparagus, ar-

genti

nti ſpuma,argenti recremētum, cadmia cera, ri cortex,eryngiū,faba,glycyrrhiza,graminis dix,lētiſcus,lini ſemē,lotus ſatiua,lyciū ,lens, aſtiche,myxa,oleū dulce,pinei nuclei,ſeſamū ra chia,& ſamia,trichomanes,Zizipha,&c.

e medicamentis calidis in gradu primo,
Cap.3.

MEdicamentum primi ordinis calidum eſt, quod nos excalefacit,non tamen euidēter, abſynthiū,aloe, agaricum,althea, amygdalæ lcia, beta, braſſica, bugloſſum, caſſuta, caſta-a, chamæmelum, eupatorium, flores populī græ,ladanum,lini ſemen,lithoſpermon, ma-athrū,nuces virides,oryza, orob⁹, propolis, inquefoliū,ſaccharū,ſerum lactis,ſeſamum, canardi,vuę maturæ,vinū nouū ſeu muſtum.

De medicamentis calidis in ſecundo,
Cap. 4.

SEcundi à medio receſſus medicamenta ſunt, quæ manifeſtè & euidenter calefacere poſ-nt: vt ſunt,

nbaium	Arthemiſia
ethum viride	Balſamum. Bitumen
ium	Buphthalmus

Calamus odoratus
Capparis. Carduus
Chamæpitys
Crocus
Elateriũ. Elelisphacus
Eruũ. Elaphoboscum
Ficus
Fœnumgræcum
Galbanum
Lotus syluestris
Lychnis coronaria
Marrubium
Mastix.
Mali citri semen
Manna thuris
Mel
Melissa
Myrrha
Myrrhis
Nux moschata
Nuces siccæ
Ocymum. Pancratium
Peucedanum
Pistacia
Polium
Pix arida
Rapa. Radix rhodia
Sal. Scandix. Scilla
Siser
Vinum
Thus. Teucrium
Zedoaria.

De medicamentis calidis in tertio.

Cap. 5.

TErtiæ classi adscribuntur medicamenta calida, quæ in suo genere vehementer citra summum tamen excalfaciunt: cuiusmodi sunt

Abrotanum
Ammi. Amomum
Anacardium
Anethum vstum
Asarum. Arisarum
Acori radix
Anisum. Apocynum
Asphodelus
Agnus
Arum

Am

Amomum
Careum
Carthamus. Caſtoreũ
Caſſia odorata
Calamintha. Cedrus
Cinnamomum
Conyza.
Chelidoniumma.
Chamædrys.
Chamælenæ
Cuminum
Carpeſium
Carnabadium.
Clinopodium
Colocynthis
Dictãnus. Daphnoides
Dracunculus
Elleborus vterque
Epithymum. Eruca
Fœniculum. Folium
Galanga. Galbanum
Gariophyllon
Helenium
Hyſſopum
Iris
Iuniperus
Leontopetalum
Leũcas
Lolium
Mali citri cortex
Meunr
Moly
Mentha
Mentaſtrum
Moſchus.
Nepeta. Nigella
Origanũ. Ononis
Opopanax.
Paronychia
Petroſelinum.
Periclymenum
Piper, Porrũ capitatũ
Ptarmice.
Pſeudodictamnus
Pulegium
Raphanus
Ruta hortenſis
Sabina.
Scorodopraſum
Sãpſuchũ. Scorpioides
Siſymbriũ Scolymos
Serpillum. Seſeli
Smyrnium
Trifolium
Thlaſpi
Thymbra

Thymus
Tragium
Tragoricanum
Tripolium
Trissago
Veratrum album,& nigrum
Vitex
Vinum vetus.

De medicamentis calidis in quarto gradu, Cap. 6.

MEdicamenta calida in quarta sede sunt, quæ adeò excalfacere possunt, vt escharam moliantur, & vrant, vt

Adarces
Amp eloprason
Allium
Calx
Cedrinus liquor
Cepa
Chalcitis
Chalcanthum
Chelidonium minus
Clematis altera
Cinis sarmentitius
Cinis ficulneus
Costus
Euphorbium
Fex vsta
Granum cnidium
Lactaria
Lanaria herba
Laureola
Lepidium
Melanteria
Misy
Nasturtium
Ochra
Pityusa
Porrũ agreste
Psoricum
Pulegium
Pyrethrum
Ranunculus
Ruta syluestris
Sandaracha
Sardonia herba

Sina-

inapi
ory
trutium
Teftæ marinæ cre-
matæ
Tithymalus.

De medicamentis frigidis in primo, Cap. 7.

MEdicamẽta primi ordinis frigida ſunt, quæ nos refrigerant, non tamen euidenter, vt

Atriplex
Acini vuæ
Cotonea
Citrei caro
Gramen
Hordeum
Malua
Milium
Myrtus
Orobanche
Oxyphœnica
Pruna
Pira
Rhamnus
Roſa
Viola.

De medicamentis frigidis in ſecũdo, Cap. 8.

MEdicamenta ſecundi receſſus frigida ſunt, quæ manifeſtè & euidenter refrigerare valent: cuiuſmodi ſunt

Acacia
Alga marina
Blitum
Condrylla
Cucurbita
Cucumis
Damaſcena pruna
Endiuia
Galla. Gingidium
Hyacinth⁹. Hypociſtis

Lactuca. Lens palustris*
Mala persica
Mala armeniaca
Mala granata
Pepon
Plantago
Polygonum
Potamogeton
Pulicaris herba
Psillium
Solanum hortense.

De *medicamentis frigidis in tertio.*

Cap. 9.

MEdicamenta tertiæ classi frigida adscribuntur omnia ea, quæ vehementer citra summum tamen refrigerant, vt sunt

Caphura
Papauer satiuum
Portulaca
Solanũ somniferum
Sedum maius
Sedum minus
Solanum hortense
Sandali, &c.

De *medicamentis frigidis in quarto.*

Cap. 10.

IN quarta sede frigida collocantur, quæ vehementer refrigerant, adeò vt extinguant, cuiusmodi sunt

Cicuta
Dorycnium
Fungi
Opium
Papauer erraticum
Papaueris succus
Hyoscyamus
Mandragora, &c.

De

De medicamẽtis ficcis in gradu primo. Cap. 11.

Porrò primi ordinis ficca medicamenta ſunt, quæ nos exiccant,non tamen euidenter, ſed cum aliqua rationali demonſtratione: vt ſunt

Alyſſum	Lotus ſatiua
Anthemis	Lotus ſylueſtris
Arum	Manna thuris
Artemiſia	Malabathrum
Beta	Myrrhis
Braſſica	Myrtus
Caſtanea	Ocymum
Chamæleuce	Orobanche
Crocus	Pſeudodictamnus
Faba	Rhododaphne
Fœniculum	Saccharum
Fœnumgræcum	Solanum hortenſe
Hordeum	Seſamum
Hyacinthus	Thus.

De medicamentis ſiccis in ſecundo. Cap. 12.

Medicamenta ſecundi ordinis ſicca, manifeſtè iã & euidẽter deſiccare poſſunt: vt ſunt

Agaricus	Amomum
Alga marina	Amurca

Anethum
Aphaca
Apium montanum
Arthemiſia
Balſamum
Balauſtia
Bitumen
Bupthalmus
Burſa paſtoris
Calamus odoratus
Carduus
Capparis
Condrylla
Cotonea
Caſſutha
Cinnamomũ
Dictamnum
creticum
Elaphoboſcũ
Elaterium
Eleliſphacus
Eruum
Folium
Gingidium
Galbanum
Hypociſthis
Iris
Lepidium
Lentes
Lolium
Lychnis coronaria
Lycium
Mali citrei cortex
Mali citrei ſemen
Malabathrum
Maſtix
Mentha
Mentaſtrum
Mel
Milium
Meum
Myrrha
Nardum Indicum
Nardum Celticum
Nux moſchata
Orobus
Opopanax
Oryza
Petroſelinum
Phu
Piſtacia
Pira
Pix liquida
Pix ſicca
Plantago
Polycnemũ

Radix rhodia
Raphanus
Rorismarinus
Saluia
Scandix
Scorpioides
Scolymos
Spica nardi,&c.

De medicamentis siccis in tertio gradu, Cap.13.

MEdicamēta tertij ordinis sicca sunt ea omnia, quæ vehementer citra summum tamen resiccare possunt: ex quorum numero sunt

Abrotonum
Absynthium
Acorus
Aloe
Alumen
Ammi
Anethum
Anisum
Acetum
Acacia
Apium
Asarum
Apocynum
Asphodelus
Astragalus
Carum
Cassia odorata
Castoreum
Calamintha
Carnabadium
Caryophyllum
Cedrus
Chamæleon niger
Chamæpitys
Chamædrys
Chelidonium maius
Clinopodium
Cinis sarmentitius
Cinnamomum
Cuminum
Coriandrum
Cophura

Conyza
Cucumis ſyl.
Epithymum
Eruca
Galla
Galbanum
Hyſſopus
Irio
Iuniperus
Leontopetalum
Leucacantha
Leucas
Marrubium
Moly
Macer
Moſchus
Milium
Myrtus
Nepeta
Nigella
Olus atrum
Origanum
Paronychia
Periclymenũ
Peucedanum
Piper
Polium
Petroſelinum
Ptarmice
Porrum capitatum
Pyrethrum
Quinquefolium
Ruta
Rhu obſoniorum
Sal
Sabina
Sanguis draconis
Sampſuchum
Scorodopraſum
Serpyllum
Seſamoides ma.
Seſamoides min.
Seſeli
Siſymbrium
Smyrnium
Sphondylium
Stachys
Teucrium
Thlaſpi
Thymbra
Thymus
Trifolium
Tragoriganum

Trissago	Veratrum nigrum
Veratrum album	Vitex.

De medicamentis siccis in quarto. Cap. 14.

IN quarta classe nec sicca, nec humida collocãtur medicamenta, quum patientes qualitates sint: proinde ex se summum hoc opus non attentant, neque aggrediuntur, nisi insigni calore, aut frigore adiuuentur, alioqui sola patiendi facultate contentæ. Quapropter in tertia classe siccum citra additum calorem vim suam exequitur. Possunt tamen ad quartum ordinem sicca referri

Adarces	Laureola
Allium	Melanteria
Calx	Misy
Cedrinus liquor	Nasturtium
Chalcitis	Ochra
Chalcanthum	Pityusa
Chelidonium minus	Psoricum
	Pulegium
Clematis altera	Ranunculus
Cinis ficulneus	Ruta syluestris
Euphorbium	Sandaracha
Fæx vsta	Sardonia herba
Lanaria herba	Sinapi

Sory

Sory
Tith. malus,&c.
Teſtæ marinæ crematæ

De medicamentis humidis in primo, Cap. 15.

CÆterùm primi ordinis medicamenta humectantia ſunt,quæ nos humectare, non tamen euidenter poſſunt: vt ſunt

Buglоſſum	Rapa
Citri caro	Saccharum
Glycyrrhiza	Satyrium
Intybum	Seſamum
Malua	Helxine, &c.

De medicamentis humidis in ſecundo, Cap.16.

SEcundi ordinis humida ſunt, quæ manifeſtè & euidenter humectare poſſunt,vt

Atriplex	Pruna Damaſcena
Blitum	Pepones
Cucurbita	Perſica
Cucumis	Portulaca
Lactuca	Potamogetum
Lens paluſtris	Tamarindi
Melones	Violæ
Mala armenica	Vua matura, &c.

De

De medicamentis humidis in tertio, Cap 17.

Tertio ordine humectāt ea omnia, quæ vehementer humectare possunt: cuiusmodi sunt, cucumis, cucurbita, lactucæ succus, fungi, papauer satiuum, solanum somniferum, &c.

De medicamentis tenuis essentiæ. Cap. 18.

Medicamēta, quæ celeriter in tenuia soluuntur, tenuium appellantur partium. Sunt autem tenuis essentiæ medicamenta

Acanthus
Acetum. Acorus
Adiantum
Agaricus.
Ammi
Anethum
Anthemis.
Arctium
Argemone
Aparine
Apium
Aristolochia rotunda
Arthemisia
Asarum
Ascyrum
Asplenum
Baccharis
Botrys
Calamus odoratus.
Capros
Carpesium
Casia
Castoreum
Cinnamomū
Circea
Clynopodium
Crocus
Cyminum

Daucus

Daucus
Dictamnum
Ebenus
Elaterium
Epithymum
Erica
Eryngium
Eupatorium
Euphorbium
Ficus
Geranium
Gramen
Harundo
Hypericum
Hyssopus
Iasminum
Iris
Iuniperus
Iuncus odoratus
Ladanum
Leucoium
Ligusticum
Macer
Mala citria
Malabathrum
Menthia
Milium
Moly
Myrrhis
Myrtus
Napum
Nepeta
Nasturtium
Nigella
Ocymum
Onobrychis
Origanum
Paronychia
Parthenium
Petroselinum
Peucedanum
Pæonia
Phalangium
Phalaris
Piper
Pistacia
Polemonium
Populus nigra
Propolis
Pseudodicta-
minum
Ptarmica
Pulegium
Pyrethrum
Quinquefoliũ
Rhaponticum

Rhodia radix
Rhabarbarum
Sabina
Sagapenum
Sampſuchum
Schœnanthos
Seſeli
Siſymbrium
Sium
Spartium
Spina alba
Sphondylium
Stachys
Sulphur
Tamarix
Teucrium
Thapſia
Thlapſi
Thymbra
Thymus
Tordylium
Tragium
Tragoriganum
Veratrum
Vitex
Vrtica
Xyris, &c.

De medicamẽtis craſſæ eſſentiæ. Cap. 19.

MEdicamenta quæ in tenuia ſolui nequeũt, craſſarum ſunt partiũ: cuiuſmodi ſunt dura & viſcoſa: vt

Acacia
Alga
Alumen
Amurca
Arbutus
Argenti ſpuma
Arum
Atramentũ metallicũ
Auri pigmentum
Batus
Buccina
Cacalia
Caſeus
Centaurium maius

Cepea
Cera
Ceruſſa
Chalcitis
Chryſocolla
Conchula Indica
Cucumis
Ephemerum
Fæx
Galla
Glaucium
Hypecoon
Hypociſtis
Lentiſcus
Liguſticum
Lycium
Lyſimachia
Macer
Melanteria
Meſpila
Miſy
Myagrum
Myrtus
Nitrum
Ochra
Paliurus
Palma
Papaueris liquor
Phyllitis
Picea
Plantago
Plumbago
Plumbarius lapis
Plumbum elotum
Plumbum vſtum
Pompholyx
Populus alba
Potamogetum
Pſoricum
Radix Idea
Rhaponticum
Recrementum ferri
Rubrica Synopica
Rubrica fabrilis
Sal
Seſamum
Sori
Sonchus
Spina Arabica
Squama æris
Storchis
Terra lemnia
Terra erethria
Terra Samia
Terra Selinuſia
Teſtæ marinæ

Tubera
Thuris fuligo
Thuris cortex
Viſcum.

De medicamẽtis diſsimilariũ partium, Cap. 20.

DIſſimilarem eſſentiã habent,

Abſynthium
Acacia
Acetum
Æs crematum
Agaricum
Aloe
Anchuſa
Aſpatalthus
Aſter Atticus
Alga
Atramentum ſutoriũ
Batus
Braſſica
Bulbus
Calamus odoratus
Capnos
Capparis
Centaurium maius
Centaurium minus
Chalcitis
Chyſocome
Cinis ſarment. vitis
Cinnabaris
Coriandrum
Crateogonos
Cupreſſus
Cyperus
Cytiſus
Diphryges
Dracunculus maior
Dryopteris
Ephemerum
Fæx
Filix
Folium
Fumaria
Gingidium
Glaucium
Glans vnguentaria
Granum tinctorum
Halimos
Hedera

Iſatis ſatiua
Iſopyron
Lapis phrygius
Lapis gagates
Lapis oſtracites
Liguſtrum
Lycium
Macer
Mala citria
Malabathrum
Melilotum
Morus
Myrtus
Maſtix
Nardus
Oxyſchenus iuncus
Paliurus
Pæonia
Phu
Pira
Plantago
Polygonaton
Populus alba
Pſoricum
Rha
Roſa
Rubia
Rumex
Ruſcus
Scordium
Senecio
Sertula campana
Sideritis
Sonchus
Stęchas
Symphytum petręum
Terra cimolia
Terra pignitis
Tribulus
Tubera
Vmbilicus Veneris
Viſcum
Vitis alba
Vitis nigra
Vlmus, &c.

De medicamẽtis acribus. Cap. 21.

Acria ſunt, quæ mordicant roduntq́; cum valida quadam caliditate. Sunt enim omnia

acria

acria calida, prout magis vel minus acria ſunt. Itaq; tum incidunt, tum excalfaciunt, tum à vicinis partibus ad ſeſe ſanguinem attrahunt: vt

Abſinthium
Acetum
Acorus
Adarces
Aegilops
Aerugo
Aes vſtum
Allium
Alypon
Ammi
Amomum
Anagyris
Anchuſa
Anemone
Aniſum
Aqua maris
Argemone
Ariſarum
Ariſtolochia rotunda
Aſarum
Aſpalathus
Aſphodelus
Atramentum ſutoriū
Bdellium
Calamus odoratus
Capnos
Capparis
Cardamomum
Caros
Caſia
Caucalis
Centaurium maius
Chalcitis
Chamęleon albus
Chamepitys
Chamędaphne
Chamęſyce
Chelidonium maius
Chelidoinum minus
Chryſocome
Chryſocolla
Cinis ſarment. vitis
Cinnabaris
Coagulum
Conyza
Coris
Coſtus
Crocodilion
Cupreſſus
Cyclaminus

Cyminum
Daphnoides
Dictamnus Cretensis
Dictamnus
Diphryges
Dracunculus maior
Dracunculus minor
Dryopteris
Fæx
Ficus
Flos æris
Fœniculum
Folium
Fumaria
Galion
Glycisis
Gramen
Granum cnidium
Halcyonium
Halimos
Hauena
Hedera
Hiberis
Hirundinaria
Hydropiper
Irion
Iris
Isatis syluestris
Iuniperus
Lactaria herba
Lanaria
Lapis Phrygi9
Lapis ostracites
Lapis thyites
Lapis smiris
Laserpitium
Laureola
Laurus Alexandrina
Leontopetalum
Leucas
Lolium
Macer
Malacitria
Malabathron
Mel
Melanteria
Mentha
Meon
Moly
Nardus
Nardus Gallica
Nardus montana
Nasturtium
Nepeta
Oculus bouis
Oleum Sinapinum

Oleum

Thymelæa
Thymbra
Thymus
Tithymalus
Tordylion
Tragoriganum
Tripolium
Triſſago
Tuſſilago
Veratrum album
Veratrum nigrum
Veronica
Viſcum
Vitex
Vitis alba
Vitis nigra
Zingiber,&c.

De medicamẽtis adſtringentibus, Cap. 22.

Adſtringentia. Acria.

ADſtringens ſapor tum auſteri, tum acerbi eſt genus: ineſtq; medicamentis adſtringentibus facultas, & qualitas cum acribus pugnatiſſima. Nam contrahunt, conſtipantq;, atq; condenſant ſubſtantiam noſtram adſtringentia, ac proinde in quamuis corporis noſtri partem extrinſecus impoſita fuerint, cõtinuò illam rugoſam & contractam efficiunt; contrà, quam acria, quæ impoſita cuti perſpicuo eam excalfaciunt, atq; in molem attollunt, rubente colore, & ſi diutius immorentur, etiam vlcerant. Porrò adſtringentia refrigerando, contrahendo, conſtringendoq;, in illis etiam contentum repellere, ex quo liquet facultatem aduerſiſſimam eſſe adſtringẽtibus, cum acribus. Sunt autem adſtringentia,

Abſyn-

bſinthium	Bulbus eſculentus
brotonum	Bolus Armenus
cacia	Burſa paſtoris
cetum	Calamus odoratus
chillea	Capnos
cinus	Capparis
es vſtum	Centaurium maius
gnus	Centunculus
rugo	Ceratia
garicum	Chalcanthum
loe	Chalcitis
lumen	Chryſocome
mbroſia	Chryſocolla
nchuſa	Cichorium
phace	Cinnabaris
rbutus	Ciſtus
rgenti recrementum	Clymenum
rgenti ſpuma	Colymbades
ſpalathus	Condrylla
ſtragalus	Corallium
lga marina	Coriandrum
tramētum ſutorium	Cornus
accharis	Coronopus
alauſtium	Crocus modicè
eta nigra	Cupreſſus
raſſica	Cynosbatus
ritannica	Cyperus
romos	Diphryges

Dracũculus maior
Dryopteris
Ebur
Elatine
Ephemerum alterum
Equiſetum
Eupatorium
Fæx vini
Ferula
Filix
Fumaria
Gallæ
Gingidium
Glandes
Glans vnguentaria
Glycyrrhiza
Gnaphalium
Granum infectorium
Gypſum
Halimos
Hedera
Hedyſarum
Helxine
Hemerocallis
Hemionitis
Hieracium
Hyacynthus
Hypociſthis
Intybus
Iſatis
Iſopyrum
Iuglans
Iuniperi baccæ
Ilex
Labruſca
Ladanum
Lapis Armenius
Lapis phrygius
Lapis hæmatites
Lapis ſciſſilis
Lapis oſtracites
Lapis magnes
Lapis Geodes
Lens
Lentiſcus
Leporinus pes
Liguſtrum
Limonium
Lotus arbor
Lycopſis
Lycium
Lyſimachia
Malũ punicũ
Macer
Malicorium
Malũ Cotoneum

ala ſylueſtria
aia perſica
alabathrum
anna thuris
alum
aſtiche
edium
elilotum
elanteria
entha
eſpila
iſy
orus
uſcus
uſcus marinus
yrtus
ardus omnis
ymphæa
chra
lea ſylueſtris
leum acerbũ
loſtium
mphacium
ryza
Oxyacantha
Paliurus
Palma
Pæonia
Perſea
Perſonata
Phœnix
Phu
Phyllitis
Picea
Pinus
Pirus ſylueſtris
Plantago
Plumbarius lapis
Plumbum elotum
Polygonatum
Polygonum
Polypodium
Portulaca
Potamogeton
Pruna ſylueſtria
Pſoricum
Punica mala
Quercus
Radix Idea
Radix Rhodia
Recremẽtum plumbi
Recrementum argenti
Rhaponticum
Rhus, Roſæ
Rubia

Rubri-

Rubrica Sinopica
Rubrica fabrilis
Rubus
Rubus Idæus
Rumex
Sal
Salis ſpuma
Saluia
Salix
Scordium
Sedum maius
Sedum minus
Sentis canina
Sideritis
Siſer
Solanum
Solanum veſicarium
Sori
Sonchus
Spina alba
Spina arabica
Spodium
Squama æris
Stibium
Stœchas
Stœbe
Stratiotes
Symphytum petræũ
Symphytum magnum
Tamarix
Terebinthus
Terra lemnia
Terra erethria
Terra cimolia
Terra pinguis
Terra melia
Tilia
Tomentum
Tragium alterum
Tragoriganum
Tragos
Tribulus
Thuris cortex
Thus
Veneris vmbilicus
Verbaſcum
Vitex
Vitis alba
Vitis nigra
Vitis vinifera
Vlmus
Vinacei
Vua acerba, &c.

De medicamẽtis cõſtringentibus.

Cap. 3.

Onſtringentia ſeu contrahentia ſeu obſtruentia medicamẽta craſſæ ſunt eſsẽtiæ, hiãtia aſorum ora concludunt, exiguoſq; meatus non ıbeunt, ſed foris incumbunt: frigida ſunt temerie, & ſubſtantiam habent terreſtrem craſſaum partium: cuiuſmodi ſunt

ıcacia	Meſpila
ırbutus	Melanteria
ıes vſtum	Miſy
ıgreſtis olea	Myrtus
ılumen	Myrtidanum
ıtramentum ſutoriũ	Nitrum
alauſtium	Palma
Chalcitis	Pinus
mpetron	Pinaſter
los æris	Querc⁹
los ſalis	Rubus
alla	Sorbus
landes	Sori
lans vnguentaria	Spina alba
apis gagates	Spina Arabica
apis Thracius	Squama æris
apis Morochth⁹	Strutia cydonia
ſimachia	Spongiæ, &c.
alicorium	

De me-

De *medicamẽtis aperientibus,* *Cap.* 24.

APerientia ſeu Anaſtomotica medicament vaſorum oſcula aperiunt. Itaq; cõtraria ſun medicamentis conſtringentibus aperiẽtia, qu natura ſunt calida, acri, atq; mordaci, tum craſ ſarum inſuper partium: vt

Abſynthium
Abrotonum
Acorus
Adiantum
Agaricus
Aloe
Allium
Amaracus
Ammi
Anthemis
Apium
Ariſtolochia
Artemiſia
Aſarum
Aſparagus
Aſplenum
Aſphodelus
Amygdalæ amaræ
Betonica
Braſſica
Calamintha
Cancamum
Capparis
Cæpa
Carduus
Carpeſium
Centaurium maius
Centaurium minus
Chamædrys
Chamæpitys
Cicer rubrum
Cichorium
Cinnamomum
Coſtus
Crithmum
Cuſcuta
Cyclaminus
Daucus
Eupatorium
Eryngium

Fœni-

Fœni culum
Fel taurinum
Gentiana
Hyſſopum
Iris
Iuniperus
Laurus
Libanotis
Lichen
Liguſticum
Marrubium
Meliſſa
Melopeponum ſemen
Mentaſtrum
Meum
Myrica
Myrrha
Napi ſemen
Nardus vtraq;
Nigella
Ononis radix
Oleum irinum
Oleum amaracinum
Origanum
Oxylapathum
Paſtinaca ſylueſtris
Petroſelinum
Peucedanum
Piſtacia
Polium
Pulegium
Raphanus
Rhaponticum
Rhabarbarum
Roſarum ſucc⁹
Roſmarinum
Rubia
Ruſcus
Sabina
Scilla
Scordium
Sphondilium
Sinapi
Sium
Smyrnium
Squinanthum
Sulphur
Thymus
Thymbra
Trichomanes
Verbenaca
Vrtica, &c.

De me=

De medicamẽtis diſcutientibus, Cap. 25.

MEdicamenta diſcutientia calida ſunt cum ſubſtantiæ tenuitate: vt ſunt

Abrotonum
Acanthus
Adiantum
Althea
Ammi
Anagyris
Androſaces
Anethum
Aniſum
Anthemum
Aparine
Apium
Apiaſtrum
Apocynum
Argemone
Ariſtolochia
Aſclepias
Aſphodelus
After Atticus
Atriplex
Beta
Bdellium
Bitumen
Braſſica
Bromus
Buphthalmum
Butyrum
Bryoniæ radix
Cãnabis
Capparis
Chamęmelum
Carum
Caſia
Caſeus vetus
Caſtoreum
Caucalis
Cedrus
Cera
Chamæleõ alb. & nig.
Chamæpitys
Chamæſyce
Chelidonium maius
Chryſanthemum
Cicer
Cytiſus
Clinopodium

Coagulum

Coagulum
Colus rustica
Coriandrum
Crocodilium
Cucumis syluestris
Cyclaminus
Cyminum
Daucus
Dictamnus Creticus
Ebulus
Elaterium
Erui farina
Fæx
Furfur
Fœnumgræcum
Galbanum
Galiopsis
Geranium
Gladiolus
Gutta ammoniaca
Halcyonium
Harundo
Hauena
Hemerocallis
Hordei farina
Hydropiper
Iasminum
Iris

Isatis satiua
Iuglandes
Lacca
Ladanum
Lampsana
Lanaria herba
Lapis Phrygius
Lapis pyrites
Lapis gagates
Lapis Thracius
Lapis alabastrites
Leontopetalum
Leucas
Libanotis
Ligusticum
Ligustrum
Lilij folia
Lini semen
Lolium
Lupinorum farina
Lycium
Malua
Marrubium
Melilotum
Mentha
Meum
Mercurialis
Moly

Muſcus
Naſturtium
Nepeta
Nerium
Nigella
Nitrum
Nitri ſpuma
Ocymum
Oculus bouis
Oleum vetus
Oleum ricininum
Oleum raphaninum
Oleum melanthinum
Oleum picinum
Oleum anethinum
Oleum chamæmeli-
num
Oleum rutaceum
Oluſatrum
Onobrychis
Origanum
Paliurus
Panax
Pancratium
Paronychia
Perſonata
Petroſelinum
Peucedanum
Piper
Pix liquida
Pix ſicca
Pix zopiſſa
Pinguedo ouis
Pſeudobunium
Ptarmica
Pycnocomum
Quinquefolium
Radicula
Radix Rhodia
Rhamnus
Raphanus agreſtis
Reſina
Ricinus
Rotundus iuncus
Rumex
Ruta
Ruta ſylueſtris
Sabina
Sagapenum
Sal
Salis ſpuma
Salis flos
Sambucus
Sampſuchum
Sandaracha
Scammonium

Senecio	Tragium
Sesamum	Terebinthina
Sisymbrium	Tragoriganum
Sium	Trichomanes
Smyrnium	Veneris vmbilicus
Spongiæ	Verbascum
Styrax	Viscum
Stæchas	Vitis
Stercus omne	Vrtica
Terra cimolia	Vua
Terra pinguis	Xyris
Terra ampelitis	Xanthium
Testæ marinæ lotæ	Zingiber, &c.
Thapsia	

De medicamentis condensantibus, Cap. 26.

Condensantia medicamenta frigida planè sunt, non tamen terrestris essentiæ, neq; aereæ, sed potius aqueæ, cuiusmodi sunt

Aqua frigida	Tribulus viridis
Semperuiuum	Psyllium
Portulaca	Lenticula palustris
Mandragora	Altercum
Cicuta	Papauer, &c.

De medicamentis rarefacientibus, Cap. 27.

RArefacientia medicamenta condēsantibus planè contraria sunt: calida enim sunt modicè & minimè sicca, tenuiumq; partium. Proinde diffundunt, laxant, & cutis meatus dilatant: vt sunt

Adiantum	Lini semen
Althea	Mercurialis
Anethum	Melilotum
Abrotonum	Oleum Chamęmelinū
Chamæmelum	Oleum vetus
Fœnumgræcum	Oleum ciciñinum
Farina hordei	Oleum raphaninum
Farina erui	Oleum ex cucum. syl.
Farina tritici	Oleum ex althea, &c.

De medicamentis emollientibus, Cap. 28.

EMollientia siue Malactica medicamēta modicè tum calida tū sicca esse conuenit: sed satis est, vt secundi, aut tertij ordinis sint excalfacientium, primi exiccantium. Sed & his nō secus ac pus mouentibus, emplastica vis, hoc est, poros illinendi inesse conuenit. Ceterùm quanto maiorem euacuandi facultatem habere debent, tantò vtique minus etiam meatus illitu obstruere;

ſtruere, ne actio impediatur: vt ſunt

Acanthus
Adeps omnis
Althea
Ammoniacum
Amurca
Anthemis
Aqua tepida
Atriplex
Bdellium
Beta alba
Bitumen
Braſſica
Bugloſſum
Buphtalmus
Butyrum
Cera
Cæpa cocta
Cerusſa
Cucumis ſyluestris
Colophonia
Cydoniorum ſemen
Crocus. Cupreſſus
Ficus ſiccæ
Fœnumgræcum
Galbanum
Hemerocallis
Hippogloſſum
Iris
Lac
Ladanum
Lana ſuccida
Laurus
Lilium
Lini ſemen
Lithargyrum
Loti ſyl. ſemen
Malua
Maſtyche
Medulla ceruina
Medulla vitulina
Mel
Melilotum
Nigella
Oeſippus
Oleum oliuarum
Oleum amyg. dulcium
Opopanax
Pancratium
Phaſelus
Pix arida
Plumbum vſtum
Pſyllij ſemen
Reſinæ omnes
Sapa

Scilla	Viola purpurea
Sesamum	Vlmi radix
Stercus bubulum	Vuæ passæ
Styrax	Viscum,&c.

De medicamentis induranti-bus, Cap. 29.

INdurantia ipsis emollientibus planè sunt cōtraria, Sunt enim frigida & humida, veluti sem peruiuum, portulaca, psylliũ, lēticula palustris, solanum,&c. Similiter si quid simul refrigeret, & desiccet,& ipsum planè indurabit, at non propriè. Nam congelatione potius quàm euacuatione durum efficitur corpus. Sin quid ꝙ innatam humiditatem non continet, induratũ est, id siccum aptius quàm durũ dicemus: constatq; eius sanatio rigatione,& humectatione, non emollitione: Sicuti tensio, laxatione curatur, laxatio tēsione. Duritiem verò sequitur tensio, mollitiem laxatio.

De medicamentis laxantibus, Cap 30.

MEdicamētorũ laxantiũ nō vna est species, sed tot, quot tensionũ. Tensionē aũt experiuntur. q̄ pfrictionũ iniurijs patuerũt, aut ariditate rigent, aut inflammationibus obsidētur, aut duritia tumentes occalescunt, aut carnis copia

partes

partes quibusdã,nõ sec⁹, ac in phlegmonis,extu berãt. Idcirco nõ etiã simpliciter vna est species laxantiũ remediorũ,scilicet,cũ alia humectãdo, aliã calfaciendo, alia verò emolliẽdo, quędã vacuãdo,nõnulla tumores pternaturã purgãdo,alia p horũ cõiugationẽ quãpiã agẽdo laxare cõsueuerint.Porrò laxitatẽ sentiũt ligamẽta, tẽdones,cutis ipsa,eiq; subditi musculi,cùm copioso humore imbuuntur.

De medicamentis abstergentibus, & detergentibus, Cap. 31.

ABstergentia medicamẽta calida crassarumq; partiũ esse debẽt, cuiusmodi sunt omnia amara,vel nitrosa, quæ crassos viscososq; humores abstergere valent: ex quorum numero sunt,

Absinthium
Abrotannm
Acorus
Aeris squama
Ærugo. Agaricus
Alysma. Aloe
Amygdalæ amaræ
Anthyllis
Antirrhinum
Aparine
Apiastrum
Arction
Argemone
Argenti spuma
Aristolochia rotunda & longa
Arum. Asarum
Asparagus
Asphodelus
Atramentum sutoriũ
Atriplicis semen
Batis

Beta
Bdellium
Braſſica
Buccina
Bulbus eſculentus
Cadmia
Canchamum
Capparis
Capnos
Cardamomum
Centaurium minus
Cæpa
Chamædrys
Chamædaphne
Chamæleon
Chamælea
Chamæpitys
Chamæſyce
Chelidonium maius
Chondrylla
Chryſocolla
Cicer
Cinis ſarmentitius
Cinnamomum
Clinopodium
Colocynthis
Conyza
Conchula Indica
Coſtus
Crocomagma
Cucumis ſatiuus
Cucumis ſylueſtris
Cyclaminus
Diphyges
Dracunculus maior
Dulcis radix
Dryopteris
Ebenus
Elaterium
Eliotropium
Equiſetum
Eruum
Eupatorium
Euphorbium
Faba
Fel
Fæx
Ficus
Filix
Flos æris
Fœniculum ſylueſtre
Fœnumgræcum
Fumaria
Gentiana
Glans vnguentaria
Glandes

Panacis radix
Pancratium
Papauer corni.
Parthenium
Phu
Piſtacia
Pityuſa
Pix vtraque
Plantago
Populus alba
Poterium
Pulicaris herba
Purpura
Pycnocomum
Quinquefolium
Radicula
Ricinus
Rubia
Sagapenum
Salis ſpuma
Scamonium
Scandix
Scilla
Scordium
Sepiæ teſta
Seſamoides maius & minus
Sideritis
Siſer
Siſymbrium
Siſymbrium alterum
Solaris maior
Spuma argenti
Stæchas
Sulphur
Tamarix
Telephion
Terra Samia
Terra Chia
Terra Selinuſia
Terra melia
Tithymalus
Triſſago
Veneris vmbilicus
Veratrum album
Veratrum nigrum
Verbaſcum
Veronica
Viola alba
Viſcum
Vitis alba
Vitis ſylueſtris
Vitis nigra
Vitis vinifera
Vlmus, &c.

Cæterùm

CÆterùm detergentia medicamenta non poros purgãt, sed tantũ cutis vel vlcerũ sordes. Huius generis sunt amara, & dulcia quædam, q̃ tenuium sunt partium: vt fabæ, eruum, lupini, iris, mel, hordeum, scilla, vrticæ semen, &c.

De medicamentis adurantibus,
Cap. 32.

ADurentia medicamenta quædam, crustam moliuntur, Græcis Escharotica dicta sunt, quòd eschares, hoc est crustas, cauterij ritũ efficiant, sunt consistentia, crassa, & vehementer calida, & caustica, hoc est vrentia, & non secus atque ignis corpus colliquant, & cuicunq; sensibili corporis parti inhæserint, pungentis stipitis ritu cruciant, vt

Adarces. Ærugo
Æs vstum. Allium
Asius lapis
Atramentum sutoriũ
Auripigmentum
Buprestis
Calx viua. Chalchantũ
Cinis ficulneus
Calamintha
Cantharides
Chalcitis
Chelidonium minus
Clematitis altera
Chrysocolla
Dracunculus
Dryopteris
Erucæ pinorum
Euphorbium
Fæx vsta
Hydropiper. Iberis
Lanaria herba
Melãteria. Misy. Ochra

Pan-

Pancratium
Pſoricum
Ptarmica
Pulegium
Pulmo marinus
Pyrethrum
Ranunculus
Salia
Sardonia herba
Scilla
Sinapi
Staphiſagria
Thapſia
Thymelæa
Tithymali
Veratrum album
Vrtica
Vrtica Romana.

De medicamentis attrahentibus, Cap. 33.

ATtrahentia medicamenta dicuntur, quæ ex alto corpore vehementius attrahunt, ijs q-dem ſubſtantia calida eſt, & tenuium partium, attrahit enim perpetuò calidũ. Cæterùm quod cũ caliditate coniunctam habet partium tenuitatem, trahit vehementius. Ex horum genere ſunt

Amaracus
Ammoniacum
Anagallis vtraq;
Anagyris
Anchuſæ radix
Anemone. Apium
Ariſtolochia rotunda
Baccharis radix
Bdellium. Botrys
Bulbus eſculentus
Centaurium vtrumq;
Cicer
Cochleæ terreſtres
Cyclaminus
Dictamn⁹
Dracunculus

Elateri-

Elaterium. Eryngium	Panacis radix
Fæx vsta	Pastinaca syluestris
Fermentum	Personata. Pix
Galbanum	Propolis
Gentiana	Pseudodictamnus
Gladiolus	Pycnocomum
Harundo	Pyrethrum
Hedera	Ranunculus
Helenium	Resina omnis
Heliotropium	Rubia
Iris	Sagapenum
Lacertæ caput	Scoria argenti
Laserpitium	Seseli Mass.
Magnes	Siluri salsi caro
Mastiche	Stercus omne
Narcissus	Sinapi. Sulphur
Nepeta	Thapsia. Tragium
Nitrum	Veratrum nigrum
Onosma	Verbascum
Opopanax	Viscum
Oxyacantha	Xyris, &c.

De *medicamentis cientibus*, *Cap.* 34.

Cletia medicamēta sunt vehementer calida, & substātia tenui: siue vrinam, siue menses siue sudores cieāt: cuiusmodi sunt

Ageratum	Allium

Alis-

Alisma
Ammi
Amygdalæ amaræ
Anagyris
Androsaces
Anemone
Anisum
Anthemis
Apium
Apiastrum
Aristolochia longa
Artemisia
Asarum
Ascyrum
Asphodelus
Atramentum sutoriũ
Atriplex
Balsamum
Bdellium
Bitumen
Brassica
Bulbus vomitorius
Calamus odoratus
Cancamum
Cantharides
Capnos
Capparis
Carduus

Carpesium
Carum
Casia
Castoreum
Caucali
Cedri fructus
Centaurium vtrumq;
Chamæpitys
Chamędaphne
Chrysocome
Cicer
Conyza
Coris
Costus
Crocus
Crocomagma
Crocodilium
Cucumis satiuus
Cucumis syluestris
Cyclaminus
Cyminum
Cyperus
Cytisus
Daphnoides
Daucus
Daucus syluestris
Dictamnus
Dictamnus Cretensis

Dra-

Dracunculus vterque
Elaterium
Epithymum
Eruum
Eruca
Eryngium
Fel
Ferula
Fœniculum
Folium
Fumaria
Gingidium
Granum cnidium
Gutta ammoniaca
Helichryſum
Hypericum
Iaſminum
Inula
Iris
Irio
Iuniperus
Iuniperi baccæ
Lactuca ſyl.
Lanaria herba
Laureola
Laurus Alex.
Leontopetalū
Leucoion
Libanotis
Liguſticum
Lithoſpermū
Lonchitis
Malum Cydonium
Mala orbiculata
Mala citria
Malabathrum
Milium
Moly
Myrrhis
Napum
Narciſſus
Nardum
Nardum Celticum
Nardum montanum
Nepeta
Nigella
Ocymum
Oeſippus
Oleæ Æthiop. lac.
Onobrychis
Ononis
Origanum
Orminum
Paliurus
Panax
Pancratium

Paſtinaca ſylueſtris
Pæonia mas
Pæonia femina
Periclymenū
Petroſelinum
Peucedanum
Phaſelus
Phu
Piper
Polium
Porrum capitatum
Porrum ſylueſtre
Pſeudobuniū
Pſeudodictamnus
Ptarmica
Pulegium
Radicula
Ranunculus
Raphanus
Rapum
Ricinus
Rubia
Ruſcus
Ruta ſylueſtris
Sabina
Sagapenum
Salis flos
Saluia
Sampſuchum
Sardonia herba
Satyrium
Satyrium alterum
Scandix
Scilla
Scordium
Scorodopraſum
Scolymus
Serpyllum
Seſeli
Siliquæ
Sinapi
Siſon
Siſer
Siſymbrium alterum
Sium
Smilax hortenſis
Smyrnium
Solanum ſomniferum
Solanum veſicarium
Solaris maior
T rra lemnia
Thlaſpi
Thymbra
Thymus
Tilia
Tordilyum

Tragy-

Tragium
Tragoriganum
Trichomanes
Trifolium
Triſſago
Veneris vmbilicus
Veratrum album
Veratrum nigrum
Veronica
Vitis alba
Vrtica
Xyris
Zingiber,&c.

De medicamentis deleterijs, Cap. 35.

DEleteria ſunt, quæ tota eſſentia nobis contraria ſunt, proinde ſi vel minimum eorum adſumptum fuerit, omnino lædat, neceſſe eſt, ceu dryopteris, & pityocampe, & thapſia, & ſolanum manicum, & hydrargyrum, & fungorum nonnulli, præterea ſaliua & fel venenatorum animalium. Nam quæ huiuſmodi ſunt, omnia genere ſunt deleteria, non quantitate. Ac propterea eorum nihil in alexiterias antidotos imponitur, veluti ea, quæ ſola quantitate deleteria ſunt, vtpote papaueris ſuccus, & crocus, &c. Nam ſi horum aliquod largius hauriatur, dementabunt quædam, mortem autem quædam inferent. Cæterùm alijs admiſta cõueniẽti quodam pondere, ſeu mẽſura, adiuuabunt. Porrò humanę naturę recta quidẽ ratione toto genere deleteria exiſtimãda ſunt, q̃ hominẽ aut p cõtactũ aut per putredinẽ, aut per eroſionẽ interficiunt,

non vt frigefacientia duntaxat quantitate, hæc enim, vt paulo antè dictum est, vincuntur interdum, & nutrimentum animali euadũt. Putrefacientia autem etiamsi quantitate minima sumantur, omnino tamen corrumpunt, quia videlicet, quæ putredini obnoxia sunt, calore, humiditateq; putrescere solent. At calidus humidusque sanguis est. Itaque putrescere nunquam cessare potest, simulq; vicissim putrefacere. Iam verò cùm ijs quoq; accidat, vt sensim incalescãt, proinde longo etiã pòst tẽpore, à quo sumpta sunt, nonnulla interimunt, potissimum quæ crassa terrenaque substantia. Hæc enim corporibus nostris inhærentia, insidentiaque, deinde temporis spacio putrescentia, ex crassitie sua tenaciter adhærentia, erodunt, corrumpuntque vicinas corporis partes. At quæ tenuiora sunt, etiam excerni interim cum excremẽtis possint. Siquidem medicamenta putredine erosionéue necantia quandoq; non interficiunt, idque ob duas caussas: quarum vna est, quam modo diximus, nempe quum simul cum excrementis excernuntur, priusquam iniuria corpus afficiant. Altera est, si cui accipienti bona faueat fortuna, videlicet, aut cibis, aut quæ alioqui conferunt vtenti, aut Medico, qui curando præsit, nacto. Nam vbi grauis ab ijs noxa illata est, malum neq; victus ratione, neque genero-
sorum

ſorum medicaminum, medicique auxiliantis ope ſiſti poteſt. Quòd ſi prorſus exile ſit deleterium, nihil repugnat, quò minus illud quoque nihil perficiat, propterea quòd cũ excrementis excerni poſſit, aut idonea victus ratione ſuperari. At ex deleteriorum genere ſunt

Aconitum	Chryſocolla
Aeris ſquama	Colchicum
Aerugo	Colocynthis
Agaricus niger	Coriandrum
Anacardi	Cyclaminus
Apocynum	Daphnoides
Argenti ſpuma	Dorycnium
Argentum viuum	Dracunculi ſemen
Arſenicum album	Elaterium
Auripigmentum	Erucæ pinorum
Bupreſtis	Euphorbium
Bryonia	Flammula
Calx	Felis cerebrum
Canis piſcis fel	Ferri ſcobs
Cantharides	Fungi
Caſtoreum malum	Gypſum
Ceruſſa	Geniſtę ſemen
Chalcanthum	Hyoſcyamus
Chalcitis	Ixia
Chamędaphne	Lapis Armenus
Chamælęa	Lapis cæruleus
Chamæleon	Lapis magnes

Lathyris
Lepus marinus
Mandragora
Mel heracleoticum
Minium
Nerium
Nux vomica
Opium
Opocalpaſum
Papauer corniculatum
Pardi fel
Pityuſa
Pharicum
Plumbi ſcobs
Pſoricum
Pſyllium
Rana rubeta
Ricinus
Rhododaphne
Salamandra
Sandaracha
Sanguis menſtruus
Sanguis taurinus
Sardonia herba
Scamonium
Scilla
Solanum manicum
Staphiſagria
Sudor quadrupedum
Taxus
Thapſia
Thymelæa
Toxicum
Turpetum
Viperæ fel
Veratrum album
Veratrum nigrum
Vitis alba,&c.

De medicamentis alexiterijs, Cap. 36.

ALexiteriorum, ſeu alexipharmacorũ natura duplex eſt. Quædã .n.eorũ, quod mortiferũ eſt,alterant,& alterando iuuant. Quædam verò ex corpore patiente corrũpens venenũ, ſeu medicamen deleteriũ euacuant. Verũ alterant vna qualitate,aut duarum coniugatione, aut deniq; tota

tota ſubſtantia.Euacuant quoque totius eſſentiæ ſimilitudine,aut caliditate, & partium ſubtilitate. At alexiterium, quod qualitatis ſolùm contrarietate auxilio eſt,manifeſtum eſt.Nam ſi frigidum deleterium, aut venenum animantis, ab excalfacientibus petendum eſt remedium: ſin calidum,à refrigerantibus:ſi verò humidum, ab exiccantibus: ſin ſiccum, ab humectãtibus. Sic etiam ſi frigidum ſit & humidum, ab exiccãtibus,& calefacientibus,& in reliquis coniugationibus pro portione ſimiliter. Cæterùm alexiteria,quæ tota ſubſtantia medicamenta deleteria alterant, facultatem ſeu naturam habent mediam inter corpora affecta & ipſa afficientia, vt ſcilicet idem ſit receſſus corporis, ad facultatem alexipharmacam, qui alexipharmaci ad deleteriam: & rurſus deleterij ad alexipharmacum,quæ alexipharmaci ad corpus. Quapropter omnia propemodum, quæ deleterijs aduerſantur,ſi largius ſumpta fuerint, grauiter corpus animantis oblędunt,quamobrem in ijs exhibendis conſideratione opus eſt.Porrò omne deleterium venenum,à foris adhibitis medicamentis euacuatur, vtpote,aut caliditate attractionem molientibus,aut totius ſubſtantię ſimilitudine. Sed & hic quoad fieri poterit, maximè medium natura alexiterium ſit,neceſſe eſt. Nam ſi aduerſiſſimum foret corpori, in ipſum ageret potius

ceu deleterium non euacuaret venenum. Porrò ex genere alexiteriorum sunt

Abrotonum. Anisum
Absynthium
Aristolochia longa
Agaricum
Allium
Adiantum
Ammi
Apium
Acorus
Amomum
Bdellium
Butyrum
Brassicæ succus
Bryoniæ radix
Betonica
Bolus armen⁹
Cyperi radix
Castoreum
Cinnamomū
Cardammomum
Citrei mali semen
Chamædrys
Casia
Carnabadium
Costus
Calamintha
Cyminum syluestre
Cyclaminus
Daucus
Dictamnus
Elleborine
Eupatorium
Erysimum
Fœniculum
Gentiana
Galbanum
Irio
Iuniperus
Laserpitium
Libysticum
Leucas
Marrubium
Mala citria
Iuglans
Napi
Origanum
Pulegium
Paliurus
Polium
Quinquefoliū
Laserpitium
Piper.

Ruta

Ruta	Smilax asp.
Rapæ semen	Terra lemnia
Scordium	Terra samia
Sulphur	Vnicornu, &c.

De medicamẽtis pus mouentibus, Cap. 37.

Medicamenta suppurantia calida & humida, æquè, vt corpus humanum, in quo pus moueri debet, sint oportet, ita vt neque id corpus humectent, neque exiccent, neque calefaciant, neq; refrigerent, sed tantum caloris nostri substantiam augeãt. Nam qualis est in naturis temperatis calor natiuus, tale esse debet, quod ad mouendum pus adhibebitur medicamentum. At si iusto calidior natura fuerit, medicamen quod pus mouebit in eo corpore, calidius sit oportet, tanto nimirum temperamento calidius, quanto & natura eius temperatam in caliditate exuperat. Ex quo liquet, vuiuscuiusque singulatim hominis suum, ac proprium esse puris mouendi medicamentum. Porrò suppuratorium medicamentum emplasticum quoq; esse debet, qua substantiæ caloris effluxus ꝓhibeatur. Nam si innati caloris substantiam augere, non intendere qualitatem ipsam conueniat, poros corporis obstructos esse necesse est. Sunt aũt suppuratoria medicamenta

Adeps porcinus	Adeps vitulinus

Adeps gallinaceorum
Adeps taurinus
Adeps caprinus
Adeps anserinus
Althea
Amomum
Butyrum
Bryoniæ radix
Cera cum oleo aliquo calido Cepa cocta.
Crocus
Chondri farina
Farina triticea cum aqua & oleo
Farina hordei
Farina lolij
Fermentum
Ficus
Fœnumgræcum
Hydrelæum
Ladanum
Liliorum alborum capita
Lini semen
Mastiche
Oesypum
Panis coctus cum aqua & oleo
Pix cum oleo aliquo
Resina cum oleo
Smyrnium. Styrax
Thus,&c.

De medicamentis emplasticis, Cap. 38.

EMplasticum medicamentũ est, quod poros illinẽdi facultatem obtinet, quod viscosum sit & terrenę consistentiæ, sic vt tenaciter corporis poris illitum inhæreat, omni mordacitate vacans. Temperatum igitur sit in caloris & frigoris differentia: siccæ & terrestris consistentiæ, & citra morsum desiccantis, veluti pleraq;, quę exactè lota sunt. Sunt autem emplastica

Adeps

Adeps omnis recens	Lilium
Adeps suillus	Lupini
Althea	Malua
Amylum	Medulla
Bdellium	Mel
Butyrum	Muccago omnis
Cacalia	Myagrum
Cerussa	Nuclei pinei
Calx lota	Oesypus
Cadmia lota	Oleum
Caseosum lactis	Oui album
Cera	Samius aster
Cimolia terra	Sarcocolla
Chondrus	Sesamum
Cochleæ	Terra cretensis
Fermentum	Terra fullonum
Fœnumgræcũ	Thus
Ficus	Tragacanthum
Gummi	Triticea farina
Gypsum	Triticeus panis
Iris	Vuæ passæ, &c.

De medicamentis obstructione liberantibus, Cap. 39.

MEdicamentum quod obstructione seu infarctu liberat, emplastico planè contrariũ est, quia nec viscosum, nec mordacitatis expers,

ſed nitroſum vel amarum, & tenuiũ partium: vt

Abſynthium	Marrubium
Abrotonum	Nepeta. Nitrum
Acetum	Nitri ſpuma
Allium. Agaricum	Orobus. Oſyris
Amygdalæ amaræ	Pæonia
Aſarũ. Aphronitrum	Piſtacia
Aſparagus	Polium
Baccharis	Rhu
Carpeſium	Rubia
Capparis cortex	Ruſcus
Cubebæ	Scilla
Eruum	Scandix
Gentiana	Seriphion
Hedyſarum	Scolopendrium
Hedera terreſtris	Siſon
Hirundinaria	Tamaricis radix
Iris	Thymus
Lupini	Vrticæ ſemen, &c.

De medicamentis epuloticis, *Cap*. 40.

EPulotica, hoc eſt, quæ cicatricem inducunt medicamenta, vlcera plana claudere valent. Proinde vt contrahent, conſtringãt, conſtipent, denſent, ſiccent, & calli inſtar indurent, neceſſe eſt, cùm cutis aliud nihil ſit, quàm caro in callum indurata. Ex horum autem genere ſunt,

Aegyptiæ ſpinæ fructus   Aeris ſquama

Aerugo

Aerugo
Aes vſtum
Aloe
Alumen vſtum
Althea
Amylum
Anagallis
Ariſtolochia
Aquæ aluminoſæ
Argenti ſpuma
Aſij lapidis flos
Balauſtia
Bdellium
Bolus Armenus
Buccinæ putamen
Cadmia
Calx lota
Chamædrys
Chamepitys
Chalcitis
Ceruſſa
Centaurium
Conchula Indica
Corallium
Diphryges
Dracunculus
Ebulus
Equiſetum
Eruum
Eryſimi ſemen
Eupatorium
Fæx vini vſta
Fornaceæ teſtę vſtæ
Fragaria
Galla
Gummi acaciæ
Gypſum
Iris. Illyrica
Iſatis
Lolium
Lycium
Lithargyrum
Lupinus
Malicorium
Mel coctum
Myrrha
Miſy
Mituli vſti eloti
Molybdæna
Myrobalani
Myrti baccæ
Omphacitis galla
Oſtreorum putamina
Palmulæ
Papyrus vſta

Penta-

Pentaphyllon
Perfoliata
Plantago
Pompholyx
Plumbum vſtum
Plumbum elotum
Pumex
Purpura cremata
Sanguis Draconis
Sambuci folia
Sandaracha
Sarcocolla
Spodium
Spongia
Stibium
Symphytum maius
Thus
Tormentilla
Terra lemnia
Teſta oui
Verbenaca, &c.

De medicamentis exedentibus,

Cap. 41.

EXedentia medicamenta, Græcis cathæretica dicta, extimam tantum ſuperficiem, quã contigerunt, detrahunt, ſed in altum ſubire non valent: ita vt eorum vſus ſit ad detrahendam vlcerib. excreſcentibus carnem ſuperfluam, cicatricemq; inducendum. Oriuntur ex calida, ſicca, tenuiumq; partium ſubſtãtia. Ex horum numero ſunt

Adarces
Ærugo
Æris flos
Æris ſquama
Æs vſtum
Alumen
Aqua ſaporis
Argentum viuũ ſublimatum
Argentum viuum pręcipitatum

cipitatum	Chalcitis
Arſenicum	Diphryges
Aſię petræ flos	Melanteria
Aſius lapis	Mercurij oleum
Auripigmentum	Miſy
Calx	Ochra
Cantharides	Pſoricum
Cæruleus lapis	Sori
Chalcanthum	Stibij oleum,&c.

De *medicamentis expurgantibus*, Cap. 42.

MEdicamenta expurgantia calida eſſe dēbēt & ſubſtantia craſſa, ſed minori quā abſtergentia:eiuſmodi ſunt.

Abſynthium	Atramentum ſutoriū
Adiantum	Ballote
Amygdalæ amaræ	Balſamum
Anagallis	Beta
Anemone	Buccina
Apiaſtrum	Butyrum
Apios	Capparis
Aqua maris	Cardui ſuccus
Argemone	Caries lignorum
Ariſtolochia rotunda	Carpeſium
Arum	Cedrinus liquor
Aſclepias	Centaurium maius

Centaurium

Centaurium minus
Cæpe
Chamæpitys
Chelidonium maius
Chelidonium minus
Chryſocolla
Cicer
Cinnamomum
Circea
Clematis altera
Cnicus
Colocynthis
Colymbades
Conchula Indica
Crocodilion
Cucurbita vſta
Cucumis ſatiuus
Cucumis ſylueſtris
Cyclaminus
Daphnoides
Dictamnus
Dictamnus Cretenſis
Dracunculus maior
Ebulus
Elaterium
Empetrum
Epithymum
Eruum
Eupatorium
Faba
Ficus
Flos æris
Fumaria
Gentiana
Geniſta
Glans vnguentaria
Granum cnidium
Gutta ammoniaca
Hedera
Hedyſarum
Hippopheſtum
Hippophaes
Hyſſopus
Iris
Irio
Iſopyrum
Iuniperi baccæ
Lactuca ſylueſtris
Lanaria herba
Lapis Armenus
Lapis Indicus
Lapis chalcitis
Leucacantha
Libanotis
Lini ſemen
Lotus ſatiuus

ichnis ſylueſtris
Iandragora
Iarrubium
Iel
Ielanteria
Iercurialis
Iora matura
Iori rad. decoctum
Iyagros
Iyrrha
Iyrrhis
arciſſus
aſturtium
itrum
)enanthe
)enomel
)luſatrum
)robus
)riganum
)rminum
)thonna
aliurus
ancratium
apauer corniculatum
apauer ſpumeum
arthenium
aſtinaca
æonia

Peplis
Peplos
Peucedanum
Piper
Piſtacia
Pityuſa
Polium
Polygonatum
Polypodium
Porrum capitatum
Porrum ſylueſtre
Pruna
Pſeudodictamnum
Ptarmica
Pulegium
Pumex
Purpura
Pycnocomum
Radicula
Rhaponticum
Rhabarbarum
Recrementum plũbi
Recrementum argenti
Ricinus
Rubia
Ruſcus
Sabina
Sagapenum

Sal

Sal
Salis ſpuma
Salis flos
Saluia
Sambucus
Scamonium
Scandix
Scilla
Scordium
Seſamoides maius
Seſamoides minus
Siliquæ
Solaris maior
Spartium
Spodium
Sphondylium
Squama æris
Staphylinus
Staphiſagria
Stibium
Stochas
Sulphur
Symphitum petræum
Terebinthus
Teſticulus
Teſticulus alter
Terra melia
Thlaſpi
Thapſia
Thelypteris
Thymelæa
Thymbra
Thymus
Tithymallus
Tordylium
Tragoriganum
Trichomanes
Trifolium
Tripolium
Triſſago
Thus
Thuris manna
Thuris fuligo
Veratrum album
Veratrum nigrum
Verbenaca
Vetonica
Vitex
Vitis alba
Vitis nigra
Vitis ſylueſtris
Vlmus
Vrtica
Zingiber,&c,

De medicamentis extenuantibus, Cap. 43.

Extenuantia medicamenta calida ſunt, & tenuium partium. Suo enim calore & ſubtilitate, facilè meatus ſubintrãt, & craſſo occurrentia humori, ſeſe ſuæ humiditatis cauſa inſinuãt, hac ratione extenuandi præbẽt effectum. Ex genere verò extenuantium ſunt

Abſynthium ſeriphiũ
Abrotonum
Acetum
Acorus
Adiantum
Allium
Ammi
Amomum
Amygdala dulcia, & amara
Aparine
Anchuſa
Anemone
Anethum
Apium ſatiuum
Apium ſylueſtre
Apium paluſtre
Apium magnum
Artemiſia
Ariſtolochia rotunda
Aſarum
Aſphodelus
Aſplenon
Baccharis
Balſamum
Braſſica ſylueſtris
Butyrum
Chamęmelum
Cancamum
Caſia
Caſto[illegible]m
Ced[illegible]quor
Cinnabaris
Cinnamomum
Clinopodium
Coris
Cucumis ſylueſtris
Cuminum

Cuminum ſylueſtre	Panax
Daucus	Paronychia
Daucus ſylueſtris	Paſtinaca ſyl.
Dictamnus	Peucedanum
Dictamnus Cret.	Piper
Dracunculus maior	Polemonia
Dracunculus minor	Populus nigra
Elaterium	Pſeudodictamnus
Eleliſphacos	Ptarmica
Fel	Pulegium
Ferula	Quinquefolium
Ficus	Sabina
Gentiana	Sagapenum
Hyſſopus	Sal
Iris	Salis ſpuma
Iuglandes	Sampſuchum
Iuniperi baccæ	Sinapi
Lacca	Siſymbrium
Lapis chalcitis	Squama æris
Lapis ſpongiæ	Stœchas
Laſerpitium	Symphitum petræum
Liguſticum	Thymbra
Marrubium	Thymus
Opopanax	Tragoriganum
Origanum	Trichomanes, &c.

De medicamentis incraßantibus, Cap. 44.

INcrassantia verò medicamenta frigida sunt, & crassarum partium. Frigore enim cogunt, & substantię crassitudine incrassant, vt Hypecoon Hyoscyamum, &c.

De medicamentis flatus discutientibus, Cap. 45.

Carminantia.

FLatus discutientia medicamenta calida sunt cum partium tenuitate: vt

Absynthium	Cyperus
Acorus	Daucus
Allium	Enuta
Anisum	Epithymum
Apium	Eryngium
Anethum	Fœniculum
Bdellium	Furfur
Carum	Galanga
Carnabadium	Iuniperus
Castoreum	Iuncus odoratus
Chamæmelum	Lauri baccæ
Costus	Lignum aloes
Cinnamomū	Maiorana
Cuminum	Nigella
Cyminum	Nux moschata

 Origa-

Origanum	Seſeli
Petroſelinum	Smyrnium
Piper	Spica nardi
Roſmarinus	Vitex
Ruta	Zingiber conditũ, &c.

De *medicamentis extrahentibus*, Cap. 46.

Extrahentia medicamenta calida quoq; ſunt cum ſubſtantiæ tenuitate: cuiuſmodi ſunt

Acutæ ſpinæ radix	Gutta ammoniaca
Ammoniacum	Harundo
Anagallis vtraque	Lacertæ caput
Ariſtolochia	Narciſſi radix
Arum	Oleum ſinapinum
Bulbi	Opopanax
Cyclaminus	Onoſma
Dictamnus	Orminum
Dictamnus Cret.	Oxyacanthæ radix
Dracunculus maior	Pycnocomum
Dracunculus minor	Piper
Elaterium	Pix
Eryngium	Sagapenum
Fermentum	Scoria argenti
Galbanum	Sinapi
Geniſta	Sulphur
Gladiolus	Tragium

Thapſia

Thapsia
Terebinthina
Verbasci semen
Viscum
Xyridis radix, &c.

De medicamentis glutinantibus, Cap. 47.

Glutinantia medicamenta ex sicca & cogente constant materia, Eiusmodi sunt

Achillea
Adiantum
Acorus
Aloe
Alumen
Althea
Amomum
Amylum
Amurca
Androsæmum
Anthyllis
Aristolochia
Argemone
Asphodelus
Batus
Betonica
Bitumen
Brassica
Britannica
Bryoniæ radix
Bulbus esculentus
Caseus
Calamus odoratus
Chamædrys
Centaurium maius
Centaurium minus
Clymenum
Costus
Conyza
Coccum infect.
Corallium
Cupressus
Cyclaminus
Cyperi radix
Dictamnus
Daphnoides
Dracunculus
Equisetum

Eupatorium
Erigerum
Æs vstum
Fagus
Filix
Fragaria
Gentiana
Glans
Glycyrrhizæ succus
Graminis radix
Gummi acaciæ
Gypsum
Hedera
Hypericum
Hypocistis
Ilicis pilulæ
Isatis
Lapis gagates
Lapis Thracius
Lapis morochtus
Lens
Lonchitis alt.
Lysimachia
Lolium
Lycium
Malicorium
Mel
Millefolium
Myrrha
Myrtus
Narcissus
Ocimi semen
Oesypus
Olea syluestris
Oua
Palmulæ immaturæ
Papyrus
Pentaphyllum
Picea
Perfoliata
Pirus
Pix sicca
Plantago
Plumbum elotum
Polium
Polycnemum
Potamogeton
Polygonatum
Polygonum vtrunque
Peterij radix
Punicorum cytini
Pumex
Quinquefolium
Quercus
Resinæ omnes
Salix

Sam-

Sambucus	Symphitum petræum
Sanguinalis	Terra lemnia
Sarcocolla	Terra erethria
Scordium	Thuris manna
Sideritis	Thus
Smyrnium	Tiliæ cortex
Spongiæ	Tormentilla
Stœbe	Tragoriganum
Stratiotes	Verbascum
Sycomorus	Verbenaca
Symphitum magnum	Vitex. Vlmus, &c.

De medicamentis incidentibus,

Cap.48.

INcidentia medicamenta ex partium tenuitate proficiſcuntur: ex quorum genere ſunt

Abrotonum	Cedria,
Acanthus	Chamæpitys
Acetum	Chelidonium vtrunq;
Agaricum	Cepa
Allium	Cicer
Amygdalæ amaræ	Coagulum
Angyris	Conyza
Anemone	Cucumis ſylueſtris
Arum	Cyclaminus
Caſia	Cyminum
Caſtoreum	Cyperus

Dictamnus Cret.
Elaterium
Eruum
Eupatorium
Fel
Gentiana
Glans vnguentaria
Hyſſopus
Iris
Iſopyrum
Iuniperi baccæ
Lepidium
Leucacantha
Libanotis
Liguſticum
Marrubium
Marum
Meum
Moly
Naſturtium
Nepeta
Nigella
Nitrum
Nitri ſpuma
Orobus
Ononis
Origanum
Paliurus
Pancratium
Papauer cornic.
Paſtinaca ſyl.
Periclymenum
Petroſelinum
Peucedanum
Piper
Pityuſa
Polium
Porrum capitatum
Porrum ſyl.
Pſeudodictamnus
Radicula
Raphanus
Rubia
Ruta
Salis flos
Scandix
Scilla
Scordium
Scorodopraſum
Sinapi
Sphondylium
Staphylinus
Teucrium
Thlaſpi
Thymbra

Thymus

Thymus
Tragoriganum
Triſſago
Vetonica
Vinum
Zingiber,&c.

De medicamentis repellentibus, Cap. 49.

REpellentia medicamenta frigida & craſſarum partium ſunt, facultatemq; habent occurrentes ſibi ſuccos in altum repellendi. Siquidem repellit ſemper frigidum: & quod cum frigiditate partium craſſitiem coniunxit, violentius propellit. Ex horum autem genere ſunt

Acacia
Acetabulum
Ambroſia
Apollinaris herba
Balauſtia
Caſeus recens
Centunculus
Ceruſſa
Cyſtus
Cucurbita
Cytinus
Ephemerum
Hordeum murinum
Lens paluſtris
Lentiſcus
Leporinus pes
Limonium
Lycopſis
Lycium
Malicorium
Mali punici flos
Meſpilus
Muſcus marinus
Myrtus
Oloſtium
Omphacium
Omphacomel
Oxyacantha
Palma
Palma elate

Papauer satiuum
Papauer syl.
Persea
Phyllitis
Picea
Pirus
Plantago
Plumbum
Portulaca
Potamogetum
Punica mala
Quercus
Radix Idæa
Rhus
Rubrica sinopis
Rubrica fabrilis
Rubus
Rubus Ideus
Rumex
Sal
Salis spuma
Sanguinalis
Sedum maius
Sedum minus
Sentis canina
Solanum
Stratiotes millefolia
Stratiotes aquatica
Symphytum petræum
Tamarix
Terra cimolia
Terra pinguis
Thuris cortex
Thuris manna, &c.

De medicamentis roborantibus,
Cap. 50.

ROborantia medicamenta adstrictoriam siue cohibentem facultatem obtinent, suntque crassarum partium: cuiusmodi sunt

Absynthium
Acacia
Agallochum
Aloe
Alumen
Amaracus
Arbutus
Balaustium

Bryon

Bryon
Calamus odoratus
Castanea
Centaurium ma.
Coccum infect.
Colymbades
Corallium
Coriandrum
Coronopus
Cornu ceruinum
Cornus
Crocum
Costus
Cotonea mala
Cupressus
Cyperus
Cytinus
Ebur
Equisetum
Fagus
Galla
Gallinæ ius
Gypsum
Hedysarum
Iaspis
Ilex
Intybus syl.
Iuncus odoratus
Labruscę flos
Ladanum
Lagopus
Lentiscina resina
Limonium
Lycium
Lysimachia
Malabathrum
Malicorium
Mala syluestria
Mentha
Mespilus
Milium
Morus
Muscus
Myrrha
Myrtus
Nardum Indicum
Nardum Celticum
Oenanthe
Olea syluest.
Oliuæ salsæ
Omphacium
Oryza
Palma
Palma elate
Piper
Pistacia

Plantago

Plantago
Platanus
Quercus
Quinquefoliū
Rhaponticum
Rhabarbarum
Rhodia radix
Rhus
Roſa
Roſmarinum alt.
Rubus
Rubus Ideus
Saluia
Spina alba
Spina Arabica
Stœchas
Succinum
Symphytum petræum
Terebinthus
Thus
Thuris cortex, &c.

De *medicamentis ſarcoticis*, Cap. 51.

SArcotica medicamenta mediocriter citraque morſum abſtergendi vim habere debent, vt cauitates carne impleant. Quæ enim carnem creant medicamenta, & cauitates implent, primam ſiccantium detergentiumq; ſedem obtinent. Talia namque humoris abundantiam reſiccare, & ſordem detergere poſſunt. Ex horum autem genere ſunt

Abiegna lacryma
Aloe
Butyrum
Cadmia
Fuligo thuris
Hypericum
Iris
Lapis aſius
Lentiſcus
Maſtiche
Myrrha
Panacis cortex

Pix arida

Pix arida
Pix liquida
Resina pinea
Resinæ strobilina
Resina terebin-thina
Sanguis draconis
Sarcocolla
Styrax adustus
Thus
Thuris manna
Thuris cortex,&c.

De medicamentis sistendi vim habentibus, Cap. 52.

SIstentia medicamenta adstrictoriam,& cogentem vim obtinent: cuiusmodi sunt

Acacia
Achillea
Acini
Adiantum
Agrestis olea
Alisma
Althea
Alumen
Astragalus
Brassica
Britannica
Bromus
Cinnabaris
Cistus
Clematis prima
Clymenum
Coagulum
Condrylla
Corallium
Cornus
Cornu ceruinum
Coronopus
Cupressus
Cynosbatus
Fæx
Ferulæ medulla
Fagus
Fœniculum syl.
Galla
Galium
Glans vnguentaria
Glycisis

Gramen

Gramen harund.
Gypſum
Hordeum murinum
Hyacinthus
Hypociſtis
Intybum
Iſatis ſatiua
Ilex
Labruſcæ flos
Lactuca ſatiua
Ladanum
Lapis Indicus
Lens
Lentiſcus
Leporinus pes
Limonium
Lotus arbor
Lycium
Lyncurium
Lyſimachia
Malum punicum
Mali punici flores
Mali punici putamen
Malum cotoneum
Mala orbiculata
Mala ſylueſtria
Mala perſica
Manna thuris
Marum
Medium
Mentha
Meſpila
Milium
Mora immatura
Muſcus marinus
Myrtus
Nardus
Nitri ſpuma
Nymphæa
Olea ſyl.
Oleum omphacinum
Oleum Myrteum
Oleum lentiſcinum
Oliuæ ſalſæ
Oloſtium
Omphacium
Paliurus
Palma
Palma elate
Panicum
Pæonia
Perſea
Phyllitis
Phœnix
Phu
Picea

Pirus
Plantago
Plumbarius lapis
Plumbum elotum
Plumbum crematum
Poma Cydonia
Portulaca
Potamogetum
Pruna
Punica mala
Quercus
Radix Idea
Recrementum plumbi
Recrementum argenti
Rhus
Rosæ
Rubrica synopica
Rubrica fabrilis
Rubus
Rubus Ideus
Sanguinalis
Sarcocolla
Sentis canina
Solanum
Sorba
Spina alba
Spina Arabica
Stibium
Stœbe
Stomoma
Stratiotes millefolium
Succinum
Symphytum petræum
Testiculus alter
Tilia
Tomentum
Tragium alterum
Tragus
Tribulus
Trichomanes
Thuris cortex
Thuris fuligo
Verbascum
Verbenaca
Vua acerba, &c.

De-

De *medicamentis vrinam cientibus,* *Cap. 53.*

MEdicamenta vrinam prouocantia quodam modo acria esse debent,& valde calida,n non ficca, à quibus sanguis non extenuatur s lùm;sed & funditur, ac secernitur,non secus a que lac, quod coagulatur,seroso & tenui sec sum segregato,crasso in sese coeunte. Nam vt r nes serosum humorem, qui in sanguine exist facilius ad se trahant,multùm confert primù sanguinis fusio,deinde segregatio, quorum v trunque à valido calore fit. Ex horum gene sunt

Acorus	Bdellium
Ageratum	Bitumen
Allium	Calamus odoratus
Ammi	Cantharides
Amygdalæ amaræ	Capnos
Androsaces	Capparis
Anisum	Carduus
Apium satiuum	Carpesium
Apium montanum	Carum
Apium magnum	Casia
Asparagus	Caucalis
Asphodelus	Chamæpitys
Baccharis	Cinnamomum
Balsamum	Crocus

Cyperu

;yperus	Lonchitis
;ytiſus	Malum cydonium
›aucus	Mala orbiculata
›ictamnus Cretenſis	Mala punica acida
›ictamnus	Malabathrum
›racunculus maior	Mel
›racunculus minor	Mentha
.chinus marinus	Meum
.pithymum	Milium
.ruum. Eruca	Moly
umaria	Napum
œniculum	Nardus Indica
olium	Nardus Gallica
ingidium	Nardus montana
;ramen harund.	Nepeta
;utta ammoniaca	Nigella
lelenium	Ocymum
aſminum	Oleæ ſyl. lacryma
is	Ononis
uniperus	Origanum
uniperi baccæ	Paliurus
actuca ſylueſtris	Panax
anaria herba	Pancratium
aurus Alexandrina	Paſtinaca ſylueſtris
eontopetalum	Periclymenum
ibanotis	Petroſelinum
iguſticum	Peucedamum
ithoſpermum	Phu

Piper	Seſeli. Siliquæ
Polium	Sinapi. Siſon
Porrum capitatum	Siſymbrium alt.
Porrum ſylueſtre	Sium
Pſeudobunium	Smilax
Pſeudodictamnus	Smyrnium
Pulegium	Solanum veſicarium
Radicula. Raphanus	Solanum ſomniferu
Rubia. Ruſcus	Sphondilium
Ruta	Terebinthi fructus
Ruta ſylueſtris	Teſticulus alter
Rumicis acuti radix	Thlaſpi
Sabina	Thymbra
Saluia	Thymus
Sampſuchum	Tilia
Scandix	Tordylium
Scilla	Tragoriganum
Scordium	Trichomanes
Scolymus	Trifolium
Squinanthum	Triſſago
Semen apij	Veneris vmbilicus
Semen petroſelini	Vetronica
Semen fœniculi	Vitis alba
Semen dauci	Vitis nigra
Semen ſeſelios	Vrtica
Semen ſmyrnij	Xyris
Serpyllum	Zingiber, &c.

De medicamentis menstrua prouocantibus, Cap. 54.

QVæ menstrua prouocant medicamenta vehementer calida tenuiumq; partium esse [d]ebent, sed non admodum sicca, ita vt secundi [v]el tertij quodammodo ordinis calida sint, sicca [v]erò primi, vel etiam secundi. Porro menses mo[u]entia vrinam quoque ciunt, sed inter se diffe[r]unt, quòd menses mouentia non tam valenter [d]esiccēt, vt vretica: verū vretica ad menses prouo[c]andas, atque ad lac generandum minimè apta [s]unt, vtpote nimium desiccantia. At ex prouocā[t]ium menstrua genere sunt

[A]bsynthium	Aristolochia longa
[A]brotonum	Arthemisia
[A]corus	Asarum
[A]diantum	Ascyrum
[A]garicum	Asphodelus
Allium	Baccharis
Alisma	Balsamum
Amomum	Batis. Betonica
Amygdala amara	Bitumen
Anemone	Bryoniæ radix.
Anisum	Brassica. Bunium
Anthemis	Calamintha
Apium	Calamus odoratus
Apiastrum	Canchamum

Capparis. Casia
Castoreum. Casſutha
Caucalis. Cedri fruct⁹
Centaurium vtrumq;
Chamæpitys
Chamædrys
Chamædaphne
Chryſocome
Cicer
Cinnamomum
Clinopodium
Conyza
Coris. Coſtus
Crocodilium
Cucumis ſylueſtris
Cyclaminus
Cyperus
Daphnoides
Daucus. Dictamnus
Dictamnus Cretenſis
Elaterium
Eliſphacus
Epithymum
Eruum
Eryngium
Fœniculum
Galbanum
Gladiolus
Glycisis
Hedera
Heliochryſus
Hypericum
Iaſminum
Inula. Iris
Lanaria. Lauendula
Lapathum
Laureola. Laſerpitiu
Laurus Alexandrina
Leucoion. Libanotis
Liguſticum
Lilij radix
Lithoſpermon
Marrubium. Meum
Meliſſa. Myrrha
Napus. Naſturtium
Nigella
Oeſypus
Oleæ æthiop. lacryma
Oluſatrum
Oreoſelinũ. Origanum
Panax
Paſtinaca ſylueſtris
Pæonia. Petroſelinum
Peucedanum. Phu
Piper. Polium
Porrum capitatum

Porrum

rum sylueſtre Solaris maior
udobunium Spica nardi. Staphys
udodictamnus Staphylinus. Styrax
egium Thlaſpi. Thymbra
dicula Thymus. Tilia
tundus odoratus Tragium
iuncus Tragoriganum
bia. Ruſcus Trichomanes
ta ſylueſtris Trifolium. Triſſago
apenum. Sabina Veratrum vtrumq;
uia. Sampſuchum Violæ albæ
rdium. Serpyllum Vitex
eli. Siſon Vitis nigra
m. Smyrnium Vrtica, &c.

De medicamentis menſtrua ſiſtentibus, Cap. 55.

Edicamenta quæ menſtrua cohibent, antedictis contraria eſſe debent: vt ſunt

cia. Acetum Cornu ceruinum
hera Fagus. Fragaria
urca aceti Glandium calyces
auſtia. Berberis Hypocyſtis
ſa paſtoris Hyoſcyamus
nabaris Ilex
ninum Lycium
gulum leporis Lapis hæmatites

 Limonium

Limonium
Lysimachia
Malum punicum acidum
Manna thuris
Medium. Myrtus
Nymphæa
Oxyacantha
Palma
Pæoniæ semen
Portulaca
Radix idæa
Rubus
Rhus obsoniorum
Semperuiuum
Sedum
Sanguinalis
Symphitum
Solanum
Spina Arabica
Thus
Thuris cortex
Vua passa cum nucl is,&c.

De medicamentis sudorem cientibus, Cap. 56.

SVdores eliciunt calida, quæ extenuant & d gerunt humores, meatusq; rarefaciũt, vt i cisus humor commodè & largè erumpat. Sud namque natura duce prosilit, cùm superuacuu inanit humorem & egerit. Aut cùm ea fuer imbecillior, quàm vt humorem continere val at hiantibus iam quibus erumpit spiraculis, e tenuatoq; qui excernitur humore. Sunt aute quæ id possunt, aqua calida, vel in vtre, vel i vesica, vel in vasculo, aut æneo, aut testaceo a hibita, ferula, granum cnidium, nepeta, onobr chis, salis flos, &c.

De me

De medicamentis calculum frangentibus, Cap. 57.

QVæ calculum renum minuunt medicamenta valenter incidere debent, absque tamē ccitate,& vehementi calore. Calida namq; & ςca calculos procreant, indurantq;. Proinde uæ minus excalfaciunt, incidereq; valent,meora sunt,veluti

diantum	Lanaria herba
cetum scillinum	Lapis ophites
lisma	Lapis spongiæ
mygdalæ amaræ	Lithospermon
rthemisia	Malua. Marum
sparagus	Oculus solis. Ochra
biegna lacryma	Oleum amyg.amar.
lthea	Ononis
atus.Betonica	Paliurus
delium	Parthenium
arpesium	Polium. Pruna
erasij gummi	Radicula
icer.Cyperus	Rubi radix
icadæ vstæ	Ruscus
ortex rad. lauri	Sium
ryngium	Tragium. Tribulus
Fœniculum syluestre	Vetonica
Graminis radix	Vitrum vstum,&c.

De medicamentis lac generantibus, Cap. 58.

MEdicamenta, quæ lac generant modicè excalfacere absq; desiccatione debent. Sint itaq; primi vel saltem secundi ordinis excalfacientium: veluti glaux herba, anethum viride, eruca, fœniculum, apium, smyrnium, polium, sion, omnia quidem virentia.

De medicamentis, quæ crassos humores in thorace & pulmone expurgant, Cap. 59.

MEdicamenta, quæ expuitionem purulentã, ac tenacium humorum, crassorumq; in pectore & pulmone collectorum facilem efficiũt, vim incidendi habere debent, non tamen multum calidam, nec valdè desiccantem. Debent autem sorbitiunculis potionibusq; humectantibus admisceri, Ex horum genere sunt

Acetum scillinum	Capillus Veneris
Adiantum	Caricæ. Crocodilion
Ammoniacum	Faba. Ficus
Apiastrum	Glycyrrhyza
Amygdalæ amaræ	Gummi Arabicum
Arum	Hyssopum. Helenium

rio. Iris. Iſopyron
Lini ſemen
Marrubium. Mel
Myrrha
Naſturtium
Oleum ricininum
Palmulæ. Penidia
Peucedanum
Pinea nux
Sagapenum
Scabioſa Scilla
Tragacanthum
Terebinthina
Trichomanes
Tuſſilago
Thymus
Vrtica
Vetonica
Vua paſſa
Zizipha, &c.

De *medicamentis tuſsim ſedantibus, & prouocantibus,* *Cap.* 60.

QVæ tuſſim compeſcunt medicamenta, naturam incraſſandi habere debent. Proinde frigida, & craſſarum partium vt ſint, neceſſe eſt. Frigore enim cogit, & ſubſtantiæ ſuæ craſſitudine incraſſat. At quæ tuſſim prouocant, vim extenuandi, acrem, & mordacem habere conuenit. Nã quicquid mordax ac acre eſt, ad tuſſim, impetum prouocat. Quapropter calida, tenuiumq; partium vt ſint, neceſſe eſt. At tuſſis remedia ſunt

Allium
Amygdalæ amaræ
Arum
Aſphodelus

Baccharis
Bdellium
Bitumen
Bugloſſum
Cardamomum
Cedri fructus
Ceraſij gummi
Cinnamomũ
Daucus
Galbanum
Hypecoon
Irio. Iris
Laſerpitium
Lanaria herba
Lini ſemen
Marrubium
Mel. Myrrha
Oleum picinũ
Origanum
Panax Pancratium
Papauer ſatiuum
Papaueris liquor
Piper. Propolis
Radicula
Ruta
Sagapenum
Scilla
Scordium
Scorodopraſon
Seſeli
Stichas
Styrax
Sulphur
Tragoriganum
Triſſago
Tuſſilago
Verbaſcum
Zingiber, &c.

De medicamentis dolorem ſedantibus, Cap. 61.

ANodynorum medicamentorum, quædã reuera ſunt anodyna, quædam nomine dũtaxat. Reuera anodyna calida quidem ſunt, & coniunctam habent partium tenuitatem. Nam tenuium partium vt ſint, & calidiora, quàm quæ ſyme-

symetra sunt, necesse est, vt scilicet euacuent, ac digerant, tum rarefaciant, extenuent, concoquant, & æquabile reddant, quicquid in partibus dolore vexatis, aut humorum acrium, aut lentorum, aut crassorum, aut multorum tenuibus spiramentis infarctorum, aut etiã vaporosi, aut crassi, aut admodum frigidi spiritus exitũ commodum non inuenientis inhæsit, atque inclusit. Itaque nihil prorsum adstrictionis habeant, oportet. Anodyna verò nomine narcotica, hoc est, stupefacientia sunt, qualia sunt refrigerantia omnia. Nam medicamẽta, quæ soporem exhausta conciliant, ac imposita, partem sua frigiditate stupefaciunt, temperiem sortita sunt contrariam ijs, quæ reuera sunt anodyna. Corpus enim refrigerant omnia, & sensum eousque stupefaciunt, vt si paulò liberalius ebibantur, mortem adferant. At reuera anodyna sunt

Absynthium
Acorus
Anethum
Agallochum
Agaricum
Althea
Amonium
Apollinaris herba
Asclepias
Atriplex
Chamæmelum
Cardamomum
Castoreum
Calamintha
Centaurium maius
Cuminum

Chamæ-

Chamæpitys
Daucus
Eryngium. Eruum
Fœnumgræcum
Ficus
Iris. Iuniperus
Iuglans
Hyoſcyamus
Lini ſemen. Libyſticũ
Lupus ſalictarius
Milium
Malua
Opopanax
Piper. Panicum
Peucedanum
Petroſelinum
Roriſmarinum
Ruta
Siſymbrium
Serpyllum
Sampſuchus
Vitellum oui, &c.

De Soporiferis, Cap. 62.

Soporifera medicamenta ex genere anodynorum habentur, vt præcedenti capite diximus. Sunt autem hæc, veluti

Cicuta
Dorycnium
Halicacabum
Hyoſcyamus
Hypecoon
Lactuca
Lapis Memphites
Lolium
Mandragora
Mandragoræ poma
Mandragoræ liquor
Moſcus arbor recens
Opium
Papauer ſatiuum
Papauer erraticum
Perſicorum nuclei
Solanum ſomniferum
Vitex
Vinum recens, &c.

De me-

De medicamentis venerem excitantibus, Cap. 63.

QVæ Venerem excitant medicamenta calida esse debent, & flatulenta, non ſiccantia. Sunt autem quæ id poſſunt

Acorus. Allium coctũ
Amygdalæ dulces
Aniſum. Auellanæ
Aſparagus
Aſphodeli radix
Belzoinum
Bulbus eſculentus
Cęparum ſemen
Cerui genitale. Cicer
Cinaræ fructus. Coſtus
Crocus. Cynoſorchis
Daucus ſylueſtris
Dracunculi ma. radix
Encephalos. Eruca
Faba. Ferulæ corculum
Ficus. Fraxini ſemen
Galanga. Galij radix
Gladiol⁹. Garyophylli
Lac omne.
Mala inſana
Mentha viridis.
Muſcus
Napus. Naſturtium
Nux Indica
Nux myriſtica
Nux pontica
Orchis
Oryza cum lacte cocta
Orminum
Oua recentia
Palmæ cerebrum
Palmæ flos
Paſſerum cerebra
Paſtinaca
Perſonatæ radices
Phaſeli. Pineæ nuces
Piſtacia. Piper longum
Porri ſemen
Rapæ ſemen
Satyrium primum
Satyrium alterum
Scincus.
Scorodopraſſon
Semen lini

Siſer

Sifer
Sepia cum allio
Testiculus herba, rad.
Testiculus alter
Testiculi gallorum
Testiculi aprugni
Tubera
Vrticæ semen
Xyli semen
Xyphij radix
Zibetum, &c.

De spermaticis, Cap. 64.

Spermatica sunt tum cibi qui bene nutriunt, & flatuosi sunt, totisq; substantijs similes, tũ medicamenta flatuosa, & modicè calida, cuiusmodi sunt

Amygdalæ dulces
Anisum
Asparagus
Acorus
Bulbus
Cicer
Cynosorchis
Encephalos
Eruca
Ficus
Lac omne
Napus
Nuclei pinei
Nux Indica
Oryza cum lacte cocta
Oua recentia
Passerum cerebella
Pastinaca
Phaseli
Pistacia
Rapum
Satyrium primum
Satyrium alterum
Semen lini
Sifer
Testiculi gallorum, &c

De medicamentis, quæ ambuſtis conueniunt, Cap. 65.

AMbuſtorum medicamina ſunt althea, adiātum, adeps ſuillus, alumen ſciſſile, anchuſa, arction, aſcyron, atramentū librariū, beta, bulbi, cinnabaris, gallion, glutinum, hedera, hemerocallis, hypericon, hiacynthi, lactuca ſylueſtris, lilium, lingua canis, mori arboris folia, muris auricula, oleum myrtheum, oliuæ ſalſæ, oua, picea, platanus, ſambucus, ſedum maius, ſtercus ouillum, terra chia, terra ſelinuſia, terra cimolia, typha, verbaſcum, &c.

De medicamentis ſimplicibus digeſtiuis, ſeu concoquentibus, Cap. 66.

NVnc autem de digeſtiuis ſimplicibus, vſualibus dicendum, quæ quidem talia dicuntur, quòd præparent humores ad expulſionem. Eſt enim digeſtio, ſiue concoctio nihil aliud, quam præparatio humoris ad expulſionem. Hęc autem præparatio fit vel in humoris ſubſtantia, vel in qualitate. In ſubſtantia quidem, craſſus attenuandus ſeu ſubtiliendus, tenuis incraſſandus, viſcoſus incidendus venit, & ſic de alijs. In qualitate verò, vt calidus infrigidandus, frigidus calfacien-

calefaciendus, humidus exiccandus, & ſiccu[s] humectandus,&c. Humores autem qui digeſti onem recipiunt tres tantummodo ſunt, bilis ſc licet flaua, pituita, & atra bilis. Sanguis enim di geſtionem non recipit, cùm ſit ſemper ad exitũ præparatus.

De medicamentis bilem flauam concoquentibus. Cap. 66.

IN CAPITE.

Acetum	Opium
Caphura	Papauer album
Hyoſcyamus	Roſa
Lactuca	Salicis folia
Nenupharis folia	Viola purpurea,&c.
Nenupharis flores	

IN PECTORE.

Amylum	Papaueris albi ſemen
Gummi arab.	Sebeſten
Iuiubæ	Tragacanthum
Mora celſi	Viola,&c.
Papauer albũ	

IN CORDE.

Acetoſa	Acetoſæ ſemen
Acetoſitas citri	Caphura. Carabe
Acetoſitas limonum	Citri ſemen
Acetum	Corallium

Corian-

oriandrum
otonea mala
ac acetoſum
apis hiacynthus
apis Smeraldus
largaritæ
enupharis folia

Nenupharis flores
Os de corde cerui
Pira
Raſura eboris
Roſa
Viola,&c.

IN STOMACHO.

cetoſitas citri
urantia mala
itrulli
otonea mala
ucumeres
ucurbita
lala punica
lyrthus
lelones

Meſpilæ
Pira ſylueſtria
Portulaca
Prunella
Roſa
Semperuiuum
Solatrum
Sorba
Viola,&c.

IN HEPATE.

erberis
aphura
ichorij rad.
ndiuia
lepatica
actuca
Nenupharis folia
Nenupharis flores

Portulaca
Roſa
Sandali omnes
Semen melonum
Semen cucurbitæ
Semen cucumeris
Semen citrulli
Semen endiuiæ

Semen lactucæ
Semen ſcariolæ
Semen portulacæ
Solatrum
Spodium,&c.

IN SPLENE.

Acetum
Cichorium
Endiuia
Lactuca
Sandali omnes
Semen melonum
Semen cucurbitæ
Semen citrulli
Semen cucumeris
Semen endiuiæ
Semen portulacæ
Semen lactucæ
Semen ſcariolæ
Spodium,&c.

IN RENIBVS, ET veſica.

Endiuia
Lactuca
Nenupharis folia
Nenupharis flores
Portulaca
Papauer album
Plantago
Semperuiuum
Semen melonum
Semen cucurbitæ
Semen citrulli
Semen cucumeris
Semen endiuiæ
Semen portulacæ
Semen lactucæ
Semen ſcariolæ
Succus citoniorum
Virga paſtoris, &c.

IN MATRICE.

Cucurbita
Endiuia
Lactuca
Nenupharis folia
Nenupharis flores
Papauer album
Portulaca
Roſa

Se

emperuiuum
emen cucurbitæ
emen melonum
emen citrulli
emen cucumeris
emen endiuiæ

Semen lactucæ
Semen portulacæ
Semen scariolæ
Succus citoniorum
Virga pastoris, &c.

IN IVNCTVRIS.

cacia
lbum oui
cetum
olus Armenus
ndiuia
olia salicis
olia vitis
olia graminis
olia myrthi

Hyoscyamus
Lactuca
Psillium
Rosa
Sanguis draconis
Semperuiuum
Solatrum
Terra sigillata
Viola purpurea, &c.

De medicamentis simplicibus, pituitam concoquentibus, Cap. 68.

IN CAPITE.

mbra
etonica
hamomilla
alamintha
ubebe
œniculum
lores chamomillæ

Flores meliloti
Flores betonicæ
Folium
Ladanum
Lauendulæ flores
Lauri folia
Maiorana. Melilotum

Moſchus
Nux moſchata
Pæonia
Pulegium
Radix fœniculi
Radix pæoniæ
Roſmarinus. Ruta
Saluia
Saturegia
Serpyllum
Stœchas
Siler montanus
Semen maioranæ
Semen fœniculi
Thus
Xylóbalſamum, &c.

IN PECTORE.

Ariſtolochia rotunda
Betonica
Capillus Veneris
Dactyli
Enula
Ficus
Flores liliorum
Flores ſcabioſæ
Flores Betonicæ
Flores meliſſæ
Glycyrrhiza
Hyſſopum
Iris
Marrubium
Meliſſa
Paſſulæ
Praſſium
Radix ariſtolochiæ
Radix ireos
Radix enulæ
Radix liquiritiæ
Scabioſa
Serpentaria
Semen vrticæ
Vrtica, &c.

IN CORDE.

Ambra
Aurum
Been album
Been rubrum
Caryophylli
Cinnamomum
Citri cortex
Cotula montana
Crocus
Enula campana

Flor

.ores anthos
orcs meliſſæ
olia citri
acis
elliſſa
Ioſchus
Nux moſchata
Ocimum
Roſmarinus
Semen ocimi
Xyloaloes
Zedoaria,&c.

IN STOMACHO.

.bſynthium
.mmi
.niſum
:alamus aromat.
:ardamomum
:aryophylli
:innamomum
:yminum
:œniculum
Galanga
Gallia moſchata
.ignum aloes
Macis
Mentha
Nux moſchata
Piper
Radix fœniculi
Raphanus
Semen aniſi
Semen cumini
Semen ameos
Serpyllum
Zingiber,&c.

IN HEPATE.

Abſynthium
Ammi
Amomum
Aniſum
Apium
Aſparagus
Aſarum
Cinnamomum
Carum
Cuminum
Cyperus
Dauci ſemen
Eupatorium
Fœniculum
Flores ſpicæ
Flores origani

Flores ſambuci
Hyſſopus
Origanum
Petroſelinum
Radix apij
Radix fœniculi
Radix petroſelini
Radix ruſci
Radix aſparagi
Ruſcus
Semen aniſi
Semen fœniculi
Semen cumini
Semen carei
Semen ameos
Semen amomi
Semen apij
Semen dauci
Semen aſparagi
Spica
Squinanthum, &c.

IN SPLENE.

Abſynthium
Acorus
Ariſtolochia
Aſarum
Aniſum. Apium
Aſparagus
Amygdalæ amaræ
Calamintha
Cappares
Cortex capparis
Carum
Eupatorium
Fraxinus
Gentiana
Naſturtium
Radix Apij
Radix fœniculi
Radix petroſelini
Radix ruſci
Radix aſparagi
Radix ariſtolochiæ
Radix gentianæ
Radix fraxini
Radix acori
Rubia tinctorum
Semen aniſi
Semen carei
Semen naſturtij
Tamarix, &c.

IN

IN RENIBVS, ET vesica.

rodium cicerum ru- brum	Pentaphyllon
icer	Saxifragia
ubebe	Semen erucę
ruca	Semen vrticæ
ranum pini	Semen saxifragiæ
uniperus	Spica nardi
lelilotum	Spica celtica
arietaria	Radix quinquefolij
	Vrtica, &c.

IN MATRICE.

rthemisia	Opopanax
alamintha	Pulegium
uniperi baccæ	Rubia tinctorum
Ioschus	Ruta
Iatricaria	Sabina
Ielissa	Semen rutæ
Iyrrha	Serapinum
Nux moschata	

IN IVNCTVRIS.

Ammoniacum	Flores chamomillæ
Castoreum	Flores meliloti
Chamomilla	Hermodactyli
Costum	Hypericum
Euphorbium	Iuniperus
Eupatorium	Melilotum
Flores anthos	Myrrha

Naſturtium	Stichas
Oleum iuniperinum	Styrax liquida
Radix coſti	Squilla
Radix zingiberis	Semen rutæ
Radix hermodactyl.	Semen naſturtij
Ruta	Semen ſinapi
Roſmarinum	Stercus caprarum
Saluia	Stercus vaccarum
Sinapi	Zingiber,&c.

De medicamentis bilem atram concoquentibus, Cap 69.

IN CAPITE.

Fumus terræ	Oxymel
Lupulus	Poma dulcia,&c.

IN PECTORE.

Acorus	Flores meliſſæ
Dactyli	Meliſſa,&c.

IN CORDE.

Borrago	Flores meliſſæ
Bugloſſa	Meliſſa
Flores anthos	Radix Bugloſſæ
Flores Bugloſſæ	Roſmarinus,&c.
Flores borraginis	

IN HEPATE.

Aſarum	Fumus terræ
Cichorium	Lupulus

Radix

Radix cichorij	Radix polypodij

IN LIENE.

Acorus	Radix acori
Amygdalæ amaræ	Radix polypodij
Cappares	Radix buglossæ
Cortex cappararum	Radix tamaricis
Cortex tamaricus	Scolopendria
Cuſcuta	Tamarix
Epithymum	Thymus,&c.
Polypodium	

De ſeminibus calidis maioribus & minoribus, Cap. 70.

CALIDA MAIORA.

Aniſi	Cumini
Fœniculi	Carui.

CALIDA MINORA.

Ameos	Apij
Amomi	Dauci.

De ſeminibus frigidis maioribus, & minoribus, Cap. 71.

FRIGIDA MAIORA.

Melonum	Cucumeris
Cucurbitæ	Citrulli.

MINORA.

Lactucæ	Scariolæ
Endiuiæ	Portulacæ

RADICES QVINQVE.

communes.

Apij	Aſparagi
Fœniculi	Ruſci.
Petroſelini	

De medicamentis purgantibus, Cap. 72.

HActenus de digeſtiuis medicamẽtis ſimplicibus, nunc de purgantibus agendum videtur. Sunt autem medicamenta purgantia omnia calida, & attrahẽtia qualitatũ familiaritate, hoc eſt totius ſubſtantiæ ſimilitudine. Qua ratione attrahunt & ſtirpes, & vnaquæq; planta, animãtiumque ſingulatim quæque particulá familiare ſibi nutrimentum. Hoc modo attrahunt, medicamenta purgantia omnia. Siquidem medicamenta purgantia detrahendis quidem humoribꝰ ſunt familiaria: quæ verò attrahũt quodammodo ſunt efficaciora valentioraque, ſicuti cnicus à pituitæ natura alienus non eſſe deprehenditur, vti & calore ſuo præ ſe fert, ſed tamen calore ipſo quàm pituita valentior, vt trahere quàm trahi magis par ſit. Calida itaque vt ſint id genus omnia, neceſſe eſt. Nam inter ea quæ ſibi ſubſtantijs ſimilia ſunt, quod calidius

eſt, id

est id, potentius attrahit, vtpote, quod essentiæ similitudini calorem adiunxerit, auxiliarium. Porrò inter purgantia medicamenta sunt nonnulla, quæ mordicando, irritando, & quodammodo conuellendo purgant; cuiusmodi sunt, vitrum, & flores antimonij, & squama æris, & similia. Hæc namq; quodammodo mordicant. Mordicatio verò organa ad excretionem excitat. quò fit, vt cùm superiores ventriculi partes irritentur mordicante medicamento aliquo per vomitum: cùm verò inferiores, per aluum deijciant id, quod in eo continebatur.

De medicamentis bilem flauam purgantibus, Cap. 73.

MEdicamenta purgantia flauam bilem, quibus communiter practicantes hodie vtuntur, sunt

ALOE, succus est, optima est pinguis, arenularum expers, rufi coloris, friabilis, iocinoris modo coacta, facilè liquescens, odorata, & amarissima. Dosis est ab aureo semisse ad drachmas duas: in infusione verò ab aureo vno vsq; ad drachmas tres. Bilem & pituitam purgat: affectibus ventriculi & cerebri confert: hæmorrhoidibus & sedi nocet.

Mastich. Spic. hisp. Bdell. Dragacanth. Cin. macq. ... Spic. Caryophyll. à ℈ij. ad ʒij.

CASSIA nigra est fructus oblongus, teres fistulo-

fiſtuloſus, intus humorem nigrum continens. Eligenda eſt ponderoſa, plena, quæ cõcuſſa, clauſis intus granis non ſtrepat. Extrahitur recens, daturq; omni ætati: imbecillioribus quidem drachmæ quatuor: robuſtioribus autem & adultis vncia, vel ſeſcuncia, vel drachmæ decem, mane, vel ante cœnam, in forma boli, vel potionis. In forma boli hoc modo. ℞ Caſſiæ nouiter tractæ ʒ.10. vel 12. cum ſaccharo fiat bolus. In forma verò potionis ſic: ℞. Caſſiæ recent. tractæ. ʒ. 12. Diſſoluatur cum decoctione, flor. & fructuum, fiatq; potus, cui adde Syrupi violacei ℥.1. Clemẽter & innoxiè à ventriculo bilẽ & pituitam purgat leniendo, febribus inde ortis confert, &c.

MANNA ros eſt, qui herbis, arboribus, & lapidib. interdum in hærere inuenitur. Præfertur Calabra. Doſis ei⁹ eſt à drachmis ſex, vſq; ad vncias duas in forma potionis hoc modo: ℞. Mannæ electæ ℥.1.s. vel ℥.2. Diſſoluatur cũ decoctiõe florum & fructuum, fiatq; potio, cui adde ſyrupi roſ. lax. ℥.1. Eadem caſſiæ nigræ uim habet. flauã enim bilem clementer purgat, daturq; ijs, qui certa ratione validius medicamẽtum reſpuunt.

MYROBALANÆ citrinæ Arabum fructus ſunt. Laudantur multum flauę, in viride inclinantes, denſæ, graues, gummoſæ, cortice craſſo, os paruum complectente. Doſis in ſubſtãtia eſt à drachmis duab⁹, vſq; ad drachmas quinque

que: in infusione verò à drachmis quinque vsq; ad viginti. Bilem à ventriculo purgant, febribus biliosis conferunt. Cauendus tamē eorum vsus in viscerum obstructionibus. Corriguntur cùm amygdalis dulcibus, vel passulis.

SCAMMONIVM succus est. Laudatur nitidum, rarum, leue, colore quàm simillimum taurino glutini, fungosum, tenuibus fistulis. Datur per se à granis quinque ad duodecim. Obest cordi, ventriculo ac iecori totius substantiæ suæ proprietate. Corrigitur aniso, mastiche, tragacātho, tum calidis, tum frigidis, quæ cordi, iecori, ventriculoq; opem suam præstant. Deijcit bilē valentissime.

SVCCVS rosarum, vel infusio ipsarum datur ab vncia vna, vsq; ad vncias duas.

RHABARBARVM radix est crassa. Laudatur Indicum recens, graue, confractum, ex rufo & glauco alternans, & croci modo tingens. Corrigitur tertia parte spicæ Indicæ, vel cinnamomi. Dosis in substantia cōmuniter est pōdere duarum, trium, aut quatuor drachmarum, cū sero lactis, vel decocto cichorij, hoc modo: ℞. Rhabarbari electi ʒ.3. vel 4. Spicæ Indicæ ʒ.1. pulverizētur subtiliter, & cum decoctione cichorij fiat potus, cui adde syrupi violacei ℥.1. In infusione verò à drachmis tribus vsque ad sex, vel decem pro virium & ætatis ratione. Hac

ratione

ratione: ℞. Rhabarbari electi. ʒ.5. vel 6. Squinanthi ʒ 2. misce, puluerizando omnia crassè, infunde per horas septem in sufficiente quantitate vini odoriferi: deinde fortiter exprime, & cum aqua endiuiæ vel decoctione florum & fructuum fiat potus, cui adde syrupi rosati laxatiui ℥ 1. Purgat clementer bilem flauam, præcipuè à ventriculo, & hepate: obstructionesque liberat.

TAMARINDI dactyli sunt acidi, fructus palmæ syluestris Indicæ. Probantur recẽtes, pingues, non retorridi, ex dulcibus acidi, & vinoso sapore. Dosis in infusione vel decoctione seri lactis est ab vncijs duabus, vsq; ad vncias quinq;. Flauam purgat bilem, sitim restinguit, febresque acutas sanat.

SERVM lactis siue aqua cassi, est medicina lenitiua & laxatiua. Dosis eius est ab vncijs tribus vsque ad vncias quinque.

De medicamentis purgantibus pituitam, Cap. 74.

EX medicamentis pituitam purgantibus, quibus hodie practicãtes vtũtur, vsitatiora sunt.

AGARICVS nascitur in arborum truncis, veluti fungus. Eligendus est albus, porosus, leuis fragilis, leuis, primo gustu dulcis. Aduersatur ventricu-

culo, quòd ſua leuitate emergens enatet. Infrenatur eius malicia, adiecta tertia parte Zingiberis, vel ſalis gemmæ. Sumitur autem in ſubſtantia, vel in infuſione. In ſubſtantia doſis eſt à drachma vna vſque ad duas, hoc modo: ℞. Agarici opt. ʒ 1. ſalis gemmæ, vel Zingiberis ℈ 1. puluerizētur, & cum decoctione florū & fructuum fiat potus, cui adde Mellis roſati colati ℥. 1. Vel ſic: ℞. Agarici electi ʒ 1. Salis gemmæ ℈ 1. cinnamomi parum, miſce & fiant pilulę, vel puluis. In infuſione verò doſis eſt à ʒ 2. vſq; ad quinq; hoc modo: ℞. Agarici electi ʒ 2. vel 3. Zingiberis ℈ 2. vel ʒ 1. puluerizentur, & infundantur per horas 7. in ſufficiente quantitate oxymellitis ſimplicis: fiat omnium fortis expreſſio, & cum decoctione florum & fructu: fiat potus, cui adde mellis roſ. col. ℥ 1. Purgat pituitā craſſam, lentam, putridam, & bilem flauam, &c.

MECHOACA, radix eſt Indica, quā aliqui Rhabarbarum albū appellant. Sumitur in ſubſtantia tantùm, ſcrupulorum duorum, vel drachmæ vnius pondere cum brodio carnis, vel vino abſynthiaco, vel dulci odorifero hoc modo: ℞. Rhabarbari albi ʒ 1. Gentianæ ℈ ſ. Cinnamomi ℈ ſ. Fiat puluis, & cum hauſtu vini abſynthiaci ſumatur tribus horis ante paſtum. Purgat pituitam & aquoſos humores ſine moleſtia. Cōfert dolori capitis diuturno, febribus,

bribus,

bribus, colicis, hydropicis, & asthmaticis, &c.

TVRBITH laudatur vacuum, arundino-
sum, fragile, & plani corticis turbith, gummo-
sum & albidum. Dosis in substantia, perinde a-
que agarici est. Datur cum melle rosaceo, v
passularum decocto. Eodem etiam modo in in-
fusione. Correctio eius pars tertia zingiberis e
Purgat lentam, & crassam pituitam: longis mo-
bis medetur apoplexiæ, epilepsiæ, insaniæ & fu-
rori, &c.

CNICI, seu Cartami seminis dosis est à dra-
chmis tribus vsque ad aur. quinque. Datur cu
aqua mulsa, vel iure gallinaceo, vel ptisanæ cre-
more. Pituitam purgat: sed stomacho aduersa-
tur.

COLOCYNTHIS est cucurbitæ sylue-
stris fructus. Huius medulla in vsu est. Eligen-
da autem est candida, & recens. Corrigitur ma-
stiche, zingibere, cinnamomo, caryophyllis, tr-
gacātho, vel bdellio. Datur saltem robustis scr-
pulus cum aqua, mulsaue, quatuor obolorum
pondere. Pituitam, bilem humoremq; muco-
sum purgat: confert cephalalgiæ, hemicrania-
epilepsiæ, apoplexiæ, vertigini, podagræ, coxēd-
co dolori, asthemati, tussi, & spirandi difficulta-
ti, &c.

HERMODACTYLVS radix est officini-
nota. Probatur plenus, candidus, grauis, no

cari

carie affectus. Datur drachmæ vnius pondere, aut paulò plus minúsue pro sumentis viribus, cum melle rosaceo, vel oxymellite scillitico. Corrigitur cinnamomo, mastiche, Zingibere, aut pipere longo. Pituitam crassam à iuncturis trahit, &c.

ELATERIVM, cucumeris syluestris succus est. Dosis à granis decem vsq; ad drachmam dimidiã cum lacte. Pulueris radicis eius à gr. 5. ad ʒ 5. Aquæ decoctionis radicis à ʒ 2. vsque ad 4. Corrigitur tragacantho, vel bdellio, vel mastiche. Datur quoque elaterium in forma pilularum hoc modo: ℞. Elaterij ʒ. 1. masticis ʒ. 5. cum syrupo de mentha fiant pilulæ. Dentur duæ vel tres ad summum. Purgant pituitam, bilem, & aquam.

MEZÆREI siue Thymeleæ dosis est à ʒ. 5. vsque ad ʒ 1. in decoctionibus. In puluere verò à Kiratis 2. vsque ad 5. Malitia eius frangitur, si per diem in acetũ infundatur. Porrò psilij mucilagine extinguitur, vel portulacæ, vel endiuiæ succo.

EVPHORBIVM gummi est: Dosis à Kirato 1. vsque ad 3. Alij verò à granis quatuor, vsque ad duodecim. Corrigitur autem aniso, mastiche, & spica. Datur ex aqua mulsa. Pręstat autem cum melle cocto in pilulas digerere. Pituitam & aquam subducit: medetur colicis, & aluum frigidiorem habentibus.

MYROBALANA Chebula pituitam de trahunt. Dosis in substantia est à drachmis dua bus, vsque ad drachmas quatuor: in infusione verò à drachmis quatuor vsque ad decem. Te runtur autem cum amygdalis dulcibus vel pa sulis, &c.

MYROBALAN. emblicorum dosis i substantia est ab aureis duobus vsque ad aureo tres, in infusione vero ab aureis tribus vsque a sex. Pituitam trahunt, prosunt neruis, & vete nosis, mentis aciem exacuunt, ventriculum pu gant, &c.

MYROBALAN. Belliricorum dosis per inde est, vt emblicorum & citrinorum: eiusdem que quasi naturæ sunt, vt emblica, &c.

OPOPANAX ferulæ liquor est. Optimu qui intus albus est, foris flauus, amarus, fragili odoris boni. Datur à drachma vna ad duas. Co rigitur mastice, & spica. Purgat pituitam crassa & lentam à cerebro, neruis, thorace, & iũcturi

SERAPINVM, vel Sagapenum ferulace herbæ succus est. Eligitur fuluum, intus albun acre. Datur à drachma semisse ad drachmai vnam cum aqua rutæ vel enulæ. Purgat pitu tam, humores crassos & lentos, & aquas à ve triculo. Corrigitur mastiche & spica, &c.

D

De medicamentis atram bilem purgantibus. Cap. 7.

SOLVTEA siue Sena eligenda est Alexandrina, folijs viridib⁹, subalbidis, et tenuibus. Dosis pulueris drachma vna: in infusione verò ʒj. ℥ß. vel decocto vncia semis. Corrigitur Zingibere, &c. Purgat bilem atram, tum flauam pituitam citra noxam.

EPITHYMVM datur in puluere scrupulorum quinque aut drachmarum duarum pondere cum passo vel oxymellite: in decoctione verò à drachmis quinque ad viginti vsque. Non detur æstate, & parum coquatur. Corrigitur adiecta tertia parte salis gemmæ, vel salis Indi: & oleo amygdalarum incorporetur, & exhibeatur cum decoctióne myrobalanorum Indorum, mellis & passularũ. Atrã bilẽ purgat, vitijs flatu turgẽtibus, & hypochõdriorũ noxis opitulatur.

ELLEBORVS niger radicem habeat bene nigram, corpulentam, plenam, acrem. Dosis pulueris à siliquis sex vsq; ad scrupulum vnum, vel duos cum passo, vel oxymellite. Corrigitur cinnamomo, fœniculo, aniso, mastiche, passo, & oxymellite. Atram, flauamq; bilem è toto corpore trahit, nec tamẽ citra vllam difficultatem.

EVMVS terræ humorem melancholicum euacuat. Succi dosis non debet transcendere

vncias duas: Decoctionis verò est ab vncijs tribus ad vncias quinque vel sex. Corroboratur tamen in operatione dãdo ipsum cum sero lactis, & cum decoctione passularum, & cum succo absynthij, &c.

MYROBALANA Inda atram bilem detrahunt. Dosis in substantia est à drachmis duabus ad drachmas quatuor: in infusione, à drachmis quatuor vsque ad decem.

LAPIS Armenius præparari sup lapide, vel in mortario debet. lauatur vicies cum aqua, & terendo lauatur decies cum rosarum aqua. Administratur cum diaborraginato, vel aqua buglossæ, vinoque odorifero. Dantur scrupuli quatuor, aut paulò plus, minúsue pro sumentis viribus. Atram bilem, & omnem lentum crassumq; humorem educit, citra omnem molestiam.

LAPIS Lazuli seu Stellatus sicut lapis armenius præparari debet. Dosis abluti à drachma vna vsq; ad duas est. Corrigitur vt lapis armeni⁹. Purgat melancholiam egregiè, sed magis turbat armenio lapide.

POLYPODIVM probatur quercinum, recens, dulce, austerum. Corrigitur aniso, Zingibere, caryophyllis, & cinnamomo. Dosis à drachmis duabus ad aureos quatuor, cum aqua mulsa: mediocriter verò aluum ciet, & citra molestiam, tum in gallinaceo iure, tum in cremore

ptisanæ.

ptiſanæ cocta radix. Bilem atram & pituitam extrahit. Hæc de medicamentorum qualitate nobis ſufficiant, reliquum nunc eſt, vt de remediorum quantitate, loco, & tempore agamus, exordium à remediorum quantitate ſumentes.

De remediorum quantitate, Cap. 76.

LIcet præcedentibus tribus capitibus de purgantium doſi in ſpecie aliquid dixerimus, hic tamen etiam de remediorum quantitate in vniuerſum agendum eſſe videtur. Niſi enim iuſtam remediorum quantitatem obſeruauerit Medicus, parum aut nihil in praxi proficere videbitur. Eſt itaque Medico remediorum quantitas maximè neceſſaria. Non enim omnibus vna eademque medicamenti menſura conuenit, ſed pro diuerſa ratione, complexionum, partium læſarum, morborum, virium, ætatis, temporis, & conſuetudinis augenda, vel minuenda eſt. Natura namque calidiores magis calefaciendi: frigidiores minus: ſicciores verò magis quàm humidi ſiccandi ſunt. Quod ad partes læſas attinet, nobiliores, cuiuſmodi eſt cor, cerebrum, hepar, & ventriculus, minus ac blandius medicamentum expoſcunt: ignobiliores verò, vt oſſa, cartilagines, crura, &c. maius, ac vehementius

medicamentum desiderant. Sic quoq; partes in superficie positæ, minus: quæ verò in alto absconditæ sunt, maius medicamentum efflagitãt. Porrò morbi quoq; tum qualitas tum quantitas medicamentorum quantitatem immutant. Siquidẽ maligni, & magni morbi, maius: benigni verò, & parui, minus medicamentũ poscunt. Eadem ratione virtus valida, maius: imbecillis verò minus remedium admittit: nec pueri tã magna, sicuti adulti medicamenta tolerant. Præterea tempora tum morbi, tum anni minimè negligenda veniũt. Nam in morborum principio, minus medicamentum offerendũ est, nisi materia turgeat valdè: in augmento, & vigore adhuc minus pharmacum dãdum, in declinatione verò maius præbendum est. Sic quoque ver, & autumnus, maius exposcunt remedium: hyems verò & æstas, minus. Eadem ratione, regio temperata, maius: intemperata verò, minus medicamentum feret. Rursus consueti maius, insueti minus remedium efflagitant. Quapropter & natura tum corporis, tum partium, nec non morbi qualitas, & quantitas, & virium robur, & ætas, tempusq; tum anni, tum morbi, & consuetudo, circa remediorum quantitatem maximè perpendenda sunt. Vtrum autem semel vel bis medicamentum sit exhibendum, indicabit nobis tum virtus, tũ morbi quantitas & locus affectus. Siqui-

Siquidem natura seu, virtus valida, rarius: imbecilla, frequentius medicamentū admouendum esse indicat. Sic morbus diuturnus, frequentius: breuis verò, rarius medicamentū exhibendum esse insinuat. Ad eundem modum affectus in superficie corporis, rarò: in profundo verò, in quem medicamenta non facilè penetrant, frequenter remedium admouendum ostendit.

De remediorum loco, Cap. 77.

VBi autem & quibus partibus remedia sint aptanda, ipse locus affectus indicabit. Partibus namque externis (quo sensui oculorum subijciuntur) affectis, forinsecus medicamenta applicanda sunt. Internis verò læsis, partim per ea quæ intrinsecus sumuntur, partim per ea, quæ forinsecus apponuntur, succurrimus. Porrò in alterando, caput remedia cephalica: cor, cordialia: pectus, pectoralia: stomachus, stomachica: hepar, hepatica: lien, splenitica: vterus, vterina medicamenta efflagitat. In euacuando, verò, cerebrum per palatum, nares, & aures purgatur. Sic venter vomitu, deiectioneq; inanitur. Intestina deiectione tantùm, sicut iecinoris caua. Pectus, & pulmo, per tussim. Renes verò, & iecinoris gibba, & vesica, si multo vitioso succo sint referta per deiectiones, & pharmaca

deiectoria expurgantur: ſin modico fuerint referta, per vrinarios meatus. Verus per clyſteres, vel peſſos euacuatur, &c.

De remediorum tempore, Cap. 78.

PORrò in remedijs adhibendis, tempus opportunum maximè conſiderandum venit: id autem indicabit nobis morbi tempus tum vniuerſale, tum particulare. Siquidem in febrium principio, augmento, & ſtatu, alterantibus, & concoquentibus vtendum eſt medicamentis, niſi materia turgeat, & venenoſa ſit: in declinatione verò euacuantibus. Sic quoq; in tumorum principio repellere cõmodè licebit: In augmento verò repellere, & reſoluere ſimul: in ſtatu, reſoluere tantùm & diſcutere conueniet. Ad eundem modum in acceſſionum principio, vomitum prouocare licebit: in augmento, & ſtatu, quieſcendum omnino erit: in declinatione verò concoquentibus, euacuantibus, & corroborantibus vti non erit inconueniens. Sed hæc de medicamentis ſimplicibus nobis ſufficiant, ad compoſitorum tractationem nunc tranſeundum eſt.

PRA-

RACTICAE GENERALIS

LIBER V.

ARGVMENTVM.

Præcepta tradit, quæ ad compo-
itiones medicamentorum, tam
orum quæ intrinsecus sumun-
ur, quàm quæ corpori extrinse-
cus admouentur, attinent.
Eius capita hæc
sunt:

D

De

De

PRA-

LIBER V.

De Syrupis, Cap. 1.

SVperiore libro simpliciũ medicamentoru
præcepta tradidimus, reliquum nunc est,
compositorum, tam intrinsecus sumendoru
quàm forinsecus adhibendorũ medicament
rum præceptiones doceamus, à syrupis diges
tiis originem ducentes. Itaq; Syrupus digestiu
est potio alterans humores corporis in qualit
te. Conficiuntur ex aquis distillatis, & syrup
simplicibus, & compositis, ita vt syruporum d
sis sit ab ℥ 1. vsq; ad ℥ 1. s. vel ad summum ℥ 2.
quarũ verò ab ℥ 2. vsq; ad ℥.3. vel 4. in dupla pr
portione: exempli gratia: Si Medicus corrige
velit complexionem calidam, dabit Syrupi e
diuiæ ℥ 1. s. aquæ endiuiæ ℥.3. misce, & fiat potu
Si verò duo spectet Medicus, videlicet, vt mala
complexionẽ alteret, & aperiat, pro primo, dab
syrupum endiuiæ, cum aqua eiusdem, pro s
cũdo, Syrupum Bisantinum cum aqua fœnicu
li, hoc modo: ℞. Syrupi endiuię ℥ 1. Syrupi Bisan
tini ℥ s. aquę endiuiæ ℥ 2. aquę fœniculi ℥ 1. m
sce. Quod si tria velit efficere Medicus, ammou
re complexionem calidam, aperire, & incider
pro primo, dabit Syrupũ endiuiæ cum aqua eius
dem, pro secundo Bysantinum cum aqua fœn
culi

Syr: digestivus

ıli: pro tertio Syrupũ acetoſum ſimplicẽ, cum
qua acetoſæ, in hac forma: ℞. Syrupi endiuiæ,
yr. Byſantini, Syr. acetoſi añ. ℥ s. aquarum endi-
iæ, fœniculi, acetoſæ, añ. ℥. 1. miſce, & fiat potus.
orrò aquæ vt plurimũ ſyrupis proportione re-
põdere debent, niſi propter cõplexionẽ malam
uferendã aliter facere cogatur Medicus: exem-
li gratia: Si ordinaret Syrupũ epithymi, aut de
tœchade, miſcendæ illis erunt aquæ frigidæ, vt
iolarũ, aut endiuiæ, vt ſyrupi caliditas corriga-
ur, quæ omnia pro arbitrio periti Medici fiunt.
Cæterùm obſeruãdũ quoq; venit, quòd omnib. (cautela.
yrupis cordialẽ aliq̃ aquã cõmiſcere oporteat,
t virtus rectrix cordis cõfirmetur, quæ in corde
ion aliter, quã rex in ſuo regno regnat. Sic igitur
concludam⁹, Syruporũ doſim nõ trãſgredi opor
tere ℥ 1. s. aut ad ſummũ ℥ 2. idq; raro admodũ:
aquarũ vero ℥ 3. &c. Qualitas aũt ſyruporum ab
ipſius morbi cauſa petenda eſt. Siquidem bilis, 1. Qualitas Syruporum, Vnde petita.
refrigerãtes: pituita, excalfaciẽtes, & incidẽtes:
melancholia, excalfaciẽtes & humectantes ſy-
rupos expoſcit. Sumitur interdũ à morbo: vt cũ 2.
in obſtructione, aperiẽte vtimur ſyrupo aliquo.
Porrò locus affectus ſyruporũ aquarumq; varie- 3.
tatem maximè indicabit. Medicus namq; volẽs
ordinare ſyrupũ, debet ſemper aſſumere aquam
ꝓportionatã parti affectę, cui ꝓportionatur ſyru
pus. verbi gratia: accipiẽs medicinã ſtomachicã,
debet

debet aſſumere aquam ſtomachicam: idem reliquis cenſendum. Exhibentur autem ſyr frequenter in aurora, tepidi: interdum eti veſperi, vbi ſcilicet ſomni conciliandi gratia muntur. Succos corporis purgationi præparar meatus reſerant, obſtructiones aperiunt, inte peries corrigunt, incidunt, detergunt, &c.

De Syrupis & aquis concoquentibus bilem flauam, Cap. 2.

SYrupi & aquæ digerentes materiam choleri cam, in

CAPITE.

Syrupi	Aquæ.
Syrup. Roſarum.	Aqua Lactucæ.
De Nenuphare.	Nenupharis.
De papauere.	Roſarum, &c.

Exempli gratia.

℞. Syrupi de papa-
uere ℥. 1. s.
Aquarum
Violarum
Lactucæ
Nenupharis. añ. ℥. 1.
Miſce & fiat potus.

℞. Syrup. de Nenupha
re ℥. 1.
Aquarum
Lactucæ
Nenupharis. añ. ℥. 1
Miſce, & fiat potio.

IN

IN PECTORE.

Syrupi.	Aquæ.
[S]yrup. Violarum.	Violarum.
[S]yrup. de iuiubis.	Portulacæ.
[I]uleb. violatum, &c.	
[S]yr. [illegible]	
[illegible]	

Exempli gratia.

[℞]. Syr. violarum
De iuiubis. añ. ℥ s.
Aq. violarum. ℥ 2.
Misce & fiat syrup.

℞. Syr. de iuiubis ℥ 1.
Iul. violati ℥ s.
Aq. Portulacæ
Viol. añ. ℥ 1. s
Misce.

IN CORDE.

Syrupi.	Aquæ.
[D]e succo acetosæ.	Acetosæ.
[S]yr. acetositatis citri.	Buglossæ.
[I]ulapium rosaceum, &c.	Borraginis.
	Rosarum, &c.
[S]yr. [illegible] Limon.	

Exempli gratia.

[℞]. Sy. acetos. citr. ℥ 1. s.
Aq. acetosæ
Borraginis
Buglos. añ. ℥ 1.
Misce, & fiat potio.

℞. Syrupi acetosæ. ℥ 1.
Iulapij rosar. ℥ s.
Aquar. buglos. ℥ 1.
Borrag. ℥ 2.
Misce.

IN STOMACHO

Syrupi.	Aquæ.
Syr. acetoſus Simp.	Cotoneorum.
Syr. Granatorum.	Acetoſæ.
Syr. Roſarum.	Portulacæ.
Iulapium roſaceum.	Violarum, &c.
Oxyſaccharum.	
Miua citoniorum.	
Sy. mal. aurãtiorũ, &c.	

Exempli gratia.

℞. Sy. Granatorum	℞. Sy. acetoſi Sim
Mal. aurãt. añ. ℥ s.	Roſar. ℥ s.
Aq. acetoſæ	Aq. cotoneorũ
Portulac. añ. ℥ 1.	Violar. ℥ 2.
Miſce, & fiat potio.	Miſce.

IN HEPATE.

Syrupi.	Aquæ.
Syrup. Endiuiæ.	Endiuiæ. Hepaticæ
Syrup. de ſucco endiu.	Cucurbitæ. Cichor
Syrup. de cichorio, &c.	Solatri, &c.

Exempli gratia.

℞. Syr. de endiu. ℥ 1. s.	℞. Sy. de ſuc. end
Aq. enduiæ	De cichorio
Hepaticæ	Aq. Solatri
Cucurbitæ añ. ℥ 1.	Cichorij
	Endiuiæ añ
Miſce, & fiat ſyrup.	Miſce.

De Syrupis cõcoquentib. pituitam, Cap. 3.

SYrupi & aquæ digerẽtes materiã phlegmaticã.

IN CAPITE.

Syrupi.	Aquæ.
Syrupi de Betonica.	Betonicæ. Maioranæ.
Syru. de stœchade, &c.	Saluiæ. Rorismarini.
Mel anacardinum.	Pęon. Primul. veris, &c.

Exempli gratia.

℞. Syrupi de Betonica ℥ I.	℞ Syr. de Stœcha. ℥ s.
	de Beton. ℥ I.
Aquar. Saluiæ	Aq. Betonicæ
Maioranę añ. ℥ I.	Saluiæ
Misce, & fiat syrup.	Primulæ veris añ. ℥ I.
	Misce.

IN PECTORE.

Syrupi.	Aquæ.
Syrup. Capill. Veneris.	Capillorum Veneris.
Syrup. de Hyssopo.	Hyssopi.
De Prassio.	Scabiosæ.
De Calamentho	Adianthi.
De Glycyrrhiza, &c.	Thymi,
Syr. Scabiosa.	Marrubij, &c.

IN STOMACHO.

Syrupi.	Aquæ
Syr. de mentha.	Absynthij.
Syr. de absynthio.	Menthæ.
Mel rosf. colatum.	Apij.

Oxymel ſimplex.	Fœniculi.
Oxymel compoſitum.	Chamomillæ.
Oxymel ſcilliticũ, &c.	Rutæ,&c.

IN HEPATE.

Syrupi.	Aquæ.
Syrup. de duab. rad.	Eupatorij.
Syrup. de quinque rad.	Praſſij.
Syrup. de eupatorio.	Hepaticæ,&c.
Syrup. Byſantinus,&c.	

IN RENIBVS.

Syrupi.	Aquæ.
Oxymel compoſitum.	Naſturtij.
Syr. de duab. radicib.	Cicerum rubrorum.
Syr. de quinq; rad. &c.	Erucæ,&c.

IN MATRICE.

Syrupi.	Aquæ.
Syr. de arthemiſia.	Arthemiſiæ.
Syr. de calamẽtho, &c.	Matricariæ,&c.

IN TOTO.

Syrupi.	Aquæ.
Syrupus Byſantinus	Apij
Oxymel cõpoſitũ, &c.	Fœniculi.
	Chamomillæ,&c.

Exempli gratia.

℞. Syr. Byſantin. ℥ 1. s.	℞. Oxym. compoſ. ℥
Aq. fœniculi ℥ 2.	Aquæ chamomil-
Apij ℥ 1.	læ ℥ 2.
Miſce, & fiat potio.	Miſce pro potu.

De Syrupis cõcoquẽtib. bilẽ atrã, Cap. 4.

Syrupi & aquæ digerentes melancholiam,

IN HEPATE.

Syrupi.	Aquæ.
Syr. de Fumo terræ.	Fumiterræ.
Syr. de epithymo.	Lupulorum, &c.
Syr. Lupulorum, &c.	

Exempli gratia.

℞. Sy. de fumoterræ De epith. añ. ʒ 6. Aq. Lupulorum Fumiter. añ ℥ 1.s Misce, & fiat syrup.	℞. Syrupi Lupulorum ℥ 1.s. Aquæ Fumiterræ. ℥ 3. Misce.

IN SPLENE.

Syrupi.	Aquæ.
Syr. de fumoterræ.	Scolopendriæ.
Syr. de epithymo, &c.	Epithymi, &c.

IN CORDE.

Syrupi.	Aquæ.
Syr. de pomis comp.	Borraginis
Syr. Sabor regis, &c.	Buglos. Melissæ, &c.

Exempli gratia

℞. Syr. de pomis comp. ℥ 1. Aq. borraginis Buglos. añ. ℥ 1. Misce, & fiat potio.	℞. Syr. Sabor reg. ℥ 1.s. Aq. borraginis ℥ 2. Melissæ ℥ 1. Misce.

Nota me non posuisse quæ sanguinem digerunt, quia cùm putrefit, in choleram transit: sufficiat igitur choleram digerentes adscripsisse

De Syrupis digerentibus humores mixtos, Cap. 5.

SYrupi & aquæ digerentes bilem & pituitam,

IN CAPITE.

℞. Syr. de Nenuphare
De Betō. añ. ℥ I. s.
Aq. Lactucæ
Nenupharis
Saluiæ
Pæon. ana ℥ I. s.
Misce, & fiat potio pro duabus dosibus.

℞. Syr. de Papauere
Rosarum
De stœc. añ. ℥ s
Aq. Violarum
Rosarum
Lactucæ
Primulæ veris
Maioranæ
Rorism. añ. ℥ s
Misce, pro vna dosi

IN PECTORE.

℞. Syr. capill. Ven.
Iuiub. ana ℥ 6.
Aq. adianthi
Thymi
Violarum
Portul. ana ℥ 6.
Misce, & fiat syrup.

℞. Syr. de Hyssopo
De glycyrrhiza
De iuiub. añ. ℥ s
Aq. capill. Ven.
Portulacæ
Marrubij
Borra. ana. ℥ 6.
Misce.

IN

IN STOMACHO.

℞. Syr. de absynthio
De mētha an. ℥ s.
Acetosi simp. ℥ 1
Aq. absynthij
Borraginis
Acetosæ
Cotoneorū ℥ 1.
Misce, & fiat potio.

℞. Syr. de mentha ℥ s.
Granator. ℥ 1.
Aq. menthæ ℥ 2.
Cotoneor. ℥ 1.
Misce, & fiat syrup.

SYRVPVS PVRGANS BILEM, PI-
tuitam, & Melancholiam, in Hepate.

℞. Syrupi de duabus radicibus
De epithymo
De cichorio ana ℥ s.
Aquar. Eupatorij
Fumiterræ Lupulorum
Endiuiæ ana ℥ s.
Hepaticæ ℥ 1.
Misce & fiat potio, pro vna dosi.

De *Syrupis laxantibus*, Cap. 6.

SYrupi laxantes simplices sunt,
Syrupus rosatus laxatiuus.
Syrupus violatus laxatiuus.
Syr. de florib. persicæ arboris.
Comp.
Syr. de Cichorio cum Rhabarbaro.

De Iulapijs, Cap. 7.

IVlapium seu Zulapium est Arabum delicata potionis genus. Fiunt autem ex aquis stillatitijs, & saccharo, ad syrupi consistentiam coctis. Vsus tempore aqua largiore, nimirum quadrupla dilui solent, ita vt si Iulapiorum pondus fi ℥ 3. erunt aquarum ℥ 12. vt infrà in formulis patebit. Vtimur his in febribus potissimùm, alijsque morbis, tussi præsertim, vbi vini vices, quorum abstinere oportet, supplent.

I.

℞. Iul. Rosacei
Violati añ. ℥ js.
Aqu. Endiuiæ
Acetosæ
Borrag. añ. ℥ 4.

I I.

℞. Iulapij violacei
Syrupi de glycyrrhiza añ. ℥ 1.
Aquar. scabiosæ
Tussil. añ. ℥ 4.
Aquæ hordei coctæ. ℥ 4.
Misce & fiat iulapus.

I I I.

℞. Aq. Cinnamomi stillatitiæ
Borraginis
Buglossæ
Acet. añ. ℥ 1. s.
Iulapij rosacei ℥ 1. vel ℥ 1. s.
Margarit. præparat.
Coralli rubr. præparati.
Fragm. lap. pretiosorũ añ. ℈ s.
Fol. auri N. 3.
Commistis singulis fiat Iulepus.

Emulsio ex fructibus et quibusdam seminibus contusis elicitur, quae quod succi minimum fundant, et ne at[...] pinguescant, inter contendendum liquore, cuilibet affectui appropriato, asperguntur; q[uae] simplicium virib. [...] colatur et exprimitur; adduntur interdum Margaritae et lapides pretios. [...] nunquam syr. aliqs leniens et refrigerans permiscetur.

De

De Eligmatis, Cap. 8.

LInctus siue Eligma Græcis, Barbaris Loch: medicamentum est thoracicum, vel pulmonicum, lingẽdo, vel lambendo, tandiu in ore retentum, vel linguæ subditũ, quoad paulatim eliquescat, tabescatue, in spiritus meatum decidens potius, quàm deuoretur, per se, ex dulcibus, tergentibus, ác etiam glutinosis, interdum amaris, & acribus conflatũ. Hodie verò eis adijciuntur, species, syrupi, & conseruæ interdum, ita vt eligmatum dosis sit ab ℥ s. vsq; ad ℥ 1. Specierum verò à ʒ. 3. vsque ad ℥ 1. plus, minúsue. Conseruarum autem ab ℥ 2. vsq; ad ℥ 3. Syruporum, quantum ad excipiendum satis est, vt infrà in formulis patebit. Cuinam parti corporis correspondere debeant medicamenta; ipse locus affectus indicabit, nimirum thorax, vel pulmo. Quare his adijciẽda medicamẽta sunt, quæ thoracis, vel pulmonis vitijs auxiliãtur: cuiusmodi sunt, Diapenidium, Diatragacanthum, trochisci becchici, succus glycyrrhizæ, tragacanthum, gummi arabicum, & id genus alia. Qualitas autem ab ipso affectu, vel ipsius causa desumenda erit. Sic asperæ arteriæ asperitas, eligmata lenientia exposcit: pulmonis vlcera, cõsolidantia: intemperies calida, refrigerantia: frigida, excalfacientia. Ad eundem modum humores in tho-

race crassi, attenuãtia efflagitant eligmata: vi
scosi, quæ vim incidendi & abstergendi habent
&c. Porro exhibentur quouis tempore, ante &
post cibum, fabæ quantitate, potissimum vero
matutino, & vespertino. Ad pulmonis inflam
mationem, asperæ arteriæ asperitatem, vlcera
spiritus difficultatem, anhelationes, tussim ex
humoris influxu, ac destillatione ortum, & eos
qui difficulter glutinosa excreant, vt præfocari
videantur.

I.

℞. Cõseruę capil. Veneris
Hyssopi ana ℥ 1.
Loch de pulmone vulpis ℥ s.
Spec. diapenidij
Diaireos ana ʒ 1. s.
Syr. de prassio quantum sufficit ad excipiendum, fiat Loch.

I I.

℞. Loch de pino
De pulmo. vulpis
Sani & experti
De scilla. (ana ℥ 2.
Spec. diapenidij
Diatragacanthi ana ʒ s
Diaireos ʒ 1.
Trochis. becchi co
Succi glycyr. an. ʒ
Radicu enulæ ℈ 2.
Dracõtij ℈
Syr. de hyssopo, ve
de glycyrrhiza quant
sufficit, fiat eligma.

I I I.

℞. Conseruæ violarũ
Nenupharis
ana ℥ 1.
Loch de Papauer. ℥ s
Spec. diatragac. frig. ʒ
Sy viol. q. s. fiat eligma

De

De Rob, Cap. 9.

ROb eſt ſuccus fructuum, ignis calore inſpiſſatus, vt aſſeruari poſſit, & eo vti liceat, aut p ſe, aut cũ melle, aut aquis ſtillatitiis ſyruporum inſtar, & ita Rob doſis erit ab ℥ i. ad ℥ i. s. aquarum vero ab ℥ 2. vſque ad ℥ 3. in dupla proportione, vt infra in formulis patebit. Differt tamen Rob à ſyrupo, vel decocto: quod ſyrupus fiat ex medicamentorum ſimplicium decoctione, addito melle, vel ſaccharo. Rob vero ex herbarum ſuccis, igne, vt antea dictum, inſpiſſatis. Porro Rob in materia pituitoſa, & melãcholica fortioris operationis eſt, quam ſyrupus, vel decoctum. Quoniam in ſucco fortior operatio, quam in decoctione eſt. Siquidẽ ex decoctione partes ſubtiliores exhalãt, in ſucco vero remanent. In materia autem calida, ſyrupus & decoctum præſtantiora ſunt, quam Rob. E contra vero in gargariſmis magis laudatur Rob quam ſyrupus: quoniam fortioris eſt virtutis ad attrahendum, ſubtiliandum, &c. Cæterum cum Rob ſimiles cum ſyrupis virtutes obtineant, poterunt quoq; propter eaſdem intentiones, propter quas exhibentur ſyrupi, dari, & exhiberi, & eadem hora, & eodem tempore. Porro Rob etiam cum aliis medicamentis, cum ſimplicibus, tũ compoſitis exhiberi poterunt: vt in formulis videre licebit.

Rob à Syr° ut differat.

I. ℞.

I.

℞. Rob è Ribes
è Nucibus
Miuæ citonio-
rum añ. ℥ s.
Aq. Acetosæ
Plantaginis
Fragorũ añ. ℥ I.
Misce, & fiat potio.

I I.

℞. Rob è Ribes
Diamo-
ron añ. ℥ s.
Cõseruæ rosʃ. antic
Diaciton. simplici
Miuæ cotoneo-
rum añ. ℥ s.
Consolidæ maiori
Balaustiarum
Trochiscorũ è spo
dia
Trochisc. è terra si
gillata añ. ℥ 1
Cũ syrupo myrtin
q. s. ad mellis consi
stentiam, fiat Rob.

Apozemata.

De decoctis, Cap. 10.

DEcocta, Græcis apozemata, Latinis syrupi longi, & magistrales dicuntur, sunt potiones non ad syrupi consistentiam decoctæ, sed dilutæ. Fiunt ex folijs, floribus, radicibus, fructibus, seminibus, corticibus, lignis, interdum etiam succis. Coquuntur autem hæc ex aqua fontana, vel pluuia. Foliorum autem quantitas manipulos quinq; ad summũ: flores pugillos quatuor: radicum vncias tres, ad summum quinq;: seminum drachmas quatuor, aut sex non excedat. Aquæ mensura rarò libras duas, vel ad summum tres superet. Coquuntur autem omnia in olla vitreata

Dosis, Fol. Flor. Rad. Sem. Aquæ.

reata ad tertias, interdum ad dimidiæ partis
onſumptionem: poſtea colo transfunduntur,
adiecta interdum ſacchari conuenienti quanti-
ate, vt delicatius reddatur decoctum, & cum
oui albumine clarificatur: & ꝑ qualibet vna doſi
decocti ℥ 1. ſ, rupi conuenientis commiſcetur.
Adduntur etiam interdum decoctis medica-
menta purgãtia, vbi diligenter ad pondus pur-
gantium medicamentorum reſpiciendum eſt,
adiectis ſemper iis, quæ vim eorundem infre-
nant. Quibus autem membris medicamenta
proportionata eſſe debeant, locus affectus com-
modè oſtendet: ſic eorundem qualitatem tum
affectus ipſe, tum eius cauſa maximè indicabit.
Porrò aſſeruantur vix per ſeptimanam decocta.
Aſſumuntur autem inſtar ſyruporum, tempore Doſis
matutino, pondere duarum, aut trium, aut qua-
tuor vnciarum, pro varia ratione ætatis, comple-
xionis, &c. Vtimur autem his ad alterandum, Vsus.
præparandum, concoquendum, & purgandum
interdum, vt in ſequentibus formulis patebit.

De decoctis alterantibus, Cap. II.

DECOCTVM ALTERANS
bilem flauam.

℞. Rad. Cichorii ℥ 3. Endiuiæ
Fol. Lactucæ Portulacę añ. M. 1.
Sem.

Sem: Melonum	Sebeſten
Cucurbitæ	Iuiubarum
Cucumeris	Prunorum ana ʒ s
Citrul. ana ʒ 1.	Flor. Violarum
Paſſularum	Borra. ana P. 1

Fiat decoctio in menſuris duabus aquæ vſque ad conſumptionem tertiæ partis, de colatura accipe lib. 1. cui adde ſacchari lib. 5. Coquantur iterum deſpumando, & clarificando, fiatq; apozema pro quatuor aut quinq; doſibus, cui addatur ſyrupi violacei ℥ 4. vel ℥ 5.

DECOCTVM COMMVNE alterans pituitam

℞. Betonicæ	Petroſelini
Hyſſopi	Ruſci
Capill. Veneris	Aſparagi ana ʒ 6.
ana M. 1. s.	Sem. aniſi
Flor. Borraginis	Fœniculi
Bugl. ana P. 1.	Ameos ana ʒ 1.
Rad. Fœniculi	Paſſularum ℥ 1. s.
Apij	Ficuum N. 10.

Coquantur in lib. 2. aquæ, vſque ad conſumptionem tertiæ partis. Colaturæ adde mellis roſati colati q. ſ. fiatq; potio pro quinque doſibus.

APOZEMA COMMVNE MElancholiam alterans

℞. Fumiterræ	Scolopendriæ
Lupulorum	Endiuiæ

Scariolæ ana M.1. Prunorum N.10.
Rad.Polypodij Passularum ℥ 1.
Cichorij ana ℥ 1. s Cort.tamaricis
Sem.anisi Capparorum
Fœnicul. ana ʒ 2. ana ℥ s.
Fiat decoctio secundum artem Colaturæ ad-
de sacchari q.s.& fiat potio pro quinq; dosibus.

De decoctis alterantibus, & purgantibus simul bilem flauam,

Cap.12.

Decocta concoquentia & purgantia bilem flauam,

IN CAPITE.

℞. Fol.Lactucæ Sem. papaueris albi
Nenupharis ʒ 3. vel ʒ 4.
ana M.2. Passularum ℥ 1.
℞. Flor.Violarum Prunorum N.9.
Rosar.ana P.2.
Coquantur in sufficienti quantitate aquæ vs-
que ad consumptionem tertiæ partis, de colatu-
ra ℞.℥ 4.quibus infunde
Rhabarbari electi ʒ 2.
Spicæ ℈ 2.
Relinquantur per noctem, mane coletur, &
exprimatur fortiter, cui adde

Electua-

Electuar. de succo
ros. ʒ 2.
Syr. viol. lax. ℥ 1.
Misce, & fiat potio.

IN PECTORE.

℞. Fol. Tussilaginis
Lact. añ. M. 2. s.
Flor. Violarum
Borrag. añ. P. 2.
Sebesten
Iuiubarum añ. ℥ 1
Passularum ℥ s.
Glycyrrhizæ ʒ 1.
Coquantur secundum artem, De colatura
℞. ℥ 4. quibus adde
Mannæ electæ ℥ 1.
Diaprunis soluti-
ui ʒ 2. s. vel 3.
Infusionis viol. ℥ 1
Misce, & fiat potio.

IN VENTRICVLO.

℞. Lactucæ M. 1.
Flor. Violarum
Borra. añ. P. 1.
Sem. Portulacæ
Scariolæ
Cucur. añ. ʒ 1
Prunorum
Passularum añ. ℥ s.
Myrobalanorum
citrinorum ʒ s.
Coquantur s. a. & fiat potio pro duabus dosibus, cui adde,
Cassiæ recentis ℥ 2.
Elect. ros. Mes. ʒ 3.
Syrup. ros. lax. ℥ 2.
Misce, & fiat potio.

IN HEPATE.

℞. Rad. cichorij ℥ 2.
Fol. Endiuiæ
Sonchi añ. M. 1. s.
Flor. cichorij P. 2.
Sem. endiuiæ
Scariolæ
Lactucæ ana
ʒ 1. s.
Tamarindorũ ℥ 1.
Passularum ℥ s.
Rhabar. electi ʒ 6.
Spicæ Indicæ ʒ 1.

Co-

Coquantur s.a. & fiat pōtio pro duabus dosibus, cui adde

Diapruni leniti-ui ℥ 1. | Syrupi de cichorio cū Rhabar. ℥ 1.

Misce, fiatq; potio, pro duabus matutinis.

IN SPLENE.

Fol. Endiuiæ | Sem. endiuiæ ʒ 1.
Cacuminum lupulorū añ. M. 1. | Cor. tamaricis ʒ 1. s
| Passularum ℥ s.
| Rhabarb. electi ℥ s.
Flo. Borraginis | Spicæ Indicæ ʒ 1.
Buglos. añ. P. 1.

Decoquantur s.a. & fiat potio pro vna dosi, cui adde Syrupi ros. lax. ℥ 1.

IN MATRICE.

Fol. endiuiæ | Nenupharis. añ. P. 1. s.
Nenupharis. añ. M. 1. s. | Passularum. ℥ 1.
Flor. borraginis

Decoquantur s.a. & fiat potio pro duabus dosibus, cui adde

Mannæ electæ ℥ 2. | Syrupi violati lax. ℥ 2.
Electuar. de succo ros. ℥ s. | Misce, & fiat potio.

IN IVNCTVRIS.

Fol. Lactucæ | Semē endiuiæ ʒ s.
Endiuiæ añ. M. 1. s. | Vuarum passarum ℥ s.
Flor. Violarum P. 3.

Decoquantur ſ.a. De colatura accipe ℥ 4. quibus adde

Diacatholiconis ℥ 5.	Meſ. ℥ 3.
Electuarij ſucci roſ.	Syrupi roſ. lax. ℥ 1.
	Miſce.

De decoctis alterantibus, & purgantibus pituitam, Cap. 13.

APozemata concoquentia & purgantia pituitam,

IN CAPITE.

℞. Rad. Fœniculi ℥ 1.	Paſſularum ℥ 6.
Betonicæ	Myrob. chebulorum ℥ s.
Maioranæ ana M. 1	
Flor. anthos	Agarici optimi ℥ 6
De ſtœchade ana P. 1.	Zingiberis
	Salis gemmæ
Sem. fœniculi ℥ 1. s	ana ℥ 1.

Coquantur ſ.a. & fiat potio pro duabus doſibus, cui adde Syrupi de betonica ℥ 2.

IN PECTORE.

℞. Rad. Ireos	Fol. Betonicæ
Enulæ	Hyſſopi
Glycyrrizæ	Marrubij
ana ℥ 2.	ana M. 1
	Flor.

Flor. Scabiosæ	Dactylor. ana ℥ s.
Betonicæ	Turpeti ℥ 2.
Borrag. ana P. 1.	Agarici ℥ s.
Sem. vrticæ ʒ 3.	Zingiberis
Passularum	Salis gemmæ
Ficuum	ana ℥ 1. s.

Fiat decoctio f.a. pro duab⁹ dosibus, cui adde

Diaphœniconis ℥ s.	Syr. de hyssopo ℥ 2.
	Misce, & fiat potio.

IN VENTRICVLO.

Rad. Fœniculi	Sem. Fœniculi
Petrose. ana ʒ 6	Anisi ana ʒ 1.
Fol. Menthæ M. 2.	Passularum ℥ s.
Flor. Rorismarini	Agarici ℥ s.
Borra. ana P. 1.	Zingiberis ʒ 1.

Decoquantur f.a. & fiat potio pro duabus dosibus, cui adde

Electuarij Indi	Syrupi de mentha ℥ 2.
Diaphœniconis ana ʒ 2.	Misce, & fiat potio pro duabus vicibus

IN HEPATE.

Rad. Petroselini	Asparagi
Apij	Rusci ana ʒ 2.
Fœniculi	

Fol. Origani
Hyssopi
Eupatorij. añ. M. 1. s.
Flor. Borraginis
Origani añ. P. 1.
Semen anisi
Petroselini añ. ʒ 1.
Passularum ʒ 5.
Agarici ʒ ß. v.
Salis gemmæ
Zingiberis añ. ʒ 1.

Decoquantur s.a. & fiat potio pro duabus dosibus, cui adde

Diaphœniconis ʒ s.
Syrupi de eupatorio ʒ 2.

IN SPLENE.

℞. Rad. Asparagi
Cichorij añ. ʒ s.
Fol. Calaminthi
Asari
Eupatorij añ. M. 1.
Flor. buglossæ
Borraginis añ. P. 1.
Sem. anisi
Carui añ. ʒ 1.
Cort. tamaricis
Capparorũ añ. M. s
Turpeti ʒ 6.
Zingiberis ʒ 2.

Fiat potio pro duabus dosibus, cui adde syrupi de calamintha ʒ 1.

IN RENIBVS ET VESICA.

℞. Rad. quinq; communium
Pentaphylli añ. ʒ 2.
Flor. borraginis
Cicerum rub. añ. P. 1
Baccarum iuniperi ʒ 2.
Ficuum N. 10

Decoquantur s.a. De colatura accipe vncias 4. quibus infunde per noctem

Agari-

Agarici ʒ 2.
Zingiberis ℈ 1. s.
Mane exprimantur, addaturq;
Benedictæ laxatiuæ ʒ iiij. s
Syrupi de duabus rad. ʒ 1.
Misce, fiatq; potio.

IN MATRICE.

℞. Arthemisiæ
Pulegij
Sabinæ
Melissæ
Rad. Apij añ. M. s.
Asparagi
Rubiæ tinctorũ añ. ʒ s.
Sem. petroselini
Anisi añ. ʒ 1.
Baccarum lauri ʒ 1.
Agarici
Turpeti añ. ʒ 3. vel 4.
Zingiberis ʒ 2.

Decoquantur s.a. & fiat potio pro duabus vicibus, cui addantur syrupi de arthemisia ʒ 2.

IN IVNCTVRIS.

℞. Rad. Fœniculi
Ireos
Cichorij
Asparagi añ. ʒ 2.
Fol. Betonicæ
Hyssopi
Menthæ
Eupatorij añ. M. s.
Flor. anthos
Borraginis añ. P. 1.
Sem. Fœniculi
Anisi añ. ʒ 1.
Passularum ʒ 1.
Turpeti
Agarici añ. ʒ 2. s.
Zingiberis
Salis gemmæ añ. ʒ 1. s.
Cinnamommi ʒ 1.

Decoquantur s.a. fiatq; potio pro duabus dosibus, cui adde

Diacatholiconis ℥ 1.	Oxymellis ℥ 2.
Benedictæ lax. ʒ 5.	Misce, & fiat potio pro duabus matutinis.

De decoctis alterantibus & purgantibus melancholiam, Cap. 14.

Decocta concoquentia & purgantia atrã bile

IN CAPITE.

℞. Lupulorum	Borraginis
Fumiterræ	ana P. 1.
ana M. 1 s.	Prunorum N. 10.
Rad. Buglossæ ℥ 1.	Passularum ℥ s.
Flor. anthos	Fol. senæ ℥ 1. s.
Buglossæ	Zingiberis ʒ 2.

Decoquantur s.a. & fiat potio pro duabus dosibus, cui adde

Syrupi de pomis ℥ 2.

IN PECTORE.

℞. Fol. Melissæ	Borraginis
Rosmarini	ana P. 1.
Buglossæ	Passularum ℥ s.
ana M. 1.	Glycyrrhizę ʒ 1.
Flor. Violarum	Ficuum N. 6.
Melissæ	Senæ ℥ 1. s.
	Zingiberis ʒ 2.

Co-

Coquantur ſ.a.& fiat potio pro duabus vicibus, cui adde Syrupi violacei ℥ 2.

IN HEPATE.

℞. Rad. cichorij ℥.s.
Polypodij ʒ 2
Fol. Aſari
Fumiterræ
Lupulorum
ana M.1
Flor.borraginis
Bugloſſæ
ana P.1.
Vuarũ paſſarũ ʒ 6.
Myrobal.Ind.℥ s.
Fol.ſenæ ℥ 1.s.
Zingiberis ʒ 2.

Coquãtur ſ.a.fiatq; potio pro tribus doſibus, cui adde
Confect. Ha.℥ 1.
Syrupi de fumoterræ ℥ 3.
Miſce.

IN LIENE.

℞. Rad.Bugloſſæ
Polypodij
ana ʒ 3.
Fol.Thymi
Scolopendriæ
Cuſcuthæ
Epithymi
ana M. 1.
Cort.tamar.P.1.
Cappar.ʒ1.s.
Sem.aniſi ʒ 2.
Senæ ℥ 1.
Zingiberis ʒ 2.

Fiat decoctio ſ.a. & fiat potio pro duob. hauſtis,cui adde Cõfectionis Hamech ℥ s.Syrupi de epithymo ℥ 1.s.

IN TOTO.

℞. Fumiterræ
Scolopendriæ
Lupulorum
Epithymi ana M.1.

Flor. borraginis
Buglossæ
Melissæ
añ. P. 1.
Rad. polipodij
Buglossæ
Cichorij
Fœniculi
ana ℥ s.
Myrob. Ind. ℥ s.
Passularum ℥ 6.
Semen anisi
Fœniculi
ana ℥ 1.
Senæ Orientalis
℥ 1. s.
Zingiberis ʒ 2.

Concoquantur s. a. & fiat potio pro tribus dosibus cui adde

Diacatholiconis
℥ 1.
Confect. Hamech
ʒ 6.
Mannæ electæ ℥ 2.
Syrupi de fumoterræ ℥ 3.
Misce, & fiat potio.

De decoctis alterantibus, & purgantibus humores mixtos, Cap. 15.

BILEM ET PITVITAM.

℞ Rad. cichorij
Fœniculi
ana ℥ s.
Ediuiæ
Capill. Veneris
ana M 1.
Flor. Violarum
Borraginis
ana. P. 1.
Sem. anisi
Fœniculi
Endiuiæ
Cucurbitæ
ana ʒ s.
Passularum ʒ 6.
Tamarindorum ℥ 1.
Rhabar-

Rhabarbari electi | Zingiberis ʒ 1. s.
Agarici opt. añ. ʒ 3. | Salis gemmæ ʒ 1.
Spicæ Indicæ ʒ 1.

Coquantur s.a. & fiat potio pro duobus haustis, cui adde

Diacatholiconis ℥ 1 | Syrupi rosſ. lax.
Diaphœniconis | ℥ 2.
Elect. de succo rosſ. | Misce.
ana ʒ 2.

BILEM FLAVAM ET ATRAM.

℞. Lupulorum | Sem. endiuiæ
Fumiterræ | Anisi añ. ʒ 1.
Endiuiæ ana M. 1. | Passularum
Rad. cichorij | Sebesten ana ℥ s.
Polypodij | Rhabarbari electi
ana ℥ s. | ℥ s.
Flor. Violarum | Fol. senæ ʒ 10.
Borraginis | Spicæ Indicæ ʒ 1.
ana P. I. | Zingiberis ʒ 1. s.

Decoquantur s. a. & fiat potio pro duabus vibus, cui adde

Diasenæ ℥ 1. | Syrupi rosſ. lax.
Elect. ſucci rosſ. | Syrupi de fumoter-
Mes. | ræ ana ℥ 1.
Confect. Ha añ ʒ 2 | Misce.

ATRAM BILEM ET PITVITAM.

℞. Rad. Apij | Buglossæ ℥ s.
Fœniculi | Polypodij ʒ 2.

 Beto-

Betonicæ
Capill. Ven.
Epithymi ana M. 1.
Flor. borraginis
Buglossæ
Anthos ana P. 1
Sem. anisi
Fœnic. ana ʒ
Cort. tamaricis. ʒ
Passularum ℥ 1.
Fol. senæ ℥ 1. s
Agarici ʒ 6
Zingiberis ʒ 2.
Salis gemmæ ʒ 1.

Coquantur s. a. & fiat potio pro tribus dosib
cui adde

Diacatholicon. ℥ 1.
Benedictæ lax.
Confect. Hamech
ana ʒ 3
Syr. de Epithy. ℥ 2
Oxymellis comp.
℥ 1.
Misce.

BILEM, PITVITAM, ET
atram bilem.

℞. Capill. Veneris
Lupulorum
Betonicæ
Endiuiæ ana M. s.
Rad. Fœniculi
Cichorij
Polypod an. ʒ 3
Glycyr. ʒ 3.
Flor. Borraginis
Buglossæ
Viol. ana P. 1.
Viol. ana P. 1. Sem. ani
Fœniculi
Endiuiæ an. ʒ
Prunor. Dam. N. 6.
Passularum ʒ 6.
Senæ orient. ℥ 1. s.
Rhabar. electi ʒ 5.
Agarici optimi ℥ s
Spicæ Indicæ ʒ 1.
Salis gemmæ ℈ 2.
Zingiberis ʒ 2.

Decoquantur s. a. fiatq; potio pro tribus dosi
bus, cui addantur

Man-

Mannæ electæ
Syrupi rof.lax.
ana ℥ 1.s.
Aquæ cinnamomi
distillatæ ℥ 1.
Misce pro tribus matutinis.

DECOCTVM PVRGANS OMNES *humores*.

℞ Turpeti ℥ s.
Polypodij ʒ 2.
Hermodactylorũ
Rhabarbari aã. ʒ 2
Fol. senæ ʒ 10.
Zingiberis ℈ 2.
Cinnamomi
Anisi ana ℈ 1.

Concisa coquantur in libra vna & semis aquæ vsq; ad tertiæ partis consumptionem, coletur: & de colatura dentur ℥ 3. tempore matutino, addendo syrupi rof.lax. ℥ 1.

De infusionibus, Cap. 16.

INfusio, siue dilutum est maceratio medicamẽtorum purgantium in liquore aliquo appropriato per horas aliquot certas. Magnatibus & delicatioribus hominibus exhibentur. Quod ad compositionem horum attinet, primùm necesse est, vt purgantiũ medicamentorũ pondus rectè teneamus: deinde vt semper purgãtibus misceantur, q̃ vehementiã eorũ corrigere possunt, vt in sequentib⁹ formulis patebit. Vtplurimũ aũt 12. horas, nõnũq̃ per integrũ diẽ, vt prõptius, & vačtius tenuiores partes in se colligãt, macerãtur: dein-

deinde colantur & exprimantur quibus, deniq; syrupi, vt suauior reddatur potio, commiscentur. Porrò qualitas medicamentorum pro humorũ præternaturam in corpore redundantium, ratione variatur. Quantitas verò seu dosis, ex quarto libro petenda. Sumuntur autem diluta calidè tempore matutino, & stomacho vacuo, sicuti syrupi, & apozemata ab ℥ 3. vsque ad ℥ 4. vel 5.

I.

INFVSIO PVRGANS BILEM.

℞. Rhabarbari electi ʒ 6.
Spicæ Indicæ ʒ 2.

Cõcidantur minutim, & macerentur per noctem, in aquis stillatitijs, endiuiæ, hepaticæ, & borraginis ana ℥ 1.s. Deinde linteolo exprimantur validè, & colentur: expressioni adde syrupi rosſ. lax. ℥ 1. fiatq; potio.

II.

PVRGANS PITVITAM in capite.

℞. Agarici optimi ʒ 3.
Zingiberis
Salis gemmæ ana ʒ s.
Macerentur per horas 12. in
Aquis Saluiæ
Betonicæ ana ℥ 1.s.
Exprimantur, & fiat potio, cui adde Syrupi de stœchade ℥ 1.

III.

III.

PVRGANS MELANCHOLIAM.

℞. Fol. senæ ʒ 6.
Zingiberis ℈ 2.

Macerentur in decocti florum & fructuũ ℥ 4. diu noctuq; , postea fortiter exprimantur addaturq; syrupi de fumoterræ ℥ 1.

IIII.

PVRGANS BILEM ET Pituitam.

℞. Rhabarbari electi ℥ s.
Agarici optimi ʒ 1. s.
Spicæ Indicæ ʒ 1.
Salis gemmæ ℈ 1.

Concidantur singula minutatim, & macerentur in aquis stillatitijs, endiuiæ, & borraginis ana ℥ 1. s. Durent in his horas duodecim, deinde linteolo mundo exprimantur validè, & colẽtur, fiatq; potio, cui addatur syrupi rof. lax. ℥ 1.

De potionibus purgantibus in substantia sumptis, Cap. 18.

Porrò circa medicinas solutiuas, quæ in potionibus sumũtur, quatuor obseruanda veniunt. Primum est, vt iuxta omnium ferè Medicorum sententiam, in qualibet medicina solutiua, aliquid miscendum curemus, quod cor con Cautelæ. 1.

fortare

fortare poſſit. Alterum eſt, quod medicina ſolutiua proprietatem habere debeat cum illo mẽbro, quod euacuandum eſt: vt ſi caput ſit purgandum, addenda aqua betonicæ vel ſaluiæ eſt, vel flores ſtœchados, vel id genus alia. Tertium, quòd inter ſoluentes medicinas, quædam leniendo, quædam attrahendo, vt in ſequentibus duobus capitibus videre licet, educant. Quartũ ꝙ in medicinæ compoſitione ſemper addẽdum ſit ſuum lenitiuum. Quoniam violentas ſolutiuorum virtutes ad ſecuritatem perducit. Doſis verò lenitiui eſt à ℥ 3. vſque ad ℥ 5. vel 6. Solutiuorum autem à ʒ 2. vſque ad ʒ 3. s. vt in ſequentibus formulis patebit.

I.

℞. Diacatholiconis ℥ 5.
Electuarij de ſuc. roſ. ℥ ß.

Miſce & cum decoctione florum & fructuum in aqua endiuiæ facta, fiat potus, cui adde ſyrupi violacei ℥ 1.

Hic vides lenitiui ℥ 5. ſolutiui verò ℥ 3. s. & dirigitur virtus eius ad hepar, & cor confortat mediante decoctione facta in aquis proprijs.

II.

℞. Mannæ electæ, vel Caſſiæ ℥ 6.
Elect. de ſucco roſ. ℥ 3. s.

Cum decoctione florum & fructuum fiat potus, cui adde ſyrupi roſ. lax. ℥ j.

III. ℞.

Ad pituitá.

III.

℞. Diacatholiconis ℥ 5.
Diaphœniconis ℥ 2.
Electuarij Indi.℥ 1.s.

Misce, & cum decoctione florum & fructuũ aquis buglossæ, & fœniculi facta fiat potio, ui adde Mellis rof.col. ℥ 1.

Ad Mel.^cam

IV.

℞. Diasenæ ℥ 5.
Confect.Hamech ℥ 2.
Diasenæ Nicolai ℥ 1. s.

Misce,& cum decoctione florum & fructuum 1 aqua buglossæ,& scolopendriæ facta, fiat po-is, cui adde syrupi violacei ℥.1.

V.

℞. Diicatholiconis ℥ 5.
Elect. de succo rof. ℥ 2.
Diaphœniconis ℥ 1.s.

Misce, & cum aqua endiuiæ &borraginis ana ℥ 1.s.fiat potio,cui adde Syrupi rof.lax.℥ 1.

VI.

℞ Rhabarbari electi ℥ 2.
Spicæ Indicæ ℥ 1.s.

Pulnerizentur subtiliter,quibus adde
Cassiæ ℥ 5.
Elect. de succo rof.
Diaphœniconis ana ℈ 2.

Cum

Cum decoctioneflorum fructuum fiat potic
cui adde syrupi violati lax. ℥ 1.

De Medicinis lenientibus,

Cap. 19.

QVæ leniendo humores educunt, alunt, leu
ter mouent, atq; sine tumultu exonerant
qualia sunt Diaprunis lenitiua, Diacatholicum
Diasena, compositio è Manna, è Cassia, & simi
lia: quorum dosis à ʒ 5. vsque ad ℥ 1. Exhibentu
autem vel in forma boli, vel cum decoctione a
liqua, vel aquis destillatis, additis solutiuis (v
antea diximus) tempore matutino, &c.

De medicamentis solutiuis,

Cap. 20.

QVæ attrahendo purgant medicamenta, ca-
thartica & solutiua nuncupantur: Hæc va-
lenter purgant. Proinde absque lenitiuo aliquo
addito, sumi non debent. Quomodo autem, &
qua dosi commisceantur, suprà capite 18. abun-
dà ostendimus. Sunt autem medicamenta solu-
tiua, præsertim bilem purgantia, quibus ferè ho
die vtuntur practicantes,

Electuarium de succo rosarum
Electuarium succi rosar. Mesuæ.

Electu-

Electuarium de Psyllio.
Diaprunis solutiua.
Diarob cum rhabarbaro, &c.

CATHARTICA PHLEGMA *purgantia.*

Diaphœnicum.
Electuarium Indum.
Electuarium Elescoph.
Diarob cum turbith.

CATHARTICA BILEM ATRAM *purgantia.*

Confectio Hamech.
Diasena Nicolai, &c.

De potionibus purgantibus partim ab infusis, partim à substantia factis,

Cap. 21.

NOn rarò etiam vtuntur Medici cõmuniter practicantes, potionibus, quibus partim in induntur medicamenta purgantia, partim to- substantia ponuntur, & ita bibuntur: vt sequẽ bus formulis perspicuè videre licebit.

℞. Rhabarbari electi ʒ 2.
Spicæ Indicæ ℈ s.

Incidantur minutim, terantur, & infundan- lantur per horas septem in sufficiente quan- titate

titate vini odoriferi, tempore hyemali, in aqua endiuiæ æstate: deinde fiat expressio fortis, cui adde, vel in ea dissolue

Cassiæ recent. extractæ, vel Man. ʒ 5.
Electuarium de succo rosarum ʒ 2.
Electuarium psyllij ʒ 1.

Misce, & cum decoctione florum & fructuum in aqua buglossæ, & endiuiæ facta, fiat potio, cui adde syrupi rosl. lax. ℥ 1.

II.

℞. Myrobalanorum citrinorum ʒ 3.
Spicæ Indicæ
Sem. anisi ana ℈ s.

Trita in decoctionis passularum ℥ 3. per diem integrum macerentur: deinde fortiter exprimātur, addaturq; Elect. de succo rosarum

Diaprunis solutiuæ ana ʒ 1. s.
Mannæ ʒ 6.
Syrupi violati ℥ 1.

III.

Ad Pituita.

℞. Turpeti ʒ 1 s.
Zingiberis ℈ 1.

Trita macerentur horis duodecim in vini odorati ℥ 3. deinde exprimantur, addaturq;

Elect. Ind. ʒ 3.
Mellis ros. col. ℥ 1.

IV.

IV.

℞. Agarici electi ʒ 2.
Zingiberis ℈ 1.
Salis gemmæ ℈ s.
Trita macerentur horis duodecim in
Vini odoriferi ℥ 1.
Aquæ fœniculi ℥ 2.
Exprimantur, addanturq́;
Elect. Ind. ʒ 3.
Oxymellis scillitici ℥ 1.
Misce, & fiat potio.

V.

℞. Rhabarbari electi ʒ 2. Ad bilem et pituitam.
Agarici trochiscati ʒ 1.
Spicæ Indicæ ℈ 1.
Zingiberis ℈ s.
Concisa, macerentur horis octo in
Aqua endiuiæ ℥ 2.
Fœniculi ℥ 1.
Vini optimi ℥ 1.
Exprimantur probè, addanturq́;
Mannæ electæ ʒ 6.
Electuarium de succo rosarum ʒ 1. s.
Diaphœniconis ʒ 2.
Syrupi ros. lax. ℥ 1.
Misce, & fiat potus.

VI.

℞. Fol. senæ ʒ 3. Ad om[nes] humores.

Rhabarbari electi ʒ 2.
Agarici optimi ʒ 1.
Spicæ Indicæ ℈ 1.
Zingiberis ℈ s.

Concidantur ſingula minutatim, & macerentur in decoctionis paſſularum ℥ 4. per horas duodecim, deinde exprimantur probè, addaturque Rhabarbari albi, ſiue rad. mechoacæ ʒ s. ſyrupi roſ. lax. ℥ 1.

De bolo purgatorio, Cap. 22.

BOlus eſt fruſtulum medicamentorum purgantium, eſui aptum, quantum ſcilicet bucca commodè capere poteſt. Formatur autem ex lenitiuis, & ſolutiuis: interdum ex ſimplicibus tantùm medicamentis, cum ſuis correctiuis, atque ſyrupo, vel alio quodam liquore excipiuntur, & in formam boli digerũtur, vt formulis ſequentibus patebit. Porrò qualitas purgantium medicamentorum ab humore peccante deſumẽda erit. Quãtitas verò augeri minuiq; poterit iuxta ægrotantis vires, & medicinæ, quæ exhibẽtur; ita tamen, vt vnciam vnam nunquam excedat. Nam vniuerſa, vna vice deuoranda erit. Quarũ verò partium proprietatem medicamenta habere debeant, ipſe locus affectus commodè demõſtrabit. Tempus autem aſſumendi matutinũ eſt.

I.

℞. Caſſiæ recenter extractæ ℥ 6.
Electuarij de ſucco roſarum ℥ 3.
Miſce, & cum ſaccharo fiat bolus, auro coopertus.

II.

℞. Caſſiæ nouiter tractæ ℥ 1.
Diagridij gr. 3.
Miſce & cum ſaccharo fiat bolus.

III.

℞. Diaprunis lenit. vel Diacathol. ℥ 5.
Diaphœniconis ℥ 3.
Miſce & cum ſaccharo fiat bolus.

IV.

℞. Turpeti ʒ 1.
Zingiberis
Maſticis ana ℈ s.
Cum melle roſaceo quantum ſufficit, fingatur bolus.

V.

℞. Conſeruæ violarum ʒ s.
Pul. rad. mechoacæ ℥ 1.
Cum ſyrupo roſ. lax. formetur bolus.

VI.

℞. Rhabar. albi, ſiue rad. mechoacę ℈ 2.
Fol. ſenæ, tritorum ℈ 1.
Zingiberis ℈ s.
Cum ſyrupo violaceo fiat bolus.

VII.

℞. Cassiæ recenter extractæ ℥ 6.
Confectionis Hamech ℥ 2.
Misce, & cum saccharo fingatur buccea, auro cooperta.

VIII.

℞. Conseruæ rosſ. ℥ s.
Florum Antimonij gr. 3. vel 5.
Misce, & cum saccharo fingatur buccellus, auro vel saccharo aspersus.

De Pilulis, siue Catapotijs, Cap. 23.

PIlulæ Græcis Catapotia à paruæ pilæ figura, medicamentum est, quod deglutiendo sumitur, ad fallendam medicamenti insuauitatem inuentum. Porrò rarò vnius generis catapotijs vtimur, sed varijs, potissimum autem tribus inter se commixtis, additis, quæ vehementiam illorum augere queant, vt est diagridium, agaricus trochiscatus, & eius generis alia, cum syrupo aliquo vel aqua stillatitia in catapotiorum formā coactis, vt insequētibus formulis patebit. Quôs verò & quales humores educere debeant, ipsa morbi causa indicabit. Ad eundem quoq; modū quibus cum partibus correspondere oporteat, ipse locus affectus demonstrabit. Modus tamen exhibi-

exhibitionis communiter drachma vna est plus minúsue, iuxta materiam simplicem, ex quibus conficiuntur; & virtutem ægroti, itemq; magnitudinem morbi. Fiunt autem pilulæ 5. vel plures vel pauciores pro Medici iudicio. Quæ maiori forma parantur pilulæ, vt sunt capitales, tribus aut quatuor horis à leuiori cœna, vel media nocte, vel post primum somnum assumuntur. Minores & leues, vt pestilentiales, & alephanginæ, hora vna, vel duabus ante cibum commodè exhiberi possunt. Mediocres verò matutinis horis in vsum veniunt. Quoniam autem non masticatę deuorandæ sunt, ob ingratum saporem, tectorio aliquo indigent. Qua in re saccharo, aut cinnamomi puluere, aut auri folijs vtimur. Pomorũ coctorum pulpa inuolui tutò possunt, vt & pane azymo vino molliter perfuso.

De pilulis purgantibus bilem flauam, Cap. 24.

Pilulæ purgantes bilem flauam à

CAPITE.

Pilulæ aureæ, Mes.

Sine quibus. Nic.

Arabicæ.

Assaieret

Lucis, &c.

Exempli gratia.

℞. Pilularum Aurearum
Arabicarum
Sine quib. esse nolo añ. ℈ j.
Cum syrupo rosarum lax. fiant pilulæ N. 7. auro coopertæ.

AB HEPATE.

Pilulæ de Rhabarbaro.

Exempl.

℞. Pilularum de rhabarbaro ℈ 2.
Aggregatiuarum ℈ 1.
Diagridij gr. 3.
Cum syrupo de endiuia fiant pilulæ N. 7. auro obductæ.

De pilulis purgantibus pituitam,

Cap. 25.

Pilulæ pituitam purgantes, à

CAPITE.

Pilulæ Cochiæ.
Hieræ cum agarico.
De Colocynthide.
Alhandal.
Ex sex rebus. De octo rebus.

Exempl.

℞. Pil. Cochiarum ℈ 2.
Hieræ cum agarico ℈ 1.

Cum sy-

Cum syrupo de betonica fiant pil. N. 5.
Puluere cinnamomi aspersæ.

A PECTORE.

Pilulæ de agarico.
Hieræ cum agarico.
Bechicæ, &c.

A STOMACHO.

Pilulæ Alephanginæ
Stomachicæ.
Mastichinæ.
Ex turbith.
Pestilentiales.

I.

℞. Pilularum alephanginarum.
Aggregatiuarum.
De Hiera S. ana ℈ 1.
Aloes optimæ ℈ s.
Cum aqua fœniculi fingantur pil. N. 13.

II.

℞. Pilul. de agarico
Stomachicarum ana ʒ s.
Agarici trochiscati ℈ s.
Diagrid j gr. 2.
Cum aqua absynthij fiant pilulæ N. 9.

A IVNCTVRIS.

Pilulæ de Hermodactylis.
Arthriticæ
Fœtidæ

De Sagapeno.
De Sarcocolla.
Benedictæ.
De Nitro,&c.

De pilulis melancholiam purgantibus, Cap.26.

Pilulæ atram bilem purgantes,ab hepate liene,

Pilulæ Indæ
Ex fumoterræ
De lapide Armeno.
De lapide lazuli,&c.

Exempla.

I.

℞. Pilul.de fumoterræ
Indarum ana ℈ 1.s.
Cum syrupo de epithimo,formentur pilulæ N.9.auro obductæ.

II.

℞. Pil.de lapide armeno ℈ 2.
De fumoterræ ℈ 1.
Diagridij gr.3.
Cum syrupo de fumoterræ fiant pilul N.7.auro coopertæ.

D

De Clysteribus, Cap. 27.

Clyster vel clysterium, à Græco verbo κλύσειν, quod est abluere: quibusdam enæma vocatur, ab ἐνίημι, quod illis inijcio significat. Componuntur autem ex iusculo, vel decocto, medicamentis purgantibus, oleis, & sale. Interdum etiã mel, aut saccharũ, aut vitelli ouorum, aut butyrum, aliaq; eius generis adijciuntur. Deocctũ autem iuxta morbi diuersitatem variari solet. Nũc enim ex ijs, quæ abstergendi, aut obstructiones liberandi, aut astringendi, aut glutinandi facultatem obtinent, paratur. Medicamentorum purgantium vis à morbi causa, siue ipso humore peccante, probè desumitur. Sunt autem vel simplicia, vel composita. Prioris generis sunt turbith, colocynthis, agaricus, sal gemmæ, &c. Composita sunt, Diaphœnicum, Hiera picra, Hiera logodium, electuarium elescoph, electuarium de baccis lauri, Benedicta laxatiua, Elect. Indum, &c. Porrò decocti vel iuris dosis cõmunis est libra magna ex parte, vna plus minúsue pro corporis magnitudine, ventris plenitudine, morbi natura, & ætatis ratione. Oleorũ verò ℥ 3. Pinguedinũ, mellis, butyri, facchari ab ℥ s. vsq; ad ℥ 1. Medicamẽtorũ purgãtiũ, & quidẽ simpliciũ à drachmis duab⁹ ad ʒ 3. cõpositorũ aũt ad ℥ 1. vel ℥ 1. s. pl⁹ minusué pro viriũ ratiõe, & morbi vehementia.

hementia. In febribus enim, & debilibus, se-
nibus, conualeſcentibus, & inteſtinorum mor-
cationibus, minorem doſim præſcribimus: è cō-
trà in apoplecticis: lethargicis, coxendicū dolo-
ribus, & in ijs, qui exitiale venenum hauſerunt
maiorem doſim imperamus. Vitelli ouorū ma-
xima ex parte, duo aut tres. Salis communis à ʒ
1. vſq; ad ʒ 3. plus minúſue prout facultatē ex-
cretricem proritare neceſſe eſt. Cæterùm in mo-
tario omnia diligenter permiſceēda ſunt, & ſi q.
craſſi, aut terreni in fundo reſederit, abijciendū
reliquum autem moderatè calidum per veſicam
vel ſyringam duabus, vel tribus horis ante cibi
inijciendum. Detinendi verò tempus non vnum
idemq; eſt: ſed pro eorundem diuerſitate varia-
tur. Quibus enim abluendi & extergendi vis in-
eſt, hi ſupra horæ dimidium in corpore haud re-
tineātur. Dolores mitigantes longiori tempore
detineri debent. Omniū longiſſimo, quibus glu-
tinandi eſt facultas. Quibus purgandi vis ineſt,
ſua ſponte erumpere ſolent. Quod ſi tamen diu-
tius in corpore cunctantur, glandem ſupponere
conuenit, vt facultas expultrix excitetur noxiaq;
tandem expellantur.

De cly-

De clysteribus alterantibus, Cap. 28.

Clyster leniens

℞. Maluę. Bismaluæ
Parietariæ. Atriplicis ana M. 1.
Sem. lini. Fœnigræci ana P. 1.

Decoquantur in sufficienti quantitate aquæ ad consumptionem tertiæ partis, fiat colatura, e qua accipe lib. 1. cui adde

Sacchari rubri ℥ 3.
Olei communis ℥ 3.
Salis ʒ 1.

Misce & fiat clyster.

II.

℞. Maluæ
Altheæ
Violariæ
Mercurialis
Hordei ana M s.

Fiat decoctio in sufficienti quantitate aquæ ad consumptionem tertiæ partis, fiat colatura, e qua accipe lib. 1. cui adde

Cassiæ recent. extractæ
Sacchar. rub. añ. ℥ 1. s. Olei violacei ℥ 3.

Misce & fiat clyster.

III.

℞. Iusculi caponis lib. 1.

Vitell.

Vitell ouorum N.2.
Mellis rof.col.℥ 1.Olei cõmunis ℥ 3
Commiſceantur ſingula,fiatq; clyſ

IV.

℞. Decocti hordei lib.1.
Vitell.ouorum N.2.
Sacchari rubri ℥ 1.
Mellis roſ.℥ 1.
Olei communis ℥ 3.
Commiſtis omnibus fiat enæma.

EMOLLIENS ET LENI-
ens,in colica.

V.

℞. Olei communis ℥ 5.
Anethini
Chamomelini ana ℥ 2.s.
Miſce & fiat clyſter.

LAVATIVVS.

VI.

℞. Betæ
Braſſicæ
Altheæ ana M 1.s.
Hordei M.1.

Decoquantur in aqua vel leui lixiuio ad terti partis conſumptionem,fiat colatura,de qua ac cipe lib.1.cui adde
Vitell.ouorum N.1.
Mellis roſ.col.℥ 1.

Saſſ

Salis ℥ 3.
Misce & fiat clyster.

ASTRINGENS, IN DYsenteria.

VII.

℞. Rosarum rubrarum
Balaustij
Hordei torrefacti
Baccarum myrthi ana M. s.

Contundenda bulliant in sufficienti quantitate aquæ cum capite castrati, donec caput sit coctum, fiatq; colatura, de qua accipe lib. 1. adde
Boli Armeni
Sanguinis draconis ana ℈ 1.
Olei rosati
Omphacini ana ℥ 1. s.
Pinguedinis capi ℥ 1.
Vitell. ouorum assat. N. 1.
Misce & fiat clyster.

GLVTINANS.

VIII.

℞. Plantaginis
Poligoni
Consolidæ mediæ
Saniculæ
Rosarum ana M. 1.
Rad. consolidæ maioris ℥ 1.
Balaustiarum ʒ 1.

Coquan-

Coquantur ad tertias, fiatq; colatura, de qua accipe ℥ 14. quibus adde
Succi plantaginis ℥ 1.
Sanguinis draconis ℈ 2.
Seui caprini ℥ 1.
Olei myrthini
Rosacei
Cotoneorum ana ℥ 1.
Commistis omnibus, fiat clyster.

DOLOREM SEDANS.

IX.

℞. Anethi
Violariæ
Flor. chamomillæ ana M. 1.
Sem. lini
Fœnigræci ana M. s.
Fiat decoctio, de qua accipe lib. 1. cui adde
Vitell. ouor. N. 1.
Olei anethini ℥ 3.
Salis ℥ 1. s.
Misce & fiat clyster.

X.

℞. Olei anethini
Chamomelini ana ℥ 5.
Mal. aureorum ℥ 2.
Misce & fiat clyster.

De cly-

De clysteribus purgantibus, Cap. 29.

BILEM FLAVAM. I.

℞. Hordei
Violariæ
Mercurialis ana M. 1.

Fiat decoctio, de colatura accipe ℥ 12. quibus adde,
Diacatholiconis ℥ 1.
Electuar. de succo rof. ʒ 6.
Olei violati ℥ 3.
Salis ʒ s.

Misce, & fiat clyster.

PITVITAM. II.

℞. Origani
Chamomillæ
Meliloti
Fœnigræci ana M. 1.

Coquantur in aqua vsq; ad consumptionem tertiæ partis. De colatura accipe lib. 1. cui adde
Diaphœniconis
Electuar. Indi maioris
Benedictæ laxatiuæ
Hieræ picræ S. ana ℥ s.
Olei chamomelini ℥ 2.
Rutacei ℥ 1.
Salis ʒ 3.

Misce, & fiat clyster.

III.

℞. Betonicæ. Saluiæ
Maioranæ. Serpilli
Hyſſopi. Rutæ
Flor.ſtœchadis ana M.s.
Colocynthidis ʒ 1.
Agarici optimi ʒ 3.
Coquantur ad tertias. De colatura acci-
pe ℥ 15. quibus adde
Benedictæ laxat.
Hieræ picræ ana ℥ s.
Diaphœniconis
Electuar. Indi ana ʒ 2.s.
Mellis roſ.col. ℥ 1.
Olei laurini
Rutati ana ℥ 1.s.
Salis communis ʒ 2.
Commiſtis omnibus fiat clyſter.

IN MATERIA FRIGIDA,
& vehementi auctoq; dolore.

I V.

℞. Centaurij minoris
Saluiæ
Abrotani
Calamenti ana M.s.
Origani

Mar-

Marrubij
Stœchadis ana P. I.
Anisi. Sem. basiliconis ana ℥ s.
Pulpæ colocynthidis ʒ 2.
Furfuris M. I.
Mellis anacardini ℥ I.
Olei castorei ℥ 3.
Salis gemmæ ʒ 2.
Hieræ picræ
Hellebori albi ana ʒ 6.

Bulliant omnia in suff. quantitate aquæ, excepta Hiera, ad consumptionem medietatis, fiat colatura, de qua accipe lib. I. cui adde Hieram supradictam, & tepidè infundatur. Est enim efficax: propterea vltimum. Soluit materiam phlegmaticam. Idcirco paralysi, & apoplexiæ prodest.

MELANCHOLIAM.

V.

℞. Violarum
Maluæ. Altheæ
Meliloti ana M. I.

Fiat decoctio. de qua accipe lib. I. cui adde.

Vitel. ouor. N. I.
Diacatholiconis
Confect. Hamech. ana ℥ I.
Olei communis ℥ 3.

Salis ʒ 1.
Miſce, & fiat clyſter.

VENTOSITATES RE-
ſoluens. V I.

℞. Decocti carminantis lib. 1. cui adde
Benedictæ lax.
Sacchari rubri ana ℥ 1.
Mellis roſat. col. ℥ 2.
Butyri recentis ℥ 3. vel
Pinguedinis Gallinæ
Anſeris
Anatis ana ℥ 1.
Olei rutacei ℥ 3.
Salis ʒ 3.
Miſce, & fiat clyſter.

CLYSTER PRO OMNI
infirmitate. V I I.

℞. Iuris carnium vel
Decocti maluæ, violariæ, & hordei lib. 1.
Sacchari rubri ℥ 1. s.
Vitell. ouorum N. 1.
Olei violati ℥ 3. Salis ʒ 3.
Miſce, & fiat enæma.

De

De suppositorijs siue glandibus.

Cap. 30.

GLans, siue βάλανος Græcis, Barbaris à subijciendo, suppositorium: glandium figura conformatum medicamentum, quo aliquando vtimur in his, quorum aluus ob stercus arridius non purgatur, vel ad educenda, quæ per clysterem iniecta non redduntur: vel in quibus vires languent, ob id clysteris iniectionem non tolerant, sedi insita, vt altius impellantur, molliant, extrahãt, erodant, & pruriendi vi, non modò cessantia solicitent excrementa, verùm etiam mucosum humorem vehementius extrahant, flatus dissipent, dolores sedent, stupefaciant. Sunt autem quædam leues, quales sunt, quę ex betæ radice, melle perunctæ, suillo adipe, sale conspersę, ficu inuersa, & butyro adiecto sale, & id genus alijs parantur. Quædam verò mediocres, vt sunt, quæ è vitello oui, addito sale, componuntur. Item quæ è sale & melle duntaxat construuntur. Nonnullæ sunt vehementiores, quales sunt, quæ scammonium, colocynthidem, euphorbium, ijsque similia accipiũt. Cùm autem omnis ferè generis glandibus mel accedat, sciẽdum erit, illud sic esse commiscendum vt pondere suo speciebus respondeat. Quare

danda opera, vt drachmæ vni specierum & salis, vncia vna mellis addatur. Neque dum componuntur glandes, sunt admouendæ species, nisi post quàm mel satis concretum fuerit, quod aliàs vis illarum ignis vehementia dissipetur. Mel autem lento igne in exiguo cacabo ad spissitudinem vsque incoquitur: mox in asserem coniectum, in glandes indicis, aut digiti modo lõgas, crassasque formatur. Dum autem glandes subijciuntur, prius oleo, butyro, aut alia pinguedine illitas esse oportet: sic enim minori molestia induntur. Indũtur autem ante cibum vna vel duabus horis. Porrò species, quas glandium compositiones accipiunt, aut aluum deijciunt, aut flatus discutiunt, aut stupefaciunt, vt ex formulis sequentibus perspicuè patebit.

I.

℞. Mellis cocti, & concreti ℥ 2.
Pul. euphorbij ℈ s.
Colocynthidis gr. 4.
Hellebori albi gr. 2.
Salis ʒ 1.
Misceantur singula, & formentur glandes.

II.

℞. Mellis ℥ 1.
Spec. hieræ picræ ʒ 1.
Salis gemmæ ʒ s.
Decoquatur mel, donec crassitudinem iustam accipiat:

accipiat: deindè addantur ſpecies, & ſal, formenturque glandes.

III.

℞. Semen. aniſi
Cumini
Fœniculi ana ℈ 1.
Carei ℈ 2.
Colocynthidis ℈ 1.
Salis communis ʒ 1.

Puluerizentur ſingula, & cum mellis concreti ʒ 1. s. coeant, digeranturque in glandes.

IV.

℞. Opij ℈ 1.
Croci. Caſtorei ana ℈ s.

Tuſa & cribrata cum melle cocto, aut cera, & oleo nymphex in vnum coeant, formenturque glandes, quibus filum appenſum eſt.

De peſsis, Cap. 31.

PEſſus Barbaris peſſarium, pro vterino clyſteri quibuſdam vſurpari conſueuit. Horũ tres ſunt differentiæ. Alij ſiquidem emolliunt, alij aſtringũt, alij aperiunt. Emolliẽtes ex cera, oleis, pinguedinibus anſeris, aut gallinæ, butyro ſalis experte, reſina, medulla ceruina, fœnogræco & ſimilibus fiunt, fiunt autem ad craſſitudinem inſtar ſtrigmẽti, & paulò ſpiſſiorem, deinde

linamento tortili similis duplicata, in medicamentum tincta, ori vuluæ condenda sic est, vt filum prælongum alligatum habeat, quò facilè possint extrahi, quando visum fuerit: nunc linteo, sericóue tenuissimo obducta, ad digiti formam consuta, genitalibus mulierum partibus induuntur. Aperientes verò parantur ex melle, artemisia, dictamno, brassica, glycyrriza, succo rutæ, porro, scammonio, & id genus alijs. Astringentes componuntur ex bolo armeno, sanguine draconis, succo plantaginis, bursa pastoris, stercore porcino, &c. Hac autem ratione componuntur, vt ad ceræ, aut mellis cocti vnciā vnam etiam medicamenti morbo accommodati altera misceatur. Subijciūtur autem vesperi, & dum somni tempus appetit, & sex, aut septem horis in vtero relinquuntur, ac subinde extrahuntur. Porrò emollientes vteri inflammationibus, exulcerationibus, auersionibus, & inflationibus accommodantur. Aperientibus verò vtimur, cùm suppressos mēses euocare, aut vterum conniuentem, aut compressum emendare conamur. Adstringentes contrarium aperientibus vsum præbent. Nam fluxum muliebrem cohibent, & apertum, laxúmue vterum contrahunt, prolapsumque reprimunt, atque propulsant.

PES-

PESSVS EMOLIENS. I.

℞. Butyri salis experti ℥ 3.
Medullæ ceruinæ
Adipis anseris
Gallinæ ana ℥ 1. s.
Masticis. Meliloti ana ℥ 1.
Semin. lini
Fœnigræci ana ℥ 1. s.
Ouorum vitella N. 3.
Olei rosacei
Irini ana ℥ s.

Ceræ q. sufficit ad crassitudinem iustam induendam: deinde lana duplicata in hoc medicamento intincta, vtero subijciatur.

PESSVS APERIENS MENSESQ. PROUOCANS. II.

℞. Pul. pil. fœtidarum ℥ 6.
Succi mercurialis, quantum sufficit, fiat pessus, & linteolo illigatus, vtero inferatur. III.

℞. Artemisiæ. Abrotani
Dictamni ana ℥ 1.
Rad. acori
Rubiæ tinct. ana ℥ 6.
Nigellæ ℈ 1.
Baccarum lauri ℈ s.
Rutæ ℈ 1. Sabinæ ℈ s.
Castorei gr. 5.

Myrrhæ. Stactis ana ʒ s.
Sagapeni ℈ 2.

Tusis, & cribratis ijs, quæ opus est, mel quantum satis est, vt in coalitum crassiorem, vnitatem coeant, adijciatur & vbi opus est fi gantur pessi, qui in vuluam indantur.

PESSVS ASTRINGENS.

I V.

℞. Cornu ceruini vsti ʒ 1.
Thuris ℈ 2. Gallarum ʒ 1.
Balaustiorum
Rosf.rub. ana ℈ 2.
Gummi. Acaciæ
Hypocystidis ana ℈ 1.
Boli armeni ℈ s. gr. 5.
Succi plantaginis quantum suffic ad excipiendum: & linteolis deligat fingantur pessi.

METENCHITA I.

℞. Succi vel decocti arthemisiæ ℥ 3.
Olei liliorum
Ex sem. lini. Laurini ana ℥ 1.
Myrrhæ ʒ 1. s.
Sagapeni. Castorei ana ℈ 1.
Commistis omnibus fiat clyster.

I I.

℞. Succi plantaginis ℥ 4.
Olei myrtini

Masti

Maſtichini ana ℥ 1.
Succini. Thuris
Boli armeni ana ℈ 1.
Trochiſcorum è ſpodio
E terra lemnia ana ʒ 1.

Terenda terantur, & commiſceantur, fiatque metenchyta.

De Errhinis, Cap. 32.

Errhina, id eſt per nares purgantia, vulgò naſalia appellantur. naribus induntur, in pyramidis figuram, pulueribus, melle, adipe, aut cera compactis, vt in ſequentibus formulis patebit. Filo alligari ſolent, vt commodius elicianur. Vſus eſt in diuturnis capitis affectibus, morbo comitiali, oculorum hebetudinibus, narium obſtructionibus, odoratus difficultate, &c. Vtimur autem ijs, corpore prius euacuato.

℞. Nigellæ
Nucis moſchatæ
Cubebarum
Caryophyllorum ana ʒ s.
Piperis albi
Pyrethri ana ℈ 2.
Maioranę. Cyclamini
Saluiæ ana ʒ 1.

Tuſa & puluerata terebinthina, & modica

cera

cera excipe,& in formam pyramidalem effinge. filo alligatum naribus inde, valentius fit addendo Hellebori albi ʒ 1.

De caput purgijs, Cap. 33.

CAput purgia sunt, quæ naribus liquida infunduntur, & attrahuntur, capite ad posteriora propenso, post ingentem insufflatum, cum spiritu ipso, ne statim deorsum ruat, aliquantulum continetur, ore prius aqua oppleto: ne scilicet è naribus, per internum meatum ad os corriuet. E succis herbarum, betæ scilicet, brassicæ, cyclamini, maioranæ, foliorum enulæ, liquoribusque ijs similibus, oleis, & speciebus medicamentorum præcedenti capite commemoratorum; nempe piperis, pyrethri, nitri, nigellæ, castorei, hellebori albi, & horum similium componuntur. Sufficit autem vna vice semiunciam succorum infudisse. Vsus idem vt errhinorum.

I.

℞. Succi betæ ʒ 2.
Aquæ maioranæ ʒ 4.
Pul. sacchari ʒ s. vel
Mellis rosa. col. ʒ s.
Misce, & tepidum per nares attrahe.

I I.

℞. Succi betæ

Bras-

Brassicæ. Cyclamini ana ℥ 1.s.

Cõmisceantur, naribusq; infundantur.

III.

℞. Succi betæ ℥ 1.s.

Cucumeris syluestris ℥ 3.

Aquæ maioranæ ℥ 2.

Cubebarum. Nigellæ

Piperis albi ana ℈ 1.

Terenda terantur, cõmisceantur, & naribus infundantur.

IV.

℞. Rad. cucumeris syluestris ℈ 1.

Nigellæ. Piperis albi

Myrrhæ ana ℈ 2.

Tritis & contusis addatur olei de piperibus, quod satis est, & naribus illinatur.

De Sternutamentis, Cap. 34.

STernutamenta sunt, quæ sicca naribus indita, aut calamo inspirata sternutamenta ciunt, atque adeò pituitam, ac mucum à cerebro eliciunt. Conficiuntur ex pipere, pyrethro, helleboro albo, castoreo, nigella, maiorana, & id genus alijs, vt formulis sequentibus patebit. Admonẽdi sunt qui sumũt, vt sursum rapiant. Vsus item vt errhinorum.

I.

℞. Nigellæ. Maioranæ

Caryophyllorum ana ℈ 2.

Zin-

Zingiberis. Piperis albi
Struthij an̄ ℈ 1. Castorei ℈ s.
Tritis & commistis fiat sternutamentum.

II.

℞. Cubebarum
Nucis Moschatæ
Rad. iridis ana ʒ s. Pyrethri ℈ 1.
Hellebori albi ℈ s.
Piperis albi. Acori ana ʒ 1.
Tritis vtitor.

De apophlegmatismis, Cap. 35.

Masticatoria.

Apophlegmatismi, vulgò masticatoria, varij vsus medicamina, vel trita, in sacculum coniecta, dentibus premuntur, & per os diducuntur: vel integra, vel contusa, succo aliquo excipiuntur, & diu in ore retenta, vel masticata, saliuam exciunt, noxiosque humores à capite, quod maximè expurgatur, in os deriuant. quo tunc deorsum nuere oportet, atque attractam materiam expuere. Fiūt ex syrupis, hyssopo, origano, thymo, pulegio, mastiche, zingibere, pipere, pyrethro, radice acori, corticibus capparorum, vua passa, & id genus alijs. Vtendum autem matutino tempore, corpore prius euacuato. Post vsum illorum, aqua calida os abluendum erit, &c. Vsus idem vt errhinnorum est.

I. ℞. Py-

I.

℞. Pyrethri. Cubebarum
Staphisagriæ ana ℈ 2.
Masticis. Piperis albi ana ʒ s.
Passularum enucleatarum ʒ 2.
Contusis singulis, fiat sacculus manducatilis, vel ex melle exceptis, fiãt pastilli mansiles.

II.

℞. Origani. Hyssopi ana ʒ 1.
Sinapi ʒ 2. Piperis albi ʒ 1. s.
Zingiberis ʒ 1. Masticis ʒ 1. s.
Trita excipiantur succo betæ, aut melle, & formentur mansiles pastilli.

III.

℞. Staphisagriæ
Cubebarum ana ʒ 1. s.
Maceris ʒ 1.
Cort. rad. capparis ℈ 2.
Rad. acori
Nucis moschatæ ana ʒ s.
Trita excipiantur mastiche, pistillo calido adhibito, finganturque pastilli mansiles.

De Gargarismis, Cap. 36.

Gargarisma liquidum est medicamentum, spirituosè in faucibus agitandũ, at nõ deglutiendum, in synanche potissimũ, gulæ, & capitis affecti-

affectibus vſitatum, ex liquoribus ſtillatitijs, vē decoctis, ſyrupis, alijsque diuerſimodè paratus. Quidā obſeruant, vt ad ſuccos medicatos, vel ſyrupos, triplum liquorum adijciatur. Verbi gratia, ſi ſerapiorum, & ſuccorum medicatorū ℥ 2 ſint, liquorum eſſe debent ℥ 6. In horum autem vſu obſeruandum, vt tepida quadam caliditate præditi ori admoueantur, id quod tamen in ijs qui in deſtillatione capitis ex tenuibus & acribus humoribus excitato adhibentur, haud fieri debet: nam in illa, quò ſcilicet citius ſiſtatur, frigidis etiā vti licet. Porrò gargarizatuum qualitas pro affectus diuerſitate variatur. Alij namq; reprimunt, alij extergunt, aut diſcutiunt: nonnulli aliquid è capite eliciunt. Tempus autem vſurpandi matutinum eſt conueniens, & veſpertinum ante cibum.

Nota.

I.

℞. Diacorij. Diamori ana ℥ 1.s.
Vini granatorum
Aceti roſ. ana ℥ 1.
Aqu. roſar. ℥ 2.
Aqu. plantaginis ℥ 4.
Miſce, & fiat gargariſmus.

I I.

℞. Succi è Ribes
Ex oxyacantha ana ℥ s.
Diamori ℥ 1.

Syrup

Syrupi de papauere ℥ s.
Succi fragorum ʒ 3.
Aceti ℥ s.
Aquarum rosarum
Plantaginis ana ℥ 1.s.
Acetosæ. Lactucæ
Fragariæ ana ℥ 1.s.
Solani ℥ 1.
Nymphea ℥ s.
Prunellæ ℥ 1.
Commistis omnibus fiat gargarisma.

III.

℞. Prunellæ. Fragariæ
Plantaginis. Acetosæ
Polygoni. Saluiæ ana M.1.
Ros. rub. M.s.
Gallarum
Balaustiorum ana ʒ 2.
Consolidæ maioris ℥ s.
Coquantur in aqua fontana, ad tertias: delatura accipe ℥ 13. quibus adde
Diacorij. Diamori
Syrupi myrtini ana ℥ 1.s.
Aluminis ʒ 1.
Bulliant iterum, fiatq; gargarismus.

IV.

℞. Maioranæ. Saluiæ
Betonicæ. Origani ana M 1.

Piperis longi. Cubebarum ana ʒ 1.
Pyrethri. Zingiberis ana ʒ s.
Coquantur in libra vna aquæ vsque ad tertiæ partis consumptionem. Colaturæ adde.
Mellis rosati col. ʒ 1. s.
Oxymellis scillitici ʒ 1.
Commistis omnibus fingatur gargarismus.

V.

℞. Aquarum Betonicæ
Hyssopi
Origani ana ʒ 1. s.
Oxymellis scillitici ʒ 2.
Hieræ picræ ʒ s.
Misce, & fiat gargarizatus.

De Trochiscis. Cap. 37.

Trochiscus, vel pastillus, siue placentula Latinis, est medicamentũ planum, in rotæ, aut orbiculi, seminísue lupini formam coactum, etsi quadrati hodie pluribus fiant, simplicibus ad compositionem aptis, in pollinem tritis, conueniente humore subiguntur, & in pastillós contemperatè digeruntur: qui quum postulat vsus triti ex aqua, aut vino, aut alio quouis cõpetenti liquore, præstantur ebibendi. Porrò pastillorum qui citra aliorum medicamẽtorum commistionem sumũtur, pondus haud excedat drachmam vnam,

am,vel drachmam vnam & ſemis. Et ij ſanè, orum compoſitionem opium ingreditur, pō-re ℈ 1.aut.ʒ s.dantur. Nonnunquam antido-,ſuccis,ſacchāris,catapotijs, clyſteribus, vn-entis,alijsque eius farinæ commiſcentur. Cę-rùm cum quibus partibus conſentire debeant chiſci,ipſa pars affecta commodè docebit. Si-idem alij reſpiciunt

CAPVT.

Trochiſci Galliæ moſchatæ.
De agarico,&c.

PECTVS.

Trochiſci Aliptæ moſchatæ.
De agarico.
De terra ſigillata.
Becchij,&c.

VENTRICVLVM.

Trochiſci Ramich.
Diarrhod. Abbatis.
De berberis.
Galliæ moſchatæ.
De Roſis.
De Caphura.
De ſpodio.

HEPAR.

Trochiſci Ramich.
De eupatorio.
De lacca. De Rhabarbar.

Diarrhod. Abbatis.
De berberis.
De rosis.
De caphura.
De spodio.
De absynthio, &c.

SPLENEM.

Trochisci de capparibus.
De eupatorio.
De lacca, &c.

RENES, ET VESICAM.

Trochisci de halicacabo.
De terra sigillata, &c.

MATRICEM.

Trochisci de Myrrha.
De terra sigillata.
De Carabe, &c.

TOTVM CORPVS.

Trochisci Alhandali, &c.

Porrò cùm trochisci commodè deglutiri nequeant propter rotunditatem depressam, Medici in forma pilularum, aut electuarij, aut pulueris exhibere consueuerunt, hoc modo.

I.

℞. Trochiscorum becchicorum
De terra sigillata ana ʒ s.
Cum syrupo de papauere quantum satis est, fiant pilulæ N. 5. vel 6.

I I.

℞. Pil. fœtidarum ʒ 1.
Trochiſcorum è myrrha ℈ 1.
Cum aqua arthemiſiæ formentur pilulæ N. 11.

I I I.

℞. Trochiſcorum de eupatorio ʒ 1.
Sacchari in aqua abſynthij diſſoluti, quãtum ſatis eſt, fiant tabulæ, vel rotuli.

I V.

℞. Trochiſcorum è ſuccino
E ſpodio ana ʒ 2.
Conſolidę maioris
Boli armeni
Balauſtiorum ana ʒ 1.
Tuſis & cribratis ſingulis commiſceantur, fiatque puluis.

De Collyrijs, Cap. 38.

Collyria, id eſt ocularia medicamenta, quædam liquida ſunt, priuatim hac voce nuncupata: quædam arida, Barbaris Sief, vel paſtillorum more, aut pyramidarum inſtar compacta. Liquida fiunt ex aquis deſtillatis, vt roſarum, plantaginis, myrthi, portulacę, caprifolij, &c. aut ex ſuccis herbarum fructuúmue repurgatis, quibus parum albuminis ouorum adijcitur: quorum gutta vna, aut altera oculorum angulis

Sief.
Liquida.

Arida

inſtillatur. Arida ex metallicis conficiunt herbis, floribus, fructibus, alijsque plantaru partibus, tenuiſſimè tritis, ac liquore aliquo petenti, in pyramidis ferè, vel trochiſcorum f mam redactis: quæ vſus tempore, vel trita, ac cote leuigata, & in tenuiſſimũ pollinem coac aqua aliqua diſſoluta, inſtillantur: vel arida ſpirantur, aut intra palpebras ponuntur. Po vtimur his in oculorum diuerſis morbis, vlce bus, vulneribus, fiſtulis, ſuffuſionibus, & id g nus alijs. Sed formulis res clarior erit.

I.

℞. Aquarum roſarum.
Plantaginis ana ℥ 1.
Collyrij albi in cote leuigati ʒ 3.
Miſce, & fiat collyrium.

I I.

℞. Aquarum plantaginis
Roſarum ana ℥ 1. s.
Collyrij è glaucio ℥ 1.
E roſis ʒ s.
Ceruſſæ lotæ
Boli armeni ana ℈ 1.
Opij gr. 3. Croci gr. 2.
Commiſtis omnibus, fiat collyriũ liquidum

I I I.

℞. Aquarum roſarum
Euphragiæ

Cheli

Chelidonij maioris

Fœniculi ana ℥ 1.

Vini optimi ℥ 1.s.

Aloes ʒ 1.

Tutiæ præparatæ ʒ s.

Commiſtis omnib. fiat collyrium liquidum.

IV.

℞. Ceruſſæ decies in aqua roſa. lotæ ʒ 1.

Sarcocollæ ℈ 2.

Tragacanthæ

Amyli ana ℈ 1.

Opij gr. 4.

Leuigata omnia, & ſucco fœnigræci excepta, in collyria digerantur arida.

V.

℞. Lycij

Boli armeni ana ℈ 1.

Aloes

Acaciæ ana ʒ 1.

Gummi ʒ 1.s.

Collyrij è glaucio ʒ 6.

Cum ſucco cotoneorũ, fiant collyria arida.

Porrò vtimur collyrio roſaceo, & è glaucio, cùm aſtringendi aut reprimendi neceſſitas vrget. Albo verò & rubro, cùm glutinandi: viridi verò cùm erodendi, &c.

De Electuarijs, Cap. 39.

Electuaria, antidota liquida sunt. Hodie ferè componuntur ex conseruis, conditis, speciebus electuariorum, alijsque medicamentis corroborantibus, additis syrupis appropriatis: ita vt communiter pro qualibet vncia cõseruarum, drachma vna specierum ponatur, plus minúsue pro Medici intentione: conditorum verò dosis ℥ 1. non excedat: syrupi verò, quantum ad electuarij iustam consistentiam sufficit, vt in sequentibus formulis videre licebit. Porro qualitatem electuariorum ipse affectus, siue morbus indicabit. Modus verò exhibitionis à drachma vna, vsque ad ℥ 2. pro sumentis habitu & affectu. Dantur duabus horis ante cibum, id quod rectè fit in illis, quæ stomachum confortant. Quæ autem caput iuuant, exhibeantur post cœnam vna hora fabæ quantitate. Cæterum quibus membris appropriata esse debeant electuaria, ipsa pars affecta commodè demonstrabit. Iuuabunt autem, atque excalfacient

CAPVT

Aurea Alexandrina.
Plirisarcoticum.
Theriaca fermentata.
Mithridatum.
Diaolibanum.
Theriach diatessaron.

Dia-

Diacastorium.
Theodoritum.
Confectio anacardina.
Nux Indica condita.
Diambra.
Diamoschum. — Diapaeonias.
Diacorum.
Chebuli conditi.
Dianthos.
Conserua saluiæ.
Confer. Flor. stœchadis.
Confer. maioranæ.
Confer. betonicæ.
Conseru. rorismarini.
Cō fer. primulæ veris, &c.

Verbi gratia.

℞. Conseruæ maioranæ
Betonicæ
Florum rorismarini añ. ʒ 6.
Spec. diambræ
Diamoschi ana ℈ 2.
Nucis Indicæ conditæ
Myrobalanorum chebulorum condit. añ. ʒ 2.
Misce, & cum syrupo de betonica, vel de Stœchade fiat electuarium.

ELECT. CALEFACIENTIA

Pectus.

Diairis. Diapenidium.
Diaprassium.
Diahyssopum.
Diacalamenthum.
Diatragacanthum cal.
Diathamaron.
Loch de pino.
Loch sanũ & expertum.
Loch de scilla.
Loch de pul. vulpis.
Conserua hyssopi.
Conserua capill. veneris, &c.

Exemp.

℞. Conseruæ hyssopi
Capill. veneris ana ℥ I.
Spec. diapenidij
Diaireos simp. ana ℥ I.
Syrupi de hyssopo vel de glycyrrhiza q. satis est.
Commistis omnibus, fiat electuariũ.

ELECT. CALEFACIENTIA COR.

Aromaticum rosatum
Diambra. Dianthos.
Diamargaritum cal.
Diagemma. Diamoschum.
Aromaticũ Caryophyllatum.

Elect.

Elect.lætificantis.
Diaxyloaloës.
Plirisarcoticum.
Confectio citri. Confect. liberantis. Cordialis.
Cort.citri condîti.
Nux moschata condîta.
Buglossum conditum.
Elect.pomorum.
Conserua borraginis.
Confer.bugl. Côser: melissæ.
Conserua anthos,&c.

℞. Conseruæ anthos ℥ s.
Borragin.
Buglossæ ana ℥ 1.
Spec.Diamarg.calidi
Plirisarcotici ana ℈ 2.vel ʒ 1.
Cort.citri condîti ℥ s.
Cum syrupo conseruationis citri formetur electuarium auro coopertum.

ELECT. CALEFAC. STOMACH.

Theriaca fermentata.
Mithridatum.
Aromaticum rosatum.
Diagalanga.
Dianisum.
Diaciminum.
Diacinnamomum.

Diaspoaticu̅ Diatrion pipereon.
Elect. ex citro Diazingiber. Diaxyloaloes.
et bacc. lauri. Galanga condîta.
Rosata novella. Gingiber conditum.
Conserua menthæ.
Diacitonium cōpos. &c.

℞. Conseruæ menthæ ℥ 2.
Diacitonij compos. ℥ s.
Spec. aromat. ros.
Diagalangæ ana ʒ s.
Zingiberis conditi ℥ s.
Cum syrupo de mentha fiat electuariū.

ELECT. CALEFAC. HEPAR.

Diacinnamomum.
Diacalamentum.
Confectio Rauedseni.
Diacostum.
Conserua eupatorij.
Conserua capill. veneris.
Dialacca. Diacurcuma

℞. Conseruæ eupatorij ℥ 1. s.
Capill. Ven. ℥ s.
Spec. diacinnamomi ʒ 1.
Diacost. ℈ s.
Cum syrupo de eupatoria fiat electuarium.

ELECT.

ELECT. CALEFAC. SPLENEM.

Diacalamenthum
Diacapparis. Diacoſtum
Conſerua borraginis.
Triphera magna.
Triphera minor.
Acorus condîtus.
Conſerua eupatorij, &c.

℞. Conſeruæ eupatorij ℥ 2.
Borraginis ℥ s.
Spec. diacalamenti ʒ 2.
Acori condîti ℥ s.
Cum ſyrupo de calamentho fiat electuarium.

ELECT. CALEFAC. MATRICEM.

Electuar. de gemmis.
Diacalamentum.
Diambra.
Tryphera magna.
Diamoſchum.
Elect. ducis. Elect. dulce. Elect. ex asa fœtida.
Conſerua arthemiſiæ.
Conſerua meliſſæ.
Extractum iuniperi.
Conſerua maioranæ, &c.

℞. Conſeruæ meliſſæ ℥ 1.s.
Maioranæ ℥ s.

Spec. diagemmæ ʒ 1.s.
Extracti iuniperi ʒ 1.
Cum ſyrupo de arthemiſia fiat electuarium.

ELECT. CALEF. IVNCTVRAS.

Confectio anacardina.
Diazingiber. Diacorum
Acorus conditus
Conſerua ſaluiæ
Conſerua flor. roſmarini.
Conſer. flor. ſtœchados.
Conſer. primulæ veris, &c.

℞. Conſeruæ ſaluiæ ʒ 1.s.
Anthos ʒ s.
Spec. Diazingiberis ʒ 1.s.
Acori conditi ʒ s.
Cum ſyrupo de ſtœchade fiat electuarium.

ELECT. FRIGEFAC. CAPVT.

Diacodyon. Loch de papauere.
Conſerua roſarum.
Conſerua violarum.
Conſerua flor. nenuphar.
Philoniũ perſicum, &c.

℞. Conſeruæ roſarum
Nenupharis ana ʒ 1.
Loch de papauere ʒ s.
Cum ſyrupo de papauere fiat electuarium.

ELECT.

ELECT. REFRIGER. PECTVS.

Diatragacanthum frigidum. Elect. refrigerant.
Diapenidion sine spec.calidis.
Diapapauer.Loch de farfara simp.
Conserua violarum.

℞. Conseruæ violarum ℥ 2.
Spec.diatragacanthi frig.
Diapenidij ana ʒ 1.
Cum syrupo violaceo fiat electuarium.

ELECT. FRIGEFAC. COR.

Diamargariton frig.
Diarrhod. Ab.sine spec.cal.
Triasandalum.Manus Christi perlata.
Conserua.rosarum.
Conserua buglossæ.
Conserua acetosæ.
Poma condîta,&c.

℞. Conseruæ acetosæ
Rosarum.Borrag.
Buglossæ ana ℥ s.
Spec.diamarg.frig. ʒ 1.
Margaritarum præparatarum
Corallij rubri præparati ana ℈ s.
Fol.auri N.3.
Cum syrupo acetosæ fiat electuarium auro obductum.

ELECT.

ELECT. FRIGEFAC.

Stomachum.

Triasantal. Diacitonium sine spec.cal.
Diarrhod. Abb.sine spec.cal.
Electuar. de sorbis.
Cõser.rosar. Conser.viol.
Cotonea condîta.
Mespila condîta,&c.

℞. Conseruæ rosarum
Violarum
Diacitonij simp. ana ℥ j.
Spec.diarrhod. Abb. ʒ s.
Cum miua cotoneorum fiat electuariũ.

ELECT. FRIGEFAC. HEPAR.

Triasantal. Diarrh. Abb.
Conserua rosarum
Conserua violarum
Conserua cichorij
Rad.cichorij condîti,&c.

℞. Conseruæ cichorij
Violarum ana ℥ j.
Rosarum ℥ s.
Spec. Triasantali
Diarrhod. Abb. ana ʒ s.
Rad.cichorij condît.℥ s.
Cum syrupo de endiuia fiat Electuarium.

ELECT.

ELEC. FRIGEFAC. SPLENEM.

Triaſantalum.
Diarrhod. Abb.
Conſerua violarum.
Conſerua bugloſſæ.

ELECT. FRIGEFAC. MATRICEM.

Triaſantalon.
Diarrhod. Abb.
Conſerua nenupharis
Conſerua violarum
Conſerua roſarum, &c.

De Tabulis, rotulis, & morſellis, Cap. 40.

SOlidorum confectionũ triplex eſt forma, rotunda videlicet, quadrata, & oblonga. Quæ rotundam orbicularemq; formam recipiunt, Orbiculi, ſiue rotulæ dicuntur. Quæ quadrata forma effinguntur, Tabulæ nominantur. Quæ figuram oblongam accipiunt, Morſelli appellantur. Componuntur magna ex parte, ex ſpeciebus electuariorum, & ſaccharo in aqua ſtillatitia aliqua conuenienti, diſſoluto, & ad perfectionem decocto. Interdum caponum, & perdicum pulpæ, amygdalæ, nuces pineæ, vuæ paſſæ, & id genus alia, commiſcentur. Fiunt nonnunquam ex medicamentis, quæ aluum ſoluunt, in puluerẽ

V redactis,

redactis, & tabulæ purgantes dicuntur. Pon
specierum & medicamentorum qualitas ab
pso affectu desumenda erit. Proprietas verò a
ipso loco affecto. Quæ autem proprietatem cu
capite, pectore, corde, stomacho, hepate, splen
matrice, &c. habeant, ex præcedenti capite pet
da erunt. In rotulis parandis accipiuntur vnci
quatuor sacchari ad drachmas duas specierum

In tabulis verò & morsulis parandis eadem seruatur qnantitas: alij tamen ad libram vnam sacchari sumunt specierum drachmas octo: ali duodecim, præsertim in tabulis purgantibus Tempus exhibitionis ante cibum duabus, ve tribus horis. Purgantes verò tabulæ tribus, au quatuor horis cibos præcedere debent. Exhiben tur ex ijs orbiculi duo, aut tres, plus aut minus pro morbi conditione. Morsulus vnus, nisi admodum exiguus sit, pro vice sufficit. Ex purgantibus vt plurimum non datur, nisi vncia semis, interdum verò plus, minusq; pro sumentis viribus, per se, vel trita in iusculo capi, vel galli. Sed formulis res clarior erit.

TABVLÆ CORROBORANTES
& calefacientes Caput.

℞. Spec. Diambræ ℈ i.
Diamoschi ℈ s.
Cinnamomi ʒ i.

Macis

Macis,
Caryophyllorum ana ℈ s.
Cardamomi minoris
Cubebarum ana ℈ 1.
Nucis moſchatæ ℈ 1.s.
Sacchari in aqua maioranæ diſſoluti,
& ad perfectionem cocti ℥ 3.
Fiant tabulæ ſecundum artem.

PECTVS.

℞. Spec. Diaireos
Diahyſſopi
Diapraſſij
Diapenidij ana ℥ s.
Olei fœniculi guttas 5.
Sacchari in aqua hyſs. diſs. ℥ 2.
Fiant tabulæ ſecundum artē.

COR.

℞. Spec. Diamargaritonis cal.
Pliris arcotici
Lætitiæ Gal.
Diaxyloaloes ana ℈ s.
Cinnamomi ℈ 2.
Caryophyl. Macis añ. ℈ s.
Ligni aloes
Cort. mali citri ana ℈ 1.
Oſſis de corde cerui
Ramentorum eboris
Vnicorni ana ℈ s.

Fol. auri N. 3.
Sacchari in aqua borraginis, disso
ti ℥ 3.
Fiant tabulæ.

VENTRICVLVM.

℞. Spec. aromat. rof.
Diagalangæ ana ʒ s.
Cinnamomi ʒ 1.
Macis
Caryophyllorum ana ℈ s.
Calami aromatici ℈ 1.
Nucis moſchatæ ℈ s.
Sacchari in aqua menthæ diſſol.
Fiant tabulæ ſecundum artem.

HEPAR.

℞. Spec. Diarrhod. Ab b.
Diacurcumæ
Dialaccæ ana ℈ 1.
Cinnamomi ʒ 1. s.
Macis ℈ 1.
Caryophyllorum ℈ s.
Sacchari in aqua eupatorij diſſol.
Fiant ſecundum artem rotulæ

SPLENEM.

℞. Spec. Diarrhod. Abb.
Diacalamintæ

Tr

Trochiſcorum de cappare ana ℈ 1.
Cinnamomi ʒ 2.
Macis ℈ s.
Sacchari in aqua ſcolopendriæ diſſo luti ℥ 4.
Fiant rotulæ ſecundum artem.

MATRICEM.

℞. Spec. Diagemmæ
Diamuſci
Diambræ añ. ʒ s.
Cinnamomi ʒ 1.s.
Macis ℈ s.
Caryophyllorum ℈ s.
Nucis moſchatæ ℈ 1.
Sacchari in aqua arthemiſiæ diſſo-luti ℥ 4.
Fiant rotulæ.

ROTVLÆ CORROD. ET RE-*frigerantes Ventric, Hepar, Sple-nem, Et Matricem.*

℞. Spec. Driaſantali
Diarrhod. Abb. ſine ſpec. cal. ana ʒ 1.
Trochiſcorum è ſpodio ℈ 1.
Sem. endiuiæ
Cucumerum
Portulacæ ana ℈ 1.
Marg præparatarum ℈ s.

Coralli rubri præparati
Santali albi
Rubri ana ℈ 1.
Sacchari in aqua rosſ. diſſoluti ℥ 4.
Fiant rotulæ ſecundum artem.

MORSVLI CORROBORANTES.

℞. Pulpæ caponis ℥ 1.
Perdicis ℥ s.
Teſticulorum galli ʒ 3.
Nucis pineæ
Amygdalarum dulcium ana ℥ 1.s.
Piſtaceorum ʒ 1.
Sem. 4. frig. maiorum ana ʒ s.
Spec. Diamargaritonis
Lætitiæ Gal.
Dianthi ana ℈ 2.
Cinnamomi electi ʒ 1.
Ligni aloes
Macis ana ℈ 1.
Sacchari in aqua borrag. diſſoluti quã
ſufficit, formẽtur morſuli, auro obduc

De Trageis, ſiue Tragematis,

Cap. 41.

TRagemata, vulgares Trageos, & trituras a
pellant. Componuntur ex ſpeciebus elect
ariorum, odoratiſq; alijs rebus & medicamẽ
ſimpl

mplicibus in puluerem redactis, saccharo ad-
ecto. In his conficiendis communiter capitur
r. sacchari ad singulas drachmas specierũ. Spe-
erũ qualitas ab ipso affectu sumenda est. Pro-
rietatem verò ipse locus affectus demonstra-
it. Exhibentur drachmæ vnius aut duarum pō-
ere, cum pane tosto, vino odorato madefacto,
anè stomacho ieiuno, & vesperi, duabus, vel
ibus horis ante cœnam: interdum etiam post
bum, quando vapores in caput exhalantes
hibere volumus, quæ tamẽ nullo odore, vel sa-
ore acri prædita esse debent. Nos formulis ali-
uot, quæ diximus perspicua reddemus.

TRAGEMATA CORROBORAN-
tia, & calefacientia Caput.

℞. Spec Diambræ
Diamoschi ana ℈ s.
Plirisarcotici ℈ I.
Cinnamomi electi ʒ I. s.
Macis
Caryophyllorum
Nucis moschatæ ana ℈ s.
Cardamomi minoris ʒ s.
Sacchari albissimi ℥ 3.
Misceantur singula, & fiat trag.

PECTVS.

℞. Spec. Diaireos
Diapenidij ana ʒ s.

Rad. iridis ℈ 2.
Pul. glycyrrhizæ ℈ 1.
Cinnamomi ʒ 1.
Sacchari albi ℥ 3.
Misce, & fiat tragea.

COR.

℞. Spec. Dianthos
Diambræ
Diaxyloaloes
Pliris arcotici ana ℈ 1.
Been albi
Been rubri
Ligni aloes
Ossis de corde cerui
Rasuræ eboris ana ℈ s.
Cinnamomi ʒ 1.
Sacchari albissimi ℥ 3.
Misce, & fiat tritura.

VENTRICVLVM.

℞. Spec. Diagalangæ
Diaanisi
Diazingiberis ana ℈ 1.
Cinnamomi electi ℥ 1.s.
Piperis longi
Caryophyllorum
Macis ana ℈ s.
Sacchari albiss. ℥ 3.
Misce, & fiat tragema.

HEPAR.

℞. Spec. Diacinnamomi
Dialaccæ
Diacurcumæ ana ℈ 1. s.
Cinnamomi ʒ 1.
Macis
Caryophyllorum
Spicæ Indicæ ana ℈ s.
Sacchari albiſs. ℥ 3.
Miſce, & fiat tragema.

SPLENEM.

℞. Spec. Diarrhod. Abb.
Diacapparis ana ℈ 2.
Maceris. Nucis moſchatæ
Caryophyllorum ana ℈ 1.
Cinnamomi electi ℈ 5.
Sacchari candidiſſimi ℥ 4.
Miſce, & fiat tritura.

TRAGEMATA REFRIgerantia

CAPVT.

℞. Spec. Diarrhod. Abb.
Driaſantali ana ℈ 2.
Flor. roſ. rub. ʒ s.
Sem. papaueris albi ℈ 1. s.
Cinnamomi ℈ 2.
Sacchari albi ℥ 3.
Fiat tritura.

PECTVS,

℞. Spec. Diatragacanthi frigidi ℥ 1.
Sem. papaueris
Lactucæ ℥ s.
Sacchari candidi, vel penidij ℥ 2.
Misce, & fiat tragea.

COR.

℞. Spec. Diamargaritonis frigidi
Margaritarum præparatarũ añ. ℈ 1.
Frag. lap. pretiosorum
Sem. mali citri ana ℈ s.
Cinnamomi ℈ 1.
Sacchari albissimi ℥ 2.
Misce, & fiat tragema.

VENTRICVLVM.

℞. Spec. Diarrhod. Abb. ℥ 1.
Ros. rub. sicc. ℈ 2.
Cotoneorum sicc. ℈ 1.
Coralli rubri ℈ 1.
Macis
Caryophyllorum ana ℈ s.
Cinnamomi ℈ 1.
Sacchari albi ℥ 3.
Fiat tragema.

HEPAR.

℞. Spec. Triasandali
Diarrhod. Abb. añ. ℥ s.
Sandali albi. Citrini. Rubri

Rof.rub.
Sem.Cichorij
Lactucæ
Endiuiæ
Scariolæ ana ℈ s.
Cinnamomi ℈ s.
Sacchari albiſſimi ℥ 2.s.
Miſce,& fiat tritura.

De puluꝛibus, Cap. 42.

PVlueres Arabibus ſuffuf,& Alcohol vocantur.Ex varijs medicamentis ſimplicibus cōmiſcentur,ijq; diuerſis corporis partibus adminiſtrantur,veluti,qui à vulgo Medicorū, & pharmacopæorum epithemata cordalia, & hepatica vocantur. Alij ſunt vtiles ad vulnera, & vlcera, idq; in varijs corporis partibus,& varias ob cauſas,vt pulueres capitales adſtringētes,ſarcotici, erodentes,&c.Sed formulis res clarior euadet. Alcohol.

PVLVIS CAPITALIS calidus.

℞. Maioranæ
Betonicæ
Pulegij
Calaminthæ
Stœchados
Cort.mali citri

Caryo-

Caryophyllorum
Gummi iuniperi ana ʒ 2.
Commiſtis omnibus, fiat puluis, capiti inſpergendus.

PVLVIS CAPITALIS TEMperatus.

℞. Stœchados ʒ 1.s.
Roſarum rubrarum
Balauſtiarum
Maſticis. Macis
Olibani. Myrtorum ana ʒ 1.
Nucum cupreſſi ʒ 1.s.
Santalorum ʒ i.
Fiat puluis tenuiſſimus, commiſſuræ coronali aſpergendus.

PVLVIS AD VVLNERA capitis.

℞. Ariſtolochiæ pulerizatę
Iridis. Panacis
Mannæ thuris. Farinæ erui
Squamæ æris ana ʒ 1.
Miſce, & fiat Puluis.

PVLVIS PRO EXITV ANI.

℞. Maſticis. Thuris
Nucum cupreſſi. Antimonij
Malicorij

Glandi-

Glandium
Baulaustiarum añ. ℥ 2.
In puluerem radacta asperge.

PVLVIS AD PRÆGNANTES.

℞. Masticis. Thuris ana ℥ s.
Sanguinis draconis
Myrtillorum. Boli armeni
Granorum tinctorum ana ℈ s.

Tere, & huius drachma dactylum ossis loco reple, vino madefacito, & papyro inuolutum, sub calidis cineribus calefac. Da abortum timentibus.

De pulueribus purgantibus,

Cap. 43.

PVlueres purgantes fiunt ex simplicibus medicamentis purgantibus, vel speciebus compositorum, additis semper ijs, quæ vehementiã eorum remittunt, & saccharo. Singulorum verò simplicium medicamentorum purgantium pondera ex libro 4. petenda sunt. Qualitas vero ab ipsa morbi causa sumenda. Dantur in vino, vel absynthiaco, vel iusculo, aut alio liquore conueniente, idq; ieiunis. Sed formulis res clarior erit.

I.

℞. Rhabarbari electi ℥ 2.
Spicæ Indicæ

Cinna-

Cinnamomi ana ℈ s.
Sacchari ℈ 2.
Misce, & fiat puluis purgatorius.

I I.

℞. Rhabarbari albi, siue mechoacæ ℥
Gentianæ
Cinnamomi ana ℈ s.
Fiat puluis purgatorius, in vino absynthiaco sumendus.

III.

℞. Fol. senæ ℥ s.
Hellebori nigri ℈ s.
Zingiberis
Masticis ana ℈ s.
Tritis omnibus & commistis, fiat puluis purgatorius.

I V.

℞. Rhabarbari albi ℈ 2.
Foliorũ laureolę ℈ 1.
Spicæ Indicæ gr. 5.
Misce, & fiat puluis, sumendus cum vino absynthiaco.

V.

℞. Specierum elect. de psyllio
Diaphœniconis
Sacchari ana ℥ s.
Commisceantur singula, fiatq; tritura.

V I.

VI.

℞. Rhabarbari albi ʒ s.
Fol. senæ ℈ 1.
Rad. esulæ
Zingiberis
Gentianæ ana ℈ s.
Misce, & fiat puluis purgatorius.

De Dentifricijs, Cap. 44.

Dentifricia, Græcis ὀδοντοτρίμματα, vel odōtica dicuntur, ad candidos & immobiles dētes reddendos, expoliendos, extergendos, ad laxas gingiuas comprimendas, ad halitus graueolentiam, diuersimodè etiam ad alia præparãtur, vel in tenuissimum pollinem affricata, vel liquida ad abluendum, vel crassiora effecta, & circũlita: vt sequentibus formulis patebit. Vsg.

I.

℞. Cornu ceruini vsti
Corallium rub.
Ossis sepiæ
Masticis ana ʒ s.
His exquisitissimè puluerizatis, dentes & excarnes gingiuas affricato.

II.

℞. Aquarum menthæ
Saluiæ. Hyssopi añ. ℥ 7.
Alumi-

Aluminis ſciſſi aſſati,& vino auſter
extincti ʒ 2.
Nitri ʒ 3.
Salis aſſi ʒ s.

Miſce,& diſtilla per alembicum, liquor que ad vſum ſeruetur.

I I I.

℞. Gallarum Balauſtiorum
Aluminis rupei
Thuris.Myrrhæ ana ʒ s.
Corall.rub.Oſſis ſepiæ
Maſticis.Sanguinis draconis ana ʒ s

Trita & cribrata excipiantur oxymelite,ſcyl litico,& vſu exigente illinantur.

De pomis odoratis, Cap. 45.

POmum odoratum, eſt medicamentum quod citra ignis acceſſionem naribus adhi betur,cerebrum odore ſuo alterans , in orbicu lum pomi coactum.Componuntur ex ambra moſcho , laſere odorato,ſtyrace,ſtacte,ſpica,ni gella ,maiorana,caryophyllis,ligno aloe,lada no,roſis,ſantalis,caphura,& id genus alijs,vt ſ quentibus formulis videre licebit.

I.

℞. Styracis ʒ 1.
Caryophillorum ʒ 2.

Laseris odorati ℥ s.
Moschi gr. 15. Ambræ ʒ s.
Cum aqua rosarum, & stacte vniantur, finganturq; orbiculi odorati.

II.

AD CATHARRVM.

℞. Ladani. Ligni Aloes
Stiracis. Costi. Spicæ ana ʒ s.
Thuris
Galliæ moschatæ
Myrrhæ ana ℥ s.
Nucis cupressi. Gummi iuniperi
Nucis moschatæ ana ʒ 1.
Cinnamomi. Caryophyllorum
Nigellæ ana ʒ 2.
Moschi gr. 4. Ambræ ℈ 1.
Cum aqua rosarum, & vino odorato, & modica, cera, formetur pomum.

III.

AD PESTEM.

℞. Caphuræ. Ligni aloes
Styracis
Flor. buglossæ ana ℈ 2.
Caryophyllorum
Trium santalorum
Been albi, & rubri
Myrrhæ Calami odorati
Spicæ. Nucis moschatæ

Thuris
Gummi iuniperi ana ℈ 1.
Succini. Croci
Corall. rub.
Antiſpodij ana ʒ s.
Sem. acetoſæ ʒ 3.
Succi portulacæ
Succi mal. aurantiorũ añ. ℥ 4
Nympheæ
Coriandri torrefacti ana ʒ 2.
Terræ ſigillatæ ʒ 2.
Boli armeni ℥ s.
Ambræ
Moſchi ana ℈ s.
Ladani, aqua roſ. & aceto infuſi
Terebinth. in aqua roſ. lotæ
Syr. ex cort. mali citri ana q. ſ.
eſt ad pomi figuram inducendam.

De ſuffimentis, Cap. 46.

Suffimenta, vel ſuffitus, alijs ſuffumigia ſuffumigationes, Græcis Thymiamata: dicamenta ſunt ignitis carbonibus inijcie vel in trochiſcos coacta, vel puluerata, ad o gratiam, ad tetros halitus expurgandos, ad tis in ſubiectas partes defluxus, ad infarct mnes, aurium tinnitus, & frigidas quaſcu

n

oxas: q̃ qdẽ ſi ad vterinos affectus parẽtur, vel
io muliebria ducãt, vel q̃a euagãtẽ vterũ ſtabi
ınt, diuaricatis crurib⁹, ſuper infundibulũ ſtra
ılis circũdatum, euaporatorio intus occluſo, et
ıuliere pãnis diligẽter ſuccincta, ne ad caput ef
rantur vapores, accipienda ſunt. Si autem pa-
lo ore, auribúſue accipienda ſunt, per tubum,
tulamue, capite propenſo efferantur, vel per
dem perforatam. Fiunt autem ex rebus odora
s, vt moſcho, zibetto, belzoino, ambra, ſtyra-
, ladano, thure, gallia, maſtiche, &c. aut fœti-
s, videlicet caſtoreo, galbano, bdellio, bitumi-
e, lapide gagate, & id genus alijs. Odorata orbi-
ılari forma, nunc maiore, nunc minore, inter-
um glandes repræſentant: interdum auiculas,
uæ vulgò cypria vocantur: aliâs paſtillorum, vt
e alipta, vel moſcho, vel gallia moſchata in-
ribuntur: aliâs pulueris craſsi modo fiunt, quæ
formulis cognoſcent ſtudioſi.

I.

℞. Laſeris odorati ℨ 2.
Galliæ moſchatæ
Cinnamomi
Caryophyllorum ana ℨ 1.
Ligni aloes
Fol. lauri ana ʒ 1.

Trita excipiantur ſtacte, & informentu
paſtilli pro ſuffimento odorato.

II.

℞. Galliæ moſchatæ ʒ I.
Maioranæ. Saluiæ
Roriſmarini ana ʒ I.S.
Maceris ʒ I.
Cinnamomi
Caryophyllorum ana ʒ I.
Fol. lauri ʒ S. Ligni aloes ℈ I.
Moſchi gr. 3.

Terantur ſingula, & commixtis omnibus fiat puluis, qui exigente vſu carbonibus viuis inſpergatur.

III.

SVFFITVS VTERINVS.

℞. Aſæ fœtidæ. Galbani
Myrrhæ. Caſtorei
Seminis rutæ ana ʒ I.
Cinnamomi.
Vnguis odoratæ ana ʒ 2.
Sem. fœniculi ʒ I.S.

Craſſiuſculum puluerata, prunis inſper ge. Ori admotus, vteri præfocationem repentè depellit. Vuluæ adhibitus, menſes prouocat, & eorum dolores paulò poſt ſedat.

Deli-

De linimentis, Cap. 47.

Linimenta sunt, quæ liquida inunguntur. Fiunt ex oleo, adipe, butyro, seuo liquefactis, vel alijs, quæ olei spissitudinem habent, vt styrace liquida, myrrha liquida. Aliquando additur Terebinthina, vel mucilago, vel medulla, quæ adipis temperaturę, & consistentię similis est. Horum autem nulla certa quantitas describitur, cõmuniter tamen Medici ad vnciam vnam olei, recipiunt butyri, adipis, cremoris ana ʒ 2. Qualitas oleorũ ab ipso affectu desumenda est. Proprietas verò ab ipsa parte affecta accipitur. Vtimur his calidè duabus vel tribus horis ante cibum.

OLEA CALEFACIENTIA VENTRICVLVM.

Oleum nucis moschatæ.
Oleum de absynthio.
Oleum menthæ.
Oleum Mastichinum.
Oleum nardinum, &c.

℞. Olei mastichini
Nardini ana ℥ s.
Succi menthæ ʒ 2.
Ceræ parum
Commistis omnibus fiat linimentum.

PECTVS.

Oleum amygdalarum dulcium
Oleum amygdalarum amarar
Oleum irinum. Liliorum.
Oleum cheirinum, &c.

℞. Olei amygdalarum dulcium
Irini ana ℥ I.
Butyri recentis
Pinguedinis gallinæ
Cremoris ſem. lini ana ℥ s.
Commiſceantur, & fiat linimentum.

HEPAR.

Oleum amygdalarum amarar
Oleum nardinum.
Oleum de abſynthio.
Oleum maſtichinum.
Oleum nucleorũ perſicorũ, &c.

SPLENEM.

Oleum de capparibus.
Oleum liliorum. Oleum ſpicæ.
Oleum de behen.

VTERVM.

Oleum anethinum.
Oleum irinum.
Oleum cheirinum.
Oleum ſpicæ.
Oleum de caſtoreo. &c.

ART

ARTICVLOS.

Oleum nardinum.
Oleum rutaceum.
Oleum nucum.
Oleum nucis moschatæ, &c.

NERVOS.

Oleum costinum.
Oleum mastichinum.
Oleum lumbricorum.
Oleum de euphorbio.
Oleum de piperibus.
Oleum anethinum, &c.

OLEA REFRIGERANTIA

CAPVT.

Oleum de papauere.
Oleum mandragoræ, &c.

PECTVS.

Oleum violarum.
Oleum nenupharinum, &c.

VENTRICVLVM.

Oleum cotoneorum
Oleum myrthinum.
Oleum myrtillorum.
Oleum rosaceum.
Oleum omphacinum, &c.

HEPAR.

Oleum rosaceum.
Oleum myrtinum.

Oleum cotoneorum
Oleum lentiſcinum,&c.

RENES.

Oleum nenupharinum, &c.

VTERVM.

Oleum nympheæ.
Oleum lentiſcinum.
Oleum myrtillorum.
Oleum cotoneorum,&c.

OLEA SICCANTIA.

Oleum nucum.
Oleum nardinum.
Oleum ricinum,&c.

OLEA HVMECTANTIA

Oleum comune recens.
Oleum amygd. dulcium.
Oleum violaceum.
Oleum ſeſaminum,&c.

OLEA ASTRINGENTIA.

Oleum maſtichinum.
Oleum menthæ.
Oleum de abſynthio.
Oleum roſaceum
Oleum myrtinum.
Oleum œnanthinũ,&c.

OLEA EMOLLIENTIA.

Oleum lini. Oleũ narciſſinum.
Oleum ſtyracis,&c.

OLEA

OLEA LAXANTIA.

Oleum amygdalarum dulcium.
Oleum oliuarum.
Oleum iaſminunm.
Oleum ſeſam n m,&c.

RAREFACIENTIA.

Oleum anethinum
Oleum chamomelinum, &c.

OLEA DIGERENTIA.

Oleum amygdalarum amararũ.
Oleum nucum.
Oleum oliuarum antiquum.
Oleum rutaceum,&c.

DETERGENTIA.

Oleum tartari.
Oleum myrrhæ.
Oleum de frumento.
Oleum ouorum.
Oleum ſambucinum
Oleum balaninum.
Oleum ricinum.
Oleum raphaninum,&c.

GLVTINANTIA.

Oleum myrrhæ.
Oleum nicotianæ.
Oleum balſaminæ.
Balſamum,&c.

SOMNVM INDVCENTIA.

Oleum de papauere.
Oleum mandragoræ.
Oleum malorum aureorum.
Oleum nenupharinum.
Oleum hyoſciaminum, &c.

DOLOREM SEDANTIA.

Oleum anethinum.
Oleum chamæmelinum.
Oleum laurinum.
Oleum cheirinum.
Oleum ſambucinum.
Oleum liliorum alborum.
Oleum moſchelinum.
Oleum lini.
Oleum malorum aureorum, &c.

℞. Olei anethini
Chamæmelini
Liliacei
E ſemine lini ana ℥ 2.
Adipis caponis
Anatis
Cremoris ſem. altheæ ana ℨ 2.
Commiſtis omnibus fiat linimentum.

De vnguentis, Cap. 48.

VNguenta craſſioris conſiſtentiæ ſunt, quàm linimenta, & valentiora, quæ vnguinoſo ſuo corpore partibus illita, & cereo quodam lentore craſſitudinem adepta inhærent. Fiunt ex oleis, pulueribus, & cera: interdum etiam adipe, butyro, mucilagine, lacrymis, & gummi, &c. Species & olea iuxta affectuum, quibus adhibentur vnguenta, diuerſitatem variantur. Sic quoque eorum proprietas, pro locorum affectorum varietate immutanda eſt. Cera, vt conuenientem nanciſcatur conſiſtentiam, adijcitur. In his autẽ componendis hodie plerique obſeruant, vt vnciæ vni oleorum, drachmam vnam ſpecierum, & drachmas duas ceræ cõmiſceãt. Sed præſtat ceræ quantitatem eius qui componit arbitrio, ac iudicio relinquere, vt is ſcilicet addat, quantum ad iuſtam vnguenti coſiſtentiam ſatis eſt, vt in ſequentibus formulis patebit. Porrò vtimur his calidè duabus, vel tribus horis ante cibum.

Oleor. ℥j. Spir. ʒj. Ceræ ʒij.

I.

℞. Olei maſtichini
Nardini ana ℥ s.
Nucis moſchatæ. Macis
Caryophyllorum ana ℈ I.
Ceræ quantum ſufficit.
Fiat vnguentum.

II.

℞. Olei cotoneorum
Rosacei
Myrtini ana ℥ s.
Balaustiorum
Sanguinis draconis
Boli armeni
Rosarum rubrarum ana ℈ 1.
Ceræ albæ, quod satis est.
Misce, & formetur vnguentum.

III.

℞. Olei de capparibus
Liliorum alb.
Irini ana ℥ s.
Cremoris altheæ
Fœnigræci
Sem. lini ana ℈ 2.
Pinguedinis gallinæ
Anseris
Taxi ana ℥ s.
Medullæ cruris bubuli ℈ 2.
Cort. rad. capp.
Tamaricis ana ʒ s.
Centaurij minoris ℥ 1.
Costi ℈ s.
Ammoniaci ℈ 1.
Galbani
Bdellij ana ℈ 1.

Dis-

Diſſolutis gummi in aceto, cum cera quantum ſatis eſt, formetur vnguentũ.

VNGVENTA VSVALIA CALIDA.

Vnguentum Arrogon.
Vnguentum Marciaton.
Vnguentum ſtomachicum.
Vnguentum Philagrij.
Vnguentum dialthea.
Vnguentum ex bdellio
Vnguentum Bernardinum, &c.

FRIGIDA.

Vnguentum roſatum.
Vnguentum violatum.
Vnguentum refrigerans.
Vnguentum populeon.
Vnguentum caphuratum, &c.

ASTRINGENTIA.

Vnguentum comitiſſæ.
Defenſiuum magiſtrale, &c.

EMOLLIENTIA.

Vnguentum dialthea.
Vnguentum reſumptiuum. cyclamen
Vnguentum de artanita minus.
Vnguentum ex bryonia, &c.

ABSTERGENTIA.

Vnguentum apoſtolicum.
Vnguentum album.
Vnguentum de minio.

Vnguen-

Vnguentum baſilicum.
Vnguentum Ægyptiacum.
Vnguentum viride.
Vnguentum citrinum.
Vnguentum rubeum.
Pſoricum.
Vnguentum de lithargyro.
Vnguentum de tutia.
Vnguentum ad pediculos.
Vnguentum mercuriatum,&c.

SARCOTICA

Vnguentum aureum.
Vnguentum diapompholygos.
Vnguentum ceraſeos.
Vnguentum apoſtolicum,&c.

GLVTINANTIA.

Vnguentum potabile.
Vnguentum aureum.
Vnguentum citrinum.
Vnguentũ deſiccatiuũ.Rub.&c.

ERODENTIA.

Pſoricum.
Vnguentum Ægyptiacum.
Vnguentum apoſtolicum.
Vnguentum ex cantharidib. &c.

EXTRAHENTIA.

Vnguẽtum fuſcum, &c.

DOLO-

DOLOREM SEDANTIA.

Vnguentum anodynum.
Vnguentum D. Gereonis.
Vnguentum ad hæmorrhoides.
Vnguentum pectorale.
Vnguentum ad oculos,&c.

SOPORIFERA.

Vnguentum populeum.
Vnguentum somniferum, &c.

PVRGANTIA.

Vnguentum Agrippæ.
Vnguentum de artanita maius.
Vnguentum ad vermes,&c.

De Fomentis, Cap. 49.

Fomenta, hoc est, decocta partibus applicita, illas suo calore fouentia,& flatus dissipantia, vel per halitus digerentia, humectantia, lenientia, atq; alia ex vi coctorum præstantia, in vesica excipi, vel spongia, linteóue filo duplicato, aut laneo panno crassiore imbuto, & expresso, adhibentur,& liquida vocari possunt. Fiunt aũt vel ex aqua calida, vel vino, vel oleo, vel decoctis herbarum, florum & seminum, ad tertias, vel dimidias: interdum etiam ex decoctis cataplasmatũ. Adhibentur autẽ oculis, thoraci, vẽtri, iecori, lieni, renib⁹, vesicæ, vtero, etc. Vtimur his

his sæpe ante quàm vel cataplasmate, vel vngu-
tis vtamur, quo pori aperiantur, partes relaxen-
tur, & quodammodo viam muniant alijs reme-
dijs. Ante tamen corporis euacuationē nō sun
temerè adhibenda: tūc enim plus humorum a
calefactam partem traheretur, quàm id sit, quo
discutitur. Præterea in febribus ante accessio-
nem ipsis vtendum, sed nō statim per initia, ne-
que cùm copia humorum in toto corpore supe-
rat. Quod ad ingredientium quantitatem atti-
net, pro singulis manipulis vel duobus herbarū,
libra vna humoris addenda est. Sed formulis re
clarior erit.

I.

℞. Florum chamomillæ
Meliloti. Anethi
Altheæ. ana M. s.
Sem. lini. Fœnigræci
Anisi. Fœniculi ana ʒ s.

Coquantur in sufficiente quantitate a-
quæ vsq; ad consumptionem medietatis
deinde spongia, vel linteo duplicato ad-
hibeatur parti.

II.

℞. Maluæ M. 1.
Flor. chamomillæ
Meliloti. Anethi ana M. s.
Sem. lini. Fœnigræci ana ʒ 3.

Co-

Coquantur in lib.2.aquæ ad medietatẽ vſq;, atque fomentum,quod vel in vtre, vel veſica, el pãno laneo,vel linteo duplicato adhibeatur

I V.

℞. Rutæ M. s.
Linguæ ceruinæ
Centaurij min. ana M.1.
Rad.altheæ ℥ 1.
Semen.lini ℥ s.
Cort.capparorum ℥ s.

Coquantur in aqua, & aceto q. ſ. ad tertias, einde ſpongia in iure decocti madefacta lieni plicentur.

De epithematibus, Cap.50.

Pithemata,id eſt liquida medicamẽta, componuntur,ex aquis deſtillatis,affectui,& par- affectæ proprijs,adiectis pulueribus, vel ſpebus aliquot, interdum etiam vino,& croco, erdum aceto,pro partis affectæ natura. Quis omnibus ſimul mixtis,& agitatis,intingun- panni linei tepidi, & madefacti, leniterque reſſi parti applicantur,& ſubinde mutantur, calefacti corpus calefaciant. Nunc ſindone, laneo panno ex chermes infectis,ijſdemque merſis admouentur. Admouentur ſæpius iei & cordi: rarius autem fronti,pectori, ven-

triculo, lieni, renibus, & testibus. His quæ cord
applicantur, aliquid vini optimi, & croci misce-
tur: ijs verò, quæ iecori, vel lieni, aceti parùm, &
astringentia aliqua: quæ autem ventriculo, a
stringentia aromatica, ad robur parti inducen
dum. Applicantur autem post euacuationem
factam, vel post sanguinis missionem, & potissi
mum in febrium statu, in quo omnia sunt sæ
uissima. Frequenter ijs vtendum, serò & manè
In summa, quoties pars aliqua inflammatur, au
alia calida affectione afficitur, mensura epithe
matum libram non excedit: communiter autem
selibram, vel ℥ 10. continet. Sic autem ea magna
ex parte miscentur, vt libræ vni liquorum ʒ 1.s
aut ʒ 2. specierum respondeant. Quæ vinum, &
crocum (vt cordialia epithemata) recipiunt
eum modum in illis miscendis seruant, vt libra
liquorum vncia vna vini, & croci aliquot grana
adijciantur. Quæ verò acetum (vt in epithema
tis hepaticis, & spleniticis) exposcunt, ijs pro li
bra vna aquarum vncia semis aceti sufficiet, vt in
formulis patebit.

Vtimur autem his in febribus hecticis, &
squalidis, ardentibus, pestilentialibus, visce
rum inflammatione, & totius corporis in
cendio: item in cordis palpitatione, cordia
ca passione, erysipelate, & virium imbecil
litate, &c.

EPI

EPITHEMA PRO FRONTE. I.

℞. Aquæ rosarum ℥ 4.
Aceti albi ℥ 2.
Olei rosati ℥ 1.

Misce, & hoc linteis duplicatis imbutis fronti tepidè admoueatur.

II. PRO CORDE.

℞. Aquarum rosarum ℥ 4.
Borraginis
Buglossæ
Melissæ ana ℥ 3.
Vini odorati ℥ 1.
Aceti ℥ s.
Spec. diagemmæ ʒ 1.
Ligni aloes
Cort. mali citri
Ossis de corde cerui
Eboris ana ℈ s. Croci gr. 6.

Commistis omnibus fiat epithema.

III. PRO HEPATE.

℞. Aquarum endiuiæ ℥ 4.
Cichorij
Lactucæ
Absynthij ana ℥ 2.
Acetosæ ℥ 3.
Solani ℥ 1.
Aceti ℥ s.
Spec. diarrh. Abb. ʒ 1.

Driasantali ℈ I.
Santali rubri ℈ s.
Miſtis omnibus, formetur epithema.

De Sacculis, Cap. 51.

SAcculi fiunt aut ſicci, ſiue aridi: aut liquore aliquo madidi, ex herbis, floribus, radicibus ſeminibus, & id genus alijs, conciſis, & leuite contuſis, quadrati frequentius, vel ad membro rum patientium formam figurantur: ex ſeric videlicet cordi & capiti admouendi: alij verò e panno lineo: conſuunturque acu tranſuerſin miſſa, ne ſcilicet ea, ex quibus conſtant, in vnan omnia partem labantur ac declinent. Sicci vero ante admotionem, teſta calente ſuperponi, vi no, aut aceto irrigata, ad vnciam vnam, vel vn ciam vnam & mediam, ac ſubinde cõtracto ca lore partibus adhiberi. Humidi autem locis do lentibus applicantur, ad dolores ſedandos, hu mores crudos concoquendos, ad mollifican dum, ac diſcutiendum. Prius autem cõprimen di ſunt, quàm loco dolenti admoueantur. Sec formulis res clarior erit.

CAPITALIS I.

℞. Maioranæ
Florum chamomillæ
Stœchados ana M. s.

Maſticis

Maſticis. Macis
Cubebarum
Nucis moſchatæ
Cort. mali citri
Roſ. rub. ana ℥ 1.
Corall. rub. ℈ 1.
Salis vſti ℈ 4.

Contuſa in ſericum demittantur, formeturq; culus, ſiue cucupha.

II.

℞. Lauendulæ
Roſmarini. Betonicæ
Chamomillæ añ. M. 1.
Saluiæ. Maioranæ
Meliloti ana M. s.
Roſarum rub. M. 1. s.
Stœchados M. s.
Fol. ſenæ ℥ 2.
Caryophyl. Macis
Nucis moſchatæ ana ℈ 2.

Contuſis omnibus, fiat è ſerico ſacculus ca- lis.

III. CORDIALIS.

℞. Florum borraginis
Meliſſæ
Bugloſſæ
Santalorũ omnium
Ben. albi, & rubri

Boli armeni
Offis de corde cerui ana ʒ I.
Rof.rub. ʒ 2.
Flor.chamæmeli
Rorifmarini ana ʒ I.s.
Corall.rub.
Sem.acetofæ
Cort.mali citri ana ʒ s.
Ligni aloes
Antifpodij ana ℈ 2.
Croci.Serici crudi ana gr.10.
Caphuræ ℈ s.
Contritis omnibus fiat è ferico facculu

IV. CORDIALIS CALIDVS

℞. Florum borraginis
Bugloffæ
Rofarum
Meliffæ ana M.I.
Cinnamomi electi
Caryophyllorum
Macis ana ʒ s.
Ligni aloes ℈ I.
Cort.mali citri
Spec.diambræ ana ʒ I.
Offis de corde cerui ℈ s.
Croci ℈ I.

Terantur omnia, & fiat è ferico facculus co-
di admouendus.

V.CO

V. CORDIALIS FRIGIDVS.

℞. Rosarum rubrarum
Flor. buglossæ
Borraginis ana ℥ 2.s.
Fol. myrthi. Cort. citri
Coral. alb. & rub.
Coriandri præparati
Santalorum omnium ana ʒ 1.s.
Caphuræ ℈ 2.
Misce, & fiat sacculus cordialis.

VI. CORDIALIS TEMPERATVS.

℞. Santalorum alborum
Rof. rubrarum
Corall. amborum
Antispodij. Caphuræ
Fol. myrti
Flor. borraginis ana ℥ 1.
Ben albi, & rubri
Cort. mali citri
Nucis moschatæ
Serici vsti. Spicæ
Ossis de corde cerui
Granorum tinctorum
Fol. lauri
Caryophyllorum
Ligni aloes
Rorismarini
Melissæ. Cubebarum an. ℈ 1.

Moſchi gr.4.
Ambræ. Croci ana gr.3.
Contritis omnibus, fiat ſacculus cordialis.

VII. SACCVLVS AD FLATVS *Ventriculi.*

℞. Sem. aniſi
Apij. Fœniculi
Seſeleos. Oluſatri
Rutæ ana M. s.
Calaminthæ. Origani ana M.1.s.
Hyſſopi. Pulegij ana M.1.
Rutæ ſiccæ. Stœchados
Chamædryos
Chamæpithyos ana M.1.
Abſynthij M.2.
Cinnamomi
Caryophyllorum
Calami aromat. ana ʒ 2.
Macis ʒ 3.
Tritis omnibus, fiat ſacculus ſtomachalis.

VIII. SACCVLVS HVMIDVS AD *fluxum ventris.*

℞. Myrtillorum. Rhois
Coriandri
Chamomillæ
Origani
Balauſtiarũ aũ. M. 1.s.

Cort.

Cort.granatorum
Hypociftidis
Sem.rofarum ana M.1.
Rad.verbafci
Dipfaci
Cort.& rad.mori ana M.2.

Concifis & tritis,fiat facculus,in vino nigro uftero coquẽdus,cui expreffo fuperfedeat æger.

X. SACCVLVS HVMIDVS AD DOlores,mollificationem,& difcutionem.

℞. Florum chamomillæ P.2.
Sũmitatum anethi
Origani
Meliloti ana P.1.
Fœnigræci
Sem.lini ana.℥ 1.
Maluæ. Altheæ
Violariæ ana M.s.

Contufis omnibus,fiant facculi duo, in aqua el lacte vaccino coquendi, qui expreffi alteratim loco dolenti applicentur.

De Cataplafmatis, Cap.52.

Cataplafmata fiunt ex herbis viridibus, radicibus, floribus, fructibus, & feminibus,ad

mollitudinem vſque coctis, in aqua, oleo non adiecto.

Vsg. Fiunt autem cataplaſmata, ad varias intentiones, quandocunq; ad doloris ſedationem, ad remollitionem duritiei, ad reſolutionẽ, ad maturationem, ad exiccationem, & conſumptionẽ humorum, & vaporum. in promiſcuis affectibus promiſcuæ intentiones in cataplaſmata cõmiſcentur: vt remollientia cũ diſcutientibus, & diſcutientia cũ remolliẽtibus, vt ſequentibus formulis videre licebit.

Porrò cataplaſmata ſupra omnes partes dolẽtes aut inflammantes applicari poſſunt. Quod ſi hypochondrijs calefacientia, & diſcutiẽtia cataplaſmata applicanda ſint, niſi antea vacuato corpore, adhiberi minimè debent. Atttahunt enim totius corporis excrementa. Cautela.

I.

℞. Maluæ, Altheæ
Violariæ. Chamomillæ anà M. I.
Rad. altheæ ℥ I.
Fœnigræci
Sem. lini ana ℥ s.

Coquantur in aqua donec molleſcant, deinde contundantur, & fiat cataplaſma.

II.

℞. Rad. altheæ
Liliorum alb. Ireos ana ℥ I.

Flor.

Flor. chamomillæ
Meliloti. Anethi ana P.1.
Maluæ. Bismaluæ
Violariæ ana M.1.
Sem. lini
Fœnigræci ana ℥ s.
Baccarum lauri ʒ 2.
Croci ℈ s.
Coctis, & contusis, fingatur cataplasma.

III.

℞. Plantaginis. Polygoni
Bursæ pastoris. Numulariæ
Saniculæ
Consolidæ mediæ. Viridiū ana M.1.
Coctis & contusis omnibus, formetur cataplasma.

De emplastris, Cap. 53.

Emplastra hodie dicuntur, quæ ex herbis, floribus, radicibus, fructibus, seminibus, & farinis in aqua coctis componuntur, additis axungijs, vel oleis, prout res exposcit.

Plantarum autem, vel alterius materiæ singulis fasciculis olei, vel adipis singulæ unciæ, vel sescunciæ misceri debent.

Possunt autem supra omnes partes dolentes, aut inflammatas applicari, euacuato prius

prius corpore, & quidem ante cibum.

Doloribus leniendis, tumoribusque concoquendis, vel digerendis maximè accommodata sunt.

I.

℞. Maluæ. Altheæ
Meliloti
Chamomillæ ana M. 1.
Rad. altheæ ℥ s.

Contusa coquantur in aqua vsque ad iustam crassitudinem, cui adde
Olei chamomelini
Liliorum alb. ana ℥ 2.

Iterum bulliant, fiatque emplastrum.

II.

℞. Flor. anethi
Chamomillæ
Verbasci añ. M. 1. s.
Meliloti M. s.
Farinæ fœnigræci
Sem. lini ana ℥ s.

Contusa bulliant in aqua, donec in crassitudinem iustam coeant, deinde adde
Olei anethini
Chamomelini ana ℥ 2.

Ebulliant iterum, & formetur emplastrum.

III.

℞. Maluæ. Bismaluæ
Violariæ ana M. 1.

Rad.

Rad.altheæ
Liliorum alb.ana ℥ i.
Flor.anethi
Chamomillæ
Meliloti ana P.i.
Farinæ hordei
Fœnigræci ana ℥ s.
Croci ℈ s.
Contusis,& coctis,adde
Axungiæ Anatis
Anseris ana ℥ i.
Medullæ cruris vituli
Butyri recentis ana ℥ s.
Olei liliorum alb.
Irini ana ℥ i.
Bulliant iterum,fiatque emplastrum.

IV.

℞. Micæ panis in lacte remollitæ, & incoctæ quantum sufficit,
Vitellorum ouorum N.i.
Olei de papauere q.s.
Croci gr.12.
Misce,& fiat emplastrum.

De Cerotis,Cap.54.

Cerotum olim à cera nuncupatum,hodie ex pulueribus,oleo,cera,resina,pice, & id genus

nus alijs concinnatur. In huius compoſitione idem, quod in vnguentis, pondus nonnulli obſeruant Medici, vt ſcilicet vncia vna oleorum, drachmæ vni, aut drachmæ vni & ſemis ſpecierũ reſpondeat. Ceræ verò quarta pars olei eſſe debet: vtpote ſi acceperit olei ℥ 2. ceræ ſit vncia media. Si verò ſcribatur ceræ parùm, ſit eius ſexta pars, aut ſeptima. At ſi liquidum ceratum, vt in fracturis paretur, duplicatum: ſi ad emplaſtri figuram, olei & ceræ tantundem: atque iuxta ambientis & ceræ naturam, idq; magis & minus, pro Medici ſcopo, id quod in pice, reſina, terebinthina ſeruandum. Porrò ſpecierum, & oleorũ qualitas, ab ipſo affectu deſumenda eſt. Adhibentur ventriculo, hepati, lieni, pectori, vtero, & oſſibus fractis, ita tamen, vt eorundem figura parti, cui admouentur, ſimilis ſit: vt ventriculo ſcutiforme: iecinori, lunatum: lieni, ſoleatum, ceratum effingatur. Acu etiam tranſuerſim trãſmiſſo, conſuuntur: atque ante cibum ſtomacho ieiuno applicantur. Stomachica cibi tempore ſeponuntur.

I.

℞. Calami odorati
Cinnamomi ana ʒ I.
Macis
Caryophyllorum ana ʒ ß.
Nucis moſchatæ ʒ I.

Roſa-

Rosarum rub. ℥ 2.
Masticis
Ladani ana ℥ 1.
Olei absynthini
Mastichini ana ℥ 1.s.
Menthæ
Cotoneorum ana ℥ 1.
Ceræ ℥ 10.
Resinæ terebinthinæ, parùm.
Commistis omnibus, fiat cerotum ventriculo adhibendũ, & serico obducatur.

II.

℞ Croci
Chrysocollæ ana ℥ 1.s.
Piperis albi ℥ 1.
Ammoniaci, succo rutæ soluti
Medullæ cruris vituli ana ℥ 1.
Pinguedinis gallinæ
Anseris
Anatis ana ℥ s.
Olei de capparibus
Cotoneorum
Nardini ana ℥ 6.
Ceræ quantum satis est, misce & fiat cerotum pro splene.

III.

℞ Arthemisiæ
Sabinæ, Abrotani ana ℥ 1.

Nucis

Nucis moſchatæ
Calam. aromatici
Cinnamomi ana ℈ 2.
Serapini
Opopanacis añ. ℥ 1.s.
Olei nardini
Irini. Liliorum alb. ana ℥ 1.

Diſſolutis gummi in vino, cum cera, quod ſatis eſt, formetur ceratum vtero applicandum.

De Scutis, Cap. 55.

Scuta ex pulueribus medicamentorum ſiccorum conficiuntur. Pulueres autem non debent excedere vnciam vnam & ſemis, ad ſummum: ſæpe ſufficit vncia vna, aut drachmæ ſex, vt ex formula ſequenti patebit. Fiunt autem pro ſtomacho, ad intemperiem aliquam corrigendam, & ad robur illi addendum. Vires ſupplent vel vnguentorum, vel emplaſtrorum.

℞. Abſynthij. Menthæ
Maioranæ. Siccorum ana ℈ 2.
Caryophyllorum
Galangæ
Xyloaloes ana ℈ 2.
Cumini
Corallorum rub. ana ʒ 1.
Cinnamomi. Roſar. rub. ana ʒ 1.

Fiat

Fiat puluis, ex quo fiat ſcutum, cum pauca bombice, acu tranſuerſim conſuto, inter duas ſindones.

De embrochis, Cap. 56.

EMbrocha, Latinis irrigatio dicitur, eſt, vbi ex alto pluuiæ inſtar in partem aliquam fit deſtillatio. Differt à fomento humido, quòd hoc ſpongia, vel pannis denſis, in decoctione madefactis vtamur: illa verò pars ex alto irrigetur.

Componitur ex herbis, floribus, radicibus, ſeminibus, & id genus alijs, decoctis in aqua, aut vino, aut lixiuio, vel oleo.

Adijcitur autem magna ex parte ad manipulos duos plantarum, libra vna liquorum, atque quoad medietas abſumatur, decoquitur. Vtimur ijs calidis, ad ſomnum conciliandum, ad dolores capitis finiendos, aliarumque partium fracturas, & contuſiones.

I.

℞. Lactucæ. Violarum
Saluiæ
Roſarum
Anethi ana M. 3.
Cort. rad. mandragoræ ℥ 6.
Flor. nymphea
Cucurbitæ ana M. 2.

Sem. papaueris albi ʒ 2.
Lactucæ. Portulacæ
Cucurbitæ ana ʒ s.

Coquantur in lib. 10. aquę fontanę vsq; ad dimidij consumptionẽ, fiatq; irrigatio somnifera.

II.

℞. Florum rosarum
Violarum
Nympheæ ana M. s.
Fol. salicis M. 1.
Sem. Lactucæ
Portulacæ
Cucurbitæ ana ʒ 1.
Papaueris ʒ s.

Coquantur in lib. 1. s. aquæ fontanæ ad tertiæ partis vsq; consumptionem, fiatq; embrocha.

III.

℞. Betonicæ. Maioranæ
Lauendulæ. Chamomillæ
Origani. Hyssopi ana M. 1.

Coquantur in tribus lib. aquæ ad consumptionem partis dimidiæ, fiatque irrigatio.

De Balneis, Cap. 57.

Semicupium.

INsessio, insessus; Græcis ἐγκάθισμα, vulgò semicupium, balneum particulare est, cui ægr ad ventriculum vsque tantummodo insident cruri-

cruribus & brachijs exemptis. Fiunt ex decoctione herbarum, florum, radicum, & ſeminum, quæ omnia pro morbi natura variantur. Herbarum autem quantitas fit à manipulis quinq; ad octo, vel decem: radicum ab ℥ 2. ad ℥ 4. ſeminum à ʒ 6. ad ℥ 5. vel ℥ 6. aquæ verò, quantum pro inſeſſu ſufficere videtur. Imponuntur medicamẽta ſacco, & in aqua ad tertias vſq; coquũtur.

Vtimur his in renum, veſicæ, coli, ani, & vteri malis: & quidem temperatè calidis, duabus, aut tribus horis ante cibum, corpore prius purgato, vel ſaltem alui, & veſicæ excrementis depoſitis: non autem vbi crudis & malis humoribus corpus eſt refertum. Mora autem in eo, ad horam eſſe debet, plus minúſue, tum pro affectus vehementia, tum virium imbecillitate, capite operto, ne eo oppleatur.

I. PRO DOLORE NEPHRITICO.

℞. Maluæ
Altheæ
Parietariæ ana M. I.
Chamomillæ
Meliloti
Anethi ana M. I.
Betonicæ
Origani
Calamenthi
Abrotani ana M. I.

Rad.altheæ ℥ 3.
Sem.lini
Fœnigræci
Anisi
Fœniculi ana ʒ 2.
Furfuris P.4.

Ponantur omnia in sacculo, & fiat decoctio in sufficiente quantitate aquæ, pro semicupio.

II.

℞. Saxifragiæ
Maluæ. Parietariæ
Altheæ ana M.1.s.
Cicerum rub. ʒ.2.
Sem.petroselini
Lini
Fœnigræci ana ʒ 2.

Coquantur singula in aqua iustæ quantitati ad tertias, pro insessione.

II. PRO DOLORE COLICO.

℞. Chamomillæ
Anethi. Origani
Calamenthi ana M.1.s.
Maluæ. Parietariæ ana M.2.
Sem.lini
Fœnigræci ana ℥ 1.
Sem.anisi
Fœniculi. Carui
Cumini ana ℥ 1.

Bz

Baccarum lauri ℥ s.

Quæ omnia inclusa sacculo, coquantur in aqua ad tertias, pro semicupio.

III. PRO MENSIBVS RETENTIS.

℞. Arthemisiæ. Sabinæ
Calamenthi. Marrubij
Chamomillæ. Meliloti
Pulegij. Saluiæ
Matricariæ ana M. I.
Rad. petroselini
Apij ana ℥ I.
Ciperi M. I.
Granorum iuniperi M. 2.

Coquantur pro insessu.

IV. PRO FLVORE NIMIO *menstruorum*.

℞. Bursæ pastoris
Plantaginis
Polygoni
Equiseti ana M. 2.
Consolidæ maioris ℥ 2.
Malicorij ℥ s.
Balaustiorum ℥ s.

Coquantur omnia in tribus aquæ pluuialis partibus, & quarta vini nigri austeri pro insessione.

V. PRO DOLORE ARTHRITICO.

℞. Betonicæ

Maioranæ
Rorifmarini
Stœchados
Saluiæ. Hyperici
Chamædryos
Chamæpityos
Fol. lauri
Origani
Serpylli
Chamomillæ ana M. 1.
Rad. acori
Altheæ ana ℥ 2.
Fœnigræci ℥ 4.

Omnibus in facculo pofitis, coquantur ad tertias pro balneo.

De collutionibus & ablutionibus, Cap. 58.

Collutionibus vtimur in doloribus dentium: ablutionibus verò ad prouocandũ fomnum, & laffitudinem difcutiendam.

Abluuntur caput, pedes, manus, & axillæ. Capitales ablutiones, ex herbis, & floribus capitalibus, in lixiuio coctis, componuntur: axillarum, ex aftringentibus: vt oleaftro, lentifco, additis quibufdam odoratis, vt rofis, in lixiuio. Pedum verò, ex herbis, floribus, vel calidis vel frigidis, in aqua,

in aqua, vel lixiuio coctis. Horum autem quantitas communiter à manipulis 4. ad manus octo, vel decem. Qui frigidi & humidi natura sunt, capitalibus lotionibus, rariùs: qui verò calidi & ſicci, frequentius vtantur.

Capitis autem lotiones calidæ exhibendæ manè ante cibum, corpore recrementis vacuo, ſic tamen, vt ſtatim caput abſtergatur linteis calidis, & exiccetur. Pedum verò lotiones, manè vel veſperi ante cibum, vel etiam ante ſomnum: non autem pedes rurſus abſtergendi, ſed linteo humido inuoluendi ſunt.

Porrò collutiones fiunt ex herbis, radicibus, corticibus, ſpeciebus aromaticis, & alijs, id genus, in vino, vel aceto decoctis; vt in ſequentibus formulis patebit.

I.

℞. Piperis albi
Longi
Cubebarum
Pirethri ʒ 2.s.
Sem. hyoſcyami ʒ s.
Cort. rad. capp.
Mori
Mandragoræ ana ℥ 1.

Contundantur ſubtiliter, & in vino nigro coquantur ad dimidij conſumptionem: teneatur in ore, & cum infrigidari ceperit, expuatur.

II.

℞. Hyſſopi M.s.
Abſynthij M.i.
Maſticis
Malicorij
Zingiberis ana ℥ i.
Macis ℈ s.

Contuſis omnibus, coquantur in aceto, vel aqua & aceto, æquis partibus, ad dimidij vſque conſumptionem.

III. ABLVTIO CAPITIS, IN *materia frigida.*

℞. Origani
Calamenthi
Pulegij ana M.i.s.
Saluiæ
Roriſmarini
Maioranæ ana M.i.
Chamomillæ M.i.
Baccarum lauri M.i.s.

Coquantur in lixiuio ad tertias, fiatque capitis ablutio.

IV. PEDVM ABLVTIO *ad ſomnum.*

℞. Fol. ſalicis
Vitis. Maluæ
Violariæ

Flor. chamomillæ
Nenupharis ana M.1.
Cort. papaueris ℥ 1.
Fiat decoctio cum aqua, qua lauentur pedes, genua, & brachia bis, vel ter, ante cœnam.

De Ponderibus, et mensuris, Cap. 59.

Pondera, quibus hodie Medici vtuntur, hæc sunt:

LIBRA, vncias duodecim pendet, & hæc est officinis vsitata: huius autem hæc est nota, lib.
DEVNX, vnciæ vndecim.
DODRANS, vnciæ nouem.
BES, quasi bis triens, vnciæ octo.
SEPTVNX, vnciæ septem.
QVINCVNX, vnciæ quinque.
TRIENS, quatuor vnciæ.
QVADRANS, tres vnciæ.
SEXTANS, duæ vnciæ.
SESCVNCIA, seu sescunx, vncia vna, & semis. Nota ℥ 1.s.
SEMIS, vel Semissis, id est dimidium. Sic scribitur S.
VNCIA, duodecima pars libræ, constat drachmis octo, cuius talis est nota ℥.
AVREVS Arabum, & Denarius Romanus, pendet drachmam vnam, & insuper septimam

eius partem, vnde septem denarij, vel aurei, con
stituunt vnciam. Sic notatur, χ.

DRACHMA, pendet grana sexaginta, se
scrupulos tres, & est octaua pars vnciæ. Huiu
hæc est nota, ʒ.

SCRVPVLVS, pendet obulos duos, se
grana viginti. Sic notatur, ℈.

OBVLVS, pendet grana decem, seu scrupu
lum dimidium. Sic autem scribitur, ♎.

GRANVM, minimum pondus est, quo vti
mur. Sumimus autem grana piperis albi, si ali
pondera desunt, quorum, viginti scrupulum
sexaginta drachmam constituunt: atque eiu
hæc est nota, Gr.

ANA idem potest, quod singulorum tan
tundem, vel partes æquas: cuius nota est, ãã
vel ana.

Quod ad mensuras attinet, sunt vel liquido
rum, vel aridorum.

ARIDORVM mensura.

MANIPVLVS, qui dicitur fasciculus her
barum, aut similium, qui manu compræhend
potest. Sic scribitur, M.

PVGILLVS, fit digitis simul in extremitat
compressis. Nota eius est, P.

LIQVIDORVM verò mensura est.

LIBRA ciuilis, quæ pendet vncias sedecim

HEMINA Italica, est dimidius sextariu
Atticus

ꞇticus, & pendet vncias nouem: tantundem
ıoque pendet cotyla Attica. Cotyla Italica eſt
ꞇra menſuralis, ſeu duodecim vnciæ.

SEXTARIVS Atticus continet duas he-
inas, ſeu vncias decem & octo.

CHOENIX, ſextarij duo.

CHVS, chœnices duo.

CONGIVS, Sextarios ſex continet.

BICONGIVS, duodecim ſextarios.

TRICONGIVS, octodecim ſextarios.

COCHLEARE maximum, pendet drach-
as quatuor: magnum ſeſquidrachmam: par-
m drachmam vnam: minimum drachmam
midiam.

Sed hæc de ponderibus, & menſuris ſufficiant.

PRA-

PRACTICAE GENERALIS

LIBER VI.

ARGVMENTVM.

De instrumentis chirurgicis po-
tissimum agit. Eius capi-
ta hæc sunt.

D

PRA-

LIBER VI.

De instrumentis chirurgicis, Cap. 1.

QVamuis hodie chirurgia à medicina sep
ta esse videatur, est tamē Medicó Phy
summopere necessaria. Quoniam medicinę p
chirurgia est. Quare Medicū non tantùm Ph
cum (vt hodie loquuntur) esse oportet, ver
etiam chirurgum, non quidem, vt manu ope
tur, sed vt tanquā imperator, alios monere p
sit. Instrumenta autem chirurgica, quædam
munia sunt, quædam propria. Ex communi
Communia - quædam medicinalia, quædam ferrea. Med
nalia sunt tum Diæta, tum pharmacia. Verùm
instrumentis diætiticis, libro tertio, de pharm
ceuticis verò, libro quarto, & quinto egim
restat nunc, vt de ferreis, alijsq; quib. chirurg
munitus esse debet disseramus. Itaq; ferrea
strumenta quædam ad incidendum: quæd
ad vrendum: quædam ad extrahendum: qu
dam ad probandum, seu explorandum: qu
dam ad suendum sunt apta. Sunt & alia inst
menta non ferrea, quorum alia ad ligandum i
uenta sunt, vt fasciæ: alia ad vniendam carne
vt acus, fibulæ, cannulæ, splenia, puluilli: a
ad vnienda ossa fracta, vt ferulæ: alia ad exte
dendu

iendum vt habenæ,ſcalæ,aliæque id genus ma-
hinæ.Sic capiti proprium inſtrumentũ eſt mo-
iolus : ſedi,falx : matrici, ſpeculum : de quibus
mnibus nunc ordine agemus,ab ijs,quæ vren-
i vim habent,exordium ſumentes.

De cauterijs, Cap.2.

Auterium duplex eſt, actuale videlicet, &
potentiale. Actuale fit metallo ignito : auro Actuale.
uidẽ,& argẽto,leuius: ferro verò acrius exiſtit.
otentiale fit ex medicinis cauſticis, & eroden- Potentiale.
bus.Sed actuale,potentiali melius & ſecurius
ſt.Variant autem pro locorum,& morborum
iuerſitate.Aliud enim punctuale eſt : aliud ro-
undum: aliud planum,& longum: aliud cultel-
re,ad formam cultelli factum : aliud oliuare:
liud triangulare : aliud dactylare : aliud ab acu
cuale : aliud circulare,&c. Porrò cæſim,pun-
im cauteria imprimuntur. adiguntur longiùs,
latiùs,& in circulum circunferuntur : vno lo-
o vel pluribus : ſemel ac ſæpiùs , vt natura par-
um ſuſtinet,& vitia requirũt. Fiunt cauteria in
apite contra epilepſiam,maniam, melãcholiã,
olorem capitis diuturnum,hemicranium,ocu-
orum lachrymas,&c.Quę in humeris fiunt cau-
ria,cõtra humerorũ & ſpatularũ dolorem va-
t.Circa radicẽ verò gutturis facta, aſthmati,&
ulmonũ vitijs conferũt.Contra dolorẽ,& vitia
hepatis

hepatis,ſupra ipſum hepar cauteria ſunt facie
da: contra vitia ſplenis,ſupra lien: contra lu
borum dolorem,ſub ipſis,in fontanella: con
iſchiadam paſſionẽ,in coxendice: contra arth
ticam paſſionem ſub genu,&c. Cæterùm c
teria tempore matutino ſunt adhibenda,corp
re nõ repleto,ſed prius euacuato. Locũ igni c
cunſcribere oportet, nucali teſta, vel re ſimi
quæ ſuis marginibus conſtans pateat in med
Cerato roſaceo,lana vino tincta muniendæ ſu
partes vicinæ,ne iuſto latiùs euadat ignis vio
tia. Alioqui ſplenijs,imbutis oui candido, mu
cagine pſyllij, ceruſſa, è rhodoſtagmate lo
refrigerante ſucco,&ijs omnino quæ ἀφλεγμ
νοῦντα Græci vocant. Cruſta non ſtatim det
henda,ſed nutare prius oportet,ac veluti ma
ritate ſua excidere. Alioqui vis afferri ſolet, p
fundum vlcus relinquitur: dolor,fluxio, phl
mone irritantur. Tempeſtiua deduci poteſt b
tyro,& rhodoſtagmate loto,farina tritici in p
ri,vel ruti ſucco,&c. Poſtquam ceciderit eſca
mundificetur.Porrò cauteria per dies quadra
ta,aut tribus menſibus aperta maneant. Ser
buntur autem aperta cum tentis,& nodis,ex
ra ſimplici factis: vel piſo, vel gentiana.Et de
per ponuntur folia caulium , aut hederæ, ſu
panni triplicati, bis in die mutati. Potentia
cauteria ab octo horis vſque ad duodecim rel
que

[q]uenda sunt:& postea remouenda. Vesicæ verò, vesicantibus cauterijs eleuatæ, incidendæ, & [a]periendæ sunt, cum forficibus, aut cum acu. Et [p]ostea supra folium caulis, & panni applicandi [&] sicut placebit remutandi.

[D]e instrumentis incidentibus, excidentibus, scalpello, phlebotomia, & scarificatione, Cap. 3.

[I]Nstrumenta chirurgica ferrea, ad incidendũ, & excidendum, sunt forfices, nouacula, serra, [&] scalpellum, quod phlebotomõ appellant. Ve[r]ũm de phlebotomo hoc loco dicẽdum venit, [d]e reliquis verò tribus instrumentis sequenti ca[p]ite agetur. Scalpellorum itaque tria sunt gene[r]a: oliuare, myrtinum, & cultellare. Cultellare [q]uod Italis *Lancetta* appellatur, vel latum, vel [su]btile est, pro venarum amplitudine, & strictu[r]a. Myrtini forma lata est: & conuenit ad incidẽ[d]as venas concauas, plenas, procedentes, appa[r]entes, magnas, illasq; quæ sanguinem crassum [c]ontinent. Forma verò oliuaris phlebotomi est [m]inoris latitudinis, & subtilioris extremitatis: [&] conuenit ad venas paruas incidendas, & quæ [sa]nguinem tenuiorem continent. Cultellari vti[m]ur in venis incidendis, quibus vel nerui, vel [a]rteriæ subiacent, quò securius, & minori cum

Scalpellor- gen.

periculo sanguis extrahatur. Quomodo autem phlebotomia sit perficienda, & quantū sanguinis sit extrahendum: item quibus conueniat, & quibus non: & quæ venæ, & quibus in morbi sint incidendæ, & quo tempore, libro tertio a bundè diximus. Porro scalpellis quoque vtimu in abscessibus suppuratis aperiendis, vt libr sequenti docebimus.

Scarificatio.

Cæterùm balneatores apud nos quoq; scal pellis ad scarificandum vtuntur, verùm non t acuminatis & subtilibus vt in venarum sectio ne, sed latioribus, & rotundioribus in aciei ex tremitate. Cucurbitula aūt prius vacua applica da est, & tandiu relinquenda, donec pars rube & attollatur: qua deinde ablata, pars secundum cutem scarificanda est ordinatè, semel atque i terum, scarificationibus paulo profundioribu factis, præsertim si sanguis fuerit crassus, & æge robustioris naturæ. Quibus autem scarificatio nes conueniant, & quibus non: item quos mor bos iuuent: & quæ partes scarificandæ, & quo t pore, ex libro tertio petenda sunt.

De nouaculis, forficibus, serris, & ossium sectione, Cap. 4.

Forfices.

Forficibus & nouaculis maximè indigent c rurgi. Forficibus namq; vtuntur ad inciden das tela

as telas,fascias,fila,pilos, capillos,vngues,cu-
em,coria,membranas,ligamenta,& quæ in fau
ibus,& gula adnascuntur,vel putrescunt, & id
enus alia,&c. Nouacula verò culter rasorius di
itur à Nouo,quod faciem nouare,id est,nouam
uodammodo, & iuniorem facere videatur.
His vtimur ad pilos,qui vlcerum, vulnerum, &
umorum sanationem impediunt, radendos:i-
em ad cutem denudandam: carnem putridam
xcidendam cutem(vt in Gallia,& Italia fieri so
et)scarificandam, & id genus alia exhibenda.
orrò serra est instrumentum dentatum, quo
ssa,& membra putrefacta secantur. Serrarum,
uibus ossa corrupta secantur, pro vario situ
ssium,crassitudine,magnitudine,duritie,& ca
itate,variæ quoque existunt differentiæ. Qui-
us verò extrema membra corrupta adimuntur
nicum genus serræ commune est: Verùm non
n omnibus quibus membrum aliquod compu-
ruit,huiusmodi sectio facienda est. Senes enim,
ueri,debiles, & quibus iam vltra genu corru-
tio progreditur,morti potius relinquēdi sunt,
quàm secandi.

Fortiores verò, & robustiores matutino tem-
ore sunt secandi,& quidē in hunc modū. Pars
brachium videlicet, vel crus) inferius & supe-
ius ligamento constringenda prius est, deinde
caro intra duas has ligaturas spatumili lato ad

Aa 2 os vsq;

Nouacula.

Serra.

Sectionis modo.

os vsq; separanda, & denudanda: mox serra, ac id genus ordinata, os abscindendum. Cauendi tamen ne serra carnem sanam tangat, dolorem & inflammationem inferat, quod facile impedietur, si pannus linteus ab omni parte interponatur. Abscisso membro, pars vulnerata ligamēto conuenienti liganda est, & curanda, donec omnino persanetur. Quod si inter operandum, fluxus sanguinis vehementer irruat, velociter locus cauterizandus, vel ora venarum filo liganda, vel pulueribus astringentibus fluxio impedienda erit.

De instrumentis extrahentibus, forcipibus, seu tenaculis, & volsellis, Cap. 5.

DE instrumentis vrentibus, & secantibus, tribus præcedentibus capitibus diximus, nūc de attrahentibus, videlicet forcipibus siue tenaculis, & volsellis dicendum videtur, quæ pro rerum extrahendarum & particularum affectarū diuersitate plurimum etiam variant. Sunt nāq; forcipes, quibus dentes esi, vel putrefacti eradicari solent: alij ad spinas è gutture extrahendas fabricati: alij, quibus sanguisugas: alij, quibus lapides ex vesica: alij quibus fœtum mortuum, vel

Forcipes.

am, vel secundinam ex vtero extrahimus: alij sagittas, tela, & spicula: alij globulos ferentarios ex corporibus nostris extrahunt. Verùm, licet multa sint instrumenta, telis, atq; infixis alijs rebus extrahendis accommoda, octo tamen apud recentiores chirurgos sunt magis communia.

Primùm, sunt forcipes, seu, vt vulgò loquuntur, tenaculæ, quæ denticulatæ sunt, & capita habent ad instar limæ.

Secundum sunt forcipes Albucasis, in modū rostri auis, etiam denticulatæ.

Tertium, sunt forcipes in modum cannæ, siue arundinis, aut scriptorij calami, concauæ, quas vulgò tenaculas cannulatas appellant, ad sagittas spiculis cinctas & globos ferentarios (quas barbatulas nominant) extrahendos accōmodæ.

Quartū est, terebellū inuersum, quod in ferri infixi tubulum (quam doliam appellant) imponitur: vbi autem sic tubulo immissum, ferrum apprehenderit: leuiter ferro sequaci educitur.

Quintum instrumentum, est terebra in longū porrecta, dilatādis ossibus (quibus tela firmiter inhærent) apprimè idonea.

Sextum, est incisorius culter, ad amplificanda carnis vulnera, quò facilius infixa eximātur.

Septimum est propulsatoriū instrumentum quod geminum est, nempe cauum, & solidum, siue surdum: illud fœminam, hoc marem appel-

 lant.

lant. Ijs tela protūdimus, donec ab altera par
apprehendi,& extrahi poſſint.

Octauum eſt in modum arcus illius, quem l
liſtam vocitant. Hoc autem, ictum telum excu
tur.

Forcipes autem, pro eradicandis dentib
ſint ſubtiles, longarum extremitatum, breu
manubrij, craſſi, vt non duplicentur, quando
eis premitur. Sint autem ex ferro optimo fac
directarum extremitatum. Et in eorum extre
tatibus ſint dentes, quorum quidam ingredia
tur in quoſdam, & ſtringant decenti & forti c
ſtrictione. Quandoq; fiunt extremitates, ſic
forma roſtri auis, quæ ciconia nominatur, q
fortis ſunt conſtrictionis.

Ad ſpinas de gula extrahēdas, quidam inſtr
menta ex plumbo conficiunt, Radio ſimilia, p
lo tamen maiora, & in extremitate curua.

Inſtrumentum verò ſanguiſugis, quæ ſub v
ſum cadunt extrahendis idoneum, ſimile e
debet forcipibus roſtri auis, quæ ciconia appe
latur, in quo limæ tamen aſperitas inſit.

Fœtus autem mortuus extrahitur vncinis,
forcipibus accommodatis, matrice prius aper
Aperitur verò inſtrumento, quod antiqui Ver
ginem vocitant.

Volſella. Porrò Volſella inſtrumenti chirugici gen
eſt, quo caro ex vlceribus putrida præcidend
appreh

apprehenditur. Sed hæc de instrumentis attrahẽtibus nobis sufficiant.

De Specillis, Cap. 6.

SPecillum, quibusdam proba, tenta, & intromissum vocatur, instrumentum est teres, & paruum, quo chirurgi ad scrutandum, siue tentandum vulnerum, & fistularum viã, & profunditatem vtuntur, quod cùm notissimum sit, de hoc pluribus agere non est necesse.

De acubus, cannulis, & sutura vulnerum. Cap. 7.

ACus, & cannula vulneribus suendis accommodata sunt. Acus autem longa, ac leuis esto, cuspide triangulari, cauda verò excauata, vt in ea filum recondatur, & trãsitum acus non remoretur. Ita enim mitius corpori insidet. Cæterùm cannula habeatur fenestrata cui incũbat, ac innitatur altera pars labij vulneris, ne scilicet huc atq; illuc euagetur, dum acus intromittitur & vt per fenestellam videri possit, quando acus pertransierit. Atq; vbi iam acus traiecta fuerit, vnà cum filo trahatur: sed interim vulneris labrũ, quod prope filum est, specillo huic parti applicato, veluti fulcimento, & adminiculo

 innita-

Acus.

Cannula.

innitatur, ne dum filum extrahitur, labrum eti consequatur. Ligetur autem primò duabus inu lutionibus, secundò vna duntaxat, deinde filu scindatur, aliquantulum remotè à nodo.

Sutura Sutura autem fiat filo forti, æquali, & læui, c iusmodi est sericum in communibus saltem vu neribus, primùm punctum faciendo in medi diuisionis vulneris; deinde alterum in medi spacio vtriusq; lateris, & ita deinceps procedē do, vt inter duo quæcunq; puncta, punctum in tercedat, donec vulneris labra ritè commissa fu erint. Itaque nec nimis rara, neq; nimis crebr sutura esse debet. Si enim nimis rara est, nō cō tinet: si nimis crebra est, vehemēter afficit. Qui quò sæpius acus corpus transiuit, quoque plur loca iniectum vinculum mordet, eò maiores in flammationes oriuntur. Sic igitur sutura ora iungat, vt ne ipsæ quidem inter se ex toto con tingant. Quod scilicet, si quid intus humoris cō creuerit, sit quà emanare, ac effluere possint. So lent autem communiter vnius digiti transuer salis spacium interiecta vincula relinquere.

De instrumentis ad deligationem aptis, Cap. 8.

IN deligandi arte veteres quàm plurima vsu diuersa suis etiam nominibus distinxerūt. lin theola,

heola,fafcias,hypodefmidas,fplenia, ferulas, pathulas, habenas, laqueos, puluinas modò corteos, modò molliufculos, nodos, & id genus alia, de quibus quoq; dicendum venit.

De Fafcijs, & ligaturis vulnerum, & fracturarum, Cap 9.

FAfcijs vtimur in vulneribus, vlceribus atque fracturis. At fafcia ad vulnus deligandum, linea aptiffima eft, quæ nec nimium mollis, nec nimium dura fit. Quod enim molle nimium eft, & gæ ritu fragile, non tutò continet. Quod verò durũ nimis eft, premendo offendit. Sit igitur ex lino veteri, nõ tamen nimis detrito, fuaui, leni, mundo, eaq; latitudine, & longitudine, quã natura partis defiderat. Vt fi humerus tibi deligandus fit, fafciam, quæ latitudinem fex digitorum habeat affumes: at fi femur, quinq;: fi tibia, quatuor: fi brachium, trium digitorum. Si verò digitus ligari debeat, vnius digiti latitudine fafcia fumenda erit. Eius verò longitudo fit, pro ratione numeri iniectionum, hoc eft, pro neceffitate reuolutionum. Sed & ad hoc non parum cõfert cognitio conformationis ipfi⁹ particulæ laborantis. Quod ad fracturarum deligaturam attinet, tuta non erit deligatio, fi vel nimis arcta, vel laxa nimis fuerit. Quandoquidem per laxiorem

Vulnerum ligatura.

Fracturarũ ligatura.

rem offibus moueri licet: per arctiorem verò, &
vehementius adſtringentem, & alimenti in lo
cum affectum diſtributio prohibetur, & dolo
(qui humorum in ægram partem affluxus euo
cat, & phlegmonas creat) excitatur. Danda itaq
opera eſt, vt vtrunq; exceſſum declinemus. Co
ſtrictio igitur mediocris eſto, tum noſtri ſenſus
tum ipſius ægrotantis iudicio. Ac ſi quidem æ
qualis eſſet craſſitudinis membrum quodque
vtiq; latiſſima faſcia commodiſſima eſſet, vtpo
te quæ totum æqualiter, continenterq; ex omn
parte fractum os complecteretur. Sed quonian
id non eſt, quod deeſt nobis, ex faſciarum latitu
dine, circuituum numero penſabimus, vt in ar
tubus ipſis, qui omnium maximè fracturæ tran
uerſum factæ, expoſiti ſunt. In talibus namq
vtilior eſt anguſta deligatura, quàm valdè lata
& remiſſa. Quippe quæ nec rugas, vt ea, quæ la
tiore faſcia fit, contrahat, & totius membri, cu
circundata eſt, cutem contegat. Eò igitur vſqu
augere tibi latitudinem faſciæ licet, quoad nul
la eius pars laxior efficiatur. Cæterùm in eiuſmo
di deligatura, quæ fracturis (in medio præſertim
brachij, vel tibiæ, aut femoris exiſtentibus) adh
betur, duabus faſcijs lineis mollibus, opus eſt
Hanc autem Hypocrates hypodeſmidas, id eſt
ſubligamina ſeu malis ſubfaſciatores appella
uit. Primæ faſciæ initiũ ſuper fracturã inijci de
bet,

bet, ac circa eam bis, térue conuoluta, sursum versum ferri, & quasi in cochlea serpere, atque illic desinere. Id tamen perpetuò obseruandum est, vt multùm partis sanæ fascia hæc complectatur. Ita enim fiet, vt & firmius reposita, ac conformata ossa contineantur, & magis ab affecto loco in circumuicinas partes humores elidantur, magisq; ne hi à superiori parte eò defluant, impediatur. Altera etiam super fracturam debet incipere priori aduersa, deorsumq; (vbi primos complexus super fracturam fecit) tendere, atque inde iterum reducta in superiore parte vltra priorem fasciam desinere. Quocirca dimidio longior priore esse debet. Terminus autem longitudinis earum fasciarum, non vnus ac certus statui potest, sicuti nec etiam latitudinis, sed pro magnitudine fracturæ, & perfracti membri crassitie vtraque dimensio varianda est. Sunto autem eiusmodi fasciæ duæ prælongæ, nempe quatuor, aut quinque, aut sex cubitorum, & circa tres quatuórue digitos latæ, aqua aut posca potius madefactæ, & postea expressæ, præsertim si fractura inflammatione vacet, recensque sit. Si verò dolor vehemens, aut inflammatio adest, lanis tenuibus mollibúsque, aut stupis læuibus, oleo, vel oxycrato imbutis, membrum contegendum est, & non ita arctè deligandum. Satis enim fuerit

tunc,

tunc si deligatura adhibeatur, quæ & membrũ vtcunq; fulciat, & admota medicamẽta, ad ha symptomata profliganda idonea, contineat.

De Splenijs, Cap. 10.

SPlenium ab oblonga splenis figura nome habet. Varijs corporis partibus, potissimùı verò ossibus fractis, carnibusq; exulceratis, ac commodatur, & pro earum diuersitate plurim variatur. Splenia namq; pro vlceribus, pannor laciniæ sunt, in linamenta formatæ, vnguent albo Rhasis illitæ, aut vnguento, quod sextã pa tem lithargyri recipiat, vel vnguento, quod dia pompholygos nuncupatur, supra vlcus ipsum positæ. Verum supra eiusmodi linamenta vlce imposita, puluillus, quem plumaceolum vocã (de quibus deinceps dicemus) posca aquos imbutus, adhibendus erit: deinde cõueniens d ligatura. Cæterùm splenia, à splenis forma ita a pellata, ad fracturarum tutelam, stabilimentũq plurimum faciunt, maximè si huiusmodi plagu læ vnà cũ exterioribus fascijs, quas epidesmas id est, superligamina appellant, desuper adhibe antur. Splenia enim eiusmodi siue plagulæ, dua rum primarum fasciarum, quæ peculiari nomi ne hypodesmidæ, id est subligamina appellãtur firmamenta sunt. Non mediocre præterea auxi

liun

ium ferunt splenia in magnis ossium abscessi-
ous, præsertim vino nigro, subaustero insuccata
quæ deinceps atq; continenter, hinc inde adhi-
benda sunt, non vt hoc illi insideat. Longiores
unto, quàm quæ solùm ambitum membri com
prehendant. Nã si quadrantalis circulus est par-
is, paulò longiores splenes trientalibus esse o-
portet. Obliquè inseruntur membro, & aduersa
parte decussant.

De puluillis, Cap. 11.

PVluilli, qui vulgaribus chirurgis plumaceo-
li nuncupantur, ad multa vtiles sunt. Quan-
doquidem dissolutas, ac diductas partes fulci-
unt, & comprimunt: membri, quod suæ vnionis
diuortium patitur, geminum calorem fouent, &
conseruant. Deniq; à graui molestoq; vinculo-
rum, ac fasciarum pondere, vulneratam particu-
lam tuentur. Fieri autem quondam solebant ex
pluma inter duos pannos candidos & mundos
consuta, vnde & nomen illi à veteribus inditum
est. Verùm quoniam eos subinde mutare & in-
nouare (quod valdè tediosum erat) cogebat ne-
cessitas, magis postea placuit eiusmodi puluil-
los ex stupis canabinis conficere, præsertim di-
ligenter, ac studiosè pexis emundatisq;. Fiunt e-
tiam interdum ex lana, vel xylo, quod cotonem
appellant

appellant. Pleriq; autem hodie loco piluillor
panniculos admouent leues, duplicatos, aut tri
plicatos: alij verò spongiam adaptant. Porrò du
vel tres, pluresue, prout res expostulat, appo
nuntur. Quandoq; quidem sicci, ac nullo ma
dentes liquore: nonnunquam verò imbuti o
candido, vel vino, vel posca, aliquoties etiam c
leo, iuxta ipsius dissolutionis exigentiam. Inue
niuntur autem huiusmodi puluilli, ex triplic
differentia, quod ad figuram attinet. Alij enim
triangularem, alij rotundam, alij verò quadrat
habent. Qui figura constant triangulari, gluti
nandis vulneribus sunt dicati. Ita autem dispo
ni debent: vnus ex vtroque latere orarum, seu l
brorum vulneris, constituatur ita, vt super pla
gam, inter se iungantur lateribus. Qui rotund
habent figuram, sicci alijs superponuntur, nat
ui caloris particulæ læsæ conseruandi gratia, &
vt saniosam proluuiem ac sordidos ichores in
recipiant. Sed qui quadrati sunt, ideò apponun
tur, vt partem læsam à fasciarum & vinculorum
iniurijs vindicent.

De *Penicillis, seu turundis*, *Cap. 12.*

TVrundas seu penicilla, & linamenta, qua
vulg

vulgò tentas appellant, maximo esse vsui in curandis vulneribus, & præcedentia luce clarius ostendunt, & omnibus in aperto est. Proinde quando, quomodo, & ad quos fines illis sit vtendum, chirurgo haudquaquam est ignorandum.

Ad hæc ex qua materia, & qua figura formari debeant. Itaq; illis vtimur, in ijs octo præsertim vulnerum generibus.

Primò cùm vulnera vel amplianda sunt, vel detergenda, vel cùm aliquid ab eorum fundo vacuandum est: vt in profundis vulneribus, in quibus necessum est alibi vulnus aperire, vt ex fundo, & sinu ipsius ichores, id est saniosa colluuies, inibi collecti vacuentur.

Secundò illis cogimur vti, in cauis vulneribus in quibus necessaria est carnis deperditæ regeneratio.

Tertiò in vulneribus alteratis ab aëre, & sordidis, quæ detersione egent.

Quartò in vulneribus contusis.

Quintò, prædictorum vsus vtilis est in vulneribus, quæ cum phlegmone, aut quouis alio tumore præternaturam fatigant.

Sextò in vulneribus, quæ per morsus fiunt. Talia namque vulnera non sunt festinanter agglutinanda, & ad cicatricem perducenda. Quin potius longo tempore aperta & hiantia

hiantia manere debent. Quandoquidem mor
sus ferè omnis quoddã virus habet, quod fora
semper euocandum est, non intrò repellendum
nec occluso vulnere intus relinquendum.

Septimò turundis, & linamẽtis vtimur, in vu
neribus, in quibus persanandis circa ossa manu
admouenda est.

Octauò in vulneribus, quæ iam vetustate in v
cera defluxionibus scaturientia degenerauerũt
Porrò in omnibus alijs reliquis vulneribus, in
ducendæ cicatrici studemus, absq; eiusmodi tu
rundis, & linimentis. Aduertendum autem est
in ijs diuersitatem non paruam esse, pro ration
finis, cuiꝰ gratia fiũt & admouẽtur. Fiũt aũt inte
dũ, vt diximus, ad detergendas sordes vulnerũ
atq; tum ex panni nõ asperi, & præsertim vete
ris, lacinijs, vel floccis euulsis, formantur. Non
nunquam verò ideò fiunt, & in vulnus immitti
tur, vt ipsum hians, & apertum maneat. At tun
quidem ex stupis benè pexis, & à sordibus rit
emundatis, vel ex prædicti panni frustulis, effor
mantur: vel etiam ex xylo, quem cotonem vocã
Sed & ex canna ænea, vel argentea perforata fi
unt penicilli ad eundem finem: vt verbi gratia
in naribus, ad aëris inspirationem: & in altis vu
neribus, vt sanies, & purulenta colluuio, per hã
velut emissarium feratur, non autem intus reti
neatur. Quandoq; etiam hæc linamenta inquã
& pe-

c penicilla,plagæ inferuntur,vt ipſius os magis
ehiſcat,& amplietur,fiuntq; tunc,aut ex ſpon-
iolis vehementer compreſſis, & intortis, aut
x radice gentianæ:hæc enim dum multum hu-
norem,quo ſcatet vulnus,combiberint, turge-
cunt,& ita magis hiantem plagam reddunt.

Cæterùm forma linamentorum æqualis eſſe
ebet.turūdarum verò inæqualis,in modum cla
iculi lignei, quem Latini impagem vocant, ne
cilicet intrò labantur. Hæc autem aliquoties
uidem ſicca,quandoq; verò quopiam delibuta
nguēto admouentur,prout res ipſa exigit. Re-
qua quæ ad eiuſmodi operationes ſpectant,
nedentis conſilio,& ſolertiæ committuntur.

De ferulis, & quomodo in fracturis adhibeantur, Cap. 13.

Erulis ad membra perfracta chirurgi maxi-
mè vtuntur. Nam vt perfracta membra in na
urali figura immota prorſus (quoad expediet)
erſiſtant, recentiores chirurgi ſecundum deli-
aturam protinus ferulas etiam circumponunt,
pſas quidē conſtringentes, prout ſenſus, & tu-
nor ex inflammatione(ſi qua adſit)poſtulat. Ve
eres autem à die tantùm ſeptimo,vel etiam
ono,& vndecimo ferulas accōmodabant. Ve-
ùm non abs re factum putamus, ſi ſtatim

 ab ini-

ab initio post deligaturam,ferulæ inijciantu
modò nimis premendo dolorem non exciten
aut phlegmonē(quæ maximè arcenda erat) a
cersant,vel præsentem(si adsit)exacerbent Qu
igitur à principio adhibentur à recentiorib
ferulæ,non eo nomine adhibentur, circum
nuntúrue,vt astringant,sed vt adaptationis
guram contineant, & ossa in suam sedem rep
sita vtcunque fulciant. Primis namque di
bus cùm phlegmones deuitandæ consilium v
ceret, tutum non erat perfractum membru
ita ferulis premere. Cùm verò nullus iam an
plius futuræ inflammationis metus sit, aut e
quæ prius fuit discussa, membrum aliquan
gracilius quàm pro naturali habitu apparuer
(quòd intra septimum diem ferè solet conti
gere) tum licebit ferulas circumponere, et e
(vt fracturam stabiliant) validè satis astringer
Ferularum enim vsus idem est, qui & plagul
rum,seu spleniorum,nempe vt fractum os co
tineant,& deligationem stabiliant, ac firmen
Sunto autem ferulæ,vt rectè præcipit Hippocr
tes, leues,id est,leuigatæ & planæ:æquabiles,
est,neque in latus,neque in superiorem, a
inferiorem partem distortæ. in summis pa
tibus,id est,extremitatibus, resimæ, id est le
te: derasæ ac retusæ: minores hinc inde quà
deligatio est;& ea parte crassiores,id est,lati
res,

es,& valentiores, quã fractura erupit. Leues utem ferulas, id est, non asperas,adhibendas sse censet Hippocrates, ne sua asperitate, & æqualilitate fractis partibus negotium facesant. Vtroque enim modo comprimunt. Cæterùm quoniam fieri potest, vt ferulæ leues sint, ion tamen æquabiles, ideo non solùm leues, ed etiam æquabiles,id est,non distortas assumẽ las esse ferulas, monet. Quæ enim distortæ unt,similiter,vt aspera,lædunt,ac illud insuper fficiunt, quòd deligationem simul distorquẽt: qua distorta, pars etiam fracta distorqueatur necesse est. Simas præterea in extremis paribus eas deligi voluit, id est, leuiter derasas, c retusas in extrema parte, ne sua acuie articulum lædant, & æqualiter vbique partem fractam, propter æqualem suam craslitudinem, comprimant, quod certè fieri nullo modo debet. Vult enim Hippocrates vt supra locum fracturæ, hoc est media parte,ferulæ deligationem magis astringãt. Hinc ea parte crassiores esse iubet. Quia scilicet locus is potissimùm compressione ipsarum indiget. Vult itẽ minores eas esse longitudine,id est,aliquantò breuiores,quam sit ipsa deligatio, ne cutem vltra deligationem attingant: quæ sæpenumero ex eo, quod humores à fasciis expressos suscipit,paulo altius turgescit,atq; extat. Sed &

breuioribus ferulis vtendum præcepit, ne pars eminentior,id eſt gibba,& carne nudata, attingatur,vt circa cubitum,& malleolos,vbi oſſium extuberationes ſunt. Porrò ferulæ ex ligno abietis,vel ſalicis,vel medietate cannæ latæ, vel de vaginis gladiorum,vel de cornu:vel ex ferro, vel corio conſtare debẽt. Modus autem ac ratio adhibendi ferulas,talis eſto. Splenia triplicia, aut quadruplicia oleo delibuta,ſuper faſcias ſimiliter atq; æqualiter, ſi membrũ in craſſitie fuerit æquale,circũdato:ſi verò inæquale partibus magis cõcauis,per ſplenia repletis, mẽbrũ vndiq; æquale ferulis accõmodandis efficito. Deinde, ferulas lana, aut ſtuppa mediocriter inuolutas in orbẽ,nõ minore,quã vnius digiti ſpatio inter ſe diſtantes fracturæ circundato, eaſque leniter ac moderatè conſtringito. Sed & in hac ferularum accommodatione ſummopere caueto quatenus fieri poteſt,ne articulus aliquis, & præcipuè interior flexus pars, ab eis attingatur. Vlcera ſiquidem in ipſis nonnunquam, & neruorum inflammationes pariunt. Itaque illic hoc eſt, iuxta articulos ipſos deligatione aliquantò (vt diximus) breuiores, tenuiores, laxiores, & magis flexibiles ferulas eſſe oportet quemadmodum valentiores, quâ fractura excidit, atque inclinat. Cæterùm ſi nulla prurigo nulla inflammatio, nulla ſuſpectà exulceratio nullúſ

ullúſue dolor adeſt, & oſſa rectè commiſſa
ierint, fracturáque rectè proceda t: ſic mane-
ferulas & ligamenta, ad decimum vſque
iem, vel quintum & decimum, aut etiam
geſimum, vtile eſt. Si verò in membro per-
acto præter ſolitum cooperto, vel dolor exci-
tur, vel pruritus creetur, vel eius, quod iam
ifixum fracturæ eſt, perſpiratio prohibeatur,
propter quam non modò noxius pruritus qui-
uſdam accidit, ſed etiam eroſa à ſaniei acri-
ionia nonnunquam cute, exulceratio conci-
itur) non abs re feceris, ſi tertio quoque die,
t iuſſit Hippocrates, deligationem ſolueris, &
iembrum ipſum aqua temperata perfuderis,
c foueris. Hac enim perfuſione, & acrem atque
rodentem ſaniem diſcuties, & dolorem miti-
abis, & prurigini pulchrè medeberis.

De Fibulis, Cap. 14.

Ibulis, quas Græci ἀγκτῆρας vocant, in vulne
ribus interdum chirurgi vtuntur, præſertim
s, quorum labra nimium ſunt diducta. Si nam-
ue in carne vulnus eſt, hiatque, neque
i vnum oræ facilè attrahuntur, ſut ura quidem
liena eſt, imponendæ verò fibulæ ſunt, quæ o-
is paulùm tamen contrahunt, quò minus la-
i poſtea cicatrix ſit: ferè autem fibulæ latius

vulnus esse patiuntur. Sunto autem fibulæ ipsæ, vel maiores, vel minores, pro ratione partis vulneratæ: ab vtraque verò parte recurua, figaturque hamus vnus in altero vulneris labro, & versus alterum ducatur, in quo & alter hamus infigatur: vt facere solent, qui pannos tundendo apparant. Hæ autem (fibulæ inquam) quibus hiantis plagæ oras sic contrahimus, nullam vim desiderant, sed eátenus vtiles sunt, quatenus cutis ducentem quasi sua sponte subsequitur. Adhibentur autem fibulæ in vulneribus maiorib. & rectis: in transuersis verò suturis, & fibulis opus est. Porrò præputium assuitur, & infibulatur, vt & carnosum genus, vbi nimium dehiscit vulnus, nec oræ facilè coniunguntur.

De instrumentis extendentibus, Cap. 15.

Lvxata membra, in solitam sedem extensione reduci à chirurgis solent: Verùm non vna eademq; in omnibus extendendi ratio est: sed alia atque alia pro natura scilicet partis luxatæ, prout nerui ac tendines valent, aut ossa huc illúcue sederunt. Modò enim manibus solis; modò habenis iniectis vtendū est, modò verò quædā alia machinamenta adhibenda sunt, vt ex vno Hippocrate lecto libro de luxatis & fractis discere poteris.

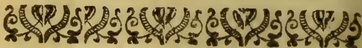
PRACTICAE GENERALIS

LIBER VII.

ARGVMENTVM.

De morborum curatione potissimùm agit. Eius capita hæc sunt.

PRA-

PRACTICAE GENERALIS:

LIBER VII.

De morborum curatione,

Cap. I.

SVperioribus libris breuiter admodum, & quantùm instituto nostro sufficere arbitrati sumus, causarum cognitionem, quæ per signa habetur, perstrinximus, nunc reliquum est vt in postremo hoc libro curandorum morborum præcepta tradamus. Itaque curatio id quod præter naturam in corpore est, contrario illius tollit. Contraria enim contrarijs curantur. Sunt autem in corpore nostro tria præter naturã, Morbus, Causa, & Symptoma: & morbus quidem sui curationem: causa, sui ablationem, symptoma correctionem postulat. Morbus ille est, qui primò & per se actionem lædit: quare illi ante omnia incũbendum. Causa verò morbifica est, quæ morbum fouet. Quare ante morbũ est remouenda. Symptoma post morbi extirpationẽ corrigatur, nisi vehemẽtia sua Medici curam ad se trahat. Verùm cùm morborum alij sint partium similarium alij partium instrumentalium: alij vtrisque partibus communes, prius de similariũ morborum curatione agere instituimus: deinde etiam de reliquis.

Curatio quib. perficiatur.

De curatione morborum similarium, Cap. 2.

Similarium partium proprius morbus vitium temperaturæ est. Vitiata igitur temperatura curari debet. Curatio vnam præcipuam, ac communissimam habet intentionem, ad id, quod est dispositioni auferendæ contrarium: indicationes verò habet varias, prout varijs considerantur modis. Quæ namque intemperies causas suas habet antecedentes vel procatarcticas, quæ ipsum morbum fouere possunt, prius quàm morbus curetur, causa remouenda est, alioqui morbus subinde recrudescet: quæ cùm sit & ipsa præternaturam, non nisi contrario suo tolli potest. Quod si verò intemperies causas suas non amplius habeat, totus ad morbum auferendum incumbe. Quare intemperies simplex simplici contrario curanda erit: composita verò, contrario mixtæ facultatis corrigenda. Curabitur enim id, quod ad calidius est conuersum, refrigeratione: quod ad frigidius inclinatum est, calefactione. Pari modo quod ad siccius est alteratum, humectatione: & quod ad humidius est versum, siccatione. Rursus quoque siccabit pariter, ac calefaciet, quod humidum est redditum & frigidum: siccabit pariter, & refrigerabit, quod humidius simul & calidius euasit, & sic in

reliquis

reliquis duabus coniugationibus. Semper enim pro eo, quod exuperat inducendum eò vſque cõtrarium eſt, quoad particulam in ſymmetriã, & naturalem habitum vindicaueris. Cæterùm ſi intemperies materialis fuerit: qualicunque humor, vel qualitate, vel quantitate ſua peccet, nõ ſolũ alteranda, ſed etiam euacuanda erit, vt ſequenti capite docebimus. Porrò quantum ſit agendum indicat morbi quantitas. Refrigeratũ quinque gradibus, totidem calidis reducetur. Quomodo verò, ſeu quo inſtrumento agendum ſit, indicat morbi qualitas, cauſarum varietas, corporis ſitus, &c. Quando & quo tempore ſit agendum, indicat morbi tempus tum vniuerſale, tum particulare. Vbi denique agendum ſit, locus affectus promptè indicabit. Atque hæc quidem omnis ægritudinis, quæ in ſimilaribus conſiſtit, methodus medendi exiſtit.

Intemp. mat.

Quantum agendũ.

Quomodo.

Quando.

Vbi.

De tumorum præternaturam curatione, Cap. 3.

TVmor præternaturam, incrementum eſt, naturalem ſtatum in corpore excedens, & læſionem actionis inducens. Horum differentiæ ex praxi ſpeciali ſunt petendæ.

Cauſæ

Causæ verò tumorũ, recentioribus medicis & chirurgis geminæ statuũtur generales scil. & speciales. Generales causæ sunt, fluxio, & cõgestio.

Rursus fluxionis causæ quatuor numero constituuntur. Nempe membri propellentis robur: excipientis imbecillitas: humoris fluentis conditio: & spacium, per quod fit defluxio.

Cæterũ fluxio concitatur ratione membri expellentis, vel propter robur facultatis expultricis ipsius, vel propter connexum naturalẽ, quã habet cum membro excipiẽte, vel propter propriorum meatuum angustiam.

Pars verò aliqua fluxionem excipit, quia vel dolens, aut calida, vel imbecillior, vel rarior, atque ignobilior, vel in inferiori loco sita.

Porrò ratione humoris fit defluxus in aliquã partem, quia fit copia superuacuus; qualitate molestus, substantia tenuis.

Spacium autẽ fluxionis causa existit, ob meatuum amplitudinem, vtpote venarum, arteriarum, & pororum.

Congestionis verò causæ geminæ assignãtur, nempe error virtutis, quæ alteratrix dicitur: & imbecillitas expultricis.

Cæterùm speciales tumorũ causæ, tres vulgò assignantur. Primitiuæ, quæ & progressæ, & euidentes nobis dicuntur: antecedentes: & coniunctæ, siue continentes.

Progres-

Progressæ seu primitiuæ causæ dicuntur, quæ dum aduersam valetudinem seu morbosos affectus crearunt, separantur, vt casus, percussio, fractura, distensio, luxatio, aut error, qui in victus ratione committitur.

Antecedētes causæ dicuntur, quæ paratæ sunt morbos efficere, vt sunt humores quatuor tam naturales, quàm non naturales.

Causæ verò coniunctæ, seu continentes, sunt materiæ, quæ in particula ipsa laborante aggregatæ, & infarctæ reperiuntur, quæq; adhuc permanent, postquam tumorem excitarunt: ac dum increscunt tumores ipsi augentur: cùm decrescunt, minuuntur: & cum desinūt, finiuntur. Atque hæc de causis tumorum præternaturam dicta sufficiant: nunc postulat ordo, vt eorum signa, & iudicia subijciamus.

Itaq; tumores præternaturā summa corporis occupantes, iudicio sensus, conspecta, ac manibus contrectata laborante particula, statim deprehēduntur. Tumores verò, quæ vera apostemata appellāt, tumore, dolore, & calore, magis, vel minus intensis, dignoscuntur.

Non vera autē præter tumorem, malignitate quoq; & sequestratiōe etiā maiore, vel minore determinata, deprehenduntur.

Sed iam quæ in vniuersum de tumoribus ipsis sumuntur iudicia subijciamus.

Periodi,

Periodi, paroxismi, & crises tumorũ, qui præter naturam sunt, humorum, ex quibus conflantur, analogiam sequuntur.

Tumores eiusmodi præsertim salubres, & qui ex humorum influxu fiunt, quatuor temporibus distinguuntur: principio, agumento, statu & declinatione. Principij nota est, cum particula incipit distendi, & fluxionis adest initium, cũ dolore adhuc exiguo.

Incrementum adesse iudicabis, cùm videris tumoris molem attolli; locumque affectum impleri, ac symptomata manifestè augeri.

Status verò iudicium est, cũ prædicta omnia, tumor scilicet, & symptomata, vigorem suum obtinent, nec amplius possunt incrementum assumere, quin materia faciens tumorem, in alterius generis substantiam degeneret, & transmutetur.

Declinatio autem tunc adesse cognoscitur, cùm tumoris moles, & propria ipsius symptomata, imminuuntur: vel materia, quæ tumorem facit, in aliam substantiam incipit transmutari.

Porrò tumores huiusmodi, qui ex humorum præsertim fiunt influxu, nisi fieri prohibeantur, reprimendo materiam influentem, vel sponte, & citra vllam manifestam occasionem intrò récurrente

currente fluxione delitescant, aliquo istorum quatuor terminari necessum est, insensibili exhalatione seu resolutione, vel facta suppuratione, vel corruptione, vel induratione.

Omnium autem istorum modorum optimus is est, qui per sensu imperceptibilem fit dissolutionem: post illum vero, qui per suppuratione.

At quæ per indurationem fit terminatio, absolute mala dicitur. Quæ autem fit per corruptionem particulæ laborantis, omnium pessima censenda est.

Resolutionis indicia sunt, leuitas membri, & deficiens pulsatio.

Signa, tumorem verti in suppuratione, indicantia sunt, dolor internus, pulsatio, & caloris incrementum.

Fluxionem victricem, esse, & particulæ laborantis corruptelam, testantur nigror, & liuiditas, quibus nonnunquã & graueolentia accedit.

Tumorem in lapideam abire duritiem, apertè demonstrat, tumoris imminutio, & cum hac, duritics remanens.

Regressionis vel delitescentiæ nota est, subita tumoris diminutio, quæ interdum propter nimiam refrigerationem, nonnunquã vero propter venenositatem accidit. Ad hanc autem subitam atque affatim factam tumoris imminu-

tionem,

tionem,febris ſtatim conſequitur,ac multa ali
praua ſymptomata. Hactenus de ſignis & iudi
cijs eorum tumorum, quos vulgò apoſtemat
nuncupant:tempeſtiuum nunc eſt,vt ad eorum
curationem accedamus.

Principium itaq; curationis tumorum,ex hu-
morum influxu procreatorum,ab inuentione
occaſionis ipſius affectus,deſumemus, vt ſcili
cet quæ eum excitant cauſæ abſcindantur:quòd
verò in eo iam factum eſt, tollatur. Qua-
re ex omnibus his,tres colliguntur recentiorum
chirurgicorum turbæ, curandorum tumo-
rum,qui ex defluxione ortum habent,intentio-
nes.

Prima eſt,fluxionem auertere; ac eam omni-
no intercipere.

Secunda eſt dolorem demulcere, atque eam
occaſionem,propter quam particula fluxionem
excipit,vel etiam attrahit, in totum ſummoue-
re.

Tertia eſt,totum eum humorem, qui in par-
tem affectam confluxit,vacuare.

Quomodo autem prima intentio perfici de-
beat, appoſitè docuit Galenus lib 13. methodi
medendi,ad hunc modum ſcribens. Vbi magna
ſanguinis copia in toto corpore appareat, vt in
phlegmonoſis tumorib' ſæpenumero fieri cõtin
git,ſanguinis miſſione ſuccurrim'. Curatur etiã
plenitu-

lenitudo, tum frequenti balneo, tum exercita-
one, tum multa frictione. Præterea digerenti-
us medicamentis; modò febris non adsit, &
ræter hæc omnia inedia, ac proba victus ratio-
e. Cùm verò flaua bili, vel atra, pituitáue, aut
erosis humoribus refertum corpus est, purga-
one, quæ cuique suppuranti succo sit accom-
oda, vacuatio molienda est.

Cæterùm in contrarium reuulsio, commune
st in omnibus huiusmodi tumoribus auxilium,
um fluxio adhuc valenter irruit: vtpote in prin-
pio morbi, & in augmento. In fine verò status,
in ipsa declinatione, dum scilicet iam fluxio
estitit, atque in membro inhæsit; & corpus to-
m abundè vacuatum est: vel ab ipsa, quæ af-
igitur particula, vel à maximè vicina vacuatio
olienda est.

Secunda intentio completur anodynis re-
edijs, item astringentibus, & intercipientibus
uxionem. Ad hæc relaxantibus naturales mea-
s, per quos membrum affectum consueue-
t repurgari.

Tertiam verò intentionem assequemur, ijs,
æ materiam, tumorem excitantem à loco af-
cto euacuant. Euacuatur autem contenta
m in loco materia non solùm medicamentis
soluentibus, sed etiam repellentibus. Itaque
cipientibus tumoribus, qui ex influxu hu-

morum procreantur, magis vtendum eſt repri-
mentibus, quàm euaporãtibus, niſi tumor eiuſ-
modi fuerit in emunctorijs: vel materia fueri
venenoſa: vel craſſa, & repulſioni inobediens
vel vehementer impacta. tunc enim repelle
re non licet, ſed potiùs diſcutientibus lenibus
ac moderatè calidis, & humidis vtendum. In
augmento verò ipſis repellentibus, nonnihil e
ijs, quæ diſcutiunt, admiſcendum.

At in ſtatu, & paulò ante ſtatum, æquis por
tionibus miſcenda ſunt reprimentia diſcutien
tibus.

Cùm autem declinatio, vel finis ſtatus adfue
rit, ſolis reſoluentibus, & relaxantibus vti lice
bit. Breuiter quandiu humor adhuc affluit, re
pellendum eſt: vbi verò iam reſtitit fluxio, dige
rendum. Verùm ſi medio modo res ſeſe habeat
mixtis auxilijs vti oportebit.

Porrò hæc omnia ſanè intelligenda ſunt, vt
pote ſi tumor præternaturam reſolutione ter-
minari debeat. Auxilia autem, quibus ſingu
las modò dictas intentiones exequimur, pro va
ria materia tumorem excitante, in praxi ſpecia
li deſcribentur.

D

De abſceſſuum curatione, *Cap.* 4.

ABſceſſus, qui Græcis apoſtemata, & vulgò exituræ dicuntur, ſunt diſpoſitiones, in quibus abſcedunt, atque inuicem diſtant, quæ priùs ſe contingebant corpora. Materia enim quæ eiuſmodi tumores excitat, extra carnem muſculi propulſa, continentia à ſubiectis diducit, & abſcedere facit. Duplex autem eſt eiuſmodi abſceſſuum genus. Vnum quando inflammatione in pus verſa, pus ipſum tanquam in ſinu aliquo eſt collectum: alterum cùm nulla præcedente inflammatione, humor aliquis, vel ſpiritus aliquis vaporoſus, aut ſubſtantia ex vtriſque mixta, in parte aliqua colligitur. Quod bifariam accidit. Nam vel in ſpacio ipſo eiuſmodi ſubſtantia, ſine præuia fluxione generatur: aut aliunde in ipſam laborantem particulam confluit. Spatium autem ſibi molitur eiuſmodi ſubſtantia, quæ abſceſſum creat, vel inter duas tunicas, vel ſub quibuſdam membranis. Abſceſſuum verò iudicia, ac ſigna, quæ vel ſtatim eos futuros denunciant, vel iam præſentes adeſſe demonſtrant, hæc ſunt. Cùm videris pulſationem, aut duritiem, in longum iam tempus productam, vel caliditatem, aut dolorem increſcentem, tunc

existima proximum esse, vt apostema in suppurationem vertatur, & fiat abscessus. Cùm autem deprehenderis leuitatem quandam affectæ particulæ, & doloris sedationem, ac remissum calorem, quodque tumentis loci pars aliqua cæteris emineat, atque in mucronem subducatur: adhæc cùm premendo digitis velut inundationem perceperis, viderisque gibbi illius seu mucronis colorem iam albescere, tunc iudica, pus eò loci subesse, & tumorem iam abscessisse.

Cæterùm in pure ipso cognoscendo, ac dijudicando, maximè te attentum esse oportet.

Quandoquidem suppuratio ipsa seu puris in loco aliquo comprehensi notitia, sæpiùs occultatur, ac Medicum latet, ob loci scilicet, & puris crassitudinem.

De abscessuum autem iudicijs hæc à veteribus, & recentioribus tradita sunt.

Abscessus, qui iuxta membrum aliquod nobile, vel prope iuncturas fit, atq; adeò in venosis aut neruosis ipsis partib. quiq; in imbecilli particula, & natiuo calore propemodum destituta, prædura quoq; & densa cute obtecta, consistit: ad hæc qui crassiore materia, & ad motum tardiore constat: planus etiam, seu æquabilis, & in coni formulam non subductus, suspectus admodum est, ægreque ac tardè maturatur. Qui verò huic ex aduerso respondet, boni moris est, & lauda-

laudabilis. Itaq; si abscessus tendit in acutiem, & puris substãtia tenuis fuerit, & acris, nec prædura, aut densa cutis extiterit; natura, sua facultate alienorum expultrice, & citra aduentitium aliquod subsidium, conceptum humorem foras propellet, nisi quis facta incisione protinus ipsam spontaneam apertionem anteuertat. Quæ autem à natura fit apertio, multò tutior est, ea quæ manus opera fit: quòd si arte molienda sit, securius multò, & melius scalpello illam efficies, quàm adurente medicamento, quod ruptorium appellant. Cæterùm pus optimum illud censetur, quod album, æquale, leueque, & quàm minimè fœtidum est. Quod verò huic maximè contrarium apparet, pessimum est. Sed hęc de signis, & iudicijs abscessuum sufficiãt. Quod ad eorum curationem attinet, ea per initia præstatur per mitigatoria auxilia, quæ Græci chalastica vocant, id est, relaxantia; cuiusmodi est tetrapharmacum, molle quidem, & anodynum.

Procedente verò tempore, ad ea, quæ concoquendi, seu maturandi, ac suppurandi vim habent, transeundum est. Auxilia autem quibus mouere pus expedit, ex libro quarto petenda sunt.

Porrò suppurato iam abscessu, aut transmutato, vel valenter impacto, si pus, aut alia quæuis materia ibi contenta non discutiatur, vel si tem-

pore conuenienti,& dum iam tempestiua adest occasio,citra manus operam,nõ aperiatur, secare exitum ei, quod digestioni non cessit,oportet. Communiter autem eiusmodi tumores scalpello inciduntur. Apertio verò ipsa, pro ratione tum copiæ materiæ ibi collectæ: tum etiã ipsius loci affecti,fieri debet. Fiunt autem huiusmodi sectiones,myrtaceum foliũ imitantes, in ijs potissimũ tumoribus,qui in axillis, & bubonibus suppurant. Et in ijs quidẽ longitudo per trãsuersum ducta esse debet,non aũt per cruris,aut corporis rectitudinem. In alijs verò locis incisione simplici ferè semper vtimur. In ipsa aũt apertione,siue incisione,septẽ potissimũ sunt attẽdẽda.

Primum, vt sectio fiat eo loco, quo materia contineatur.

Secundum,vt fiat in loco inferiori, quò melius purulenta illa vacuari possint.

Tertium, vt fiat secundum rugas,& processum musculorum.

Quartum, vt vitentur nerui,venæ, & arteriæ, quoad fieri poterit.

Quintum, vt non tota materia semel, atque affatim educatur, præsertim in magnis abscessibus,ne scilicet ex nimia subitaq; inanitione, & spirituũ resolutione,virtutis sequatur ꝓstratio.

Sextum, vt blandius, & minimo quàm fieri potest,dolore, locus tractetur.

Septi-

Septimum, vt facta apertione, locus detergeaur, carne impleatur, & ad cicatricem perducaur. Auxilia autem detersoria accommoda, sunt nollia tomenta, vel lintea, concerpta linimenta, emplastra, & vnguenta, quæ in speciali praxi censebuntur. Primis diebus sufficit vitellus oui alumine Zuccharino inspissatus. Postea verò deueniendum est ad mel rosatū, & mūdificatiuum ex apio: & postremò, ad vnguentū Apostolorū, & Aegyptiacum, si res ita desideret. Supra verò admouenda vnguenta, basilicum, diachylum, & diaphœnicū vulgò nūcupatū, atq; alia id genus, quæ ad vlcera instituuntur. Sed & mitigare priùs incisam partē, quātū poscere videbitur, oportebit: fomentis primū, deinde cataplasmatis, mox humectante aliquo medicamento, aut non siccāte, singulis scil. extrinsecus impositis. Nam in ipso vlcere tum manna, tū ex præsidijs, quæ linteolis excipiūtur, primùm quidē ea, quæ pus mouent, deinde ea, quæ expurgant, sunt imponēda. Post quæ si cauitas etiam mansit, quæ impleant, adhibenda sunt: sin aliter ea, quæ cicatricē inducunt. Porrò si laborans, scalpello sectionem fieri præ mollitie, non admiserit, medicamentis adurentibus erit emolliēda apertio. Ad hoc aūt conducit semē lini, fermentū, & stercus columbinum. Hæc præstantiora efficies, si cum sapone molli, aut muccagine seminis sinapis miscueris.

Quod verò ex calce, & ſapone fit ruptorium, in hac re principatum obtinet.

De curatione morborum inſtrumentalium, præſertim in confirmatione, ſecundum figuram vitiatam, Cap. 5.

POſt morborum ſimilarium curationem, ſuccedunt morbi in compoſitione vitiata, quæ inſtrumentalium partium propria eſt. Verùm cùm variæ ſint compoſitionis differentiæ, primùm de ijs morbis agemus, qui conformationem vitiant. Hæc autem in cauitate ſuperficie, potiſſimùm verò in figura poſita eſt. Membri itaq; figura vitiatur, vel in vtero matris, vel poſt generationem, à cauſa aliqua vel interna, vel externa, vt Medico, vel obſtetrice. Quod in vtero matris vitiatum eſt membrum, ante augmẽti finem, cùm corpora adhuc creſcunt, emendari poteſt, in aliquibus partibus, non in omnibus. Verbi gratia vari quidã, aut valgi: poſt augmentum verò corrigi nequit, præſertim cùm iam obduruerũt membra. Quod verò ab obſtetricis, vel chirurgi incuria, os fractum malè coaluit, ita vt figura ſit vitiata, & intorta: & ſiquidem callus obductus fuerit recens, corrigi poteſt, ſi os denuò

nuò perfringatur,& tum demum per cõuenientis calli superinductionẽ curetur. Si verò callus obductus fuerit antiquus,& inueteratus, morbus erit desperatus.

Porrò pro curatione vitiatæ figuræ, tres nobis intentiones considerandæ erunt: quid scilicet sit agendum: quibus instrumentis: & vbi sit agendum.

Quid sit agendum, indicabit morbi natura. Conformatio secundum figuram vitiata est. Restituenda ergo, siue curanda suo contrario: hoc est, contraria figura ei, quæ nunc est, molienda erit, vt à figura non naturali in naturalem commutetur siue transferatur.

Quibus autem instrumentis figura vitiata corrigatur, ars chirurgica docebit: vtpote ligaturis, ferulis, puluillis, vinculis, frictionibus, &c.

Vbi verò sit agendum, locus affectus indicabit, qui sensui oculorum subijcitur.

De curatione morborum in compositione, secundum cauitatem vitiatam, Cap. 6.

Cauitates vitiantur, quia vacuum tollitur. Tollitur verò obstructione, vel angustia, à quibus actio immediatè læditur. Fit autem obstructio à materia aliqua replente. Angustia ve-

rò meatuũ à materia diſtendente. Curantur cõtrario: anguſtia quidem dilatante: obſtructio verò aperiente aliquo. Sic ergo quinque nobis indicationes ſunt perpendendæ: videlicet Quid ſit agendum: Quantum ſit agendum: Quomodo: Quando: & Vbi.

Prima indicatio præcipua eſt. Quoniã à morbi cauſis ſumitur: atq; ad illam reliquæ quatuor indicationes veluti famulæ referuntur. Cauitas enim neceſſariò à materia aliqua obſtruitur, aut repletur. Qualiſcunq; ea fuerit, auferenda eſt, vt ad naturalem habitum pars affecta redeat. Hoc autem fiet, ſi id quod obſtruit, remoueatur per euacuationẽ, & eductionẽ extra corpus. Vt lapis in veſica per ſectionẽ aufertur: ſtercus durum, inteſtina obſtruens, pharmaco leniẽte educitur.

Quantum autem ſit agendum, indicabit nobis, virtus, ætas, anni tempus, morbi natura, & cauſa, &c.

Quomodo verò, quibus inſtrumentis agendum ſit, indicabit nobis tum cauſa morbi, an videlicet pharmaco, an phlebotomia commodiùs educi queat: tum pars affecta. Inteſtina namque tum per clyſteres, tum ijs, quæ per os ſumuntur, euacuari poſſunt. Vterus verò peſſis, & clyſmatibus. Caput apophlegmatiſmis, & errhinis: thorax eligmatis: renes, & veſica, diureticis, &c.

Porrò tempus oportunum agendi erit, cùm nihil

nihil impediet actionem istam, nec ratione materiæ nec ratione viarum. Vt si materia fuerit crassa, prius incidenda: viscida detergenda: bilis acrimonia prius retundenda: stercus durum prius emolliendum: viæ, per quas educenda est materia, prius lubricandæ: obstructæ, prius aperiendæ, &c.

Per quas autem vias, materia sit educenda, anatome ipsa nobis demonstrabit. Nā cerebrum per nares, & os purgatur: ventriculus vomitu, & secessu: thorax, & pulmo, tussi: intestina per secessum: hepar, & renes, per vrinam: lien, per hæmorrhoides: cutis, per sectionem, per cauteria, &c. Atq; hæc de obstructione in vniuersum nobis sufficiant.

De curatione morborum, in compositione, ex superficie aspera, & leui, Cap. 7.

QVemadmodum superficies partis instrumentalis, vel leuis, vel aspera, pro membri ipsius vsu, à natura primùm conformata est, ita quoque vitiatur, & præternaturam efficitur superficies ista, quia vel mutatur naturalis illius leuitas, vel asperitas.

Causæ asperitatis sunt vel internæ, vel externæ. Internæ causæ sunt humores acres, & ero-

dentes, qui cuticulam exteriorem impetentes, illam erodunt. Poteſt itidem melancholicus, & aduſtus, aut pituitoſus & ſalſus aliquis humor ad cutim protrudi, vt in ſenib. fieri videre licet, qui idcirco ſcabie frequenter laborant: præterea in ijs, qui elephantiaſi tenentur. Interdum à capite in pulmones huiuſmodi humores deſtillant, atque ſic guttur, & aſperam arteriam exaſperant.

Externæ cauſæ ſunt, medicamenta abſtergentia, erodentia, & aſtringentia, puluis, fumus, ſecantia, frangentia, &c. Leuitatis verò cauſæ ſunt, humor pinguis, vel viſcoſus.

Signa manifeſta ſunt, cùm oculis & tactu deprehendantur.

Iudicia verò ab ipſa parte affecta ſumuntur. Siquidem in oſſe caries periculoſior: & ob id difficiliùs, quàm in cute aſperitas curatur.

Quòd ad curationem attinet, curatiuæ eliciẽdæ ſunt indicationes, vt ſciamus tum Quid ſit agendum: tum Quomodo ſeu quibus inſtrumentis curatio ſit aggredienda: tum Quantum: Quando: & vbi ſit agendum. In aſperitate itaq; Quid faciendum ſit indicat primò morbi cauſa: deinde morbus ipſe. Morbi cauſa, ſiue interna, ſiue externa fuerit, indicat ſui ablationem. Morbus verò ipſe, indicat nobis, id quod exaſperatum eſt, eſſe denuò leuigandum.

Quo-

Quomodo autem,seu quibus instrumentis sit igendum, nobis ostendet particula affecta, & norbi causa. Siquidem cutis ab astringentibus ispera reddita,tollitur ijs,quę eam laxare,& terenam frigiditatem leuiter remittere possunt, qualia sunt oleosa,& pinguia omnia. Humore erò acri, vel erodente inæqualis facta, qualiscunque is fuerit, per pharmacum conueniens uferendus erit: deinde cutis asperitas, per loiones,vel munctiones,remouēda. Sic os,quod x vulnere,aut fractura inæquale, aut ab humoe acri cariosum est redditum,abradendum erit. Ad eundem modum aspera arteria lenienda eit medicamentis liquidis, quæ non mordeant, ed lentorem habeant,&c.

Porrò Quantum sit agendum, indicabit morbi ipsius magnitudo, deinde etiam affecti loci atura,prout magis,vel minus leuis pars antea rat.

Quando verò agere oporteat,indicabit morbi ausa,& instrumenti qualitas. Siquidem morborum causæ semper priùs auferendæ erunt:dende topica administranda.Sic lotionibus, balneis,sudoribus,frictionibus,&c. ante cibum vendum erit.

Vbi denique sit agendum, oculorum sensus demonstrabit, in parte scilicet affecta.

Cęterùm interdum naturalis superficiei aspe-

ritas

ritas vitiatur, & leuis fit, ab ijs, quæ leuitatem non naturalem inducere possunt: cuiusmodi sunt humores viscosi, & pinguia omnia. Pro huius curatione, Quid agendum sit, constat: videlicet causas prius esse auferendas: deinde id quod leuigatum est, denuò esse exasperandum. Hoc quidem ijs fieri poterit remedijs, quæ leuiter incidant, & detergeant. Reliquæ indicationes à præcedentibus fontibus petantur.

De *curatione morborum in compositione, secundùm numerum,* Cap. 8.

IN numero morbus accidit, cùm pars instrumentalis, vel integra & tota, vel aliqua illius particula, deficit, aut excedit numero.

Quod numero superabundat, vel secundum naturam est, vel præternaturam. Secundum naturam est sextus digitus: caput geminum, &c. Præternaturam verò, vt calculus in vesica, lumbrici in intestinis: varicæ, tuberculæ, pterygion in oculo, &c.

Causæ numeri superabundantis, & quidem naturalis, vtilis materiæ multitudo est: præternaturalis verò, inutilis materiæ copia.

Causæ numeri deficientis, sunt, vel vstio, resectio, putrefactio, vel refrigeratio.

Signa

Signa numeri abundantis, vel deficientis manifesta sunt.

Iudicia verò, ab ipsius morbi & particulæ affectæ natura, & tempore sumuntur. Caput enim geminum citra vitæ periculum curari nequit: suffusio, citra oculi læsionem vix adimitur. Pars, quę à primo ortu deficit, restitui nequit. Ad eundem modum spermaticæ partes non restituuntur verè, sed substantia diuersi generis, quam callum vocant.

Quod ad curationem attinet, ea secundum indicationes suas dirigēda est. Quare in numero abundante, Quid sit agendum, morbus indicat. Numerus supperadditus est: itaque suo contrario tolletur, ablatione videlicet, quæ prima est, & potissima intentio in hoc morbo.

Quomodo verò, seu quibus instrumentis auferenda sit pars, ferro, igne, an caustico, docebit particulæ natura, & dignitas. Vbi sit agendum, partis affectæ constructio indicabit.

Porrò numerus deficiens, siue integra pars, siue partis particula fuerit, restituenda est. Restituitur aūt pars, & quidem carnosa, per substantiam similem: spermatica verò per ea, quæ callum generant.

De

De curatione morborum in compositione, secundum magnitudinem, Cap. 9.

MAgnitudo partis, interdum præter modum naturæ à prima generatione increscit, vel minuitur, vt actionem impediat. Nonnunquam post ortum animalis augetur plurimùm, vt in priapismo, carne supercrescente vlcerum: mammis, & testiculis auctis videre licet: interdum verò minuitur, vt in tabe, atrophia, phthisi oculorum, &c.

Causæ autem, ob quas partes augentur, sunt vtilis materiæ multitudo, vel virtus valida. Imminutæ verò magnitudinis, vtilis materiæ defectus, vel virtus imbecilla.

Signa visui manifesta sunt.

Iudicia verò à morbi tempore desumuntur. Nam quæ à prima generatione plurimùm auctæ videntur partes, vel imminutæ, diuque ita permanserint, curationem non recipiunt: quæ verò post animalis ortum originem traxerũt, magnitudines, vel imminutiones, curari aliqua ex parte possunt. Porrò similes ferè habent intentiones curatiuas, morbus in magnitudine, & numero vitiato. Vtrobiq; enim est vel excessus, vel defectus: quare etiam vel additio, vel ablatio.

Diffe-

Differunt tantùm, quòd in numero aucto interdum tota pars auferenda eſt: at in quantitate aucta nunquam tota pars, ſed id tantùm, quod in parte redundat. Sic ergo in magnitudine aucta indicationes eliciendæ ſunt: Quid videlicet agendum ſit: Quantum: Quomodo, ſeu quibus inſtrumentis: Quando: & Vbi.

Prima, & præcipua intentio eſt Ablatio: quæ eadem quoq; erat in numero aucto.

Porrò quantum ſit auferendum, indicabit partis magnitudo naturalis.

Quomodo verò, Quando, & Vbi, partis atque morbi natura demonſtrabit.

Cæterùm magnitudo partis imminuta eſt. Reficienda igitur eſt, per generationem ſimilis, aut certè diſſimilis ſubſtantiæ. Cuius eadem eſt ratio, & idem medicamentorum vſus, quę etiam in numero erant deficiente.

De curatione luxationum, Cap. 10.

LVxatio inter morbos compoſitionis refertur: quoniã ſitus mutatus eſt. Luxatio enim eſt articuli è natiuo poſitu, ſeu proprio acetabulo, in alienam, atque inſolitam ſedem prolapſus, quo motus arbitrarius impeditur: Græci exarthrema vocant.

Cauſæ luxatorum oſſium, ſunt vel intrinſecæ, vel extrinſecæ. Extrinſecæ ſunt caſus, percuſſio, & vio-

& violenta, atque incongrua membri alicuius extensio, aut distorsio, seu peruersio. Internæ sunt, vt cùm mucosus aliquis humor, & pituitosus, in articulis, seu iuncturis aceruatur, qui articulationis ipsius ligamenta primùm madefacit, deinde laxiora reddit, & tandem ob eius multitudinem, sua sede os ipsum protrudit.

Signa sunt, tumor ea parte, qua os prorumpit, & sinus, seu cauitas insolita ea, à qua recessit dolor: motus priuatio aut difficultas, &c.

An verò curari valeat, indicabit nobis pars affecta: symptomata: ætas: & tempus. Nam caput si in posteriorem partem prolabitur (vt inquit Celsus) nunquam in suos sinus compellitur, sed mortem statim adfert ineuitabilem. Sic neque in spina vertebræ cùm toto loco mutatæ sunt: neque etiam maxilla, quæ vtraque parte prolapsa est, & antequam reposita sit, inflammationem concitauit. Genu vt facilè prolabitur, sic non magno impendio in suam rursus sedem compellitur. Digitorum luxatio nullum etiam facessit negotium. Cubitus verò vt tardius quidem, ac difficilius excidit, ita prolapsus negotij plurimum exhibet. Humerus autem, vt neque difficulter admodum præsertim in macilentis, elabitur, sic nec difficillimè in sedē suam reponitur. Porrò quibus luxationibus inflammatio, aut vulnus, aut dolor ingens, & acris accedit,

cedit,hæ præterquam quòd curatu admodum difficiles ſunt,periculo quoque non vacant. Luxatio præterea,in qua oſſium margines frāguntur,peſſima iudicatur. Articuli qui neruorum,ac ligamentorum vitio prolapſi ſunt, & poſtea in ſuas ſedes repulſi,iterum excidūt. Quæ loco ſuo non ſunt, caro ea increſcit, magiſque in proximo membro,quàm in vlteriore. Quibus in pueritia articuli exciderunt, neque repoſiti ſunt, minus,quàm cæteri creſcunt.

Vetuſtæ omnes luxationes,& quę ſpatio temporis iam callo obduruerunt, vel difficillimè, vel nunquam conſaneſcunt. Proinde ſtatim, ſi fieri poteſt,reponi luxata debent.

Indicium autem euidens oſſis in ſuam naturalem ſedem reducti,eſt,cùm veluti ſtrepitus aliquis auditus eſt,dum in natiuum ſuum acetabulum ingrediebatur: & membri nuper luxati figura, & conformatio , ſuæ ipſius , aut alterius paris figuræ, quàm ſimilima tum viſu, tum attactu deprehenditur.

Quod verò ad curationem attinet, tres luxationis intentiones curatiuæ nobis occurrunt.

Prima,luxati articuli in naturalem ſedem reductio. Secunda,conſeruatio articuli in ſua ſede, ne ampliùs excidat. Tertia, ſymptomatum correctio,quæ impediunt ſcopos prædictos,ſiue ante repoſitionem oſſis , ſiue poſt repoſitio-

nem accidant. Porrò vt ſcopum, ſeu intentionem primam aſſequaris, luxatum membrum in diuerſas partes decenter extendendum eſt,donec ſpatium inter oſſa liberum ſit. Tum id os,quod ſuo loco excidit,ab ea parte, in quam prolapſum eſt,in contrariam impellere oportet, atque ita in germanum ſuum acetabulum reſtituere: vt ſinus ſeu cauitatis inſolita vacuitas impleatur. Hæc autem leniter,& ſine dolore, quatenus fieri licet,agenda ſunt. Cæterùm non vna eademq; in omnibus extendendi ratio eſt: ſed alia atque alia pro natura ſcilicet partis luxatæ, prout nerui,ac tendines valent, aut oſſa huc illúcue ſederunt. Modò enim manibus ſolis, modò habenis iniectis vtendum eſt, modò verò quædam alia machinamenta adhibenda ſunt, vt ex vno Hippocrate diſcere poteris.

Secundus ſcopus eſt,vt membrum, quod exciderat,& iam repoſitum eſt,non amplius deinceps ſua ſede ꝓlabatur,ſed inibi præſiſtat. Repoſiti igitur articuli iunctura,modis omnib. ſtatim firmãda ac roborãda eſt. Firmabitur aũt optimè, ſi roſaceo perlinatur, ac poſtea pannus aliquis lineus gracilis, vetus, & lenis rhodino delibutus,ipſi applicetur: deinde ſi ſtupæ lenes,ac panni multiplices,ouorum candido perfuſi, ſuper accommodentur, & poſtremò, ſi faſcijs poſca madentibus,pro ratione particulæ lõgis latiſq;

ſubligen-

ſubligetur. Quinetiam ferulæ ex corio, aut denſa papyro factæ, ſi neceſſitas requiret, circundandæ ſunt. Nec verò ante diem ſeptimum, aut decimum, ipſum reſoluere oportet, ſed ita ſinere.

Porrò luxato in ſuam ſedem repoſito, ipſum à dolore, & inflammatione vindicandum eſt: qui tertius eſt ſcopus in curandis luxatis, medenti propoſitus. Hunc igitur conſequeris, ſi quæ roborant & repellunt, parti luxatæ adpoſueris: ſi præterea tenuem ab initio probamque victus rationem ægro imperaueris, illique venam, ſi nihil prohibeat, ſecueris: & ventrem, ſi opus eſt, purgante medicamento ſubduxeris. Verùm ſi antè quàm ad curationem voceris luxata pars iam dolore infeſtetur, aut inflammatione occupetur, non priùs eam in locum ſuum, à quo excidit, reponere tentabis, quàm dolor finitus fuerit, & inflammatio conquieuerit. Cæterùm ſi luxatis oſſibus vulnus quoque acceſſit, multa diligentia opus eſt. Si verò cum fractura luxatio euenerit, hæc primùm ſi fieri poſſit: illa verò ſecundò curanda erit. At ſi ante fracturæ adminiſtrationem luxatum commodè reduci non poſſit, fracturam ipſam primùm curabimus, deinde cùm fractura callo iam obfirmata fuerit, luxationis Curationem aggrediemur. Quod ſi luxatio inueterauerit, & calloſa inibi durities contracta fuerit, ea decocto maluę & altheæ perfun-

denda eſt: deinde vnguento dialtheæ collinenda: poſt hæc emplaſtrum diachylon ſuper apponendum erit: vel eius loco lana ſuccida mucilagine quapiam emolliente delibuta: vel id genus alia emollientia. Loco verò ſufficienter emollito, luxatum in ſuam ſedem dandum eſt.

De curatione vulnerum, Cap. 11.

HActenus de morborum ſimilarium, & inſtrumentalium curatione: reliquum eſt, vt quomodo ſoluta vnitas ſit curanda, doceamus, initium à vulneribus ſumentes. Itaq; vulnus ſolutio eſt continuitatis, recens, cruenta, ſine pure, in particulis mollioribus extrinſecus incidens. Continui autem ſolutio, morbus communis eſt tum partibus ſimilaribus tum inſtrumentalibus: primò tamen ac magis propriè ſimilaribus partibus conuenit, atque attribuitur, quàm compoſitis.

Cauſæ verò recentium vulnerum ſunt, quæcunque extrinſecus aduentitia vulnerare, perforare, incidere, abrumpere, contundere, ac diſtendere poſſunt: cuiuſmodi ſunt, enſis, baculum, lapis, globulus plumbeus vel ferreus, tela, ſagittæ, morſuræ, &c.

Signa vulnerum non aliunde petenda ſunt, quàm ex iudicio ſenſus, ſed viſus maximè.

Iudicia verò, ſeu ſigna prognoſtica, deſumuntur ex

tur ex ſubſtantia, vſu, atque actione affectæ cuiuſque particulæ. Et prætereà ex propria ipſius affectus eſſentia: item ex ſymptomatis, quæ vulneribus ipſis accidunt. Sunt enim quædam læthalia ex neceſſitate, quædam verò non ex neceſſitate, ſed magna ex parte talia eſſe cõſueuerunt: contrà verò quædã omnino ſanabilia: quædam vt plurimum. Ex neceſſitate læthalia ſunt, quæ cordis ſubſtantiam penetrant: item vulnera magna, ac profunda ſubſtantiæ cerebri, iecinoris, diaphragmatis, ſtomachi, ventriculi, aſperæ arteriæ, pulmonis, lienis, cyſtis, fellis, renum, & tenuium inteſtinorum. Vulnera verò ea, non ex neceſſitate, ſed ſecundum plurimũ mortalia dicuntur, quæ ad regionem prædictarum partium peruenerunt, vel eas leuiter ac ſuperficietenus duntaxat attingunt, non autem prægaltè adiguntur: nec affatu digna ſunt. Ad hæc quæ in capite muſculorum accepta fuerũt, Spaſmus ex vulnere, lethalis eſt, id eſt, valde periculoſus. Membra autem particularia ex accepto vulnere iudicantur emortua, quando principes, ac maiores venæ, arteriæ quoque & oſſa, à quibus vitam, nutricationem, & fulcimentũ accipiebant, penitus excisa ſunt, & deſtructa. Iudicantur itidem membra ad vſum à natura inſtitutum fore inepta, & perpetuò impotentia, quando nerui, tendones, & ligamenta penitus ſunt abſciſſa, &

 deſtru-

destructa: suamque protinus actionem perdunt.

Porrò vulnera ea omnium tutissima sunt, quæ in boni succi corporibus, & in locis carnosis accepta sunt, vbi & nerui pauci, & venæ, & arteriæ non multæ reperiuntur. Ad hæc quæ diuisionis magnitudinem non habent. Vulnera autem, quæ vt plurimum sanabilia dicuntur, mediamq; inter duo dicta extrema (nempe omnino sanabilia, & ex necessitate lethalia) naturam sortiuntur, ea sunt, quæ in capite musculorum carnosorum longè à iuncturis & temporibus: item quæ in caluaria, thorace, & ventre incidunt, &c.

Cæterùm vulneris communis curandi indicatio, vnitio est. Contraria enim contrarijs curantur. Hæc autem prima ac generalis indicatio perficitur partim à natura, partim à Medico, partim ab vtrisque. Sic ergo vt propositum finem assequamur, quinque nobis intentiones obseruandæ sunt,

Prima, vt ea, quæ vnionem impediant prius amoueamus.

Secunda, vt solita vnitas reficiatur, seu colligatur.

Tertia, vt ea in vnum iam commissa, & coacta ita conseruemus.

Quarta, vt ipsam partis læsæ substantiam tueamur, ac salubrem seruemus.

Quinta,

Quinta, vt accidentia, vulneribus succedere consueta, corrigamus, ac propulsemus.

Primam intentionem assequemur dilatando vulnus, si non satis dehiscat, aut si eius labris aliquid intercidat extraneum, vtpote pili, sordes, vel ossis particula aliqua pungens, & aspera, aut telum aliquod infixum, vt sagitta: vel mucro, vel aliquod aliud extrinsecus incidens, cuiusmodi est spina, vel harundo. Atque vbi satis diducta fuerint labra vulneris, digitis aut volsella, vel forcipe, aut alio id genus instrumento, quod infixum est, aut labris vulneris intercidit, apprehendi debebit, & leuiter, ac (si fieri possit) citra dolorem euelli.

Secundam intentionem in curandis vulneribus (quæ est commissio dissidentium, seu distantium partium coniunctio) assequimur per orarũ adductionem, seu labiorum vulneris inuicem distantium attractionẽ, & applicationem, membrum ipsum læsum quàm fieri poterit lenissimè tractando. Quæ autem diducta sunt in idem adducuntur, aut fascia sola, orbiculatim circundata, præsertim si vulnus fuerit paruum: sin magnum, aut suturis, aut fibulis opus est, impositis simul glutinatorijs remedijs. Huc etiam puluilli possunt referri. Quomodo autem vulneris sutura, deligaturaq;: item puluillorum applicatio, fibularumq; affigatio sit perficienda, lib. 6. cap. 7. 9. 11. &

9.11.&14.dictum eſt. Facta hac coniunctione labiorum à Medico, natura ipſa per ſe coalitum,& conglutinationem molitur, expellitq; per pus ea, quæ obſtant. In actione enim chirurgica maniſeſtè mutua opera chirurgi & naturæ conſpicitur: in reliquis duobus inſtrumentis, in diæta videlicet & pharmacia, non item. Quoniam nõ purè agentes ſunt cauſæ, ſed patientes quoque, & prima ſui ratione opus habēt naturæ auxilio.

Tertius ſcopus, qui in curando ſimplici vulnere chirurgo proponitur, eſt, vt diductorum oræ, ita vt in vnum per adductionem coniunctæ ſunt, conſeruentur,& maneant. Conſeruatur autem, ſi tantiſper labia vulneris coniuncta ſeruētur arte, donec natura cōglutinauerit. Terminus huius cōglutinationis incertus eſt, ꝑ diuerſitate partium, temperaturarum, regionum, conſtitutionis anni & aëris, omnium deniq; cauſarum, tam externarum, quàm internarum, quę morbũ vel fouere, vel augere poſſunt. Conſeruabuntur autē optimè huiuſmodi extrema, quæ in vnum coacta ſunt, iiſdem ferè auxilijs, quibus & in idē adducta ſunt: nempe decenti ligatione, appoſito mēbri ſitu,& ſuturis, ſi neceſſariæ videbũtur.

Quarta intentio eſt, particulæ læſæ ſubſtantiam conſeruare ac prohibere ne ipſa dolore, vel phlegmone, aut aliquo alio prauo ſymptomate infeſtetur. Hunc autem ſcopum aſſequemur, ſi primum

primum dolorē partis mitigemus, calorē partis restinguamus, ne humores attrahātur: secūdò, vt plenitudinē tollam⁹, vt vitiosos humores purgemus, ne humores trāsmittātur. Hac ratione fiet, vt cùm nullū terminū habeat humor, nec à quo fluat, nec ad quē fluat, fluxio omnino tollatur, & proinde partis tēperatura conseruetur. Dolorem autem partis mitigabimus, caloremq; partis restinguemus emplastris, & linamentis ex oui candido, & alijs huiusmodi refrigerantibus primis saltem diebus. Postea verò vino styptico particula perfundēda, & figura aptissima collocanda est. Sed & proba victus ratio inprimis est obseruanda, si quartū hunc scopū cupis assequi.

Quinta & postrema intentio est, vt omnia ea, quæ post factam vnionem superuenire possunt symptomata, tam in toto, quàm in parte vulnerata, siue a principio statim, siue pòst comitētur, ex affluxu nimirum alicuius humoris: quem natura ad partem vulneratā expellit, vel è contrà à parte vulnerata in reliquum corpus, & ad partem aliquā principem propellit, remoueamus. Symptomata autem, quæ consueuerunt euenire post accepta vulnera, hæc ferè sunt: Dolor, phlegmone, febris prurit⁹ cōuulsio, paralysis, syncope, delirium, durities, & impotentia membri vulnerati. Nisi enim symptomata ista prius abigantur, vulnus rectè curari nequit. Symptomata

mata enim, quæ magnitudine superant suas cau ſas, ordinem curationis ſæpe peruertunt, immutant, atq; interpellant. Abiguntur autem triplici inſtrumento, diæta, pharmacia, chirurgia, vel omnibus ſimul, vel certè aliquibus. Porrò compoſitorum morborum (ex ſolutione vnitatis, & cōpoſitione vitiata, & ex cōpoſitione, vnitate, & temperie) curatio, ex ſimplicium morborum curatione elici poterit.

De curatione vlcerum, Cap 12.

PRæcedēti capite de cruentorum vulnerum, quæ in carnoſa parte fiūt, curatione dixim⁹, nunc tranſeundum ad id vnionis diuortium, ꝙ nec recens eſt, nec cruentum: ſed iam inueteratum, & in quo vna, vel plures conſiſtunt diſpoſitiones, quæ vnionem remorantur, atque impediunt, ex quibus ſanioſa, & purulenta quædam colluuies, putredoq; excitatur. Vocāt autē vulgares chirurgi talem vnionis ſolutionem, communiter vlcus. Horum cauſas in vniuerſum geminas chirurgi ſtatuūt: nempe antecedētes, & cōiunctas. Antecedētes vlcerū cauſæ ſunt, cacochymia, id eſt, ſuccorū vitiū, qđ corporis ipſius particulas arrodere, & tandem corrumpere poſſit. Cauſæ verò coniunctæ ſunt, intemperies illæ quas malitias complexionum vocant, in vulneratas

ratas particulas, ex causis antecedentibus vel etiam ex ipsis vulneribus aut abscessibus, aliisque præternaturam tumoribus, ruptis, & apertis, excitatæ.

Porrò vlcera quæcunque diuturniora sunt, os abscedere necessariū est, & cicatrices cauas fieri. Vlcera dura mala iudicantur, & quæ ad virorem, aut nigritiem vergunt. Vlcera, quæ alijs morbis succedunt ægrè sanabilia sunt. Vlcera circunglabra praua sunt. Vlcera, in quibus post longam saniei fluxionē, pus laudabile apparere incipit, bonū nobis portēdūt. Vlcera, quæ in extremitatibus musculorū dorsi, vel tibiarū, aut brachiorum sunt, periculo non vacant. Quibus vlceribus ante absolutam detersionem sarcotica medicamenta administrantur, mala, ac superflua caro in illis generatur. Quæcunque verò probè, & oportune expurgata semper ad siccius promouentur, his caro magna ex parte non supercrescit. Vlcera in orbem circunducta, pessima esse solent, ac tardè magnoque negotio ad cicatricem perducūtur. Artuum siue extremarum partium vlcera, sæpenumero phlegmonas in adenosis partibus accersunt. Cùm medicamēta vlceribus adhibita conferunt, argumentum est, ea ritè administrata esse: cum verò noxæ aliquid adferūt, & vlcus humidius reddunt, aut siccius, calidius, aut frigidius, indicium est, ea non esse præsenti

præſenti morbo idonea. Cæterum ſi vlcus eroditur, & profundius efficitur, ſeduló aduertẽdum eſt, num id ex acrium ſuccorum vitio, & vlceris malignitate accidat, an ex facultate medicamẽtorum. Porrò inter cætera, quæ magis officiunt vlceribus, ventus eſt meridionalis, atque aeris ambientis humiditas caliditati adiuncta. Cæterùm in vlcerum curatione duo nobis ſpectanda proponuntur, nempe ipſius vlceris, quâ vlcus eſt contemplatio, & vlceris cum ſua cauſa, aut ſymptomate aliquo, aut alia quauis diſpoſitione complicati, aut etiam hanc, vel illam occupantis conſideratio. Sic ergo quatuor curandi intentiones erunt.

Prima vitæ rationem, ſanandis eiuſmodi vlceribus accommodatam, præſcribit.

Secunda, materiam antecedentem, auertit, & intercipit.

Tertia ſymptomata, & diſpoſitiones, quæ cum vlceribus complicantur, corrigit.

Quarta correctis, & profligatis ijs diſpoſitionibus, quibus vlcera complicantur, ea more vulnerum concauorum ſanare præcipit.

Primam autem & ſecundam intentionem aſſequimur, humores, copia aut praua qualitate noxios, tum corrigendo tum vacuando & auertendo, fluxionemque iſtam intercipiendo. Porrò auxilia quibus commodè ſuccorum abũdantiam,

tiam & vitium tollimus,corrigimus atque auertimus,ſunt venæ ſectio, purgatio, proba victus ratio,cauterium,vomitio, & id genus alia. Fluxiones verò intercipimus ligaturis, perfuſionibus,& epithematis: item vnguentis ex bolo Armeno,atque alijs refrigerantibus, atque aſtringentibus. Deligatio verò inchoanda eſt, à laborante ipſa particula, deducendaque verſus ſanam. Tertia intentio, quæ ſymptomata,& diſpoſitiones,quæ cum vlcere complicantur, corrigit ac ſummouet, perficitur prout cuiuſque ſymptomatis,& affectus cum vlcere complicati natura requirit,ac deſiderat.

De curatione fracturarum, Cap.13.

QVandoquidem duobus præcedentibus capitibus de continuitatis ſolutione, quæ in carnoſis & mollioribus corporis partibus accidit,abundè ſatis dictum eſt, ordo iam poſtulat, vt de ſolutione continui, quæ oſſibus contingit, hoc eſt,fracturis,differamus. Eſt enim fractura, vnitionis ſolutio quæcunque in oſſe,quam Græci catagma vocant. Fracturarum autem alia eſt tranſuerſalis; alia per longitudinem,quæ fiſſura dicitur.

Cauſæ verò fracturarum ſunt omnia ea,quæ contundere,vel diuidere oſſa poſſunt.

Signa

Signa autem offi fracti,& præfertim per tranfuerfum atque in artubus,hæc ferè funt.

Tactu offis partes difiunctæ feparatæue, ac variæ reperiuntur,membri figura inæqualis percipitur: dum membrum dimouetur, & manu variè tractatur,offa colliduntur, & veluti crepitus quidam ex ea collifione auditur. Pars affecta cōtacta dolet,corpus membro fracto haudquaquam inniti poteft: caufæ quæ frangunt, aut contūdunt,præcefferunt. In offe verò, quòd per longitudinem fractum eft, fubftantia eius craffities non naturalis tactu percipitur: cætera figna nō adfunt præterquā quòd dolor,& inæqualitas iudicio fenfus etiā deprehenduntur. Prognoftica ab ipfa particula affecta, morbo, fymptomatibus,ætate & tēpore fumūtur. Offa fiquidē minimè periculosè media frāgūtur in humeris,brachijs,femoribus,cruribus &digitis. Si tota cofta pfracta eft, cafus afperior eft. Nariū fractura peior eft,vbi aut offi,aut cartilagini fractæ, cutis quoq; vuln⁹ acceffit. Cranei fractura malū portēdit. Fractura trāfuerfa maximè tolerabilis eft. Obliqua peior:acuta verò peffima exiftit. Fractura cum dolore,vel inflammatione,aut carnis contufione,mala eft. Fractura fenibus inprimis, biliofis, conualefcētibus difficillima eft: decrepitis verò, & valde fenibus, impoffibilis. Porrò fractura quò vetuftior,eo deterior eft. Caluaria 35. die-

35. diebus glutinatur: brachium, & tibia, si ritè curētur, diebus circiter 40. occalescunt: cubitus firmatur plurimum diebus 30. os in naribus per fractum 18. dierū spacio consolidescit: costa post 21. maxilla, iugulum, scapula, os tali, calx, manus planta ferè inter decimum quartum, & vnum & vigesimum diem sanescunt: humeri, & femina inter 27. & 40. coxa diebus 50. coalescit: pes sexaginta dierum spacio, si quiescat, consanescit. Quod ad curationem attinet, fracti ossis soluta continuitas est, quare eius sanatio, vnitio est. Vt igitur hunc assequamur finem, 4 intentionibus opus erit.

Prima intentio est, vt fracti ossis partes rectè committantur, & in naturalem situm coaptentur.

Secunda, vt ritè commissa ossis perfracti extrema, coniuncta atque immota maneant.

Tertia, vt callo interueniente disiunctæ ossis partes agglutinentur, coalescántue.

Quarta est, symptomatum, quæ fracturam sequi consueuerunt, correctio.

Primam autem intentionem assequemur, si fracti ossis partes, in figuram pristinam, naturalemque situm reduxerimus. Id autē fiet, si membrum perfractum, decenter intendatur, vel manibus, aut habenis: deinde os depressum attollatur, & eleuatum deprimatur, atque id quate-

nus fieri licet ſine dolore,donec oſſis fracti fines rectè concurrant, & in naturalē ſitum coaptentur.Oſſis autem repoſiti certum indicium eſt, dolor ſublatus. Oſſibus fracturæ iam ſic probè coaptatis, membrum deligandum erit, modo eo,quo ſupra libro ſexto,cap.9.diximus.

Secundus ſcopus eſt,vt oſſibus iam ſic probè coaptatis,& à directo admotis, eorum poſitura ſeruetur,& exactè coniuncta maneant. Os fractum propter duritiem,ſiccitatem, & paucitatem alimenti difficulter vnitur. Quare ne dilabantur denuò partes commiſſæ,oportet perfractum membrum prorſus immobile conſiſtere. Quod quidem præſtabitur deligatura oportuna per faſcias,& ferulas, quæ conſentiat adamuſſim cum rectiſſima figura membri, quam ei natura indidit. Tantiſper deligatura hæc ſeruetur, donec natura callum induxerit firmiſſimum.

Tertius ſcopus ad calli generationem pertinet. Nam cum nec ferulis,nec deligatione, nec figura ſitúue membri appoſito, diuiſæ oſſis partes citra glutinum aliquod coire,ac concreſcere poſſint, maxima calli gignendi ſolicitudo habenda eſt. Ad hunc igitur gignendum cōcreſcere aliquid proprij oſſium alimenti, craſſi terreniq; oportet,quod in labris fracturę coaleſcit. Craſſa autem hæc terrenaque ſubſtantia, ex genuino, maximeque idoneo oſſis alimento redundans

dundans, diem circiter duodecimum, aut decimum quintum ab ossis fractura ferè gigni, atq; accrescere incipit. Adiuuabitur autem maximè victus ratione, secundum qualitatem, quantitatem & tempus administrationis, probè instituta.

Alimenta autem talia sint, ex quibus non solùm succus bonus prouenire soleat, sed etiam tenax, ex quali fieri callum maximè expedit. Quippe cum ex serosa humiditate, & tenui gigni prorsus nequeat, ex crassa verò, sed quæ fragilis sit, ac pinguitudinis expers gigni quidem poterit. Circa initiũ fracturæ vsq; dum callus gignitur, ægrum tenuissimè cibato. Venam interdum, cum scilicet res postulat, secato, & per ventrem superuacua expellito. Carne & vino vsque ad dies decem, abstineto. Magnitudo calli nec minor quàm par est, nec maior iusto sit, sed mediocritatem ad vnguem seruet. Cæterùm huius generatio ijs fere notis deprehenditur. Dolor, qui prius aderat, sedatur: nullus amplius inflammationis, aut tumoris alicuius metus adest, in membro perfracto bonus ac natiuus color efflorescit, &c.

Quartus & vltimus scopus est remotio symptomatum, quæ fracturã comitari solẽt, & particulæ affectæ accidunt: cuiusmodi est inflammatio, pruritus, vuln⁹, immoderata siccitas, aut hu-

miditas, callo gignendo obsistens: gangræna, duities, calli magnitudo excedens, vel deficiens. Quare si inflammatio, aut dolor adsit, deligatio soluenda erit, & lana, oleum, & acetum vel id genus alia parti dolenti admouenda. Sedata inflammatione, & dolore sublato, deligationes, & ferulæ iterum adhibendæ. Si pruritus acerbit, aquam temperatam superinfundere oportet, vel aquam salsam, vel oleo populeo membrum illini. Cum vulnus quoq; accessit, vt ossium fragmenta, & ea, quæ pungunt eximãtur. Si carnes contusæ sint, partem affectam scarificato. Si gangræna iã occupauit, conuenienter occurrito, vt in speciali praxi docebitur. Cum valenter nimis siccantur ossa, callus ægrè prouenit: expedit igitur istis tertio, vel quarto die modicè aquam calidam infundere. Si verò humiditas calli generationem impediat: ibi hanc siccare conuenienti deligatura, & perfusione aquæ conabimur. Porus seu callus augetur vel minuitur victus cõmoda ratione. Siquidem ex ossis proprij alimenti superfluitate à natura generatur, obseruata quantitate, qualitate, & tempore administrationis debito. Porrò augetur quoq; medicamentis, vim emplasticam habentibus, cuiusmodi est emplastrum ex pice: minuitur verò ijs, quæ vim digerendi habent. Quòd si indecens membri figura fuerit, ea immutanda erit: quod fiet, si cal-

lus

us prius frangatur, deinde commodè membrũ restituatur. Frangitur autem medicamentis emollientibus. Sed de fractis ossibus hæc nobis sufficiant.

HACTENVS *uiam quandam ac rationẽ uniuersalem peruenendi ad praxim, quàm breuissimè potuimus, septem perstrinximus libris, hac potissimum ratione, ut medicinæ studiosis ac candidatis prodessemus. Precamur itaq; Deum opt. max. ut is noster labor quamplurimis usui esse possit. Quod cùm intellexerimus, specialem quoq; praxim, in qua non solùm Hippocratica, uerùm etiam Theophrastica, quorum iam per multos annos certam habuimus experientiam breui, Deo uolente, in lucem dabimus.*

PRACTICÆ GENERALIS FINIS.

Examen seu restitutio ponderum quinti libri ob exiguitatem typorum operarum diligentiam elapsorum.

Fol. 240. linea 15. columna 2. Myrobal. citrinorum ℥ 3. lege ℥ s. Fol. 232. lin. 11. col. 1. Violati ℥ s. lege ℥ 1. s. Fol. 233. lin. 11. Specierum vero ab ℥ 3. lege ab ʒ 3. Fol. 245. lin. 1. col. 2. laxatiuę ʒ 1. s. lege ʒ 2. s. Eadem col. & fol. lin. 23. Agarici añ. ʒ 2. lege añ. ʒ 2. s. Fol. 244. lin. 3. col. 2. Agarici ʒ s. lege ʒ 5. Fol. 239. lin. 15 col. 2. papaueris albi ʒ 2. vel 4. leg ʒ 3. vel 4. Fol. 242. lin. 4. col. 2. Syr. rosſ. lax. ʒ 1. leg. ℥ 1. Eodem fol. lin. 11. col. 1. Rad. Fœniculi ℥ 3. leg ℥ 1. Fol. 254 lin. [illegible]. de ſucco roſ. ʒ s. lege ʒ 3 Eodem fol. linea vltima. ſyr. roſ. lax. ℥ 3. leg. ℥ 1. Fol. 281. lin 6. Melioti leg. Meliloti.

Ad nobilem & præluſtrem virum *D. IO. IACOBVM VVECKERVM*, Cæſarij Palatij Comitem, & MEDICVM Colmarienſem, *ELEGIA* IOACH. ROSALECHII, à nouo Treptouio Pomeranorũ

MAxime ſũmorum uictor VECKERE dolorum,
Quo medicante fugit morbus & ægra lues:
Quem magnis titulis decorãt regesq; ſcolæq;:
Quẽq;, Palatinũ CÆSARIS aula vocat,
Vt tua perpetuò te fama ſuperſtite creſcens,
Plus ſenſim veteri lumine lucis habet.
Sic ſtudioſorum iuuenumq; ſcientia creſcens,
Fit magis ex libris ingenioſa tuis.
Vtq; ſenex, nomenq; tuum miratur & artes
Sic colit & laudat teq; tuosq; libros.
Et, tua cũ fructu perdocta volumina verſas,
Plurima, quæ nuſqam viderat antè, videt.

Nūc quoq; post multos alios summosq; labores
Promis ab ingenio Practica Scripta tuo.
Quæ mala sanandi monstrant feliciter artē,
Et ducunt medicas instituuntq; manus.
Vtq; feruntur apes in mellea pascua florū:
Sic hæc lectores in tua scripta ruunt.
Et veluti dulces succos in floribus ipsis
Quærit, & inuentos sedula carpit apis:
Sic quoq; te lector relegēs hūc auspice librū,
Carpit de studijs commoda multa tuis.
Quàm benè diuinus sua munera cōtulit in te
CÆSAR, vt ingenij sint monumenta tui.
Sic decorat nostri Domini clementia doctos,
Sic noster sapiens REX sapienter agit.
Tunc artes et tunc veneranda scientia floret,
Tunc fiunt celebres magnificæq; scholæ:
Cū Reges, placidiq; Duces, Proceresq; beni
Artibus & studijs ingenijsq; fauent. [gni
Dignus es illorū sūmo VVECKERE fauore:
Debetur meritis gratia tanta tuis.

Tu

Tu medicinarũ grauis es possessor: et herbarũ
Et vires harum, certus in arte, doces.
Tu quoq; nunc certam subtili pectore praxin
Edis: & hæc multum dexteritatis habet.
Cùm tua te pareret genitrix feliciter, & cùm
Aspiceres primum, luce fauente, diem,
Tunc in te magnum clementer & vtile donũ
Humano generi præbuit ipse DEVS
Tunc promisit opem morbis, ægrisq; salutẽ:
Nunc, quæ promisit, te medicante, facit.
Perge tuas magnis meritis extendere laudes,
Perge tuum posthac multiplicare decus.
Si modò laus fieri poterit tua maior: & id si,
Quod summum nunc est, altius esse potest.
Viue diu, pergatq; fauens, te sospite Parca
Nere tibi fusis stamina longa suis.
Sis felix, huius decus admirabile terræ,
Vir meritò claris annumerande viris.
Per te perq; tuã sint prospera pharmaca dextrã,
Pareat arbitrio qualibet herba tuo.
Atq;

Atq; tuis absint malefida pericula tectis,
Et desint domui gaudia nulla tuæ.
Cumq; satur mundi fueris, dãdusq; sepulchro,
Contingat tumulo pax requiesq; tuo.
Egrediensq; tuo sursum de funere, cœtu
Ductus ab angelico, Spiritus astra petat.
Plura tuo posthac de nomine carmina scribã,
Nam cupio tanto charior esse viro.
Hæc nũc sufficiant, & si placet, accipe finẽ,
Vtq; piè claudam tàm pia vota, vale.

EIVSDEM

AD MEDICINÆ CANDIDATOS.

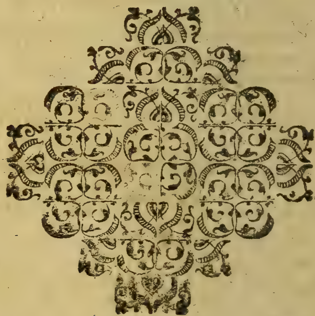
GRex iunior, lectorq; candidißime,
Hippocratisq; cohors, & huic Galeni proximi,
Quæ sedulis & impigris laboribus
Quæris habesq; modum morbis medẽdi languidis.
Post cognitas herbasq; resq; plurimas,
Quas medicinæ solet aptare vestris vsibus,
Nihil absq; Praxi, quod fateris, proficis,
Nil medicina iuuat, quæ praxim ipsam non tenet.

Hanc

Hanc ecce nunc VVECKERVS optatissimus
Edit, & ingenij fœtus nouos gignit sui.
Hanc maximo nunc accipis cum gaudio,
Assiduéq́ legis hanc plurimis cum fructibus
Hæc te regit, manumq́ prosperat tuam.
Deniq. te medicis parem facit clarissimis
Sic noster, omnis fons scientiæ, Deus
Unius arte viri prodesse terris omnibus
Potest: & vnus sic Deo vir auspice
Commoda tanta potest præbere mundo maximo.
Sed plura mox vir hic dabit: viuat modò:
Viuat ut ergò diu, Patrem precare cœlitum.

INDEX

INDEX.

Capitum & rerum in hoc opere præcipuarum.

A

Cibi

F

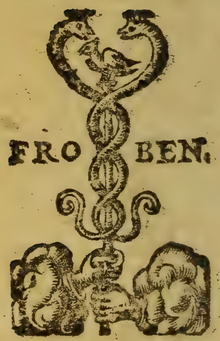
Medi

Tumorum

TRINO ET VNI GLORIA, ET HONOR.

11-10

#8068

J585
W387p

2

